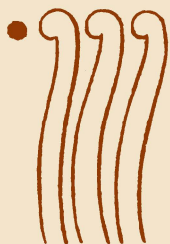
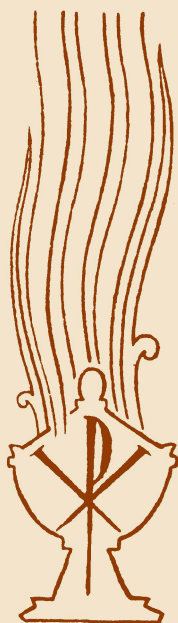

HAMON

ELMÉLKEDÉSEK †

AZ † ÉV † MINDEN † NAPJÁRA

SZALÉZI † MŰVEK

HAMON M.

ELMÉLKEDÉSEK

AZ ÉV MINDEN
NAPJÁRA

II.

*HETVENEDVASÁRNAPTÓL
PÜNKÖSDVASÁRNAPIG*

SZALÉZI MŰVEK, RÁKOSPALOTA

Nihil obstat. Carolus Szitkey Societatis Salesianae, censor dioecesanus.
. Imprimatur. No. 6375/1939. Vacii die 25-a Octobris 1939. † STEPHANUS
Episcopus Vaciensis

REGGELI IMA

Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek nevében. Amen.

Az Úr anyala köszönté Szűz Máriát.

És méhébe fogadá a Szentlélektől szent Fiát.

Üdvözlégy Mária stb.

Ime az Úr szolgálóleánya.

Legyen nekem a te igéd szerint.

Üdvözlégy Mária stb.

És az Ige testté lőn.

És mi köztünk lakozék.

Üdvözlégy Mária stb.

Imádkozzál érettünk, Istennek szent Anyja!

Hogy méltók lehessünk Krisztus igéreteire.

Könyörögjünk. Kérünk, Uram, önts lelkünkbe szent malasztodat, hogy akik az anyali üzenet által Szent Fiadnak, Krisztus Jézusnak megtestesülését megismertük, az ő kínszenvedése és keresztje által a feltámadás dicsőségébe vitessünk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Háromszor:

Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek.

Miképen kezdetben vala, most és mindörökkön örökké. Amen.

Nagyszombattól Szentháromság előnapjáig:

Regina coeli, laetare, alleluja.

Quia quem meruisti portare, alleluja.

Resurrexit, sicut dixit, alleluja.

Ora pro nobis Deum, alleluja.

Gaude et laetare, Virgo Maria, alleluja.

Quia surrexit Dominus vere, alleluja.

Oremus. Deus, qui per resurrectionem Filii tui, Domini nostri Jesu Christi, mundum laetificare dignatus es, praesta quaesumus, ut per eius Genitricem Virginem Mariam perpetuae capiamus gaudia vitae. Per eundem Christum Dominum nostrum. Amen.

Háromszor: Dicsőség stb.

Imádlak Istenem, és szeretlek tiszta szívemből. Köszönöm, hogy megteremtettél, hogy katolikus kereszténnyé tettél s hogy ezen az éjszakán megtartottál. Felajánlom Neked mai napom jócselekedeteit. Add, hogy minden tettem szent akaratom szerint való legyen a Te nagyobb dicsőségedre! Órizz meg a bűntől és minden bajtól! Kegyelmed legyen mindig velem és szerettemmel! Amen.

Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved; jöjjön el a te országod; legyen meg a te akaratom, miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is; mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma; és bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek és ne vigy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól. Amen.

Üdvözlégység Mária! malasztal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus. Asszonyunk Szűz Mária, Istennek Szent Anyja! imádkozzál érettünk, bűnösökért, most és halálunk óráján. Amen.

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtetőjében; és Jézus Krisztusban, ő egy fiában, a mi Urunkban, ki fogantaték Szentlélektől, születék Szűz Máriától, kízzaték Poncius Pilátus alatt, megfeszítették, meghala és eltemették; alászálla poklokra, harmadnapon halottaiból föltámad, fölméne mennyekbe, ül a mindenható Atya-Istennek jobbjára felől, onnan léssen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat. Hiszek Szentlélekben, egy katolikus keresztény anyaszentegyházat, szenteknek egyességét, bűnöknek bocsánatát, testnek föltámadását és az örök életet. Amen.

Üdvözlégység mennyország királynéja, irgalmasság anyja, élet, édesség, reménység, üdvözlégység! Hozzád kiáltunk, Évának számkivetett fiai; sirva és zokogva hozzád sóhajtok e siralom völgyéből. Azért szószólunk, fordíts reánk irgalmas szemedet, és mutasd meg nekünk e számkivetés után Jézust, a te méhednek áldott gyümölcset. Ó irgalmas, ó kegyes, ó édes Szűz Mária.

Isten Angyala, ki őrzöm vagy, kinek engem Isten kegyelme ajánlott: világosíts, órizz, kormányozz és vezérelj engem. Amen.

ISTENNEK TIZ PARANCSOLATA.

1. Én vagyok a te Urad Istened: Uradat Istenedet imádjad és csak neki szolgálj.
2. Istennek nevét hiába ne vegyed.
3. Megemlékezzél arról, hogy az Úr napját megszenteljed.
4. Atyádat és anyádat tiszteljed.
5. Ne ölj.
6. Ne paráználkodjál.
7. Ne lopj.
8. Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen.
9. Felebarátod feleségét ne kívánjad.
10. Se házát, se mezejét, se másféle jószágát ne kívánjad.

AZ ANYASZENTEGYHÁZ ÖT PARANCSÁ.

1. Az anyaszentegyház szokott ünnepnapjait megüld.
2. Ünnepnap misét becsületesen hallgass.
3. Bizonyos napokon a parancsolt böjtöket megtartad és a húseledelektől magadat megtartóztassad.
4. Bűneidet minden esztendőben meggyónjad és legalább húsvét táján az Oltáriszentséget magadhoz ved.
5. Tiltott napokon menyegzőt ne tarts.

A HÉT SZENTSÉG.

1. A keresztség. 2. A bérmlás. 3. Az Oltáriszentség. 4. A bűnbánat szentsége. 5. Az utolsó kenet. 6. Az egyházi rend. 7. A házasság.

A HIT FELINDÍTÁSA.

Istenem, erősen hiszem mindazt, amit Te, csalhatatlan Igazság, kinyilatkoztattál, és amit az Anyaszentegyház hinnünk elénk ad. Kifejezetten hiszek Tebenned, ki egy igaz Isten vagy, három egyenlő és mégis különböző személyben, az Atyában, a Fiúban és a Szentlélekben. Hiszek Jézus Krisztusban, ki értünk testet öltött, ki értünk meghalt, s ki mindenkinek érdeme szerint adja meg a jutalmat vagy az örök büntetést. Hitem szerint akarok élni. Uram, erősítsd meg hitemet!

A REMÉNY FELINDITÁSA.

Istenem, jóságodban, ígéretedben és a mi Megváltónk, Jézus Krisztus érdemeiben bízva, remélem az örök életet és kegyelmeidet. Remélem, hogy erejűkben mindent megtehetek, amit meg kell tennem, s amit megtenni akarok, hogy így az örök életet elnyerjem. Uram, ne hagyj soha szegényt érnem!

A SZERETET FELINDITÁSA.

Istenem, végtelen Jóság és örök Üdvösségünk, szeretlek teljes szívemből mindenek felett. Irántad való szeretetből felebarátomat is szeretem, mint enmagamat, és minden bántalmat megbocsátok. Uram, add, hogy mindig jobban szeresselek!

Minden alkalommal hétévi és hét negyvennapos bűcsű. Havonta egyszer és halálunk órájában teljes bűcsű, függetlenül attól, hogy milyen szövegezéssel történt az isteni erények felindítása.

A BÁNAT FELINDITÁSA.

Istenem, teljes szívemből bánom, utálok és gyűlölöm összes bűneimet, mert azokkal megbántottam végtelen fölségedet, szent Fiad, Jézus Krisztus halálát okoztam, és lelkemet romlásba döntöttem. Nem akarok a jövőben többé vétkezni, és elhatározom, hogy a bűnre vezető alkalmakat is elkerülöm. Uram, irgalmazz! Bocsáss meg nekem!

JÉZUS SZENTSÉGES NEVÉNEK LITÁNIÁJA

Uram, irgalmazz nekünk,
 Uram, irgalmazz nekünk.
 Krisztus, kegyelmezz nekünk,
 Krisztus, kegyelmezz nekünk.
 Uram, irgalmazz nekünk,
 Uram, irgalmazz nekünk.
 Jézus, hallgass minket
 Jézus, hallgass minket
 Jézus, hallgass meg minket,
 Jézus, hallgass meg minket.
 Mennybeli Atya Isten, irgalmazz nekünk.
 Megváltó Fiú Isten, irgalmazz nekünk
 Szentlélek Úr Isten, irgalmazz nekünk
 Szentháromság egy Isten, irgalmazz nekünk.
 Jézus, az élő Isten Fia, irgalmazz nekünk

Jézus, az Atyának fényessége, irgalmazz nekünk
Jézus, az örök világosság fényessége, irgalmazz nekünk,
Jézus, az igazságosság napja, irgalmazz nekünk
Jézus, a boldogságos Szűz Máriának Fia, irgalmazz nekünk

Szeretetreméltó Jézus, irgalmazz nekünk
Csodálatos Jézus, irgalmazz nekünk
Jézus, erős Isten, irgalmazz nekünk
Jézus, a jövő élet Atyja, irgalmazz nekünk
Jézus, a nagy tanács Angyala, irgalmazz nekünk
Leghatalmasabb Jézus, irgalmazz nekünk
Legtürelmesebb Jézus, irgalmazz nekünk
Legengedelmesebb Jézus, irgalmazz nekünk
Szelid és alázatos szívű Jézus, irgalmazz nekünk
Jézus, a szűzesség kedvelője, irgalmazz nekünk
Jézus, szerető barátunk, irgalmazz nekünk
Jézus, a béke Istene, irgalmazz nekünk
Jézus, az élet szerzője, irgalmazz nekünk
Jézus, az erények példaképe, irgalmazz nekünk
Jézus, a lelkek buzgó keresője, irgalmazz nekünk
Jézus, a mi Istenünk, irgalmazz nekünk
Jézus, a mi menedékünk, irgalmazz nekünk
Jézus, a szegények Atyja, irgalmazz nekünk
Jézus, a hívek kincse, irgalmazz nekünk
Jézus, jó pásztor, irgalmazz nekünk
Jézus, igaz világosság, irgalmazz nekünk
Jézus, örök bölcsesség, irgalmazz nekünk
Jézus, végtelen jóság, irgalmazz nekünk
Jézus, utunk és életünk, irgalmazz nekünk
Jézus, az angyalok öröme, irgalmazz nekünk
Jézus, a pátriárkák királya, irgalmazz nekünk
Jézus, az apostolok mestere, irgalmazz nekünk
Jézus, az evangelisták tanítója, irgalmazz nekünk
Jézus, a vértanúk erőssége, irgalmazz nekünk
Jézus, a hitvallók világossága, irgalmazz nekünk
Jézus, a szűzek tisztasága, irgalmazz nekünk
Jézus, mindenszentek koronája, irgalmazz nekünk
Légy irgalmas! Kegyelmezz nekünk, Jézus.
Légy irgalmas! Hallgass meg minket, Jézus.
Minden gonosztól, ments meg minket, Jézus.
Minden bűntől, ments meg minket, Jézus
A te haragodtól, ments meg minket, Jézus
Az ördög incselkedésétől, ments meg minket, Jézus,
A tisztátalan lélektől, ments meg minket, Jézus,

Az örök haláltól, ments meg minket, Jézus,
 Sugallataid elhanyagolásától, ments meg minket, Jézus,
 Szent megtestesülésed titka által, ments meg minket,
 Jézus,

Születésed által, ments meg minket, Jézus,
 Gyermekséged által, ment meg minket, Jézus,
 Isteni életed által, ments meg minket, Jézus,
 Fáradalmaid által, ments meg minket, Jézus,
 Haláltusád és szenvedésed által, ments meg minket,
 Jézus,

Kereszted és elhagyatottságod által, ments meg minket,
 Jézus,

Ellankadásod által, ments meg minket, Jézus,
 Halálod és temetésed által, ments meg minket, Jézus,
 Föltámadásod által, ments meg minket, Jézus,
 Mennybemeneteled által, ments meg minket, Jézus,
 A legméltóságosabb Oltáriszentség szerzése által, ments
 meg minket, Jézus,

Örömeid által, ments meg minket, Jézus,
 Dicsőséged által, ments meg minket, Jézus,

Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit,
 Kegyelmezz nekünk, Jézus.

Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit,
 Hallgass meg minket, Jézus.

Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit,
 Irgalmazz nekünk, Jézus.

Jézus, hallgass minket,

Jézus, hallgas minket.

Jézus, hallgass meg minket,

Jézus, hallgass meg minket.

Könyörögjünk. Uram, Jézus Krisztus, ki azt mon-
 dottad: kérjétek és adatik nektek, keressetek és talál-
 tok, zörgessetek és megnyitattik nektek: kérünk, add
 meg nekünk könyörgésünkre isteni szeretetednek érzel-
 mét, hogy téged teljes szívből, szóval és tettel szeres-
 sünk és dicsérni soha meg ne szünjünk.

Add Uram, hogy szentséges nevednek szeretete és
 félelme szüntelen bennünk lakózzék, mert gondviselé-
 sedet soha meg nem vonod azoktól, akiket szereteted
 állhatatosságára tanítasz, aki élsz és uralkodol örökkön
 örökké. Amen.

ELMÉLKEDÉS ELŐTT

Jöjj el, Szentlélek Úristen, töltsd be híveid szívét és éleszd fel bennük szereteted tüzeit.

Áraszd ki lelked és minden életre kel.

És megújítod a föld színét.

Könyörögjünk. Isten, ki híveid szívét a Szentlélek felvilágosítása által oktattad, add meg nekünk, hogy ugyanazon Lélekben a jót megszeressük és az ő vigasztalásában mindig örvendjünk. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Helyezkedjünk Isten jelenlétébe, kérjük bűneink bocsánatát és a kegyelmet, hogy elmélkedésünket jól végezzük.

S z ü n e t.

Istenem, színed előtt leborulva imádlak és szeretlek, mint Teremtőmet, Megváltómat s legfőbb Javamat. Teljes szívemből bánom, hogy megbántottalak. Add kegyelmedet, hogy az igazságokat, melyekre elmélkedni fogok, jól megismerjem, és irántad szeretetre gyulladjak. Szűz Mária, Jézusnak Anyja, Örzőangyalom, a mennyország szentjei, könyörögjetek érettünk.

ELMÉLKEDÉS UTÁN

Tegyük valami jó feltételt, igyekezzünk azt teljesíteni.

S z ü n e t.

Adjunk hálát az Úrnak a velünk közölt világosságért, és kérjük kegyelmét, hogy jó feltételeinket megvalósíthassuk.

S z ü n e t.

SZENT IGNÁC FOHÁSZAI.

Krisztus lelke, szentelj meg engem!
 Krisztus teste, üdvözíts engem!
 Krisztus vére, ihless engem!
 Krisztus oldalából kifolyt víz, tisztíts meg engem!
 Krisztus szenvedése, erősíts engem!
 Ó édes Jézus, hallgass meg engem!
 A Te sebeidbe rejts el engem!
 Tőled megválni sohse hagyj engem!

A gonosz ellenségtől oltalmaz engem!
 Halálom óráján hívj magadhoz engem!
 Színed elé hadd járuljak,
 Szentjeiddel hadd áldjalak
 Országodban mindörökké. Amen.

ESTI IMA

Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében. Amen.

Az Úr anyala köszönté Szűz Máriát.
 És méhébe fogadá a Szentlélektől szent Fiát.
 Üdvözlégy, Mária stb.
 Ime az Úr szolgálóleánya.
 Legyen nekem a te igéd szerint.
 Üdvözlégy, Mária stb.
 És az Ige testté lön.
 És miköztünk lakozék.
 Üdvözlégy, Mária stb.
 Imádkozzál érettünk Istennek szent Anyja!
 Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéreteire.

Könyörögjünk. Kérünk, Uram, öntsd lelkünkbe szent malasztodat, hogy akik az angyali üzenet által Szent Fiadnak, Krisztus Jézusnak megtestesülését megismertük, az ő kinszenvedése és keresztje által a feltámadás dicsőségébe vitessünk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Háromszor: .

Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek.

Miképen kezdetben vala, most és mindörökkön örökké. Amen.

A MEGHOLT HIVEKÉRT.

A mélységből kiáltok, Uram, hozzád: Uram, halld meg szavam.

Könyörgésem szavára legyen figyelmes füled.

Ha felrovd a vétket, Uram, Uram, ki állhat meg előtted?

Ám nálad, Uram, kegyelem lakik, törvényeid miatt bízom tebenned.

Lélkem bízik az ő szavában, lelkem reménye az Úrban.

Virradattól alkonyatig az Úrban reméljen Izrael.

Mert az Úrnál irgalom lakik és bőséges nála a megváltás.

És Ő az, ki Izraelt minden bűnéből egykor visszaváltja.

Adj nekik uram örök nyugalmat.

És az örök világosság fényeskedjék nekik.

A pokol kapuiból

Uram, szabadítsd ki lelküket.

Nyugodjanak békében.

Amen.

Hallgasd meg, Uram, könyörgésemet.

És kiáltásom jusson el Tehozzád.

Könyörögjünk. Minden hívőknek Teremtője és Megváltója, Úr Isten bocsásd meg szolgálóid és szolgálóid lelkének minden vétkét; hogy a bocsánatot, melyet mindenkor óhajtottak, azt ájtatos könyörgéseink által megnyerhessék. Ki élsz és uralkodol mindörökké. Amen.

Adj nekik, Uram, örök nyugalmat.

És az örök világosság fényeskedjék nekik.

Nyugodjanak békében.

Amen.

Imádlak Istenem, és szeretlek tiszta szívemből. Köszönöm, hogy megteremtettél, hogy katolikus keresztényé tétél, s hogy ezen a napon megtartottál. Bocsásd meg a nap folyamán elkövetett rosszat, és ha valami jót cselekedtem, fogadd el azt! Órizz meg engem a pihenés alatt és szabadíts meg a veszélyektől! Kegyelmed legyen mindig velem és szerettemmel! Amen.

Mi Atyánk, ki vagy a mennyekben, szenteltessék meg a te neved; jöjjön el a te országod; legyen meg a te akaratod, miképen mennyben, azonképen itt a földön is. Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma és bocsásd meg a mi vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétőknek, és ne vígy minket a kísértésbe, de szabadíts meg a gonosztól. Amen.

Üdvözlégy Mária, malasztal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy te az asszonyok között és áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus. Asszonyunk Szűz Mária,

Istennek szent Anyja, imádkozzál érettünk bűnösökért, most és halálunk óráján. Amen.

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében; és a Jézus Krisztusban, ő egy Fiában, a mi Urunkban, ki fogantaték Szentlélektől, születék Szűz Máriától, kíntaték Poncius Pilátus alatt, megfeszítették, meghala és eltemették, alászállta poklokra, harmadnapon halottaiból föltámad, fölméne a mennyekbe, ül a mindenható Atya-Istennek jobbjára fölül, onnét léssen eljövendő ítélni eleveneket és holtakat. Hiszek Szentlélekben, egy katolikus keresztény Anyaszentegyházat, szenteknek egyességét, bűnöknek bocsánatát, testnek föltámadását és az örök életet. Amen.

Üdvözlégy, Királyné! Irgalmasság anyja, életünk, édességünk, reménységünk, üdvözlégy! Hozzád kiáltunk Évának számkivetett fiai. Hozzád sóhajtunk sírva és zokogva e siralom völgyéből. Fordítsd reánk tehát, Szószólónk, irgalmas szemedet, és e számkivetés után mutasd meg nekünk Jézust, méhednek áldott gyümölcsét! Ó irgalmas, ó kegyes, ó édes Szűz Mária.

Isten Angyala, ki őrzöm vagy, kinek engem Isten kegyelme ajánlott: világosíts, őrizz, kormányozz és vezérelj engem. Amen.

Háromszor:

Szűz Mária édesanyám, add, hogy megmentsem lelkemet. Üdvözlégy Mária stb.

A harmadik után pedig:

Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek. Miképpen kezdetben vala, most és mindörökkön örökké. Amen.

A BOLDOGSÁGOS SZŰZ LITÁNIÁJA.

Uram, irgalmazz nekünk.
 Krisztus, kegyelmezz nekünk.
 Uram, irgalmazz nekünk.
 Krisztus, hallgass minket.
 Krisztus, hallgass meg minket.
 Mennybéli Atya Isten, irgalmazz nekünk.
 Megváltó Fiú Isten, irgalmazz nekünk.
 Szentlélek Úr Isten, irgalmazz nekünk.

Szentháromság egy Isten, irgalmazz nekünk.
Szentséges Szűz Mária, könyörögj érettünk.
Istennek szent anyja, könyörögj érettünk.
Szűzeknek szent szűze, könyörögj érettünk.
Krisztusnak anyja, könyörögj érettünk.
Isteni malasztnak anyja, könyörögj érettünk.
Tisztaságos anya, könyörögj érettünk.
Szeplőtelen szűz anya, könyörögj érettünk.
Sérelem nélkül való anya, könyörögj érettünk.
Szűzvirág szent anya, könyörögj érettünk.
Szeretetreméltó anya, könyörögj érettünk.
Csodálatos anya, könyörögj érettünk.
Jó tanács anyja, könyörögj érettünk.
Teremtőnk anyja, könyörögj érettünk.
Üdvözítőnk anyja, könyörögj érettünk.
Nagyokosságú szűz, könyörögj érettünk.
Tisztelendő szűz, könyörögj érettünk.
Dicsérendő szűz, könyörögj érettünk.
Nagyhatalmú szűz, könyörögj érettünk.
Irgalmas szűz, könyörögj érettünk.
Hűséges szűz, könyörögj érettünk.
Igazság tükre, könyörögj érettünk.
Bölcsesség széke, könyörögj érettünk.
Örömünk oka, könyörögj érettünk.
Lelki edény, könyörögj érettünk.
Tiszteletreméltó edény, könyörögj érettünk.
Ajtatoság jeles edénye, könyörögj érettünk.
Titkos értelmű rózsza, könyörögj érettünk.
Dávid királynak tornya, könyörögj érettünk.
Elefántcsont-torony, könyörögj érettünk.
Aranyház, könyörögj érettünk.
Frigynek szekrénye, könyörögj érettünk.
Mennyország ajtaja, könyörögj érettünk.
Hajnali csillag, könyörögj érettünk.
Betegek gyógyítója, könyörögj érettünk.
Bűnösök menedéke, könyörögj érettünk.
Szomorúak vigasztalója, könyörögj érettünk.
Keresztények segítsége, könyörögj érettünk.
Angyalok királynéja, könyörögj érettünk.
Pátriárkák királynéja, könyörögj érettünk.
Apostolok királynéja, könyörögj érettünk.
Vértanúk királynéja, könyörögj érettünk.
Hitvallók királynéja, könyörögj érettünk.
Szűzek királynéja, könyörögj érettünk.

Minden szentek királynéja, könyörögj érettünk.
Eredeti bűn nélkül fogatott királyné, könyörögj érettünk.

Szent olvasó királynéja, könyörögj érettünk.

Béke királynéja, könyörögj érettünk.

Magyarország Nagyszónya, könyörögj érettünk.

Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit, kegyelmezz nekünk, Uram.

Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit, hallgass meg minket, Uram.

Isten báránya, ki elveszed a világ bűneit, irgalmaz nekünk.

Oltalmad alá futunk, Istennek szent szülője, könyörgésünket meg ne vedd szükségünk idején, hanem oltalmaz meg minket minden veszedelemtől, mindenkor dicsőséges és áldott Szűz.

A KÖVETKEZŐ KÖNYÖRGÉSEK IDŐSZAKONKÉNT
VÁLTAKOZNAK:

*Február 2-től húsvétig
és Szentháromság-vasárnaptól adventig.*

Imádkozzál érettünk, Istennek szent Anyja,
Hogy méltók lehessünk a Krisztus ígéreteire.

Könyörögjünk. Engedd, Urunk, Istenünk, hogy mi, a te szolgálád, folytonos lelki és testi jólétnek örvendhesünk és a boldogságos, mindenkoron szeplőtelen Szűz Máriának dicsőséges közbenjárása által a jelen szorongatásból megszabadulva, örökkétartó örömet élvezzünk. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen

Adventtől karácsonyig.

Az Úr anyjala köszönté a boldogságos Szűz Máriát.
És méhébe fogadá a Szentlélektől Szent Fiát.

Könyörögjünk. Isten, ki azt akartad, hogy az anygal köszöntésére a Boldogságos Szűz Mária méhében a te Fiaid testet öltjön, add a hozzád esdeklőknek, hogy az Ő közbenjárására megsegítsen bennünket, kik igazán hisszük, hogy ő az Isten anyja. Ugyanazon a mi Urunk, Jézus Krisztus által. Amen.

Karácsonytól Gyertyaszentelő Boldogasszonyig.

Szülés után sértetlenül szűz maradtál.
Istennek szent Anyja, esedezzel érettünk.

Könyörögjünk. Úr Isten! ki a boldogságos Szűz Máriának termékeny szüzessége által az emberi nemnek az örök boldogság jutalmát adtad: engedd, kérünk, hogy annak esedezését érezzük, aki által örök életünknek szerzőjét nyertük, a mi Urunkat, Jézus Krisztust, ki veled él és uralkodik örökkön örökké. Amen.

Húsvétől Szentháromság-vasárnapig.

Örülj és vigadj Szűz Mária. Alleluja!

Mert valóban feltámadott az Úr. Alleluja!

Könyörögjünk. Úr Isten! ki Szent Fiadnak, a mi Urunk Jézus Krisztusnak feltámadása által a világot megvigasztalni méltóztattál: adjad kérünk, hogy az Ő szent Anyja, Szűz Mária által az örök élet örömeibe juthassunk. Ugyanazon a mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Fordítsunk néhány pillanatot lelkiismeretünk megvizsgálására.

Rövid szünet.

Ha valamiben bűnösnek érezzük magunkat, keltsünk szívünkben bánatot, s ígérjük meg az Úrnak, hogy amint tehetjük, szentgyónáshoz járulunk:

A BÁNAT FELINDÍTÁSA

Istenem, teljes szívemből bánom, utálok és gyűlölöm összes bűneimet, mert azokkal megbántottam végtelen fölségedet, szent Fiad, Jézus Krisztus halálát okoztam, és lelkemet romlásba döntöttem. Nem akarok a jövőben többé vétkezni, és elhatározom, hogy a bűnre vezető alkalmat elkerülöm. Uram, irgalmazz! Bocsáss meg nekem!

Vetkőzés közben gondoljunk arra, miként fosztották meg a hóhérok Jézus Krisztust ruháitól, hogy megostorozzák. Lefekvéskor mondjuk:

Jézus, Mária, Szent József, nektek adom szívemet és lelkemet.

Jézus, Mária, Szent József, legyetek mellettem halálküzdelmemben.

Jézus, Mária, Szent József, veletek békében szálljon el az én lelkem.

Minden alkalommal háromszáz napi bűcsú mind a három

fohász elmondásáért. — Minden alkalommal száznapi búcsú egy-egy fohász elmondásáért.

Végül arra gondoljunk, hogy Isten jelenlétében vagyunk, és kezünket mellünkön összekulcsolva, térjünk nyugalomra.

Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek-Istennek nevében. Amen.

HETVENEDVASÁRNAP ELŐTTI SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Holnap az első vesperással kezdődik a böjtelő. Meggondoljuk ezúttal: 1. miért kell ezt az időszakot különösképpen megszentelnünk? 2. és hogy milyen módon szenteljük azt meg? — Elhatározzuk ezután: 1. hogy összeszedett imádságos szellemre törekszünk, 2. ételben, italban pedig valamely önmegtartózkodást gyakorlunk ez idő alatt. — Emlékgondolatunk az Apostol szava legyen: „Ime, most van az üdvösség napja.”¹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Istent, aki ennek a szent időnek a kezdetén a családátya képét állítja eléink példabeszédében; azért a családatyáét, aki munkásokat hív szállójébe, vagyis üdvösségünknek megmunkálására. Köszönöm, Istenem, ezt a meghívást, amelyet hozzám is intézel holnapi evangéliumodban. Alázattal kérlek, bátoríts, erősíts, hogy kövessem hívó szavadat, megfontolva színed előtt azokat az okokat, amelyek azt sürgetik, hogy szent összeszedettségben éljem le ezt a komoly előkészületi időt.

ELSŐ PONT.

Miért kell megszentelnünk a böjtelőt? — 1. Az Egyház a Breviáriumban ráirányítja tekintetünket a teremtésre és figyelmeztet rá, hogy Istentől, Istenért vagyunk. Következésképp kell, hogy saját akaratunkból is egészen az övéi legyünk. Azután tovább megy és Ádám bukására emlékeztet, rámutat emberi természetünk esendőségére s ebből kifolyólag a bűnbánat szükséges voltára. Majd, hogy ezt a gondolatot minél inkább elménkbe vesse, liturgiájából kivonja az öröm és vidámság elemeit: a Glóriát, az Alleluját, a szentmisében pedig mellőzi a diákonus és a subdiákonus díszes miseruháit. A nap leckéjében a nagy Apostolnak saját testével folytatott háborúskodásáról, evangéliumában pedig a család-

¹ Ecce nunc dies salutis. (II Cor. VI, 2.)

atyáról beszél, aki szöllőjébe hívja a munkásokat s megdöböntő szavakat mond a választottak csekély számáról. Nem arra intenek-e bennünket mindezek, hogy szentül töltsük azt az időszakot, amelynek küszöbén állunk? — 2. Amennyire magunkbaszállásra int bennünket az Egyház már most, a nagybőjt előkészületi ideje alatt, annyira mindent elkövet a világ, hogy táncok, lakomák és egyéb földi szórakozások sodrába terelje az embereket. Ne engedjük, hogy a világnak ez az igyekezete kárt tegyen a mi lelkünkben is. Akinek lelkében elevenen él Isten szeretete, az kettőzött buzgósággal igyekszik vígasztalására lenni Annak, Akit bántalmakkal illet a világ. Aki szereti felebarátait, az részvételt van irántuk, mikor vesztükbe rohannak. Önmehtagadást vállal, imádkozik értük és igyekszik azok helyett is szeretni a jó Istent, akik Róla az élvezetek forgatagában megfeledeznek. — 3. Ha ennek a szent időszaknak méltó felhasználásával készülünk a nagybőjt komoly napjaira, Isten különös kegyelemajándékaival fogja megjutalmazni buzgóságunkat, amellyel az Egyház szellemében élve, az ő dicsőségén ejtett sérelmek kiengesztelésére, felebarátaink lelkének megmentésére törekszünk. Később pedig annál bőségesebb részünk lesz azokban a kegyelmekben, amelyeket a nagybőjt szent idejéhez fűz a mi jó mennyei Atyánk. Vajha minél tökéletesebben átjárná lelkünket ez a gondolat!

MÁSODIK PONT.

Hogyan szenteljük meg ezt az előkészületi időt? —
 1. Igyekezünk ezeket a napokat az imádság, az összedettség szellemében tölteni. Minthogy a világ fiai fokozott mértékben kifelé élnek e napokban s érzéki örömeik hajszolásában keresik boldogságukat, szolgáljunk legalább mi, az Egyház fiai, szívvel-lélekkel Istennek s kövessünk el mindent, hogy Neki eltévelyedett testvéreink botlásaiért, törvénysértéseiért fokozott szeretettel, áldozatos cselekedetekkel vígasztalást nyújthassunk. Ha a világot örvény felé űzi-hajtja az Istenről elfeledkező élvezetvágy örülete, éljünk mi annál bensőségesebben Istenben elmerült életet, végezzük a szokottnál is több tudatos figyelemmel áhitatgyakorlatainkat, napi kötelességeinket. Ajánljuk fel azokat mint mindmegannyi engesztelő áldozatot a világ bűneiért, így kiáltva fel a szentekkel: „Bocsásd meg Istenem, hogy olyan sokan

nem szeretnek Téged! Szeretném, ha parancsolhatnék az összes emberszíveknek s lángra gyújthatnám bennük szeretetednek szent tüzét!” — 2. Tagadjuk meg magunkat ételben-italban. Értelmetlen tompaság jele, ha valaki erre nem gondol ezekben a napokban. Testvéreink esztelen mulatozásáért semmivel olyan méltó engesztelést nem nyújthatunk, mint ha érzéseinket megtagadjuk s ételben-italban, kényelemben önként vállalt lemondást gyakorolunk. — 3. Istennek leginkább tetsző áldozat mindenesetre az lesz a részünkről, ha könnyörtelen háborút indítunk főhibáink ellen. Határozzuk meg pontosan: melyik az, és küzdjünk ellene szívós következetességgel, legfőképpen az ellentétes erények gyakorlása által.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HETVENEDVASÁRNAP

Szent Máté XX, 1—16.

Abban az időben mondá Jézus tanítványainak e példabeszédet: Hasonló a mennyek országa egy gazdaemberhez, ki korán reggel kiment munkásokat fogadni szőlőjébe. Megszerződött tehát a munkásokkal egy dénár napi bérben, és elküldötte őket szőlőjébe. És midőn három óra tájban kiment, másokat látott a téren állni. S mondá nekik: Menjetek ti is a szőlőmbe, és ami méltányos lesz, megadom nektek. Azok tehát elmentek. És ismét kiment hat és kilenc óra körül, s hasonlóképen cselekedett. Tizenegy óra tájban pedig kiment s másokat talált veszteg állva, és mondá nekik: Mit álltok itt egész nap tétlen? Mondják neki: Mert senki sem fogadott meg bennünket. Mondja nekik: Menjetek ti is szőlőmbe! Mikor pedig beesteledett, mondá a szőlősgazda felügyelőjének: Hívd össze a munkásokat és add meg nekik bérüket, kezdve az utolsótól az elsőig. Mikor tehát előjöttek, kik tizenegy óra tájban érkeztek, kaptak egy-egy dénárt. Amint pedig az első is előjöttek, azt hitték, hogy többet kapnak, de ők is egy-egy dénárt kaptak. S mikor fölverték, zúgolódtak a gazda ellen, mondván: Ezek az utolsók egy órát dolgoztak, és egyenlőkké tették őket velünk, kik a nap terhét és hevét viseltük. Ő azonban felelé egyiknek közülük és mondá: Barátom! nem követelek el veled igazságtalanságot; nemde egy dénárban szerződtél meg velem? Vedd ami a tied és menj! Én pedig annyit akarok adni ez utolsónak is, mint neked. Vagy nem szabad azt tennem, amit akarok? Vagy talán rossz szemmel nézed, hogy én jó vagyok? Így lesznek az utolsók elsőkké, az elsők utolsókká. Mert sokan vannak a hivatalosak, de kevesen a választottak.

Előzőesti átgondolás. — A következő hetet a Hetvenedvasárnap evangéliumának átmélkedésére fogjuk fordítani. Holnap első mondatát tesszük elmélkedésünk tárgyává: „Menjetek ti is szőlőmbe”². Megtanuljuk ebből: 1. hogy Isten saját szolgálatára kötelez bennünket; 2. hogyan akarja Isten, hogy neki szolgáljunk. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy életünk minden percét úgy használjuk fel, hogy Istennek tessék; 2. gyakran tekintünk szívünkbe, hogy meggyőződünk róla: igazán Istenért, az Óiránta való szeretetből végezzük-e napi fog-

² *Ite in vineam meam.* (Matth. XX, 4.)

lalatosságainkat: munkáinkat, vagy akár étkezéseinket, szórakozásainkat, sőt pihenésünket is? — Emlékgondolatunk az Apostol szavai lesznek: „Akár esztek, akár isztok, akár bármi mást tesztek, mindent Isten dicsőségére cselekedjete.”³

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Istent, aki mindnyájunkat szolgálatára hív szőlőjébe.⁴ Fogadjuk e meghívást alázatos szeretettel. Ajánljuk fel magunkat Isten szolgálatára s hódoljunk neki, mint legfőbb Urunknak.

ELSŐ PONT.

Isten kötelez bennünket rá, hogy neki szolgáljunk. — Akkor szolgálunk Istennek, ha komoly elhatározással azt tesszük mindig, ami neki tetszik. Ez kötelességünk is, és pedig azért, mert mindenestül az ő tulajdona vagyunk. Ő teremtett minket, Ő formálta ki tagjainkat, Ő keltette életre testünket, olyan lelket lehelve belé, amelynek értelme van, amely akarni és szeretni tud. Az ő munkája, az ő tulajdona vagyunk hát, nem pedig saját magunké. Minthogy pedig mi magunk Istené vagyunk, magától értetődő szükségszerűség, hogy cselekedeteink is az övéi legyenek és pedig azért, 1. mert a vagyontárgy haszna mindig annak birtokosát illeti;⁵ 2. mert Isten csupán azért teremthetett bennünket, hogy Őt szolgáljuk.⁶ Őrajta kívül nem lévén egyéb cél, amely megteremtésünket megokolttá tehetné. Ha tehát bármiben is saját magunkat, vagy a teremtményeket keressük, Isten tulajdonjogán követünk el sértést. Ebből az következik, hogy egyedül Istené legyen minden gondolatunk, szavunk és cselekedetünk. Lábunk csak azon az úton járjon, amelyre Ő állított. Kezünk csak Őérte dolgozzék. Nyelvünk csak Őt dicsérje. Szemünk Őt keresse. Értelmünk Őreá irányuljon. Szívünk csak Őt szeresse. Időnk, erőnk, tehetségeink: mindez az ő adománya, méltányos tehát, hogy mindezzel az ő akaratát szolgáljuk. Teljesen mindegy tehát, milyen körülmények közt élek: hogy szegény vagyok-e vagy gazdag, beteg-e vagy egészséges,

³ Sive manducatis, sive bibitis, sive quid aliud facitis, omnia in gloriam Dei facite. (I Cor. X, 31.)

⁴ Ite in vineam meam.

⁵ Res fructificat domino.

⁶ Universa propter semetipsum operatus est. (Prov. XVI, 4.)

hogy öröm vagy bánat jutott-e osztályrészemül; semmikép sincs jogom hozzá, hogy zúgolódjam, kifogásokat emeljek ellene. Isten az Úr,⁷ s mindig jól van téve az, amit Ő tesz és elrendel. Mélyen megdöbbenve gondolom át ezt az igazságot, mert hiszen eddig többet gondoltam magamra, mint Istenre, inkább dolgoztam magamért, mint Istenért, jobban szerettem magamat, mint Istent és az ő akaratát. Minthogy ilyen módon saját érdekeimet tettem életem végcéljává, s akarásomnak saját jóvoltom keresése lett a vezérfonala, veszélynek tettem ki lelkem üdvösségét, örök boldogságomat. Sürgősen szükséges, hogy mindezekben változtassak.

MÁSODIK PONT.

Hogyan szolgáljunk Istennek? — Isten azt akarja, hogy fenntartás nélkül, mindörökre neki adjuk magunkat, Őiránta való szeretetből és elismerésekép az Őtőle való függésünknek. 1. Fenntartás nélkül. Mert mindent tőle kaptunk: az ő bölcseségének ajándéka testünk és lelkünk, tehetségeink és létezésünk. Ha mindezt neki adjuk, csak azt adjuk vissza Istennek, ami egyébként is az övé, s méltánytalanságot követünk el, ha szűkkeblű zsugori módjára bármily csekélységet is vissza akarunk tartani magunknak.⁸ — 2. Mindörökké. Életünk minden percét Őtőle kapjuk. Ha Ő egy pillanatra megvonná tőlünk fenntartó erejét, a semmiség örvényeibe zuhanánk vissza. Ha Ő nem segítene, sem mozogni, sem gondolkodni, beszélni, vagy cselekedni nem tudnánk. Mindig Tőled függök, Tied vagyok Istenem s csak kötelességemet teljesítem akkor, amikor életem minden percét arra szentelem, hogy Teneked szolgáljak, a te atyai szívednek örömét keressem. — 3. Neki, egyedül csak neki adjuk magunkat, neki szolgáljunk. Vagyis egyenes, tiszta szándékkal az ő akarata iránt való szeretetből végezzük életünk minden cselekedetét, és mindenben egyedül csak az ő kedvét keressük, tekintet nélkül saját érdekeinkre, saját hajlamainkra. Aki tehetségét, szívét, idejét a világ szolgálatára szenteli, az a hűtlen szolgálóhoz hasonló, aki ura javait idegen célok szolgálatára fordítja. — 4. Iránta való tiszta szeretetből kell

⁷ Dominus est. (I Reg. III, 18.)

⁸ Non satis est dedisse prope totum, sed fraudis est retinuisse vel minimum. (S. Prosper.)

szolgálunk Istennek. Vagyis: ha semmi jutalmat nem várnánk is Tőle, akkor is Őt szolgálók, hálából az ő felbecsülhetetlen értékű jótéteményeiért, irántunk való atyai, jóságos szeretetéért. Nem fogunk tehát saját érdekeinkkel bibelődni, de mindenben csak Istent keresük, mindent Őiránta való szeretetből teszünk. A katekizmus legelső tanítása ez, amely ezekben a egyszerű szavakban jut kifejezésre: „Isten avégre teremtett bennünket, hogy Őt megismerjük, szeressük, neki szolgáljunk és ekkép üdvözüljünk.” Ez az alapkö, amely a valósi tökéletesség épületét hordozza. Ebből a gondolatból sarjadt Ábrahám bátor elhatározása, áldozatkész engedékenysége, mikor régi otthonát elhagyva, új hazájába költözött, mikor Izsák feláldozását vállalta. Ebből merített erőt, türelmet Jób, a rázúdult csapások közepette. Vonjuk le belőle mi is a tanulságot, annál is inkább, mert jaj nekünk, ha ezt nem tesszük. Igen, jó Istenem: elhatározom, hogy ezentúl nagylelkű önátadással szolgálok neked, önérdék, az emberek ítéletétől való félelem nélkül. A te szándékaid szerint élem az életem, a te vezetésedre bízom magam. Kerülni fogom a legcsekélyebb tudatos hibákat is és arra törekszem, hogy minden cselekedetemet a tőlem telhető legnagyobb tökéletességgel, vagyis késedelem nélkül, pontosan, akár saját akaratom, hajlamaim megtagadása árán is, egyesegyedül az irántad való szeretetből végezzem. Nem engedem, hogy annak lelkiismeretes befejezésétől akár ellenszenv, ráúnás vagy másoldali kedvtelés is visszatartson.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÉTFŐ

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünkben a mai nap tárgyát fogjuk tovább boncolni. Látni fogjuk: 1. hogy Istennek joga van hozzá, hogy szolgálatainkat magának követelje, anélkül, hogy ezért jutalmat kellene ígérnie; 2. s hogy Ő azért mégis gazdagon megjutalmazza azokat, akik neki szívvel-lélekkel szolgálnak. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy nem leszünk szűkkeblűek Isten szolgálatában és mindent megadunk neki, amit kegyelme tőlünk megkíván; 2. hogy rövid imafohász alakjában gyakran elmondjuk Istennek: mennyire szeretjük s hogy egyedül az ő szolgálatában akarunk élni és halni. — Emlékgondolatunk a tizparancsolat első sza-

kasza legyen: „Szeresd Uradat Istenedet teljes lelkedből, minden erődből.”⁹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Istent, aki mint létünk ősforrása és életünk végső célja várja szolgálatainkat.¹⁰ Tőle van mindenünk, neki tartozunk mindennel. E gondolat hatása alatt hódoljunk neki imádattal, forró szeretettel.

ELSŐ PONT.

Isten jogosan követeli tőlünk szolgálatainkat. — Minthogy mindent Istentől kaptunk ingyenes ajándékkul, misem méltányosabb, mint hogy tartozásunkat elismerve, feltétlen rendelkezésére bocsássuk neki magunkat és mindenünket, amink van. Ha a vett jótétemény már világi értelmezésben is hála, viszontszolgálatra serkenti az embert jótévőjével szemben, ha a világ hatalmasai méltán várnak szolgálatkésztséget azoktól, akiken segítettek, ha a gyermek hálaival és szeretettel tartozik atyjának még akkor is, ha tőle már sem örökséget, sem egyéb jótéteményt nem vár és hálátlan szörnynek volna minősíthető, ha vele szemben e kötelességét nem teljesítené: mennyivel kötelezőbb erejű a mi hála- és szeretet-tartozásunk Istennel szemben, aki nemcsak adományozója, de szüntelen fenntartója is életünknek, s akinek jótéteményei velünk szemben nemcsak állandóak és megszámlálhatatlanok, de nélkülözhetetlenek is? Istennek jogában állna, hogy így szóljon hozzánk: „Csak kötelességeket teljesítetek, amikor nekem szolgáltok; semmiféle jutalmat nem várhattok érte, mint ahogy az atya sem tartozik semmivel fiainak azért, amiért ezek szolgálatot tesznek neki. Ha pedig nem szolgáltok nekem úgy, amint jótéteményeim ezt megérdemlik, akkor elkarhóztok.” A törvényhozók sem azt mondják: „Aki megtartja törvényeinket, jutalomban részesül,” de igenis: büntetéssel sujtják azt, aki vét a törvények ellen. A rabszolga sem ezt hallja urától: „Ha engedelmeskedel, megjutalmazlak,” de hallja ezt: „Ha nem engedelmeskedel, jaj neked!” Még abból az igazságból kiindulva is, hogy a munkás méltó az ő bérére, ígérhetett volna nekünk Isten olyan ideigtartó jutalmat, amely arányban áll földi

⁹ Diliges Dominum Deum tuum... ex tota anima tua et ex tota fortitudine tua. (Deut. VI, 5.)

¹⁰ Ite et vos in vineam meam.

érdemeink értékével. Örökkétartó jutalomra azonban semmiféle földi érdem igényt nem tarthat. Hogy Isten mégis ilyen jutalmat tartogat a számunkra, az már csak merő nagylelkűség, jóság a részéről. Mivel hálálhatjuk meg mi ezt a minden emberi képzeletet felülmúló jóságot? Sokat adunk-e érte, ha magunkat, mindenünket, életünket, szívünket, lelkiismeretünket ajánljuk fel Neki hálaáldozatul?

MÁSODIK PONT

Isten nagyszerű jutalmat ad annak, aki fenntartás nélkül neki adja magát. — Isten olyan mértékben adja magát nekünk, amilyen mértékben mi neki adjuk magunkat. Amikor elvárja tőlünk, hogy a teremtményektől elszakadva, csupán csak Őt keressük mindenben, egyúttal nem csekélyebb értékkel kárpótol bennünket a földiekről való lemondásunkért, mint saját magának odaadásával. Nemcsak azt akarja, hogy mi az övéi legyünk, de Ő is a miénk akar lenni, még pedig olyan kizárólagossággal, akár mintha csak egyedül volnánk a világon. Ez a jóságos Isten szomjazza a mi boldogságunkat. „Szolgáljatok nekem — így szól hozzánk — és csak nekem szolgáljatok és nekem gondom lesz rátok és kincsetek, gazdagságtok leszek.”¹¹ Ez az ígélet elsősorban az örökkévalóságra vonatkozik, de már e földön is mit meg nem tesz Isten azért, aki nagylelkű készséggel Őneki ajándékozza magát? Hajlékot vesz szívében s kegyelmeinek, vigasztalásának bőségével árasztja el lelkét. Minden képzeletet meghaladó béke, édes öröm lakozik az ilyen szívben:¹² állandó ünnep ez,¹³ ízeltítő a mennyország boldogságából. Ó, milyen boldog is az, aki igazán szereti Istent és egész lelkével szolgál neki!¹⁴ De milyen boldogtalan, aki nem hallgat az ő hívó szavára s rövidlátó, korlátolt önzésében csak egy töredékét adja oda neki! Békétlen nyugtalanság az ilyen lélek osztályrésze a földön, örök boldogtalanosság, Isten végleges elvesztése a másvilágon. — Öntsön belénk ez a megfontolás szent lelkesedést arra, hogy mindent Istenért s mindent a lehető legtökéletesebben tegyünk. Gon-

¹¹ Ego... merces tua magna nimis. (Gen. XV, 1.)

¹² Fructus Spiritus... gaudium, pax. (Galat. V, 22.)

¹³ Secura mens quasi iuge convivium. (Prov. XV, 15.)

¹⁴ Adhaerere Deo bonum est. (Ps. LXXII, 28.)

doljuk át: milyen teendők várnak elvégzésre a mai nap folyamán s erős elhatározással készülünk fel rá, hogy valamennyit Isten iránti tiszta szeretetből, a tőlünk telhető legnagyobb tökéletességgel fogjuk elvégezni.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Holnap az Olajfák hegyén fogjuk Jézust lélekben szemlélni. E misztérium fölött elmélkedve megtanuljuk: 1. a bűnt kerülni, 2. az élet megpróbáltatásait megszentelni. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy Jézus véres szorongattatásaira emlékezve ösztönte, mely bánkódásra indulunk bűneink fölött esti lelkiismeretvizsgálatainknál, vagy a gyónásra való előkészületünknel; 2. hogy reggelenként telkészülünk a ránk váró kereszték békés elviselésére. — Emlékgondolatunk az Üdvözítőnek az Olajfák hegyén elmondott szavai legyenek: „Atyám, ne az én akaratom legyen, hanem a tiéd!”¹⁵

Reggeli elmélkedés. — Szálljunk el lélekben az Olajfák hegyére. Szemléljük a világ Megváltóját, amint vérharmatos arcával a földre borulva, leírhatatlan szorongattatások közt készül szörnyű áldozatára. Térdeljünk mi is melléje, gyűjtsük össze a földre hulló drága vércseppeket. Egyesítsük bűnbánó részvétünket az ő fájdalmával, könnyeinket az ő vérének cseppjeivel.¹⁶

ELSŐ PONT

Jézus az Olajfák hegyén a bűn kerülésére int bennünket. — Azért vétkezünk, mert nem irtóznak kellőképp a bűntől. Mikor pedig már elköveztük, nem utáljuk azt eléggé. Innen van, hogy bánatunk nem tökéletes, gyónásaink pedig eredménytelenek, sőt akárhányszor érvénytelenek is. Nem utálván eléggé a bűnt: nem küzdünk ellene kitartón, gyakoriak hát a visszaeséseink. Üdvözítünk az Olajfák hegyén segítségére jön e fogyatékoságunknak: 1. Megtanít rá, hogy irtózva kerüljük a bűnt. Az ő szent lelke a bűnt — még a bocsánatos bűnt

¹⁵ Pater, non mea voluntas, sed tua fiat. (Luc. XXII, 42.)

¹⁶ Compatitur mihi Filius Dei et plorat, compatitur et illi, ac simul cum lugente lugebo. (S. Bern., Serm. III. in Nativ. Dom., n. 4.)

is — egészen másnak látja, mint a mi rövidlátásunk. Ő tudja: ki az Isten s milyen szörnyűség az ő megsértése; mi a pokol s milyen borzalom azt megérdemelni; mi a mennyország s mit jelent azt elveszteni; mi a lélek s milyen jóvátehetetlen szerencsétlenség azt kárhozatra juttatni; mi a kegyelem s milyen felelősség azt visszautasítani. Ó, ha mi is az ő szemével mérnök azokat a bűnöket, amelyeknek olyan kevés fontosságot tulajdonítunk: az önmagunkban tetszelgő gondolatokat, a hiúság, a becsvágy erőtesztéseit, a szeretetlen ítélet szavait, a rosszkedv kitéréseit, a saját előnyeink, kényelmünk szüntelen keresését, megszámlálhatatlan mulasztásainkat: ó, mennyire irtóznánk akkor a büntől! — 2. Ha így megismertük a bűn súlyos voltát, Jézus az azokon való bánkódásra is megtanít minket. Hiszen ezért volt az ő lelke „szomorú mindhalálig,”¹⁷ ezért hullatott véres könnyeket;¹⁸ ezért roskadt le a bánat súlya alatt! Aból pedig, amikor angyal szállt le a vigasztalására,¹⁹ megtanuljuk, hogy nyomorúságaink ismereteseek az égben és hogy csak onnan várhatjuk azok gyógyulását, csak onnan remélhetünk vigaszt, erősítést. — 3. Jézus az Olajfák hegyén arra is példát ad: hogyan kell küzdenünk, ha bűnveszély fenyeget. Képzeljük el: mekkora volt lelkében az irtózás a reá váró gyötrelmektől, keserves kínhalálól! Ő azonban nagylelkűen legyőzte iszonyodását és a természet ellenkezésével mit sem törődve, magára vette áldozatát.²⁰ Így szolgáljunk mi is Istennek, hajlmaink ellenkezését legyűrve; így hajoljunk meg az ő akarata előtt, megemlékezve róla, hogy a természet, a test tiltakozására a kegyelem a lélek érdekei ellen semiben ártalmunkra nem lehet mindaddig, amíg akaratunk Isten akaratába kapcsolódik. Ezután így fogunk irtózni a büntől, így utáljuk, így küzdünk ellene?

MÁSODIK PONT

Jézus az Olajfák hegyén arra is megtanít, hogy megszenteljük az élet megpróbáltatásait. — Jézus a minden

¹⁷ Tristis est anima mea usque ad mortem. (Matth. XXVI, 38.)

¹⁸ Factus est sudor ejus sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. (Luc. XXII, 44.)

¹⁹ Apparuit illi angelus de coelo, confortans eum (ibid., 43.).

²⁰ Surgite, eamus. (Matth. XXVI, 46.)

oldalról rázúduló megpróbáltatások közepette három erőforrásból merített vigasztalást. — 1. Az imából. Elszaktadt apostolaitól, hogy imádkozzék. Kétszer szakította félbe imáját, majd újra kezdte s minél kínosabbá váltak szorongatásai, annál bensőségesebbé lett imája.²¹ Mi, gyarló emberek, a teremtményeknél keresünk vigasztalást megpróbáltatásainkban. Nekik panaszoljuk el bajainkat, megértő részvétet, támaszt keresve ott, ahol csak önzést, legjobb esetben meddő érzelmi felbuzdulást találhatunk. Ne felejtsük el: erőt, vigasztalást csak Isten adhat.²² — 2. Isten akaratára való ráhagyatkozásból. Nem a rá váró szenvedésektől szabadulni akar Ő, de Isten akaratának beteljesülését kívánja.²³ A földi szenvedések, ha nem Isten akaratával egyesülten viseljük azokat, nem csak érdemszerzőkké nem lesznek soha, de bűnalkalomná is válhatnak, amennyiben türelmetlenséget, zúgolódást válthatnak ki lelkünkben. Ő, miért nem jut ilyenkor eszünkbe, hogy Isten a mi jó Atyánk és akárhogy sujt is bennünket, a szerető atya keze az, amely a csapásokat — javunkat akarván — reánk méri.²⁴ — 3. Lelkének megingathatatlan békéjéből. Jézust kimondhatatlanul fájdalmasan érinti tanítványainak tompa közönye. Két izben is alva találja őket, holott éppen azt kérte tőlük, hogy vele virrasszanak és imádkozzanak. De ha rosszul esett is neki legkedvesebb embereinek ez a lagymatagsága, nem neheztel érte rájuk; szelíden megfeddi őket: „hát egy óráig sem bírtatok virrasztani velem.” Azután újra megismétli kérését: „virrasszatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek.”²⁵ Megtanulhatjuk e példából a következőket: ne akarjuk, hogy mások is szenvedjenek, ha nekünk fáj valami. Ne panaszoljuk fel részvétlenségüket, sőt igyekezzünk azt mengetni. Nem az ellenkezőjét tesszük-e ennek?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Holnap tovább folytatjuk Isten szolgálatáról szóló elmélkedéseinket és látni fog-

²¹ Factus in agonia prolixius orabat. (Luc. XXII, 43.)

²² In die tribulationis meae... reuinit consolari anima mea. Memor fui Dei et delectatus sum. (Ps. LXXVI, 3, 4.)

²³ Non sicut ego volo, sed sicut tu. (Matth. XXVI, 39.)

²⁴ Saeviat, quantum vult, Pater est.

²⁵ Matth. XXVI, 41.

jük: 1. hogy minden teremtmény Isten szolgálatára int bennünket; 2. a teremtmények megkönnyítik ezt az istenszolgálatunkat. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy nem a teremtményekben, de egyedül csak Istenben keressük kedvtelésünket; 2. hogy a teremtményeket csak lépcsőnek tekintjük, amelyen Isten közelébe emelkedtünk, hálás szeretettel imádva az ő végnélküli jóságát, szeretetét, bölcsességét, hatalmát. — Emlékgondolatunk Szent Alajos kedvenc gondolata legyen: „Mennyiben szolgál ez üdvösségemre?”²⁶

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Istent, aki az egész világot az emberért, az embert pedig saját magáért teremtette. Csodáljuk meg ezt a tervszerűséget, amely a teremtésben nyilvánult s amely céltudatos bölcseséggel felbonthatatlan egységbe fűzi a teremtett világot a Teremtővel. Mondjuk hálás, örömteli szívvel: „Minden, ami van, csak érterem van, én pedig egyedül csak Istenért vagyok.”

ELSŐ PONT

A teremtmények Isten szolgálatára intenek bennünket. — A paradicsom boldogsága, a pokol borzalma erre int, de erre buzdít Szűz Mária, az angyalok és a szentek példája is.²⁷ Fejünk fölött az égbolt milliárdos csillagtáborával nem ezt kiáltja-e felénk: szegényes sárguló a föld annak a szemében, aki mireánk tekint!²⁸ A föld nem erre tanít-e: ne tapadj hozzám, de emeld szívedet,²⁹ értelemet ahhoz, aki engem teérted alkotott: A ház, amelyben lakol, az ő adománya; számodra teremtette a fát, amelyből bútoraid készültek, a lent, a gyapotot, amely ruházatod adja, a húst, a gyümölcsöt, a kenyeret, amely testedet táplálja; az ő atyai szeretetének gondoskodásáról beszél a napsugár, amely éltet és melegít, a víz, amely tested felüdíti, a levegő, amelyet belélegzel, a csillagos égbolt, a hegyvidék, a tenger szépsége, a virág illata, amelyben gyönyörködöl! De Istenre irányítják tekintetünket a földi élet eseményei is: ha megegyeznek hajlamainkkal, akkor hálára serkentenek bennünket Isten iránt, ha pedig ellentétesek azokkal, akkor türelmet,

²⁶ Quid hoc ad Deum? quid hoc ad aeternitatem?

²⁷ Quod isti et istae, cur non ego?

²⁸ Quam sordet tellus, cum coelum aspicio!

²⁹ Sursum corda!

alázatosságot, Isten akaratán való megnyugvást tanulunk belőlük; sőt nem ritkán még ennél is többet: megkeresni boldogságunkat. Szent Pál szerint minden javára válik annak, aki Istent szereti.³⁰ Szent Ágoston szerint Isten még a bűnből is áldást fakaszthat.³¹ Mi pedig tovább megyünk, és azt mondjuk, hogy még mások bűnei is alkalmasak rá, hogy Istenhez közelebb vigyenek bennünket. Megcsodálhatjuk bennük Isten elképzelhetetlenül nagy jóságát, türelmét, irgalmasságát és indítást nyerünk arra, hogy szegény bűnösökért imádkozunk. Halljuk-e hát azokat a hangokat, amelyek a teremtés legkülönbözőbb csoportjaiból felénk hangzanak s amelyek egytől-egyig Isten szolgálatára, az ő hódoló, hűséges szeretetére ösztönöznek bennünket? A szentek megértették azokat s bőséges hasznot húztak belőlük lelkük tökéletesítésére irányuló törekvésükben.

MÁSODIK PONT

Az összes teremtmények eszközként szolgálhatnak annak, hogy Istenhez közelebb jussunk. — Az Istenhez közeljutás titkát a szentektől kell megtanulnunk. A teremtmények az ő szemükben lépcső voltak,³² amely megkönnyítette Istenhez való emelkedésüket; tükör, amelyben Isten tökéletességének visszfényét szemlélték; az isteni szeretet kisugárzásai, amelyeken tüzet fogott saját szívük is. A teremtményekben csak közvetítő tényezőket láttak, amelyeken keresztül könnyebben juthattak el minden élet ősforrásának és végső céljának: Istennek megismerésére és odaadó szeretésére. Kövessük példájukat s akár az eget nézzük tengernyi csillagfényével, akár a földet hegyeivel és völgyeivel, pázsitszőnyegeivel és virágos rétjeivel: lelkünkben a hála felkiáltása törjön elő: Áldott legyen az Úr, akinek örök szeretete hozta létre a számomra mindezeket!³³ Az élet váltakozó eseményeiben csodáljuk meg a szerető Bölcseséget, aki mindent az Őt keresők javára fordít; a bűn láttán megrendülve boruljunk le az örök Jóság, a végnélküli Irga-

³⁰ Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum. (Rom. VIII. 26.)

³¹ Etiam peccata. (S. Aug.)

³² Omnis creatura scala ad Deum.

³³ Confitemini Domino quoniam bonus, quoniam in aeternum misericordia ejus. (Ps. CXXXV, 1.)

lom előtt, aki türelemmel vár és nem sujt le rögtön lázongó, hűtlen teremtményére. Boldog, aki megtanulja, hogy a teremtményekben csak Istent keresse s rajtuk keresztül Óhoz emelkedjék, de szánalomraméltó az, aki a teremtményeket tekinti élete céljának s Istent csak az élet megszokott, mellékes járuléknak tartja. Helytelen fogalma van az ilyennek a teremtmények rendeltetéséről s ahelyett, hogy Istenhez emelkedésének eszközévé tenné, romlásának elősegítőjévé teszi azokat, mert beléjük gyökereztetve szívét, gondolatait, Istentől, az ő szolgálatától elvonja képességeit. Vajjon a mi életünk gyökérszálai Teremtőben vagy teremtményben keresik-e táplálékukat?³⁴

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzőesti átgondolás. — Hogy Isten szavának átelmélkedésére kellőképp előkészüljünk, három napon keresztül a hit értékét fogjuk megfontolás tárgyává tenni. Holnap azt fogjuk átgondolni: mi nekünk a hit? és meg fogjuk látni: 1. hogy a hit elkerülhetetlenül szükséges az embernek az üdvösségére, 2. hogy már itt a földön is a hitben találja legfőbb vigasztalását. — Emlékgondolatunk Szent Pál szava legyen: „Hit nélkül lehetetlen Istennek tetszeni.”³⁵

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Istent, mint hitünk alapját és kútforrását. Ő az, aki az embert az örök igazságok ismeretére elvezette és ezáltal a természetfölötti rendbe bekapcsolta. A patriarchák és próféták, később pedig szent Fia útján Ő maga jelentette ki nekünk ezeket a fenséges igazságokat, valamint Ő maga az is, aki szívünket ezeknek az igazságoknak a befogadására alkalmassá teszi, olyan kegyelemben részesítve ezáltal bennünket, amelyért soha nem lehetünk iránta eléggé hálásak.

ELSŐ PONT

A hit szükségességéről. — A hit természetfölötti erény, amely képessé tesz bennünket arra, hogy az Is-

³⁴ Quid hoc ad Deum? quid ad aeternitatem?

³⁵ Sine fide autem impossibile est placere Deo. (Hebr. XI, 6.)

ten által kijelentett és Egyháza által hirdetett igazságokat elhiggyük és azok mellett mindvégig kitartsunk. Ha csak rövid ideig gondolkodunk is ezen, meg fogjuk érteni, hogy erre az erényre múlhatatlanul szüksége van a keresztény léleknek. Mivel Isten örök boldogságra teremtett minket, akarnia kellett, hogy értelmünk tudomást szerezzen erről a boldogságról. Elképzelhetetlen, hogy Isten mint értelmetlen lényeket, vakon akart volna végső célunk felé terelni, anélkül, hogy tulajdonképeni rendeltetésünk megismerésére vezetett volna bennünket. Ezt a megismerést az ő kinyilatkoztatásai közvetítik a számunkra, sajátunkká pedig a hit teszi azokat. Ezért tanítja az Egyház, hogy a hit minden természetfölötti érdemnek az előfeltétele s alapja a keresztény vallás építményének. A sugalmazott írók sokat foglalkoztak a hit szükségességének kérdésével és egyértelműleg mellette foglaltak állást. „Hit nélkül lehetetlen Istennek tetszeni” — mondja Szent Pál, — mert az Istenhez járulónak hinnie kell, hogy Ő van és hogy Ő az Őt keresőknek megjutalmazója.”³⁶ És lehetne-e ez másképp? Megengedhetné-e Isten, hogy az ember kételkedjék azokban az igazságokban, amelyeket Ő éppen e teremtménye javára kijelentett? Túrhatné-e, hogy az Őt csalónak, vagy olyan fogyatékos lénynek tartsa, aki kinyilatkoztatásaiban tévedhet? Vagy megengedhetőnek tartatná-e, hogy eszes teremtménye közömbös legyen az ő rendelkezéseivel szemben s megvető nemtörődomséggel fogadja kinyilatkoztatásait? Ugye, hogy ez még gondolatnak is merész volna? Hogy üdvözülhessen, az embernek készséges hittel kell fogadnia mindazokat az igazságokat, amelyeket Isten kinyilatkoztatása alapján az Egyház hirdet.

MÁSODIK PONT

A hit vigaszáról. — Aki hisz a kinyilatkoztatott igazságokban, az tudja: honnan jött és hova megy? Nem aggasztja sem a szenvedés, sem a halál gondolata, mert bízik a megigért örök boldogságban és Jézus megváltó szeretetének erejében, amely a keresztfán örökértékű árat fizetett a veszni induló emberi lélekért. Örömmel olvassa és hallgatja a Szentírás tanításait s feltétlen oda-

³⁶ Sine fide autem impossibile est placere Deo; credere enim oportet accedentem ad Deum quia est, et inquiringibus se remunerator sit. (Hebr. XI, 6.)

adással bízta magát az Egyház vezetésére. Ha megpróbáltatás éri, bizalommal néz Megváltója keresztyére, ha elbukott, felkel és a tékozló fiú nyomán atyja házába siet. Polgára egy olyan hazának, amelynek erkölcsi törvényei mindenfajta életviszonyok közt lehetővé teszik a tökéletességre jutást, mert küzdelmeiben egyformán rendelkezésre áll a szentségek erősítő kegyelme, akár mint élharcos törekszik a cél felé, akár mint névtelen szürke egység olvad bele a hívők tömegébe, akár mint szerzetes éli áldozatos életét a kolostor falai mögött, vagy, mint családtagja robotol gyermekei mindennapi kenyeréért. — Milyen szomorú ezzel szemben a hitetlen ember sorsa! Tehetetlenül vergődik a különféle bölcséleti rendszerek útvesztőjében, míg végre is a meddő, sivár hitetlenség lelket megfojtó levegőjébe dermed bele. Ordít, ha fájdalma van és zúgolódik, ha csapás zúdul rá. Szegény szerencsétlen hitetlen testvéreink! Mennyire rájuk illenek azok a szavak, amelyeket Szent Pál a pogányokról mond: „Valamint ők nem voltak azon, hogy ragaszkodjanak az Isten ismeretéhez, úgy az Isten is ráhagyta őket romlott értelmükre, őket, akik telve vannak igazságtalansággal, rosszasággal, paráznasággal, kapzsisággal, romlottsággal, irigységgel... viszálykodással... akik kevélyek, kérkedők... szöszegők, könyörtelenek.”³⁷

Ó, milyen alkalmas ez a kép arra, hogy fokozott mértékben felébressze bennünk a hit nagybecsülését! Vizsgáljuk magunkat: igazán mindennél többre becsüljük-e katolikus hitünket? Nem vagyunk-e hajlamosak rá, hogy egyik-másik tanítását elavultnak, túlszigorúnak tartjuk s mögéje helyezzük korunk modern eszméinek? Szentül meg vagyunk-e győződve róla, hogy amit a katekizmusban olvasunk, az messze fölötte áll akár a legkitünőbb bölcselők tanításainak is?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

³⁷ Et, sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faceant ea quae non conveniunt, repletos omni iniquitate, malitia, fornicatione, avaritia, nequitia, plenos invidia... contumeliosos... sine foedere, sine misericordia. (Rom. I, 28—30.)

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — Holnap meggondoljuk: milyen szigorú kötelességünk, hogy hitünket szüntelenül fejlesszük, amit 1. hitünk igazságainak tanulmányozása és 2. ezeknek a hitigazságoknak a gyakorlati életbe való átültetése által érhetünk el. — Elhatározzuk, hogy hitünket gyarapítani fogjuk azáltal, hogy 1. gyakran olvasunk, tanulmányozunk vallásos irányú könyveket; 2. hitünk szerint élünk. — Emlékgondolatunkat az evangéliumból vesszük: „Uram, öregbítsd bennünk a hitet.”³⁸

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a mi Urunkat, aki evangéliumában sürgeti, hogy hitünket gyarapítsuk. Több ízben megígéri, hogy minden kegyelmet elnyer az, akinek őszinte a hite. Fohászodjunk hát hozzá mély-séges vágyódással: „Uram, öregbítsd bennünk a hitet!”

ELSŐ PONT

Gyarapítsuk hitünket a hitigazságok tanulmányozása által. — Ha világi tudományról van szó, mindenki természetesnek tartja, hogy azt folytonos önképzés által gyarapítani illik s mindenki tudja, hogy ezen a téren is visszacsúszik az, aki tudását nem fejleszti. Azonban mihelyt vallási ismeretekről van szó, rögtön megváltozik a felfogás, mely azt tartja, hogy vallási téren éppen elég műveltséget nyújtanak az iskolában jól-rosszul elsajátított hittani ismeretek, azokat nemcsak tovább fejleszteni, de még csak elkopástól megóvni sem szükséges. Pedig éppen ezen a téren volna nagyon alapos felkészültségre szükségünk, hogy meg ne tévesszenek bennünket a gyakran tudatlanságból származó vagy tudatlanságunkra számító vallásellenes támadások. Valóban megdöbbentő és egyúttal elszomorító is az a tájékozatlanság, amellyel a vallásos hit kérdéseiben még egyébként művelt egyének részéről is találkozunk, amely vétkes tudatlanságnak rendszerint a hit teljes elsatnyulása lesz a természetes következménye. Csodálni való-e, ha ekkora tudatlansággal szemben könnyűszerrel túlsúlyra jut és diadalmaskodik a vallásellenes irányzatok mozgalma, lelkünkben pedig táplálék híján végleg elsatnyul a hitnek az a gyenge palántája, amely abban talán még

³⁸ Domine, adauge nobis fidem! (Luc. XVII, 5.)

édesanyánk ölén, vagy talán hitoktatónk tanítása nyomán kisarjadt! Tegyük tehát mindennapi kenyertünké a vallási kérdések tanulmányozását, mélyedjünk el azok boncolgatásában s boldog meglepetéssel fogunk rábukkanni azokra a csodás szépségekre, amelyeket azok magukban foglalnak. Nem azok közé a katolikusok közé tartozunk-e mi is, akiknek sok mindenre van ugyan érkezésük, de arra sohasem jut idejük, hogy vallásos ismereteiket gyarapítsák, idevágó könyveket olvassanak? Akiknek nincsenek lelki igényeik s vallási műveltségük ma is azon a fokon áll, amelyre az iskola padjain felvergődött? Akiknek a vallásossága vérszegény érzelgősség, amelyet az első merészebb támadás megfutamodásra késztet? Gondozzuk, ápoljuk hitéletünket, legyünk életerős lelkiéletet élő, öntudatos, művelt katolikusok!

MÁSODIK PONT

Hitünket szüntelen gyakorlás által is erősíteniünk kell! — Azok a szerveink, amelyek használaton kívül helyeződtek, csakhamar elsatnyulnak. Egy mozdulatlan-ságra kényszerített izomsomó néhány hónapon, sokszor már néhány héten belül is hasznavehetetlenné válik. Ugyanígy elsatnyulnak lelki életünk tényezői, s köztük is elsősorban hitünk, ha tétlenségre van kárhozthatva. Holt hit az, amely nem nyilvánul meg cselekvésben, béna hit, amely nem meggyőződése szerint él. Szent Pál, a hit értékét hangoztatva, hányszor elmondta, hogy csak az a hit életképes, amely cselekedetekben, elsősorban a szeretet cselekedeteiben nyilvánul meg. Ezt a tanítást jóváhagyta az egyháztanítók egybehangzó véleménye és évszázadok minden tapasztalata is. Az igaz, akinek minden cselekedetét a hit sugalmazza, gyors előmenetelt tesz Jézus Krisztus megismerésében. Hitével egyidejűleg reménye és szeretete is gyönyörű fejlődésnek indul s lelkének összes képességei csodásan szép harmóniába olvadnak. Egészen más képet mutat az a lélek, akinek élete nem áll összhangban a hit követelményeivel. Az állandó következetlenség lassankint felőrli erőt, lelkének nyugalmat, elveszti érzékét a kegyelem behatásaival szemben s panasolja, hogy már nem látja tisztán a keresztény hit igazságait. Szegény lélek! Nem látja vakságának igazi okát, mert elfelejtette a Szentlélek intését:

„a hit jócselekedetek nélkül halott.”³⁹ Vizsgáljuk magunkat: nem panaszkodunk-e mi is sötétségről, amely nem engedi látnunk a keresztény igazságok teljességét s elzárja értelmünk elől azok mélységeit? Gondoltunk-e már rá, hogy hanyagságunkban keressük e rövidlátás okát? Ha életünk minden vonatkozásában teljesen hitünk szerint élénk, egyszerre kevesebb volna a homály a lelkünkben. Isten nem fogja a hit világosságával megjutalmazni azt, akinek lelkében éppen csak tengődik valamelyes passzív, tétlenségre kárhozott hit.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Holnap másik kötelességünkről fogunk elmélkedni, amellyel hitünknek tartozunk: védeni tartozunk ezt a hitet: 1. a külső ellenségek, 2. az értelem kevésysége, 3. a szív romlottsága ellen. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy soha nem tesszük ki hitünket veszélynek; 2. nagy alázatosságra törekszünk. — Emlékgondolatunk Szent Pál intése legyen: „Harcold a hit jó harcát.”⁴⁰

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a Szentlelket, aki Szent Pál szája által arra int bennünket, hogy a hit jó harcát harcoljuk. Drága kincs a hit, amelyet azonban csak küzdelem árán tudunk megőrizni. Álljunk hát sorompóba férfias elhatározással minden olyan támadással szemben, amely hitünket veszélyeztetné. Kérjük a Szentlelket: adjon erőt és éleslátást, hogy a hitünk sértetlenségét fenyegető veszélyeket időben felismerjük és hogy ellenük kellőképp tudjunk védekezni.

ELSŐ PONT

Védelmezzük hitünket a külső ellenség támadásai ellen. — Tévedés volna azt hinnünk, hogy hitünk sértetlenül marad, ha nem gondoskodunk védelméről a külső támadásokkal szemben. Vannak ugyan keresztény lelkék, akik Isten különös kegyelméből sohasem ismer-

³⁹ Fides, si non habeat opera, mortua est in semetipsa. (Jac. II, 17.)

⁴⁰ Certa bonum certamen fidei. (I Tim. VI, 12.)

ték meg a hit elleni kísértéseket, ezek azonban ritka kivételszámba mennek. Napjainkban meg éppen légió azoknak az ellenségeknek a száma, akik és amelyek hitünk meglazítására törnek. Készüljünk fel hát alapos tudással azoknak a támadásoknak visszaverésére, amelyek lépten-nyomon utunkba akadnak olvasmányban, színházban, moziban, utcán, társaságban. Vannak ugyan sokan, akik mentesnek tartják magukat mindeme befolyásokkal szemben, a tapasztalás azonban ennek az ellenkezőjét bizonyítja. Ki nem tudná, hogy évente ezren és ezren veszítik el hitüket, főképp a fiatalkorúak közül csak azért, mert nem védekeztek kellőképp a lélekrontó olvasmányok, társalgások tetszetős formába burkolt gyilkos mérge ellen. Legyünk hát éberek és óvakodjunk hitünk ellenségeitől!

MÁSODIK PONT

Oltalmazzuk hitünket az értelem kevélységétől. — Hitünket nemcsak a külső ellenségek támadásai veszélyeztetik, de aláássák azt a belső tényezők is, amelyek közül elsőnek az értelem kevélységét említjük meg. Mély alázatosságra van szüksége a léleknek, hogy ellenvetés nélkül el tudja fogadni a kinyilatkoztatás tanait, hogy alávesse magát az Egyház tanítói hatalmának s megmaradjon a tőle való engedelmes függésben akkor is, amikor a hitetlenek gúnyolódása, a nagyképüsködő áltudomány tetszetős köntösbe öltöztetett ellenérvei elmaradottnak minősítik annak ősi, örökértékű tanításait. Ó, hány katolikusunk gyáva és tájékozatlan arra, hogy szemébe merjen nézni a gúny és lekicsinylés támadásainak és komoly érvekkel vissza tudja verni azokat! Hányan veszítik el hitüket azért, mert túlságosan bíznak saját ítéletükben; komoly kételyeikben nem illetékes tényezőkhöz fordulnak felvilágosításért, de csak saját gyenge vallási ismereteikre támaszkodnak, amelyeket pedig — erősítő utánpótlás híján — ugyancsak kikezdett máris a külső ellenség sok támadása! A kevélység szelleme nem tudja elviselni azt, hogy elmaradottnak nevezze azokat, akik mellüket verve felvilágosodottnak mondják magukat s kész megtagadni az Egyházának tartozó hűséget, csak hogy ő maga és a nagyhangúak, a hamis értékeikkel kérkedők táborához számíthasson. Ó, kevélység tébolya! Látjuk-e legalább az emberi gögnek ezt az átkát? Elég gerincesek vagyunk-e rá, hogy helytálljunk vallási meggyőződésünkben a gúny nyílzáporának, túsúrásai-

nak közepette is? Elég acélos-e az alázatosságunk ahhoz, hogy minden körülmény között meghajoljunk Egyházunk törvényei előtt?

HARMADIK PONT

Óvjuk hitünket a szív romlottsága ellen. — Hitünknek másik nagy belső ellensége a szív romlottsága. Nem ok nélkül jelentette ki Üdvözítőnk, hogy csak a tiszta szívek fogják meglátni Istent. Csak ők fogadhatják magukba a hit világosságát. A romlott szívek nem alkalmasak rá, hogy a hit nagyszerű titkait megértsék és ösztönszerűleg el is fordítják tőlük a tekintetüket. A keresztény hit törvényei feszélyezik őket rendetlen életmódjukban s sietnek is okot keresni rá, hogy annak bélyeiből kiszabaduljanak. Köztudomású, hogy az ilyen elszakadásoknak sohasem az élet feslettsége, de mindig Krisztus törvényeinek „elavultsága” a bevallott oka, holott rendszerint nem a Credóval, de a Tízparancsolattal való szembekerülés váltja ki a hasonló lelki katasztrófákat. Számptalan megtérőnk vallomásából tudjuk, hogy egyikük sem azért vált hűtlenné Egyházához, mintha az értelme helytelenített volna csak egy szót is Krisztus tanításaiból, de azért, mert érzékei lázongtak annak erkölcsi törvényei ellen. Először csak a gyóntatószéktől távolodtak el, majd idegenné vált lelkükben az Egyház, Jézus, Isten gondolata is. Ezekből a vallomásokból is kitűnik: milyen nagy befolyása van a szívnek az értelemre. Van-e gondunk szívünk tisztaságára, hogy az így alkalmassá legyen Jézus tanításainak befogadására?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HATVANADVASÁRNAP

Szent Lukács VIII, 4—15.

Abban az időben, mikor igen sok nép jött össze, és a városokból Jézushoz siettek, mondá nekik példabeszédképpen: Kiment a magvető elvetni az ő magvát. És amint vetett, a mag egyrésze az útféltre esett, hol a járókelők eltiporták, és az égi madarak fölették. Egy másik rész pedig köves talajra hullott, és amint kikelt, elszáradt, mert nem volt nedvessége. A harmadik rész tövisek közé esett, és a vele együtt kikelt tövisek elfojtották. Végül a negyedik rész jó földbe hullott, és kikelvén, százszoros termést hozott. Ezt mondván, fölkiáltott: Akinek fülei vannak a hallásra, hallja meg! — Tanítványai pedig kérdezték őt, mit jelent ez a példabeszéd. Kiknek ő felelé: Tinektek megadatott tudni az Isten országának titkát, a többieknek azonban csak példabeszédekben, hogy látván és hallván, ne értsék. A példabeszéd értelme pedig ez: A mag Isten igéje. Az útféltre esők pedig azok, akik hallgatják, aztán eljön az ördög és kiveszi az igét szízükből, nehogy higgyenek és üdvözüljenek, A köves helyre esők viszont azok, akik midőn hallják, örömmel hallgatják az igét, de nincsen gyökerük. Kik egy ideig hisznek, de a kísértés idején elpártolnak. Ami pedig a tövisek közé esett, azok, akik hallották, de az élet gondjai, gazdagságai és gyönyörei által a fejlődés közben elfojtatva, gyümölcsöt nem hoznak. Ami pedig jó földbe esett, azok, akik hallván az igét, szívesörömet megtartják és gyümölcsöt teremnek a béketűrésben.

Előzőesti átgondolás. — Jövő heti elmélkedéseinknek ez az evangéliumi részlet lesz a tárgya. Bevezetéképpen holnap 1. Isten igéjének nagyszerűségéről fogunk elmélkedni és 2. azokról a különféle módokról, amelyeken Isten azokat hozzánk eljuttatja. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy hálás szívvel fogadjuk Isten igét, akár élőszó, akár olvasmány útján jutnak is el azok hozzánk; 2. mint drága kincset fogjuk azokat szívében megőrizni és azok szerint éljük az életünket. — Emlékgondolatunk Szent Lukács evangéliumának szavai legyenek: „Mária pedig megjegyzi vala mindeme dolgokat, szívében forgatván.”¹

¹ Maria conservabat omnia verba haec, conferens in corde suo. (Luc. II, 19.)

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Üdvözítő Jézusunkat, aki a magvetőről szóló példabeszédében olyan érthető módon mondta el mindazt, amit az Isten igéjéről tudnunk hasznos. Imádjuk Őt leereszkedéséért, amelylyel leszállt a legegyszerűbb lelkek értelmi színvonalára, hogy számukra is érthetővé tegye tanításának magasztos igazságait.

ELSŐ PONT

Isten igéjének nagyszerűségéről. — Szent Ambrus a zsoldáros szavaiba kapcsolódva: „nagy tűz, Uram, a te szavad”² — ezeket mondja: A tűz tisztít, elválasztván az aranyat a salaktól; világít és melegít.³ Ugyanígy Isten szava is tisztítja a lelket, megvilágítja az értelmet, melegíti a szívet. — 1. Tisztít.⁴ Alázatossá teszi a kevélyet; szerénnyé a kérkedőt; szemérmessé a zsugorit. Hány bűnös köszöni neki megtérését, hány lanyha a felbuzdulását!⁵ — 2. Megvilágosít.⁶ Egyrésről rávilágít a földi örömök mulandóságára, a gazdagság értéktelen voltára, a dicsőség szappanbuborék-életére és helyesbíti indulataink, érzéki természetünk látószögét, másfelől megcsillogtatja szemünk előtt a tiszta hit szépségét, amely mint tűzoszlop vezet bennünket életünk végcélja felé.⁷ Valóban: a katekizmus néhány lapjából több örökértékű bölcseséget tanulhatunk, mint a világi tudományok egész könyvtárából összevéve.⁸ — 3. Melegít.⁹ Az élet lüktetését varázsolja vissza a lélekbe, amelyet halottá tett a bűn, a szeretet tüzét gyújtja lánggra ott, ahol eddig a szenvedély parazsa izzott. Mindenütt, ahova csak elhurcolta egy Szent Ágoston, egy Xavéri Szent Ferenc, egy Szent Bonifác, egy Szent Vince, egy Szalézi Szent Ferenc apostoli lángbuzgalma, mindenütt a szeretet szent tüzét gyújtotta lánggra a lelkekben. — Mennyi szemrehányással kell hogy illessem magam, ha mindezekre gondolok! Az

² Ignitum eloquium tuum vehementer. (Ps. CXVIII, 140.)

³ Mundat, illuminat, accendit.

⁴ Mundat.

⁵ Lex Domini immaculata convertens animas. (Ps. XVIII, 8.)

⁶ Illuminat.

⁷ Lucerna pedibus meis verbum et lumen semitis meis. (Ps. CXVIII, 105.)

⁸ Super omnes docentes me intellexi, quia testimonia tua meditatio mea est. (Ps. CXVIII, 99.)

⁹ Accendit.

én hibám, hogy Isten szent Igéje mindeddig szentté nem tette a lelkemet! Hogy nem ölte ki belőle a kisebb-nagyobb szenvedélyek rágcsáló férgét! Hogy nem irányította Isten felé földre vonzódo hajlamaimat; hogy nem marta le erényeimről, akarásaimról a földiesség rozsdáját! Nem izzította zsarátnokká irántad való szeretetemet, Istenem! Segíts, hogy megtisztuljak, hogy megismerjelek, hogy mindennél jobban szeresselek!

MÁSODIK PONT

Hogyan beszél hozzánk Isten? — Isten végtelen jó-ságában megsokasította azokat a csatornákat, amelyeken keresztül szent szava eljuthat hozzánk. E csatornák: 1. a szentbeszédek és tanítások, amelyek akár a szószék-ről, akár a gyóntatószékben vagy egyebütt erre hivatott egyének ajkáról hangzanak el hozzánk. — 2. A szent olvasmányok, amelyek bűnösök megszámlálhatatlan sokaságát vezették már az igazság útjára és számtalan lelket kalauzoltak Isten közelébe, a lelki tökéletesség szédítő magasságaiba. — 3. A jó gondolatok, az üdvös lelkifurdalások és a kegyelem ama indításai, amelyek útján imáinkban, szentáldozásainkban vagy életünk bármely percében szól hozzánk Isten. Boldog lélek, aki megérti ezt a beszédet, de még boldogabb, aki azt életének irányjelzőjévé teszi! — 4. A jőpéldák, amelyeket magunk előtt látunk. Mert van-e olyan szentbeszéd, amelynek hatóerejét felül nem múlná a szeretetnek, türelemnek, önfeláldozásnak, kötelességtudásnak, nagylelkűségnek, az igazi jámborságnak egy-egy nagyszerű, eleven példája? Hasznunkra fordítjuk-e az üdvösségnek minde-me eszközeit?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÉTFŐ

Előzőesti átgondolás. — Holnap azokról az akadályokról fogunk elmélkedni, amelyek megnehezítik, hogy Isten szava gyümölcsöt teremjen lelkünkben. Urunk Jézus már rájuk mutatott példabeszédében, a háromféle talajról beszélve, amelyre a magvető vetése hullott. Az első akadály az elszórakozás. Ezt a példabeszédben az útfél jelenti, amelyen akadály nélkül jönnek-mennek a járókelők. Második a gyávaság, az emberek ítéletétől

való félelem. Ezt a köves kemény talaj jelképezi, amely nem alkalmas rá, hogy gyökeret verjen benne a növényzet. Harmadik a mindenfajta földi érdekek szövevénye, amely tövis módjára elfojtja a vetést s nem engedi, hogy az gyümölcsöt érleljen. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy a nap folyamán különösen nagy összeszedettségre törekszünk és figyelünk a kegyelem minden sugallatára; 2. semmi áldozattól nem riadunk vissza, ha azt Isten kívánja tőlünk. — Emlékgondolatunk az apostol szava legyen: „Az a föld, amely beissza a reá hulló esőt és csak tövist és bojtortjánt terem, megvetésre méltó és közel van az átokhoz.”¹⁰

Reggeli elmélkedés. — Adjunk hálát Megváltó Jézusunknak, aki példabeszédében rámutatott azokra az akadályokra, amelyek terméketlenné tehetnék isteni tanítását lelkünkben. Drága tanítás ez! Értsük meg jól és igyekezzünk hasznot meríteni belőle.

ELSŐ PONT

Első akadály: az elszórakozás. — Az elszórakozó lélek valóban olyan, mint az országút. Emberek, állatok jönnek-mennek rajta s lábukkal tapossák Isten szavának drága veteményét.¹¹ Ezer haszontalan, hiú gondolat cikázik rajta keresztül-kasul, a világ apró és nagy eseményei nyugtalanítják, nem hagyva neki időt rá, hogy saját magával és Istennel foglalkozva a lélek túlvilági kapcsolatainak kimélyítésén dolgozzék. A múlt, jelen és jövő képei tarka összevisszaságban nyüzsögnek képzetében s szó sincs róla, hogy megállásra tudná birni forgatagukat, amely elsöpri, könyörtelenül eltapossa az alig elhintett nemes magot. Néha, egy-egy erősebb elhatározás után talán már csírába is indul az Isten igéjének vetése, de csak egy kis vigyázatlanság kell hozzá, hogy újra megjelenjen az elszórakoztató gondolatok csiripelő, tarka madárhada s a zsenge vetésre vesse magát, ha csak idejekorán észbe nem kap a gazda és el nem hessegeti a kénytelen vendégeket. Nem ez-e a mi esetünk is?

¹⁰ Terra... bibens imbrem... et proferens autem spinas ac tribulos, reprobata est et maledicto proxima. (Hebr. VI, 7, 8.)

¹¹ Aliud cecidit secus viam, et conculcatum est, et volucres coeli comederunt illud. (Luc. VIII, 5.)

MÁSODIK PONT

Második akadály: a gyávaság. — A vetés másik része — ezt mondja az Úr — köves talajra hull.¹² Először csírázni kezd ugyan s már-már szárat is hajt, a gyökér azonban, nem találván táplálékot a kövek között, csakhamar elfonnyad és meghal. Ez áll azokra, akik nemcsak ellenkezés nélkül hallgatják Isten igéjét, de örülnek is, ha Istenről, vallásról hallanak beszélni; szívesen olvasnak jámbor könyveket is, azonban mikor a megpróbáltatások órája eljön és a kereszt árnyéka vetődik életük útjára, elfogy a bátorságuk és gyáván megfutamodnak.¹³ Gyávaság Isten szolgálatában: íme, ez az a kőszikla, amely a szív mélyén meghúzódva, nem engedi, hogy Isten igéjének gyökérszálai a mélybe húzódjának és életerős növényt neveljenek. Amíg áldozathozatalról nem esik szó, gyönyörűen zöldel a vetés; édes érzelmek, szent gerjedelmek sarjadzanak belőle; mihelyt azonban nehézségek elviselésére, kísértés legyőzésére, áldozathozatalra kerül a sor: megszűnik az életnedv keringése,¹⁴ sárgulni kezd, elfonnyad a vetés. A gyökérszálak köre bukkantak, amelyből nem fakad táplálék, elsorvad hát a sokat ígérő palánta!¹⁵ Szeretnénk szeretni Isten, ha áldozatot nem kellene érte hoznunk; szeretnénk megmenteni lelkünket, ha erőfeszítésbe nem kerülne; csodáljuk a szenteket, de hogy utánoznunk is lehetne őket: ugyan ki gondolna erre? Itt a szívünkben a kő, a gyávaság: a gyökér nem hatolhat mélyebbre. Olvassuk ugyan az evangéliumban, hogy aki Krisztus követője akar lenni, annak magára kell venni keresztjét, de ez a gondolat lelkünknek csak a felszínét érinti. Nem hatol mélyebbre. Nem engedi a „kő.” — Ó, ki szabadít meg engem ettől a kőtől,¹⁶ hogy mély gyökeret verhessen, dús, gyümölcsérlelő pompába zsendülhessen lelkemben Isten igéjének vetése?

¹² Aliud cecidit super petram et natum aruit, quia non habebat humorem. (Luc. VIII, 6.)

¹³ Qui cum gaudio suscipiunt verbum, et hi radices non habent, qui ad tempus credunt et in tempore tentationis recedunt. (Luc. VIII, 13.)

¹⁴ In tempore tentationis recedunt.

¹⁵ Natum aruit.

¹⁶ Quis revolvat . . . lapidem ab ostio monumenti? (Marc. XVI, 3.)

HARMADIK PONT

Harmadik akadály: a földi érdekek szövevénye. — Ezt érti Jézus azokon a tövisen, amelyek elfojtják a vetés fejlődését.¹⁷ A talaj maga nem rossz, hiszen a tövisek sokasága is gazdag termőerőről tesz tanúságot. A lélekben is van jószándék, sőt erő és bátorság is; nincs híján az igyekezetnek, hogy Isten ígését megszívlelje és aszerint éljen, ámde a földi érdekek, földi kötelékek szövevénye megakadályozza mozgási szabadságát s nem engedi, hogy szakítson eddigi életelemeivel: a kényelemszeretettel, a pénz, a dicsőség utáni hajszával, az érzékek uralmával, a világias életfelfogással. Mindezek a kötelékek csak erősödnek az idők folyamán s elveszik az életfeltételeit annak a vetésnek, amely pedig talán már szép aratással is kecsegtetett. Vizsgáljuk lelkünket: nem fenyegeti-e elfojtással a mi vetésünket is a világiasság, a földi érdekek és kötelékek szövevénye? Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Holnap Megváltó Urunk kinszenvedéséről fogunk elmélkedni, meggondolva: 1. hogy Urunk kinszenvedésének tisztelete szívbeli kötelességünk. 2. Erre az ájtatosságra Egyházunk is sürgetve int bennünket. — Elhatározzuk: 1. hogy ha eddig nem tettük volna, feszületet függesztünk szobánk falára, feszületet állítunk író- vagy dolgozóasztalunkra s azt viselünk keblünkön is; 2. Hogy szeretettel köszöntjük a feszületet, ahányszor szobánk falán, vagy bárhol egyebütt megpillantjuk azt. — Emlékgondolatként emlékezünk az apostol szavaira: „Gondoljatok arra, aki a bűnösök részéről ilyen nagy ellentmondást szenvedett el.”¹⁸

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a keresztfeszített Jézust, minden jó keresztény áhítatának tárgyát. Egyesüljünk azokkal a buzgó lelkekkel, akiknek legfőbb boldogsága, ha a feszületet szemlélhetik, gazdag lelki kincset aratva ebből az elmélkedésből.

¹⁷ Aliud ceceidit inter spinas; et simul exortae spinae suffocaverunt illud. (Luc. VIII, 7.)

¹⁸ Recogitate eum qui talem sustinuit a peccatoribus... contradictionem. (Hebr. XII, 3.)

ELSŐ PONT

Urunk kinszenvedéséről elmélkedni: szívbeli kötelességünk. — Szívtelen volna az, aki elfeledkeznekk ekkora jótéteményről, vagy közönyös lélekkel tekintene a feszületre, isteni Megváltónk csodálatosan nagy szeretetének erre a zálogára, amelynek mindent köszönhetünk:¹⁹ istengyermeki jogaink visszanyerését, amelynél fogva részesei lehetünk a legfőbb boldogságnak; Istennel egyesült kegyelmi életet élhetünk már itt a földön s az örök egyesülés boldogságát remélhetjük halálunk utánra. Ha egy barátunk magára vállalná vétségünket és életét adná, hogy minket megmentsen, ugye, utolsó lehelletünkig hálásak volnánk emléke iránt; szüntelenül megemlékez-nénk róla s szeretetét gyermekeink szívébe is beleoltanánk, képét pedig, amely helyettünk vállalt szenvedését és kínhalálát örökíti meg, lakásunk díszhelyén tartanánk s hányszor, de hányszor borítanánk el csókja-inkkal! Lehetséges volna-e, hogy az értünk halálba ment Jézus képét kevésbé szeressük, kevésbé tiszteljük?²⁰ Hiszen Jézus nemcsak személyes jóbarátaiért ment halálba, de szenvedésének és halálának végtelen érdemeiben egyformán részesített mindenkit, még ellenségeit is!²¹ Jól mondja Szent Ágoston, hogy ha poklot érdemel az, aki a teremtés, az életrehívás jótéteményét elfelejti, ezer pokol sem sok annak a hálátlanságnak a megtorlására, amely a megváltás jótéteményéről el tud feledkezni. Pedig sajnos, hányan vannak, akik megfeledkeznek róla! Megszokták a feszület látását: elfásultak iránta. Mindennapivá fakult lelkükben az önmagát feláldozó Isten szeretetének a gondolata. Megszokták. Eltompultak iránta. Assisi Szent Ferenc keserves könnyeket hullatott az emberek tompa hálátlanságán s mikor vigasztalni próbálták, ezt felelte: „Nem tudok beletörődni, hogy Ődvözítóm olyan nagyon szerette az embereket, ezek pedig olyan kevésbé szeretik Őt.” Vajjon nem vagyunk-e

¹⁹ Per viscera misericordiae... in quibus visitavit nos. (Luc. I, 78.)

²⁰ Charitas Christi urget nos, aestimantes hoc quoniam... pro omnibus mortuus est Christus, ut et qui vivunt, jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est. (II Cor. V, 14, 15.)

²¹ Commendat autem charitatem suam Deus in nobis, quoniam, cum adhuc peccatores essemus... Christus pro nobis mortuus est. (Rom. V, 8, 9.)

mi is azok közt, akiket Istennek ez a nagy szentje sirattott? Szeretjük-e Jézusunkat? Hálások vagyunk-e nagy szeretetéért? Megbecsüljük, szeretettel illetjük-e megváltó szeretetének zálogát, a feszületet?

MÁSODIK PONT

Liturgiánk középpontjában a keresztfeszített Jézus áll. — Szent vallásunk legnagyobb cselekménye, a szentmise, a Kálvária véres áldozatának vértelen megismétlődése. „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre;”²² ezt mondta Jézus apostolainak az utolsó vacsorán. Szent Pál pedig így magyarázza tovább: „Valahányszor ezt a kenyeret eszitek és ezt a kelyhet isszátok, az Úr halálát hirdetitek, míg el nem jő.”²³ Csodálatosan nagyszerű dolog: Jézus, hogy kereszttáldozatának tiszteletét lelkünkbe vesse, szentséget rendelt az emlékére, olyan szentséget, amely, a többitől eltérően, nem egyes alkalomhoz kötve közvetíti számunkra Isten kegyelmét, de amely állandóan jelen van tabernákulumainkban, hogy kiapadhatatlan erőforrása, Istennel egybekapcsoló tényezője legyen földi életünknek. Ő, ki utasítaná vissza hidegen egy Isten felénk nyújtott kezét, Istenét, aki kér, hogy ne feledkezzünk meg róla? Nézzünk körül templomainkban: nem minden a mi Urunk Megváltó szenvedéséről beszél-e ott nekünk? A tabernákulum fölött, az oltár legszembeeszköbbs pontján feszület áll. A Kereszt vonásai ismétlődnek a szent ruhákon, könyveken, a templom felszerelési tárgyain. Kereszt ragyog a torony csúcsán, Isten szolgája a kereszt jelével áld s híveivel egyetemben a kereszt jelével kezdi és fejezi be imádságait. A kereszt jelével bocsájtja meg bűneinket, azzal fogad az Egyház fiai közé, azzal kísér utolsó utadra. Jézus szenvedésének, keresztjének tisztelete hatja át az Egyház minden ténykedését. Kísérjük figyelemmel a szentek történetét: nem a kereszt szeretete volt-e életük vezérmotívuma? Szent Pál csak Urunk keresztjében találta dicsőségét s vele keresztre feszítve kívánt élni.²⁴ Szent Ágoston a kereszt szemlélésében találta lel-

²² Hoc facite in meam commemorationem. (Luc. XXII, 19.)

²³ Quotiescumque manducabitis panem hunc et calicem bibetis, mortem Domini annuntiabitis. (I Cor. XI, 26.)

²⁴ Christo confixus sum cruci. (Gal. II, 19.)

ke táplálékát. Assisi Szent Ferenc nem akarta, hogy fiai egyébről elmélkedjenek, mint Krisztus keresztyéről. Szent Bonaventura mindig Urunk szent sebeiben tartózkodott. Saját szavai szerint: „Itt virrasztok, itt pihenek, itt olvasok, itt társalgok, itt kívánok mindig élni.” Ő milyen távol vagyunk mi e nagy lelkek érzelmi beállítottságától, amellyel Urunk keresztyében kínszenvedésének emlékét szerették! Szítsuk fel szívünkben a szeretet tüzét keresztfeszített Jézusunk iránt!

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Holnap tovább folytatjuk Isten igéjéről szóló elmélkedésünket, meggondolva, mennyi: 1. tisztelettel, 2. figyelemmel tartozunk Isten igéjének. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy annyi tisztelettel hallgatjuk és olvassuk Isten igéit, mintha Ő maga beszélne hozzánk, következésképp sohasem kritizáljuk a szentbeszédeket; 2. hogy azokban nem a forma szépségeit, az érdekességet keressük, de azokat az elemeket, amelyekből lelki hasznot, javulásra indítást nyerhetünk. Emlékgondolatunk Szent Ágoston komoly intése legyen: „Aki felületes figyelmetlenséggel hallgatja Isten igéjét, olyan bűnt követ el, mintha saját gondatlanságából földre ejtené a szent ostyát.”

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, aki példabeszédében kijelentette, hogy Isten igéjének az a magja hoz százszoros termést, amely jó földre, vagyis olyan hívők lelkébe hullott: „akik tiszta és jó szívvel hallgatják az igét.”²⁶ Adjunk neki hálát e tanításáért és kérjük, hogy szívünket alkalmassá tegye igéinek befogadására.

ELSŐ PONT

Tisztelettel hallgassuk Isten szavát. — Mikor Isten, a felséges Úr megszólal, nem mindennél természetete-

²⁵ Non minus reus est qui verbum Dei negligenter audierit, quam qui corpus Christi in terram cadere negligentia sua permiserit. (S. Aug.)

²⁶ In corde bono et optimo audientes. (Luc. VIII, 15.)

sebb-e, hogy az ember, a gyarló, tehetetlen teremtmény alázatos megilletődéssel, mély tisztelettel, az akarat készséges meghódolásával hallgassa szavait? Ha a Sinai hegy lábánál, a villámlás és mennydörgés közt felénk hangzó isteni szózatot hallhattuk volna, vagy ha később azok közt lehettünk volna, akik az Üdvözítő nyomában jártak: nem bűnnek tartottuk volna-e, ha felületes módon, figyelmetlenül hallgattuk volna az isteni ajkáról felénk hangzó ígéket? De vajjon kevésbé tiszteletreméltó-e ez a szózat, ha a Szentírás lapjairól vagy a templomok szószékeiről hangzik felénk? Mert az ember, aki közvetíti azokat, lehet gyarló, faragatlan teremtmény, a gondolat azonban, amelyet közvetít, mégis változatlanul Isten gondolata. És amint a Testté lett Ige sem volt kevésbé imádandó a betlehemi istálló szegényes póláiban, mint mennyei trónusán, úgy Isten ígéje sem kevésbé tiszteletreméltó, ha dadogó emberajkáról szól, mintha angyalok ékesszólása útján jutna el hozzánk. Ha egy követ beszél, ugye senkisé a beszéd formáit figyeli, de arra a fejedelemre gondol mindenki, akinek nevében az beszél. Éppúgy a papban is Isten követét kell látnunk,²⁷ aki Ura képviselőjében szól hozzánk és olyan tisztelettel kell szavait hallgatnunk, mintha magának Üdvözítő Urunknak beszédét hallanánk, akinek szavát olyan tisztelet illeti meg, mint akár szent Testét és Véréét. Vagy maga az Úr Jézus nem többre értékelte-e az igazságot, amikor testét odaáldozta érte? Testét halálra adta, tanítását ellenben örökéletűvé tette; nem kell-e hát nekünk is mindennél többre becsülnünk az igazság szavait?²⁸ Nem kell-e szemrehányással illetnünk magunkat ezen a téren? Alázzuk meg magunkat és javuljunk meg.

MÁSODIK PONT

Isten szavát figyelem illeti. — Ha világi esemény hírét halljuk, milyen aprólékos figyelemmel hallgatunk minden szavára. Ha szeretteinktől levél jön, kétszer is elolvassuk, nehogy elkerülje figyelmünket csak egy sza-

²⁷ Pro Christo legatione fungimur, tanquam Deo exhortante per nos. (II Cor. V, 20.) — Sicut ex Deo, coram Deo in Christo loquimur. (II Cor. II, 17.)

²⁸ Non minus reus est qui verbum Dei negligenter audierit, quam qui corpus Christi in terram cadere negligentia sua permiserit. (S. Aug.)

va is. Hogyan lehet hát, hogy Isten szavát, az ő országáról szóló híreket olyan fásult egykedvűséggel, olyan felületesen hallgatjuk? Nem azt kívánja-e tőlünk Jézus, hogy szavait szívünk mélyébe zárjuk?²⁹ Mit jelent ez? Nem azt-e, hogy ezeket az igazságokat ne csak érzékeink: hallásunk, látásunk vagy értelmünk útján vegyük tudomásul, de zárjuk azokat szívünk mélyébe,³⁰ annak abba a szentségébe, ahol az igazság szeretete lakik, ahonnan az erények táplálékukat szívják. Nem oda, ahol a szép gondolatok, az éles megkülönböztetések, a nagyszerű kritikák születnek, de oda, ahol a szent vágyak, a hősi elhatározások fakadnak, ahol a szeretetből táplálkozó tetterő forrászik. Így hallgatta Isten igéit Szűz Mária,³¹ így Magdolna,³² az Üdvözítő lábainál ülve. Ó, milyen távol áll a mi figyelmünk az övéktől, akár hallgatjuk, akár olvassuk Isten igéit! Bánjuk meg elmúlt figyelmetlenségeinket s törekedjünk figyelmes összeszedettségre a jövőben.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünkben arról fogunk gondolkodni: hogyan húzhatunk hasznot Isten igéjének hallgatásából? Meg fogjuk látni, hogy akkor: 1. ha azt hittel hallgatjuk; 2. ha magunkra vonatkoztatjuk; 3. és ha gyakorlati elhatározást szűrünk le belőle. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy valahányszor szentbeszédet hallgatunk vagy lelkiolvasást végzünk, lehető eleveléssel elgondoljuk, hogy most maga a mi Jézusunk beszél hozzánk és igyekszünk szavait magunkra vonatkoztatni; 2. minden szentbeszédéből, lelki olvasmányból gyakorlati következtetést vonunk le és gyakorlati formában elhatározzuk valamely hibánk megjavítását, vagy valamely erény céltudatos gyakorlását. — Emlékgondolatunk Szent Jakab tanácsa legyen: „Legyetek

²⁹ In corde... audientes. (Luc. VIII, 15.)

³⁰ Ponite in cordibus vestris. (Luc. XXI, 14.)

³¹ Maria conservabat omnia verba haec, conferens in corde suo. (Luc. II, 19.)

³² Maria... sedens secus pedes Domini, audiebat verbum illius. (Luc. X, 39.)

az igének cselekvői és nem csupán hallgatói, megcsalván önmagukat.”³³

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a mi Urunkat, aki az üdvösség tudományára tanította apostolait. Merítsünk tanulságot abból a hitből, figyelemből, amellyel ezek isteni Mesterüket hallgatták s igyekezetükből, amellyel a hallott igéket lelkük javára fordították. Törekedjünk az övékhez hasonló lelkülettel hallgatni Jézus tanítását, hogy mint ők, úgy mi is dús lelki hasznot meríthessünk belőle.

ELSŐ PONT

Hittel hallgassuk Isten igéjét. — Sajnos, nagyonis gyakori eset, hogy Isten igéjét úgy hallgatjuk, mintha emberi beszéd, világi szónoklat volna: kíváncsiságból, a szépségét, tartalmát kritizálva, vagy pedig teljes közömbösséggel. Hiba ez, amelynek fölötté sajnálatosak a következményei. Ha felhangzik a szentbeszéd, mondjuk magunkban: „nem ember az, aki most itt beszél, de Isten; ugyanaz az Isten, aki majdan bírám lesz. Eljön a napja, hogy számon kéri tőlem azt, amit most hallok. Szavai vagy áldást, vagy átkot fognak jelenteni számomra, nyom nélkül azonban semmiesetre sem múlnak el... Mivel Isten beszél, a szív és az értelem tökéletes meghódolásával kell hallgatnom szavait, távol minden kritizáló okoskodástól... Isten beszél és azért beszél, hogy nekem a boldogság útját megmutassa és engem arra elvezessen.”³⁴ Ezzel a gondolattal kell tehát hallgatnom s szavaiban egyedül csak a megszentelődésemre szolgáló útmutatást szabad keresnem, kegyelmét kérve, hogy azokat életem nemesebbé tételére felhasználhassam. Ilyen felkészültséggel hallgatom-e Isten igéjét?³⁵ Istent látom-e abban az emberben, aki nekem ezt közvetíti, anélkül, hogy benne az emberi fogyatékoságot, a külső megjelenést, az előadásmódot, a hangot, a mozdulatokat, vagy akár magát a beszéd tartalmát is kritizálnám? Gondolok-e rá, hogy maga Isten az, aki engem most tanít?

³³ Estote factores verbi, et non auditores tantum, fallentes vosmetipsos. (Jac. I, 22.)

³⁴ Ad dandam scientiam salutis. (Luc. I, 77.)

³⁵ Loquere, Domine, quia audit servus tuus. (I Reg. III, 10.)

MÁSODIK PONT

Magunkra kell vonatkoztatnunk Isten szavait. — Az a tanítás, amelyet nem vonatkoztatunk saját magunkra, olyan, mint a nyilvessző, amely az ellenség feje fölött süvít el, mint a búzaszem, amelyet elsodor a szél és nem engedi, hogy az gyökeret verjen. Ime, azért maradt hatás nélkül az életemben olyan sok szentbeszéd, mert mindig azt gondoltam: „ez ennek és annak szól,” és soha ezt: „ez nekem szól.” Pedig ha ezt gondolva, a hallott tanítások világosságánál komolyan átvizsgáltam volna a lelkemet, hány rejtett hibát, bűnös szokást, hány megszokott tökéletlenséget fedeztem volna fel annak zugaiban! „Mert eleven az Isten szava — írja Szent Pál — és hatásos és áthatóbb minden kétélű kardnál és behat a léleknek és elmének, az ízeknek és velőknek elosztásáig és megítéli a szív gondolatait és szándékait.”³⁶ Vizsgáljuk magunkat: magunkra vonatkoztatjuk-e a szentbeszédek, az olvasmányok igazságait?

HARMADIK PONT

Merítsünk üdvös elhatározást Isten igéjéből. — „Ne csupán hallgasd az Isten igéjét, de cselekedd is azt” — így int bennünket Szent Jakab apostol. Mit használna, ha meglátnánk ugyan nyomorúságainkat Jézus tanításainak kristályos tükrében, arra azonban nem volna gondunk, hogy azokat megjavítsuk és nem tennénk idevágó pontos elhatározásokat³⁷? Isten igéjének hallgatása csak olyan mértékben válik lelkünknek hasznára, amely mértékben erőt és elhatározást merítünk azokból hibáink kiküszöbölésére.³⁸ Vizsgáljuk magunkat: így hallgatjuk-e mi is Isten igéjét?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — Holnap 1. azokról az okokról fogunk elmélkedni, amelyek arra készítetnek bennünket, hogy a Szentírást olvassuk és rajta elmélkedjünk. 2.

³⁶ Hebr. IV, 12.

³⁷ Consideravit se et abiit, et statim oblitus est qualis fuerit. (Jac. I, 24.)

³⁸ Fructum afferunt in patientia. (Luc. VIII, 15.)

Meggondoljuk: hogyan végezzük hasznothajtóan ezt az olvasást? — Elhatározzuk ezután: 1. hogy egyetlen napot nem hagyunk elmúlni anélkül, hogy a Szentírásnak legalább egy fejezetét el ne olvassuk; 2. hogy időnkint az Ószövetség történetét is olvasgatjuk. — Emlékgondolatunk a zsoltár e szavai legyenek: „Mily édesek beszédeid inyemnek, szájamnak méznél jobban ízlenek.”³⁹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a Szentlelket, aki szent íróinkat megihlette, az örök igazságok letéteményeseivé téve írásaikat, hogy azok gazdagságává, kincsévé, vigasztalásává legyenek minden idők keresztényeinek. Adjunk hálát neki e nagy jótéteményéért.

ELSŐ PONT

Miért olvassuk a Szentírást? — Mi a Szentírás? Levél, amelyet Isten mondott tollba a számunkra az evangelistáknak. Ha egy uralkodó levelet íratna valamelyik alattvalójának és ez arra sem méltatná ezt az írást, hogy elolvassa, vajjon milyen véleménnyel volnánk felőle? S jobb lehet-e a véleményünk, ha a levél küldője maga az Isten, aki, hogy korlátolt értelmünk szintjéhez lehajoljon, egyszerű emberi beszéddel teszi számunkra hozzáférhetővé a legmagasztosabb isteni igazságokat? Nagy dolognak tartjuk, ha egy királlyal, egy uralkodóval társaloghatunk. De hány milliószorta nagyobb dolog ennél, ha a királyok Királya, maga az Örök Isten áll velünk szóba sugalmazott írásainak lapjain keresztül? Kisebb-e az ő szavának értéke, ha fülünk helyett szemünkön keresztül jut el lelkünkbe? „Mikor imádkozunk — mondja Szent Ambrus — mi beszélünk Istenhez, mikor pedig a Szentírást olvassuk, Isten beszél hozzánk.”⁴⁰ Amiből kiindulva, a következő kérdéssel fordul hozzánk a nagy egyháztanító: „Miért nem használjátok fel szabad perceiteket arra, hogy az evangéliumot olvassátok s Jézus Krisztussal beszéljessetek?”⁴¹ Mindnyájunknak szoros

³⁹ Quam dulcia faucibus meis eloquia tua, super mel ori meo. (Ps. CXVIII, 103.)

⁴⁰ Illum alloquimur cum oramus, illum audimus cum divina legimus oracula.

⁴¹ Cur non illa tempora quibus vacas, lectioni impendas? cur non Christum revisas, Christum alloquaris, Christum audias. (S. Ambr., De Officiis, lib. III, c. XX.)

érdeke ez, hiszen nincs nekünk drágább kincsünk az evangéliumnál.⁴² A tévelygő útbaigazítást talál benne,⁴³ a gyenge erőt,⁴⁴ a szomorú vigasztalást,⁴⁵ a sötétben botorkáló világosságot!⁴⁶ A kísértés órájában támaszunk ez a könyv,⁴⁷ a megpróbáltatás idején édes reménységünk,⁴⁸ a lélek éjszakájában hűséges jóbarátunk. Nem volna-e botorság részünkről, ha ezt a kincset kihasználatlanul hevertetnénk könyvespolcainkon?

MÁSODIK PONT

Hogyan olvassuk a Szentírást. — A Szentírás könyvei kivétel nélkül üdvös olvasmányok ugyan, elsősorban azonban mégis az Újszövetség evangéliumai és ezeknek egyes fejezetei, mint pl. a hegyi beszéd, az utolsó vacsora, Urunk szenvedésének története stb. azok a részek, amelyeket különösképpen ismernünk kell. A négy evangéliumon kívül különösen nagy haszonnal olvashatjuk az Apostolok Cselekedeteit, Szent Péter, Szent Pál és Szent Jakab leveleit, az Ószövetség könyvei közül pedig a Bölcsesség könyvét, Eszter, Ruth, Tóbiás és a Makkabeusok könyvét, továbbá a Bírák és Királyok könyvének egyes fejezeteit. Hogy ezekből az olvasmányokból lelki hasznot meríthessünk, nem kíváncsiskodva, érdekességet keresve kell olvasásához hozzáfognunk, de azzal a tiszta szándékkal: 1. hogy belőle indítást, útmutatást merítsünk életünk megjavítására. 2. Isten jelenlétében végezzük ezt az olvasást, mintha Ő maga beszélne hozzánk, amíg olvasunk s gyakori fohászokkal kérjük: tegye szívünket, elménket alkalmassá az olvasott igazságok befogadásá-

⁴² Bonum mihi lex oris tui, super millia auri et argenti. (Ps. CXVIII, 72.) — Laetabor ego super eloquia tua, sicut qui invenit spolia multa. (ibid., 162.)

⁴³ Lex Domini immaculata, convertens animas. (Ps. XVIII, 8.)

⁴⁴ Habentes solatio sanctos libros. (I Mach. XII, 9.)

⁴⁵ Quaecumque enim scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam et consolationem Scripturarum spem habeamus. (Róm. XV, 4.)

⁴⁶ Lucerna pedibus meis verbum tuum, et lumen semitis meis. (ib., 105.)

⁴⁷ In corde meo abscondi eloquia tua, ut non peccem tibi. (Ps. CXVIII, 11.) — Nisi quod lex tua meditatio mea est, tunc forte periissem in humilitate mea. (ibid., 92.)

⁴⁸ Testimonia tua... exultatio cordis mei sunt. (ibid., 111.)

ra. — 3. Olvasás közben gyakran tartsunk szünetet, engedve, hogy az olvasott igazságok lelkünkbe hatoljanak.⁴⁹ 4. Csak az Egyház által jóváhagyott Szentírást olvassunk. Ha befejeztük az olvasást, igyekezzünk gyakorlati hasznot, erős elhatározást meríteni az olvasottakból. Elhatározás és emlékgondolat mint fentebb.

SZOMBAT

Előzösti átgondolás. — Holnap a lelki olvasásról fogunk elmélkedni, meggondolva: 1. annak hasznosságát, és 2. hogy hogyan kell azt végeznünk. — Elhatározzuk: 1. hogy mindennap végzünk lelki olvasást és ennek idejét pontosan beleillesztjük napirendünkbe; 2. hogy ebből az olvasásból, éppúgy, mint az elmélkedésből, gyakorlati elhatározást szűrünk le lelkünk tökéletesítésére. — Emlékgondolatunk az a mondás legyen, amelyet Szent Efremnek tulajdonít a hagyomány: „Cselekedetein visszatükröződött az a lap, amelyet olvasott.”⁵⁰

Reggeli elmélkedés. — Áldjuk az isteni Gondviselést, amiért lehetővé tette, hogy a szent könyvek olvasása útján a szentek társaságát élvezhessük, példájukból, tapasztalataikból, szavaikból okulhassunk és részesei lehessünk azoknak a megvilágosításoknak, amelyekkel a Szentlélek őket elárasztotta. Legyünk hálásak ezekért a kegyelmekért, amelyekben e lelki könyvek olvasása által részesülhetünk.

ELSŐ PONT

A lelki olvasmány hasznosságáról. — Egyházunk szentjei mindannyian a lelkiélet egyik leghasznosabb gyakorlatának tartották a lelki olvasmányt. Már Szent Pál is ezt írta Timoteusnak: „Fordíts gondot a felolvasásra.”⁵¹ Szent Jeromos pedig Nepotianust inti ilyenképpen: „Mindennap olvass, lelki gyakorlásképpen.”⁵² A

⁴⁹ Ita Evangelistas legimus, ut Christum ipsum intueri audireque videamur.

⁵⁰ Actibus pingebat paginam quam legerat. (Ennodius, in Vita S. Ephr.)

⁵¹ Attente lectioni. (I Tim. IV, 13.)

⁵² Sit quotidiana lectio pro exercitio.

lelki könyvek íróiban Isten megbízottait lássuk, akik minket Isten országának útjára vezetni s az ő udvarának szellemével megismertetni akarnak és rásegítenek bennünket, hogy útmutatásaik nyomán megszabaduljunk azoktól a fogyatékoságainktól, amelyek miatt ma még alkalmatlanok volnánk rá, hogy Isten választottjai közé, az ő udvarába szolgálattételre meghívassunk. Írásaik útján úgy beszélnek hozzánk ezek a szent írók, mintha szemtől szemben állnának velünk, sőt bizonyos szempontból így még hatékonyabbak is tanításaik, mint-ha előszóval mondanák el azokat, mert: 1. a prédikáció szavai elszállnak, az írott tanítást pedig újra meg újra megtalálhatjuk könyveinkben; 2. az írott szó alkalmasabb anyag az elmélkedésre, mint a szentbeszéd gyorsan elröppenő igéi; 3. az olvasmány olyan aprólékos részletkérdésekre is kiterjeszkedik, amelyekkel a szentbeszéd aligha foglalkozhatnék. Mindez könnyen megérthetővé teszi, hogy a lelki olvasmány olyan sok lelket vezetett már Isten közelébe. Szinte a lehetetlenséggel határos az, hogy Isten szeretete meg ne gyökerezék annak a lelkében, aki helyes módon, rendszeresen végez lelki olvasást. Valamint ellenkezőkép: alig elképzelhető, hogy haladni tudjon a lelki életben az, aki lelkét megfelelő olvasmány által nem táplálja. Nem hanyagolom-e el a lelki olvasást? Szakítok-e rá időt mindennap?

MÁSODIK PONT

Hogyan végezzük a lelkiolvasást? — Hogy olvasmányaink hasznára váljanak lelkünknek, ahhoz elkerülhetetlenül szükséges: 1. hogy azokat jól válasszuk meg. Ha főképp csak tudományos, vagy szórakoztató könyveket olvasunk s csak értelmünk és kedélyünk táplálására van gondunk, hamarosan elszárad a lelkünk, elveszti érdeklődését a természetfölötti kérdésekkel szemben. Mint leghasznosabb és legáltalánosabban ismert lelki olvasmányra: Kempis: Krisztus követésére, Szalézi Szent Ferenc, Rodriguez, Scupoli, P. Plus stb. írásaira és a szentek életének történetére utalunk. — 2. Fontos, hogy ezeket a könyveket ne gyorsan, ne kíváncsiskodva olvassuk; ne a forma, a stílus szépségét keressük bennük, de igenis keressük a gondolatot, hatoljunk be annak mélyébe s igyekezzünk azt alaposan átgondolva, minél tökéletesebben megemésztetni. S főképp: ne felejtünk el lelki hasznot keresni bennük! — 3. Ezzel a szándék-

kal felkészülve, a Szentlélek segítségét kérjük, hogy olvasmányunk útján Ő maga szóljon hozzánk s tegye szívünket alkalmassá a közlött igazságok befogadására.⁵³ Azután lassan, megfontoltan lássunk az olvasáshoz, megállapodva mindazoknál a részleteknél, amelyek lelkünket érintik, engedve, hogy azok abba behatoljanak. Eredménytelen lesz az olvasásunk, ha a benne foglalt igazságokat nem vonatkoztatjuk magunkra s ha valamely gyakorlati elhatározás nem fakad belőle hibáink kiküszöbölésére, valamely erény gyakorlására. Hiábavaló időpazarlás az az olvasás, amelynek nyomán legalább egy kis lépéssel közelebb nem jutottunk Istenhez. Jelszavunk legyen: keveset, de jól olvassunk!

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

⁵³ Loquere, Domine, quia audit servus tuus. (I Reg. III, 9, 10.)

ÖTVENEDVASÁRNAP

Szent Lukács XVIII, 31—43.

Abban az időben Jézus magához vette a tizenkettőt és mondá nekik: Ime, fölme gyünk Jeruzsálembe, és be fog teljesedni mindaz, amit a próféták az Emberfiáról megírtak. Mert átadják a pogányoknak, kigúnyolják, megostorozzák és leköpdösik, s miután megostorozták, megölik őt, de harmadnapra föltámad. Ám ők mindebből nem értettek semmit, és ez ige el volt előttük rejtve, azért nem értették meg, hogy mit mond. Történt pedig, hogy mikor Jerikóhoz közeledett, egy vak ült az útszélen és kéregetett. S midőn hallotta, hogy sok nép megy arra, kérdezte, hogy mi az. És mondották neki, hogy a názáreti Jézus megy el arra. És felkiáltott, mondván: Jézus: Dávid fia, könyörülj rajtam! Mire az elmenők csitították, hogy hallgasson. Ő azonban még hangosabban kiáltotta: Dávid fia, könyörülj rajtam! Jézus erre megállott és magához vezettette őt. És midőn közel volt, kérdezte őt, mondván: Mit akarsz, hogy cselekedjem neked? Az pedig felelé: Uram, hogy lássak! És Jézus mondá neki: Láss! A te hited meggyógyított téged. És azonnal látott és követte őt, magasztalván Istent. S az egész nép, amint ezt látta, dicsérte Istent.

Előzőesti átgondolás. — Holnap, a most következő farsangi napokra gondolva, meg fogjuk látni: 1. hogy Jézusnak, 2. felebarátainknak és 3. saját magunknak is tartozunk vele, hogy ezeket a napokat a bűnbánat, az engesztelés napjaivá tegyük. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy e három napot a lehető legnagyobb összeszedettségben töltjük és többször meglátogatjuk a tabernakulumban reánk várakozó Úr Jézust; 2. hogy semmi engedményt nem teszünk a világ szellemének, sőt a bűnbánat és önmegtagadás szellemében engesztelést igyekszünk nyújtani Urunknak azokért a sérelmekért, amelyekkel Őt e napok alatt illetik. — Emlékgondolatunk az evangélium szava legyen: „A világ örvendeni fog, ti majd szomorkodtok, de a ti szomorúságtok örömmre fordul.”¹

¹Mundus gaudebit, vos autem contristabimini; sed tristitia vestra vertetur in gaudium. (Jo. XVI, 20.)

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Üdvözítő Jézusunkat, akinek kettős ténykedéséről számol be a mai evangélium: eljövendő szenvedéséről beszél és egy vakon születettnek adja vissza a látását. Sohasem lehetne idősebb ennek az evangéliumnak a felolvasása, mint éppen a felszabadult élvezetvágy, a féktelen tobzódás e napjaiban, amikor üdvös dolog szem előtt tartanunk egyfelől azt a sok megbántást, amellyel Urunkat a farsangi mulatozásokkal illetik, másfelől a világ vakságát, amellyel elzárkózik Isten, a természetfölöttiség gondolata elől. Kérleljük meg Urunk szent Szívét e bántalmakért és ne engedjük elmúlni a bűnözés e napjait anélkül, hogy fokozott gyengéd szeretettel, az előtte különösen kedves erények gyakorlásával örömet ne szereznénk Neki.²

ELSŐ PONT

Jézusnak tartozunk vele, hogy e három napot imában, önmegtagadásban töltsük. — Korlátolt emberi értelmünkkel soha fel nem foghatjuk: mennyire fájlalja Jézus azokat a bántalmakat, amelyekkel Istent a tivornya napjaiban kedvenc teremtményei, az emberek illetik. Hogy ezt megérthessük, épúgy kellene szeretnünk Istent, mint ahogyan Ő szereti, épúgy kellene utálnunk a bűnt, mint ahogyan Ő utálja. Meg kellene értenünk, hogy a bűn szembehelyezkedés az Isten akaratával, lefitymálása az ő nagyságának, kihívása igazságosságának, megsértése szentségének, visszautasítása jóságának, félreismerése jótéteményeinek. De az ő Szent Szívének szeretetével kellene szeretnünk az embereket is, az ő részvételével fájlalnunk, hogy ezek, Üdvözítőjük kiontott vérével lábbal taposva, konok vaksággal rohannak örök pusztulásuk felé. Vajjon nem halljuk-e a mulatozások zsviváján keresztül Urunk keserves feljajdulását: „szomorú az én szívem mindhalálig.”³ S mi részvétlenekek tudnánk lenni ekkora fájdalommal szemben? Nem húz-e szívünk a tabernakulum felé, hogy bántalmazott Jézusunkat megvigasztaljuk, neki hűséges szeretetünket kimutassuk? Mert nem szeretet az, amely a szomorúság

² Time Jesum transeuntem. (S. Aug.)

³ Tristis est anima mea usque ad mortem. (Matth. XXVI, 33.)

órájában magára hagyja barátját és részvételével nem igyekszik enyhíteni annak bánatát.⁴

MÁSODIK PONT

Felebarátunk iránti szeretetünk is önmegtágadásra, fokozott imaéletre int bennünket ezekben a napokban.

— Gondoljuk meg, hogy a vesztükbe rohanó emberek testvéreink.⁵ Nem méltányos-e hát, hogy részvétellel legyünk irántuk? Szeretjük-e őket, ha közömbösen nézük romlásukat, nem imádkozunk értük és nem igyekszünk áldozatainkkal elhárítani róluk Isten méltó haragját? Egyetlen lélek is örök, nagy érték, amely Isten könyvelésében többet ér a véges értékű világmindenség-nél, milyen érték hát a lelkeknek az a nagy tömege, amely ilyenkor, a fékevesztett tobzódás e napjaiban a romlás örvényébe száguld! Ó, ha igazán, ha Jézus szeretetével szeretnénk őket, micsoda ima- és áldozat-hadjárral igyekeznénk megmenteni őket a sátán karmai-ból! Sokallhatnánk-e akkor értük a vezeklésnek akár legszigorúbb cselekedeteit is? Az önmegtágadásnak, a vezeklésnek milyen áldozatajándékait ajánljuk fel Istennek e három nap alatt szegény elvakult testvéreink megmentéséért? Isten haragjának kiengesztelésére? Jézusunk Szívének megörvendeztetésére?

HARMADIK PONT

Saját magunk iránt is kötelességünk, hogy bűnbánattal üljük meg e napokat. — Jézus nagy jutalmat ígér azoknak, akik kitartanak mellette a megpróbáltatás napjaiban: „Ti kitartottatok velem megpróbáltatásaimban, azért én rendelem nektek, hogy egyetek-igyatok asztalomnál az én országomban, és trónokon üljete, ítélvén Izrael tizenkét nemzetségét.”⁶ Másutt örökké-tartó örömet ígér azoknak, akik Ómiatta szomorkodnak.⁷

⁴Sustinui qui simul contristaretur, et non fuit; et qui consolaretur, et non inveni. (Ps. LXVIII, 21.)

⁵Nonne oportuit et te misereri conservi tui? (Matth. XVIII, 33.)

⁶Vos estis qui permansistis mecum in tentationibus meis. Et ego dispono vobis... regnum, ut edatis et bibatis super mensam meam in regno meo, et sedetis super thronos, iudicantes duodecim tribus Israel. (Luc. XXII, 28—30.)

⁷Mundus gaudebit, vos autem contristabimini, sed tristitia vestra vertetur in gaudium... et gaudium vestrum nemo tollet a vobis. (Jo. XVI, 20—22.)

E szavakból is megérthetjük: mi lesz azoknak az osztályrésze, akik a megpróbáltatás idején is kitartanak Jézus mellett s vele meghalván a világ örömeinek, vele együtt részesei lesznek a mennyország soha el nem múló boldogságának. Mindezeket fontolóra véve, gondoljuk meg: ki irigylendőbb az emberek közül: az-e, aki mulateozásban tölti az idejét a földön s közben — természet-szerűen — eltávolodik Jézustól, vagy az-e, aki itt Jézus nyomaiban az ima, az áldozat útjait járva, az Üdvözítő ígérete szerint az örök boldogságra teheti magát érdemessé? Vajjon mi melyik táborban keressük a boldogságot? Az imádkozók táborában-e?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÉTFŐ

Előzőesti átgondolás. — Hogy minél szorosabban bekapcsolódjunk az Egyház szellemébe az imádás és engesztelés e napjaiban, holnap arról fogunk elmélkedni: 1. mennyire kidomborítja az emberek hálátlansága az Úr Jézus szeretetét az Eucharisziában; 2. mennyi kötelezettség háramlik ránk ebből a soha eléggé nem méltányolt szeretetből. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy ma engesztelő látogatást fogunk végezni az Oltáriszentség előtt, hogy Jézust e napok kicsapongásaiért megkérleljük; 2. hogy az engesztelés szellemében végzett napi munkáinkkal is ezt a célt szolgáljuk. — Emlékgondolatunk a zsoltáros szava legyen: „Látom a törvényszegőket és senyvedek.”⁸

Reggeli elmélkedés. — Boruljunk le lélekben az oltár előtt, ahol Jézus várja szerető hódolatunkat e napok alatt. Egyesítsük imádásunkat az angyalokéval és törekedjünk Jézusunkat megengesztelni azokért a bánatmakért, amelyekkel Őt az emberek e napok alatt illetik.

ELSŐ PONT

Az emberek hálátlansága kidomborítja az Oltáriszentség színe alatt rejtőző Jézus nagy szeretetét. — Mikor az Oltáriszentség előtt térdelünk, vajmi kevéssé gondolunk rá: milyen nagy áldozatába került a mi Urunknak, hogy közibénk, ilyen mélyre leereszkedjék. Nem

⁸ Vidi praevaricantes, et tabescebam. (Ps. CXVIII, 158.)

elégedett meg azzal, hogy a mennyország dicsőségét elhagyva harminchárom esztendőn át élje — végtelen hatalmú Teremtő létére — a teremtmény korlátok közé szorított véges életét, magára véve, a bűn nélkül, annak minden következményét: a nélkülözést, a fáradságot, a szenvedést, a halált. Vállalva, hogy büntől megrontott természetű, alacsony, tudatlan, gyűlölködő lelkek közt éljen. Túrve gyarlóságait, gonoszságait, sőt túrva még az áruló csókját is. Nem elégedett meg mindezzel, de valóra váltotta a szeretet csodáját is, hogy az idők végéig valóságosan is köztünk maradhasson a szent Eucharisziában. Pedig tudta, hogy szeretetének ebben a szentségében mennyi bánalomnak lesz kitéve! Mindjárt az első alkalommal nem tért-e be az áruló Júdás szívébe is? Azóta is mennyi méltatlanságban volt része! Az eretnekek megtagadják, a rossz keresztények közömbösek iránta, az istentelenek káromolják s vak dühükben nem egyszer lábbal is tapossák. Ó, Uram, de drága árt fizetsz te a hozzánk való szeretetedért! Miért is hogy itt nem hagyod a földet és vissza nem szállsz mennyei dicsőségedbe! „Nem teszem, mert sokkalta jobban szeretem az embereket, mint hogy meg tudjak válni tőlük s hogysen csak egyetlen lelket is megfosszak jelenlétem boldogságától, inkább eltűnök minden hálátlanságot, minden bánalmazást.” Tovább él tehát köztünk a világ Ura, a tabernakulum magányába zárkozva, mint kiválasztott célpontja a gúnynak, a bánalomnak, a megvettetésnek. Milyen drága lehet Szívének az a kis hívősereg, amely gyakran, talán naponta is eljár a tabernakulumába elé, hogy ott az örök szeretet forrásából merítsen és viszontszeretetének bizonyosságát adja. Ó, Jézusom, lehetek-e eléggé hálás irántad ezért a túláradó szeretetedért és hozhatok-e túlságosan súlyos áldozatot azért, hogy gyakran — lehetőleg naponta — közeledve, szent asztalodhoz járulhassak? Hiszen értem vagy itt, reám vársz s örömöd, ha az én szegényes szívem kapuja kitárul előtted! Segíts, hogy megértsem szereteted mélységét és tedd lehetővé, hogy életem végéig, annak minden napján szívembe fogadhassalak, templomodban meglátogathassalak Téged!

MÁSODIK PONT

Milyen kötelességek hárulnak ránk a Szentségi Jézus szeretetéből? — 1. Mélyen át kell éreznünk és fáj-

lalnunk azokat a bántalmakat, amelyekkel hálátlan teremtményei Istent, jóságos Megváltónkat, különösen a féltelen mulatozás e napjaiban illetik. Dávid és Jeremiás könnyekre fakadtak, ájulásba estek a választott nép gonoszságának láttán. Szent Terézia ajkáról pedig a fájdalom kitörései szálltak el puszta gondolatára annak az elhagyatottságnak, amelyben a Szeretet Foglya él a tabernakulumok magányában. Összehívta szerzetesnőit és könnytől fátyolos hangon így kiáltott föl: „Nővéreim, olyan sokan nem szeretik a Szeretetet. Szeressük hát mi, mert Ő is nagyon szeret minket.” Szentjeink valamennyien szenvedtek attól a gondolattól, hogy Jézus nagy szeretete olyan kevésbé talál méltányosságra és viszontszeretetre az emberek szívében s mintha tör járta volna át szívüket, valahányszor e szeretetlenségnek egy-egy újabb bizonyítéka tárult szemük elé. — 2. Igyekezünk forró imáinkkal, áldozatainkkal engesztelést nyújtani Jézusunknak embertestvéreink hálátlanságáért; szeressük azok helyett is, akik távol járnak Tőle és szolgáljunk neki azok nevében is, akiket közöny és tudatlanság, rosszakarat és tomboló élvezetvágy messzire elsodort az ő tabernakulumának közelségéből. Ajánljuk fel neki engesztelő áldozatul napjaink minden gondolatát, cselekedetét, nélkülözését, sőt tegyük magunkat készséggé arra is, hogy akár a vérünket is odaáldozzuk azért, hogy neki az elszenvedett bántalmakért elégtételt nyujtsunk. Szentmishallgatásunk, áldozásunk, szentséglátogatásunk is ebben a szellemben történjék.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünk folyamán meg fogjuk látni, mennyire kitűnik Jézus eu-charisztikus életének magárahagyatottságából: 1. az ő alázatossága, 2. szelidsége, 3. nagy összeszedettsége. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy ma mindenkiel szemben nagy szelidséget fogunk tanúsítani; 2. az általános szórakozás közepette fokozott összeszedettségre, elmélyült imádságos életre fogunk törekedni. — Emlékgondolatunk a Zsoltáros intelme legyen: „Jertek, imádjuk leborulva az Urat!”⁹

⁹ Venite, adoremus et procidamus... ante Dominum. (Ps. XCIV. 6.)

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a szelíd és alázatos szívű Jézust, aki az oltár trónusáról így beszél hozzánk: „Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek.”¹⁰

ELSŐ PONT

Jézus alázatossága. — Ha egyébről nem volna is szó, mint tizenkilenc évszázados bezárkózottságról a tabernakulum magányában, már az egymagában is szédületes alázatosságnak volna a bizonyítéka. Mit szóljunk hát, ha ehhez hozzáadjuk az emberek tompa szeretetlenségét, amellyel a legszebb Misztérium iránt viseltetnek! Napokon, heteken, néha hónapokon keresztül szomorú elhagyatottságban él itt a Szeretet Foglya, anélkül, hogy egy szerető köszöntés, baráti látogatás enyhítené magányának önzetlenségét! Mit szólunk továbbá a bántalmakról, az istenkáromló szidalmakról, a gúny maró nyilairól, amelyek hálátlan, tudatlan szívekből a Szeretet meg nem értett csodája felé szállnak! Ó, Uram, de csodálatos a te alázatosságod! Ezt látva, hogyan lehetnék én követelőző, kevély? Hogyan kívánhatnám, hogy megbecsüljenek, hogy — talán csak képzelt — érdemeimet méltányolják, hogy másnál többnek tartsanak? Így kiáltok fel inkább Dáviddal: „Megalázkodom előtted és mindig inkább megalázkodom.”¹¹

MÁSODIK PONT

Jézus szelídsége. — Hányan bántják meg Jézust szeretetének szentségében tiszteletlenséggel, tudatos elszórakozással, szabados viselkedéssel, méltatlan, szentségtörő áldozással, megszenteltelenítéssel: Ő pedig mindeme bántalmak közepette szelíd marad és türelmes. Mindent lát és nem mozdul, mindent érez és nem szól. Villámmal sujthatná agyon azokat, akik bántalmazzák, a pokol örvényét nyithatná meg lábunk előtt, de Ő vár és némán prédikálja, mit kíván tőlünk akkor, amikor erre tanított bennünket: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű.”¹² Ó, Jézusom! A te sze-

¹⁰ Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci vobis, ita et vos faciatis. (Jo. XIII, 15.)

¹¹ Vilior fiam plus quam factus sum. (II Reg. VI, 22.)

lidséged szemszögéből nézve milyen undokság az én ingerlékenységem, felfortyanásom minden kis bántalom, minden figyelmetlenség ellenhatásaképpen! Szigorúságom mások fogyatékoságaival szemben! Ó Jézusom, taníts meg, hogy példád szerint szelíden szenvedjek el minden bántalmazást, anélkül, hogy azokat hasonló bántalmakkal viszonzanom; hogy mérsékeljem indulataimat és soha még csak szemrehányással se illessek senkit.

HARMADIK PONT

Jézus összeszedettsége. — A külső események, elsősorban azok, amelyek önszeretetünket érintik vagy érzelmeinket sértik, annyira lefoglalnak bennünket, hogy nemcsak Istenre, az ő szolgálatára nem gondolunk, de arról is megfeledkezünk, hogy saját lelkünkkel, jófeltételeinkkel, üdvösségünk érdekeivel törődünk. A szentségi Jézus pedig nem erre tanít bennünket! Őt nem zavarják a teremtmények ellentmondásai, sem közönyük, sem szidalmaik. Mindig összeszedett ő, mindig nyugodt s mindig zavartalan kitartással imádkozik hátlátlan teremtményeiért. Hasonlít-e a mi lelkületünk Jézuséhoz? Összeszedettek tudunk-e maradni a zajongó események, a bántalmak közepett?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HAMVAZÓSZERDA

Előzőesti átgondolás. — Holnap azt fogjuk megmondolás tárgyává tenni, hogy a hamvazás szertartása a nagyböjti idő megszentelésére int bennünket: 1. a bűnbánat és önmegtágadás szellemének előtérbe helyezése; 2. a halál gondolatának felidézése által. — Elhatározzuk: 1. hogy jó szívvvel vállaljuk úgy az önmegtágadásokat, amelyeket az Egyház a nagyböjt idejére előír, mint a Gondviselés által ránk küldött megpróbáltatásokat; 2. minden cselekedetünket a lehető leg-tökéletesebben végezzük, szem előtt tartva Szent Bernát szavát: „Ha ma meg kellene halnom, tennem-e ezt vagy amazt?”¹³

¹³ Si modo moriturus esses, an hoc vel illud faceres? (S. Berr.)

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Isten Lelkét, aki Egyházának a hamvazás szertartását sugalmazta, amely kiválóan alkalmas rá, hogy minket a böjti idő szellemébe bevezessen. Adjunk hálát ezért a kitűnő tanításért és igyekezzünk abból minél több lelki hasznot meríteni.

ELSŐ PONT

A hamvazás szertartása bűnbánatra és önmegtapadásra int. — A fejre hintett hamu a legrégebb idők óta a bűnbánat jelképe volt. Jób a feletti bánatában, hogy ártatlanságát túlságos hévvel hangoztatta, „porban és hamuban” tartott bűnbánatot.¹⁴ Jericho bevétele alkalmával Jozsué és a nép vénei hamut hintve fejükre siratják Achán szentségtörő rablását.¹⁵ Később Judit, Eszter, Mardocheus, Makkabeus Judás ugyanilyen módon próbálják Isten haragját kiengesztelni. Jeremiás és a többi próféták ugyanezt az eszközt ajánlják a zsidó népnek a haragvó Jehova megengesztelésére.¹⁶ Sőt maga Údvözítő Urunk is a hamut említi, mint a bűnbánat jelképét, mikor Betsaidáról szólva Tirussal és Szidonnal állítja párhuzamba.¹⁷ Ez a magyarázata annak, hogy az Ósegház hamuval különböztette meg vezeklő gyermekeit az igazaktól s hogy ma is hamvazással nyitja meg az Egyház a nagyböjti időszak szertartásainak sorozatát. Ne felejtjük el tehát, hogy mivel a hamvazás a bűnbánat és vezeklés külső jelképe, képmutató az, aki lelkében a bűnbánat szelleme nélkül fogadja homlokára a hamuval ráírt keresztet. Indítsuk tehát fel lelkünkben mindjárt a böjti idő kezdetén a bűnbánat szellemét. Hiszen nem ezt kívánja-e tőlünk maga az Úr Jézus is, mikor erre int bennünket: „ha bűnbánatot nem tartotok, mindnyájan elvesztek.”¹⁸ S nem ugyanerre tanít-e bennünket a szentek példája is, akik a bűnbánat szellemében igyekeztek eleget tenni életük kisebb-nagyobb botlásaiért? Mindezeket megfontolva megérthetjük, mekkora vakmerőség volna a részünkről, ha a bűnbánat szellemét nem tartanók kötelezőnek magunkra nézve. Hiszen olyan sok-

¹⁴ Ipse me reprehenda, et ago poenitentiam in favilla et cinere. (Job. XLII, 6.)

¹⁵ Jos. VII, 6.

¹⁶ Aspergite vos cinere. (Jer. XXV, 34.)

¹⁷ Matth. XI, 21.

¹⁸ Si poenitentiam non egeritis, omnes similiter peribitis. (Luc. XIII, 5.)

szor vétkeztünk, a bűn pedig — a megbocsátott bűn is — bűnbánatra kötelez. Vajjon nem megbízhatóbb ellenszere-e a bűnbánat az újabb elbotlásoknak is? Vizsgáljuk lelkünket: elevenen él-e benne a bűnbánat szelleme?

MÁSODIK PONT

A hamvazás szertartása a halálra emlékeztet bennünket. — Ó, ember, — így szól ma hozzánk az Egyház — emlékezzél, hogy porból lettél és porrá leszel. A keresztény hívó az oltár lábánál hallgatja ez igéket, ahol mintegy áldozatképpen ajánlja fel magát a világ teremtő Urának, hogy az, saját dicsősége szolgálatában, korlátlan hatalommal rendelkezék teremtménye fölött és azt, tettszése szerint ismét eredeti alkotó elemeire bontsa fel. A hamvazás elfogadásával tulajdonképpen ezt mondja Istennek: „Uram, lélekben azt cselekszem most, amit Te nemsokára valóságban is megcselekszel velem. Örök igazságod következménye, hogy bűnöm büntetéseképp porrá, hamuvá váljak testem. Ime, én elébe vágok végzésednek és ma szent akaratod előtt meghajolva, önként vállalom a halál azt a nemét, amelyet Te számomra küldendő vagy.” Egyházunk, mikor e negyvennapos szent időt a halálra, és általa az arra való emlékeztetéssel kezdi meg, hogy majdan mindenünket, sőt saját magunkat is vissza kell adnunk Teremtőnknek, azt a gondolatot állítja előtérbe, hogy a halálra való emlékezés legalkalmasabb eszköze annak, hogy a nagybőjt idejét szentül, azaz a bűnt kerülve, az erényeket és bűnbánatot gyakorolva töltsük. Mert feltételezhető-e, hogy valaki, aki komolyan gondol a halálra, ne igyekezzék állandó készenlétben tartani lelkét és éberül ne őrködnék szavai és cselekedetei fölött; hogy komoly igyekezettel elégtételt nyújtani ne törekednék elkövetett bűneiért s hogy jócselekedetek gyakorlásával érdemeket szerezni ne igyekeznék?¹⁹ A halálra gondolva, értsük meg mi is: mennyire semmis, milyen mulandó minden földi érték és tartsuk szem előtt Szent Bernát gondolatát: Ha e gyónásom után meg kellene halnom, hogyan gyónnék? Ha ez áldozásom az utolsó volna, hogyan készülnék rá? Ha tudnám, hogy egy hét, egy hónap elteltével meg kell halnom, hogyan tölteném ezt az időt?²⁰ Alázatos szívvel

¹⁹ Dum tempus habemus, operemur bonum. (Galat. VI, 10.)

²⁰ Si modo moriturus esses, an hoc vel illud faceres? (S. Bern.)

kérjük azt a kegyelmet, hogy a halál gondolata állandóan ott éljen lelkünkben s hogy ebből gyakorlati tanulságokat meríthessünk már most, a nagybőjt idején is.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzőesti átgondolás. — Holnap arról fogunk elmélkedni: 1. az alázatosságnak milyen nagyszerű leckéjét adja nekünk az Egyház a hamvazás szertartásában; 2. mi az oka annak, hogy az Egyház a nagybőjt elején adja nekünk ezt a leckét? — Elhatározzuk: 1. hogy az egész nagybőjt folyamán szem előtt tartjuk semmisségünket s bűnös voltunkat s ebből a tudatból kifolyólag fokozott mértékű alázatosságra, bűnbánatra törekszünk; 2. hogy készséges szívvel fogadjuk és a bűnbánat szellemében gyakoroljuk az Egyház által előírt önmegtartóztatásokat, mint amelyek messze alatta maradnak annak, amit bűneinkkel megérdemelnénk. — Emlékgondolatunk Mózes könyvének a szava legyen: „Emlékezzél, ó ember, hogy por vagy és vissza kell térned a porba!”²¹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Istent, aki a hamvazás szertartásában az alázatosság hathatós tanítását sugalmazta Egyházának lelkünk javára. Adjunk érte neki hálát s kérjük kegyelmét, hogy sok lelki hasznot meríthessünk ebből a leckéből.

ELSŐ PONT

Az Egyház alázatosságra tanít bennünket a hamvazás szertartása által. — Az Egyház, mikor éppen homlokunkat, a kevély értelem lakóhelyét jelöli meg hamuval, a semmivé vált érték, a földi mulandóság jelképével, nemcsak bűnbánatra int s a halál elkerülhetetlenségére emlékeztet bennünket, de más üdvös figyelmeztetéssel is fordul hozzánk: „Ne fuvalkodj fel elbizakodottságodban, ó kevély ember! Emlékezzél meg, hogy porból lettél és ismét porrá kell majd lenned. Por, hamu, ebből lettél, ez vagy ma is.”²² Illő-e, hogy a por, a hiamu kevélyen hátraszegje fejét²³ Ura és Alkotója előtt.

²¹ Memento, homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris. (Gen. III, 19.)

²² Humus titulo hominis incisus. (Tertul.)

²³ Quid superbis terra et cinis? (Ecl. X, 9.)

amiért ez értékeőbb tulajdonságokkal is felruházta, mint amilyenek alacsonyrendű lényéhez illenek? Por... hamu... Ezzé leszek nemsokára... kényeskedő érzékenységgel, amely mindenben megbántódik... önmagamban tetszelgő önszeretettel... feltűnésre, érvényesülésre vágyó hiúsággal... Maroknyi hamu lesz belőlem, amely nyom nélkül eltűnik a világmindenségben... Ha dicsőségem e földön túlszárnyalta volna a legnagyobb hírességek dicsőségét, gazdagságom a pénzkirályok gazdagságát, hatalmam a fejedelmekét, erőm az atlétákat: akkor is csak szennyes, szürke hamuvá leszek, amelynek egyetlen paránya sem különb a szegény utcai koldus hamvainál. Nevem, emlékem pedig éppúgy kitörlődik már a kortársak emlékezetéből is, mint akár az egyszerű munkás, a névtelen katona emléke. Kemény gondolat ez, de szerfelett alkalmas rá, hogy kigyógyítson a hiú önszeretet, a nagyravágyás képzelgéseiből és igazi mivoltunk felismerésében alázatosságra tanítson minket. Milyen esztelen kicsinység, hogy energiámat földi sikerek hajhászására pazarolom, holott minden földi érték e két szóban cseng ki: por... hamu...

MÁSODIK PONT

Miért a nagybőjt elején adja az Egyház ezt a tanítást? — 1. Azért, mert alázatosság nélkül a nagybőjt minden bűnbánati cselekedete hiábavaló volna. A farizeusok is bőjtöltek. Bőjtölésük azonban nem volt érdemszerző, mert cselekedetüknek emberi szempontok voltak a rugói. Azért bőjtöltek, hogy önmagtagadásukat fitogtassák és az emberek becsülését szerezzék meg általa. Már pedig, aki önmagát felmagasztalja, az vét az igazság ellen, mert az igazság az, hogy semmik vagyunk. De vét az igazságosság ellen is, mert hiszen egyedül Istent illeti a dicsőség.²⁴ S lehet-e igaz ember az, aki a maga részére foglalja le az Istennek kijáró dicsőségnek akár egy kis töredékét is és lehet nek-e az ilyen ember jócselekedetei érdemszerzők, aki földi dicsőség formájában már elvette érdeimei jutalmát? — 2. Alázatosság nélkül nincs igaz bűnbánat. Az igazi bűnbánatnak ugyanis nyomorúságunk tudata, vagyis az alázatosság az alapja, melyből az isteni

²⁴ Soli Deo honor et gloria. (I Tim. I, 17.) — Nobis autem confusio. (Baruch, I, 15.)

igazságossággal szemben fennálló jóvátétel — tartozásunk tudata — sarjad. Akinek a lelkében nincs alázatosság, az fennen hirdetheti ugyan a farizeussal: „hetenkint kétszer bőjtölök, javaimból tizedet adok,” Isten tetszését azonban nem fogja elnyerni, mert Ő szívünk szándékát nézi csak, nem pedig magát a cselekedetet. Hogy a mi szívünk szándékában öröme telhessék mennyei Atyánknak, kezdjük a nagybőjtöt az alázatosság szellemében.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — Az Egnáz szelleméhez alkalmazkodva, holnap a töviskoronás Üdvözítő szenvedő alakját vesszük elmélkedésünk tárgyául s megkoronázásában 1. az alázatosság és szenvedés misztériumát, 2. üdvösségünk egyik legkimagaslóbb tanítását fogjuk szemlélni. — Elhatározzuk ezek alapján: 1. hogy készszíves szívvel fogadjuk mindazokat a megaláztatásokat és szenvedéseket, amelyeket az isteni Gondviselés ránk küld; 2. tudatosan küzdünk érzeink uralma és az önszeretet ellen. — Emlékgondolatként szolgáljanak Szent Bernát szavai: „Szégyeljük magunkat, hogy kényeskedő tagjai vagyunk egy olyan testnek, amelynek a feje töviskoronát visel.”²⁵

Reggeli elmélkedés. — Mélységes tisztelettel imádjuk töviskoronás Üdvözítőnket, akit adáz ellenségei csufondáros módon királyi mezbe öltöztetve adtak oda prédául a csöcselék gúnykacájának. Ő, én Üdvözítőm, így akarják nevetségessé tenni a te királyságodat, én azonban királyi rongyaidban is Istenemet, Megváltó Uramat látom benned; imádlak, áldlak, szeretlek és hódolok neked megszégyenítettésed közepette, amelyet énirántam való szeretetből vállaltál magadra.

ELSŐ PONT

A töviskoronás Jézus: a szenvedés és alázatosság misztériuma. — 1. A szenvedés misztériuma. Mert a tö-

²⁵ Pudeat sub spinato capite membrum fieri delicatum. (Serm. V, in Fest, omn. SS., n. 9.)

visek kemények és élesek; a katonák durva ütlegek közt szorítják rá őket a szenvedő Jézus fejére. A kegyetlen fájdalomtól elgyötört Istenember megadással, panasz nélkül fogadja ez újabb gyötrelmet. A tövisek nyomán vér buggyan elő fejéből, arcán a csörgedező vér pirosra festi a köpések foltjait, szakálla, haja vértől csapzott.²⁶ Megtört, fénytelen tekintete az enyémmel találkozik s én évszázadok, országok, tengerek távlatán túl is szívdobogva borulok arcra a látomás lenyűgöző kényszere alatt! Uram, ne engedd, hogy ezt a tekintetet valaha elfelejtsem! Ez legyen előttem, ha kísértés bűnre ingerel, ezt lássam, ha nehéz az élet s úgy vélem: leroskadok a terhe alatt; ez mérsékelje földiekbe gyökerező örömet, ez legyen élettársam, ha egyedülállónak, talajvesztettnek érzem magam a világon. Ez a tekintet tartalmat ad az életemnek, mert szeretet, határokat nem ismerő szeretet szól belőle és ez a szeretet az enyém, most és mindörökre! — 2. Az alázatosság misztériuma. Az Isten Fiát média-királylá, világ csúfjává teszik. Töviskoronát nyomnak sajtó fejére, ócska rongypalástot akasztanak vállára, kezébe királyi pálcaként nádszálat nyomnak, azután térdet hajtanak előtte durva röhejjel és zsidók királyának nevezik.²⁷ — Majd meg újra bántalmazni kezdik: ütik, lökdösik, arcába köpnek s Ő tűri mindezt. Nem mutatja meg királyi hatalmát, nem int angyalainak, hogy bántalmazását megtorolják, nem parancsolja villámainak, hogy agyonsujtsák a szentségtörő léha csürhét, nem fagyasztja meg a káromló szót a gyűlöletben tobzódó ajkakon. Jézus hallgat. S én, vajjon mit tanulok én e hallgatásból? Felfortyanást-e, ha szidalmaznak? Védekezést-e, ha gyanúsítanak? Neheztelést, ha mellőznek? Bosszúvágyat, ha megsértenek? Gyűlöletet, ha bántalmaznak? Vagy inkább szelídséget, szeretetet, megbocsátást, alázatosságot — mindhalálíg?

MÁSODIK PONT

Mit tanuljunk töviskoronás Jézusunktól? — 1. Tanuljunk Tőle bűnbánatot. Leborulva töviskoronás Jézusunk előtt, mondjuk magunknak: „Íme, ez a bűneim műve! Ilyen árat kellett fizetni Üdvözítőmnék, hogy azo-

²⁶ A planta pedis usque ad verticem, non est in eo sanitas. (Is. I, 6.)

²⁷ Ave, rex Judaeorum. (Matth. XXVII, 29.)

kért Isten igazságosságát kiengesztelje." Ha ezt komolyan meggondoljuk, lehetséges-e, hogy meg ne utáljuk a bűnt s keserves könnyhullatással ne sirassuk, hogy azzal a mi jó Atyánkat ennyire megbántottuk? Lehetséges-e, hogy erős elhatározással szakítani ne akarjunk vele? — 2. De önmegtágadásra is tanít minket ez a szent misztérium. Nem hallottuk-e Szent Bernát felkiáltását: „Szégyeljük magunkat, hogy kényeskedő tagjai vagyunk egy olyan testnek, amelynek feje töviskoronát visel." Felháborító ellentét volna, ha én puha kényelemben élnék s minden fájdalomra feljajdulnék, mikor Üdvözítőm a kemény, önmegtágadásra fegyelmezett életutat állította példájával a szemem elé. — 3. Tanít továbbá alázatosságra. Mert a gyalázat koronája, amely Jézus fejét övezi, nem kiáltó ellentéte-e a dicsőség koronájának, amely után az én kevélységem áhítozik? Jézus, mikor a megaláztatást választotta földi életének foglalatául, félremagyarázhatatlanul értésünkre adta, milyen szánandó lelki törpeség az ő értékelésében a törtetés, az érvényesülni, másnál többnek-látszani akarás. Ezzel ellentétben milyen kedvesek előtte az alázatos lelkek, akik nem törődnek a világ hiúságával, emberek véleményével, akik feltűnés nélkül, csendben művelik a jót, egyedül csak azért, hogy Istennek kedvében járjanak. Elmélkedjünk ezeken az igazságokon és tegyük azokat életünk alkotó elemeivé.

Elhatározás és emlék gondolat, mint fentebb.

SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Holnap arról fogunk elmélkedni: 1. milyen szent a nagybőjt ideje. 2. Hogyan szenteljük azt meg. — Elhatározzuk ezután: 1. lelkünket az elszórakozástól megóvjuk, és fokozott mértékben örökös dünk érzeink felett; 2. céltudatos gonddal küzdünk főhibánk ellen. — Emlékgondolatunk Szent Pál szava legyen: „Íme, most van a kellő idő; íme, most van az üdvösség napja!"²⁸

Szálljanak gondolataink a pusztába, ahol Jézus negyven napot töltött böjtölve és imádkozva. Szemléljük az imába merült Üdvözítőt, aki leborulva imádja meny-

²⁸ Ecce nunc tempus acceptabile, ecce nunc dies salutis. (II Cor. VI, 2.)

nyei Atyját, hálát ad neki nagy dicsőségéért és esdekelve könyörög hozzá a bűnbe merült, eltévelyedett emberi nemért. Imáját az önmegtagadás szigorú gyakorlásával támasztja alá. Hiszen tudjuk, hogy Üdvözítőnk e negyvennapos előkészületi idő alatt sem ételt, sem italt nem vett magához. A barlang sziklás talaja volt a fekvőhelye, az ég csillagsátora a takarója. Az imádat, szeretet, hála érzelmeivel hódoljunk imádkozó, böjtölő Üdvözítőnk előtt.

ELSŐ PONT

A nagyböjt szent idő. — Üdvözítő Urunk példája is erre tanít. Az ő élete mindig szent volt ugyan, szentsége azonban külsőleg is kidomborodik e napok folyamán: 1. mert a világ zajától elvonulva, csendben, magányban töltötte azokat. Kövessük példáját, zárkózzunk el ez idő alatt a világ ügyeitől, éljünk Istenben elmerült, bensőséges lelki életet. Önismeret, bűnbánat, Isten szeretetének gyarapodása: ez lesz a gyümölcse magunkbavonulásunknak. — 2. Jézus imában töltötte ezeket a napokat. Mi is tökéletesbítsük imaéletünket; többet, jobban, bensőségebben imádkozzunk. — 3. Jézus szigorú önmegtagadása arra tanít bennünket, hogy különösen a nagyböjt idején ne csupán az Egyház által előírt rendelkezéseket tartsuk be készséges szívvel, de önkéntes áldozatokat is rójunk magunkra a kényelemszeretet és élvezetvágy megtagadása, ízlésünk, hajlamaink megfékezésé által. Az Úr Jézus példaadásával, az Egyház parancsai-val és szertartásainak beállításával int minket erre. Hiszen az év folyamán olyan sok a lehetősége annak, hogy a bűnbánat kötelességéről, akaratunk fegyelmezéséről megfeledekezzünk. Tartsuk hát szem előtt e kötelességünket legalább a nagyböjt idején. Elkerülhetetlenül szükségünk van ugyanis bűnbánatra és vezeklő önmegtagadásra, részint azért, hogy elkövetett bűneinkért Isten megengeszteljük, részint pedig, hogy akaratunkat fegyelmezve, harcikészségünket a gonosz lélek támadásaival szemben fokozzuk.

Alátámasztja ezeknek az érveknek a helytállóságát az az igazság is, hogy olyan mértékben részesülünk Megváltó Jézusunk kinszenvedésének, halálának és dicsőséges feltámadásának gyümölcseiben, amilyen mértékben lelkünket e misztériumok kegyelmeinek befogadására, magunkbaszállás, bűnbánat, vezeklés és az erények gyakorlása által alkalmassá tettük. Nagypéntek és

Húsvét kegyelmei ingyenes ajándékai ugyan Istennek, részesülni azonban csak az fog bennük, aki céltudatos, szorgos munkával megtisztítja szívét bűntől, világias hajlamoktól és méltó helyet készít benne Isten adományainak. Elképzelhető-e, hogy Istennel nem törődő, a világ örömeinek hódoló, vagy éppen bűnös lélekben termő talajra találjanak a Keresztfa kegyelmei? Értsük hát jól át a nagyböjti idő szentségét és töltsük azt komoly öszszeszedettségben, bűnbánat, vezeklés szellemében.

MÁSODIK PONT

Hogyan szenteljük meg a böjti időt? — 1. Tökéletesen végezzük napi kötelességeinket, mert ez minden szentségnek az alapja. Vagyis: e szent napok alatt különös gonddal használjuk ki időnket, ügyeljünk szavainkra, nagy figyelemmel végezzük imáinkat s szeretettel ajánljuk azokat, Jézusnak a pusztában vállalt nélkülözéseivel egyesítve Istennek, engesztelésül bűneinkért és az egész földön elkövetett bűnökért. — 2. Tartsuk meg becsületes hűséggel az Egyház által előírt böjtöket és önmegtartóztatásokat. Ha pedig egészségi, vagy egyéb oknál fogva nem tarthatnánk meg ezeket az előírásokat, pótoljuk azokat belső önmegtagadással: akaratunk egyeduralmával állítsuk szembe az engedelmesség, a szolgálatkészség szellemét, hangulataink hullámzásával a mindig egyenletes szelídséget. Fékezzük érzéseinket: kényelemben, étkezésben, alvásban. Hallgassunk, ha beszélni szeretnénk. Fordítsuk félre tekintetünket, ha érdekes látnivaló kerül szemünk elé. Korlátozzuk gondolatainkat, vágyainkat, képzeletünket. Ezek az önmegtagadások nem ártanak sem a fejnek, sem a tüdőnek, sem a gyomornak, a léleknek ellenben nagyon egészségére válnak. — 3. Fogadjuk jó szívvel azokat a keresztteket, amelyeket a jó Isten ránk küld: betegséget, anyagi veszteséget, bántásokat, környezetünk jellem- és modorhibáit stb. — 4. Végezetül: válasszuk ki valamely hibánkat, amely ellen könyörtelen irtóháborút viselünk a nagyböjt idején. Aranyszájú Szent János szerint minden böjtnek, önmegtagadásnak ez a legjobb fajtája, mert ennek a gyümölcsei nemcsak egy év vagy egy emberélet, de az egész örökkévalóság számára teremnek. Megvan-e bennünk a készség hozzá, hogy a böjtnek ilyen módon értelmezett szellemében készülünk Húsvétra?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

NAGYBŐJT ELSŐ VASÁRNAPJA

Szent Máté IV, 1—11.

Abban az időben Jézust a Lélek a pusztába vitte, hogy az ördögtől megkísértessek. És miután negyven nap és negyven éjjel böjtölt, azután megéhezett. És hozzá járulván a kísértő, mondá neki: Ha Isten fia vagy, mondjad, hogy e kövek kenyerekké legyenek. Mire ő mondá: Irva van: Nem csak kenyérral él az ember, hanem minden igével, mely Isten szájából származik. Akkor felvitte őt az ördög a szent városba, és a templom ormára állította és mondá neki: Ha Isten fia vagy, vedd le magadat! Mert irva van: Angyalaidnak parancsolt felőled, és kezeikben hordoznak téged, hogy lábadat kőbe ne üssed. Mondá neki Jézus: Szintén irva van: Ne kísértsd a te Uradat, Istenedet! Ismét felvitte őt az ördög egy igen magas hegyre, és megmutatta neki a világ minden országát és azok pompáját, és mondá neki: Ezeket mind neked adom, ha leborulva imádsz engem. Akkor mondá neki Jézus: Távozzál sátán! Mert irva van: A te Uradat Istenedet imádjad és csak neki szolgálj! Akkor elhagyta őt az ördög, s íme angyalok jöttek és szolgáltak neki.

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünkben látni fogjuk: 1. hogy a kísértés önmagában nemcsak nem baj, de lelkünk hasznára is válhatik; 2. hogy milyen körülmények közt válik hasznunkra a kísértés. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy fokozott éberséggel, Istennel egyesült akarattal készülünk fel a kísértések idejére és 2. nem engedjük, hogy a kísértések megzavarják lelkünk egyensúlyát. — Emlékgondolatunk Szent Jakab apostol szava legyen: „Boldog, aki a kísértést kiállja.”²⁹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, akit a pusztában megkísértett a sátán. A legnagyobb megaláztatás ez, amit egy Isten magára vehetett. De Ő magára vette ezt is, hogy példájával erőt, bátorságot öntsön belénk a kísértés idején és megtanítsa rá, hogy minél kedvesebb egy lélek Isten előtt, annál hevesebb kísértésekkel támadja meg a sátán.³⁰

²⁹ Beatus vir qui suffert tentationem. (Jac. I, 12.)

³⁰ Quia acceptus eras Deo, necesse fuit ut tentatio probaret te. (Tob. XII, 13.)

ELSŐ PONT

A kísértés nemcsak nem rossz, de lelkünk javára is szolgálhat. — Erkölcsi rossz csak akkor történhetik velünk, ha abba akarunk beleegyezni. Amíg ez meg nem történik, akármilyen zajjal dörömböl is a sátán szívünk ajtaján, annak tisztaságát be nem szennyezheti. Hiszen nemcsak Isten Fiának, de a mennyország minden szentjének is súlyos küzdelmei voltak a kísértővel, anélkül, hogy ez szentségükön csorbát ejthetett volna. Éppen ezért esztelen az, aki a kísértéseken kesereg, vagy pedig az önszeretet rabja, aki minden kísértésen felülállónak gondolja magát. Mindkét lehetőség az Isten jóságába vetett bizalom hiányát mutatja s a lélek gyatra rövidlátását, mert a küzdelemben csak saját erejére számít s nem gondol arra a jóságos Atyára, aki mindenható erejével mindig segítségére jön gyermekének, ha ez bizalommal az ő kezébe fogódzik. A kísértés lelkünknek nagy hasznára válhatik, 1. mert alkalmat ad rá, hogy Istent megdicsőítsük. Ugyanis mindannyiszor, amikor elszántan küzdünk a kísértés ellen, Isten iránti hűségünknek adjuk bizonyítékát és az ő ellenségének erejét gyengítjük. — 2. Alázatossá tesz bennünket és növeli lelkünkben az imádság szellemét, mert hiszen világosan látjuk ilyenkor, hogy Isten segítsége nélkül esendő semmiségek vagyunk. Fokozza éberségünket,³¹ amellyel a bűnalkalmat kerüljük s önszeretetre vezet,³² növelve bennünk az Istenhez simulás szükségességének tudatát. Vagy nem ezt olvassuk-e a Bölcsesség könyvében: „Isten próbára tette és magához méltónak találta őket.”³³ Ezért mondta Isten Izrael népének: „Nem pusztítottam el a kánaániakat, hogy legyenek ellenségeitek, akikkel küzdenetek kell.”³⁴ Ugyanez az értelme Szent Leo pápa szavainak is: „Jó a léleknek, ha fél az eleséstől és ha van kivel küzdenie.”³⁵ A hívő léleknek éppúgy javára szolgálhat a gonosz ellenség kísértése, mint akár a mennyből jövő sugallatok. A kísértéssel folytatott küzdelem megacélozza lelkének erejét és megszeretteti vele az

³¹ Virtus in infirmitate perficitur. (II Cor. XII, 9.)

³² Qui non est tentatus, quid scit? (Eccl. XXXIV, 9.)

³³ Deus tentavit eos, et invenit illos dignos se. (Sap. III, 5.)

³⁴ Nolui delere eos..., ut habeatis hostes. (Jud. II, 3.)

³⁵ Bonum est animae timere ne cadat et habere quod vincat. (S. Leonis, Serm. III.)

erényt, amelynek megóvásáért nehéz harcokat vívott. Igyekszem-e én is hasznot húzni a lelkemet támadó kísértésekből?

MÁSODIK PONT

Mikor válik hasznunkra a kísértés? — Ha betartjuk a következő szabályokat: 1. kísértés előtt kerüljük mindazt, ami kísértésbe vihet bennünket: veszélyes társaságokat, olvasmányokat, a szabados érintkezési formákat, az érzékeknek kedvező puha életmódot stb. Aki szereti a veszélyt, belepusztul, és elbukik az, aki saját erejére támaszkodik. Óvatosság a biztonság anyja s Istent kísérti és az ő segítségére érdemtelen az, aki tudatosan kísértés veszélyének teszi ki magát. Másrészt azonban nem kell félni a kísértéstől. Aki fél tőle, csak nagyobbá teszi a veszélyt. Legjobb, ha rá sem gondolunk s nyugodtan végezzük napi kötelességeinket. — 2. A kísértés idején nem szabad könnyen vennünk a veszélyt, még ha jelentéktelennek látszik is, mert különben könnyen úrrá lehet rajtunk. Nyugodt határozottsággal fordítsunk hátat neki s tereljük gondolatainkat más tárgyra. Aki birokra kel a kísértéssel, az könnyen beszenyezi magát s úgy jár, mint a hálóba került vad: minél inkább vergődik, annál jobban belegabalyodik a veszedelmes szerszám hurkaiba. Viselkedjünk tehát nyugodtan s kérjük bízó szívvel mennyei Atyánk segítségét, ilyenféle módon fohászkodva hozzá: Atyám, látod, mekkora az én nyomorúságom! Hogyan is bízhatnék tovább a saját erőimben! Jöjj hát segítségemre s ne engedd, hogy gyermekeidet bűnre vigye gyarló tehetetlensége! Szűz Mária, édesanyám, légy szószólóm s könyörögj értem Fiaid szentséges Szívénél! — 3. Ha elmúlt a kísértés, ne gondoljunk többé rá. A visszaemlékezés újra életre keltené! Ha szerencsésen elmúlt fejünk fölül a veszély, adjunk érte hálát Istennek, ha pedig netalán elbuktunk volna, boruljunk bánkódó szívvel jó Atyánk lába elé, kérjük bocsánatát és bízó gyermeki szívvel esedezzünk segítő kegyelméért, hogy a jövőben elbukás nélkül tudjuk végigküzdeni a harcot. Fohászkodjunk hozzá gyakran, főképp napunk kezdetén: „Atyám, állj mellettem segítő kegyelmeddel, mert esendő, gyarló bűnös vagyok.”

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÉTFŐ

Előzőesti átgondolás. — Holnap arról: a három pont-ról fogunk elmélkedni, amelyek alapján a gonosz kísértő hatalmába akarta keríteni Jézust, s amelyek a következők: 1. a test jóvoltának keresése; 2. az érvényesülni akaró kevélység és a 3. a bírásvágy. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy nem kényeztetjük testünket, nem kedvezünk neki; 2. egyedül csak Istent keressük mindenben. — Emlékgondolatunk Szent Jakab apostol intése legyen: „Álljatok ellene az ördögnek és futni fog előletek.”³⁶

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézusunkat, aki hogy hozzánk — a bűn kivételével — mindenben hasonlóvá legyen³⁷ s nekünk a kísértések idejére is útmutatást adjon, hatalmat adott az ördögnek rá, hogy Őt megkísértse. Adjunk neki hálát ezért a felmérhetetlen jószágért és legyünk iránta korlátlan bizalommal.

ELSŐ PONT

Első kísértés: a testi javak keresése. — A sátán Jézushoz lép és megkérdi: miért nem eszel? Hiszen így elfonnyad a tested! Miért nem parancsolod e köveknek, hogy kenyérré váljanak?³⁸ „Az ember nemcsak kenyérből él, válaszolta Jézus. Istennek egyetlen szava elegendő hozzá, hogy őt életben tartsa. Én az Úrnak adtam életemet, erőmet, egészségemet. Az ő javai ezek s Ő gondjukat fogja viselni.” Milyen mélyértelmű szavak! Jézus nemcsak mondja, de éli is őket. Negyven napig az elhagyott pusztában lakik, a zord időjárás szélsőséges változásainak, vadállatok támadásainak kitéve. Nem eszik, nem iszik ez idő alatt s ha lepihen: kemény kőszikla a derékalja. Nem követeléskép állítja Ő a keménységnek e példáját a szemünk elé, de mindenesetre irányt mutat és a lehetőségek messze távlatait tárja fel előttünk, amelyekkel szemben valóban sajnálatos alacsonyrendűsége vallana, ha testünket lakásban, ruházkodásban, életmódban puha kényelemre nevelnők, ha ételben-italban változhatósá lenni hagynók. Gondoljunk gyakran Szalézi

³⁶ Resistite diabolo, et fugiet a vobis. (Jac. IV, 7.)

³⁷ Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris; tentatum autem per omnia pro similitudine absque peccato. (Hebr. IV, 15.)

³⁸ Dic ut lapides isti panes fiant. (Matth. IV, 3.)

Szent Ferenc szavaira: „sohasem érzem magam annyira jól, mint akkor, amikor valamiben hiányt szenvedek.” Tartsuk szem előtt Szent Pál tanítását, aki nemcsak azért tartja elkerülhetetlenül szükségesnek testünk igátörését, hogy ezáltal bűneinkért vezekeljünk, de még inkább azért, hogy az önmegtagadás gyakorlása által testünket függetlenné, akaratunkat a bűnveszély idejére edzetté, harcképesé tegyük. E szempontból fogjuk-e ezután az önmegtagadásra kínálkozó alkalmakat nézni és fel fogjuk-e azokat használni?

MÁSODIK PONT

Második kísértés: az érvényesülésre vágyó kevelység. — A sátán a templom ormára állítja Jézust, aki így az alantjárók tekintetét magára vonja s felszólítja, hogy — veszélytől nem kellvén tartania — a mélységbe vesse magát. Az emberi lélek legkönnyebben támadható pontjára számított a sátán, mikor ezt javasolta: a kevelőségre, amely tetszeleg a saját felsőbbrendűségében és szívesen veszi, ha arról mások is tudomást szereznek. Jézus azonban felette állt az ilyenféle emberi gyengeségeknek, s magát láthatatlanná téve, elfordult a kísértőtől. Mit tanulunk Jézusnak e példaadásából? 1. Ne keressük a feltűnést. Ellenkezőleg: igyekezzünk kitérni a dicséret, az elismerés elől s örüljünk, ha ismeretlenül, elrejtve élhetünk. — 2. Órizzuk meg az önhiúságtól, amely méltányosnak tartja a megbecsülést, amelyben része van s azt hiszi, hogy el tudja viselni a reá szálló elismerést anélkül, hogy lelke annak kárát vallaná. Nézzünk lelkünkbe és tartsunk ítéletet magunk felett.

HARMADIK PONT

Harmadik kísértés: a bírvágy. — Egy magas hegy tetejéről megmutatja a sátán Jézusnak a föld minden országát és azoknak minden kincsét, gazdagságát: „Ezeket mind neked adom — szólt, az Údvözítőhöz fordulva. — ha leborulva imádsz engem.” „Távozzál, sátán! — feleli erre Jézus, — mert írva van: A te Uradat, Istenedet imádjad és csak neki szolgálj!” E példa szerint éljünk mi is mindnyájan. Irtózva forduljunk el minden földi előnytől, ha ezt csak meg nem engedett eszközök útján szerezhetjük meg magunknak. Soha el ne szédítsen bennünket a dicsőség, jólét, földi boldogság lidércfénye, amennyiben pedig részesei volnánk e mulandó értékek-

nek, résen legyünk, nehogy belőlük gyökerezzék a szívünk. Mondjuk mi is az Apostollal: „Nekem pedig legkisebb gondom, hogy ti mondjatok felőlem ítéletet,”³⁹ mert én csak Istennek akarok tetszeni. Teljesen szabad, független csak az a lélek lehet, amelyik így gondolkozik. Vajjon a mienk ilyen-e?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Mivel az emberi gyöngeség olyan könnyen elbukik a kísértések támadásai alatt, elmélkedjünk holnap a bűnbánat szentségéről, amelyet azért rendelt Jézus, hogy bukásaink után újra talpra állítson bennünket és általa lelkünket a bűn szennytől megszabadítsa. Elmélkedésünk folyamán meg fogjuk érteni: 1. milyen nagy jótéteménye Jézusnak ez a szentség; 2. mennyire fontos, hogy gondos előkészülettel járjunk hozzá. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy hálás szívvel mondunk köszönetet Üdvözítőnknek e szentség rendeléséért; 2. hogy ezután jobban készülünk gyónásainkra. — Emlékgondolatként használjuk azokat a szavakat, amelyekkel Üdvözítő Urunk e szentséget rendelte: „Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik; és akiknek megtartjátok, meg vannak tartva.”⁴⁰

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a mi Urunkat, Jézust, mint lelkünk jóságos orvosát.⁴¹ Hiszen Ő maga az, aki lelkünk fekélyeit a penitenciatartás szentségében meggyógyítja s annak eredeti hófehér tisztaságát visszaadja. Ő, hogyan is lehetnénk elegendőképpen hálásak ekkora jótéteményért! Kiáltunk fel mi is Szent Agostonnal: „Mekkora jóság! Saját véréből készített gyógyszert bajaink orvoslására!”⁴²

³⁹ Mihi autem pro minimo est ut a vobis iudicer. (I Cor. IV, 3.)

⁴⁰ Quorum remisistis peccata, remittuntur eis; et quorum retinueritis, retenta sunt. (Jo. XX, 23.)

⁴¹ Sanctus aegrotae animae medicus. (Clem. Alex., Paedag., lib. I, c. IX.)

⁴² De sanguine suo medicamentum fecit aegrotis. (S. Aug. in Ps. LVIII.)

ELSŐ PONT

A bűnbánat szentségének nagyszerűsége. — 1. Csodálatos erő rejtőzködik ebben a szentségben. A zsidók megdöbbenve kiáltottak fel: „Ki bocsáthatja meg a bűnöket más, mint az Isten?”⁴³ És igazuk volt, mert Isten jogaival csak egyedül Ő rendelkezhetik s rajta kívül senki másnak nincs joga hozzá, hogy az ellene elkövetett sérelmeket megbocsássa. És íme, a pap mégis a ráruházott jogkör határain belül mozog, mikor e szavakat kimondja: „En téged feloldozlak!”⁴⁴ E rövid néhány szóval eltörli a lélek bűneit, bármilyen számosak voltak is azok. Megtöri benne a sátán uralmát, s újra Isten gyermekévé teszi a tőle hűtlenül elpártolt teremtményt, visszaadva lelkének az Isten közelségéből kiáradó béke édes örömét. — De nemcsak erő: a szeretet kimeríthetetlen gazdagsága is rejlik ebben a szentségben. Mert nem csodája-e a szeretetnek az, hogy Isten, akivel saját teremtménye szembefordul, ítélőszéket állított fel Egyházában, nem azért, hogy vádoljon és elítéljen, de azért, hogy fehérre mosson és megbocsásson. Az irgalmasság ítélőszéke ez, amely előtt nincs más vádló, nincs más tanu, mint a bűnös maga, ahol a bűnbánat mindig felmentő ítéletet nyer, sőt nemcsak felmentést, de gazdag ajándékot is: az istengyermekség minden kincsét, örömét, békéjét. A szeretet csodája, hogy Jézus saját vérhullatásának erejével mossa tisztára az ellene fordult besározódott lelkeket s hogy ráadásul még kegyelmének drága kincseivel is megajándékozza őket. Milyen nagyszerű ennek a szentségnek a külső felépítése is: a lelkiismeretvizsgálat önismeretre vezet, a bánat megutáltatja a lélekkel az elkövetett bűnöket, az erős fogadás az életrenden javít, a feloldozás pedig a kegyelmet adja meg a jófeltételek megvalósításához.

Gondoljuk meg: úgy szerettük, úgy becsültük-e a penitenciatartás szentségét, amint az megérdemli s nem kedvetlenül, vagy csak pusztán megszokásból közeledünk-e a gyónatószerűkhöz?

MÁSODIK PONT

Fontos, hogy jó előkészülettel járuljunk e szentséghez. — Alig van fontosabb dolog a világon a gyónásnál,

⁴³ Qui potest dimittere peccata, nisi solus Deus? (Luc. V. 21.)

⁴⁴ Ego te absolvo.

fontos tehát, hogy komoly magunkbaszállással, lelkiismeretes körültekintéssel készüljünk rá, hiszen örökké tartó boldogságunk vagy boldogtalanságunk függ tőle! A jól végzett gyónás gazdag forrása a kegyelmeknek, azonban ha csak megszokásból, bánat és erősfogadás nélkül valljuk meg bűneinket, újabb sértést követünk el Isten ellen,⁴⁵ mert nem lebecsülése-e az ő irgalmasságának, ha felénk nyújtott segítő kezét vagy el nem fogadjuk, vagy csak tiszteletlenül, jól oda sem gondolva nyúlunk utána? Milyen rettenetes gondolat: bünt fakasztani a bűnbocsánat szentségéből s halált meríteni az élet forrásából! Pedig sajnos, ez a szörnyűség éppen nem tartozik a ritkaságok közé, főképp azok részéről, akik gyakran járulnak a szentségekhez és megszokták, hogy különösebb előkészület nélkül, sietve végezzék el gyónásukat. Óvatosság! Nehogy üdvösség helyett kárhozatot merítsenek az irgalmasság szentségéből! Ritkán van igazi bűnbánata éppen annak, aki, talán csak az életkörülmények és a vérmérséklet szerencsés harmóniája folytán nem szokott súlyosan vétkezni, vagy aki mindig csak megszokott apróbb botlásait darálja le, nem néz mélyebben a lelkébe s nem látja meg az ott meghúzódó alaptulajdonságokat, amelyek egész élete folyását ferde síkba állítják; az önzést, a rest tétlenséget, a kritizáló szellemet, a kényelemszeretetet, az érzékenykedést, a fölénykedésre való hajlamot, mások lebecsülését stb. Pedig ha ezeket a rejtett s figyelembe nem vett hibákat nézné és Isten nagy jóságához viszonyítva mérlegelné őket, bizony bőséges oka volna a könnyhullatásra és tág teret ölelhetne fel az erősfogadása. Ha lelkiismeretünket vizsgáljuk, ne csak magunkat nézzük, de nézzük, s főképp Őt nézzük: Istent. S akkor bizonyára mély és őszinte lesz a bánatunk, lelkes az erősfogadásunk.

Elhatározás és emlék gondolat, mint fentebb.

SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Minthogy a jó gyónás alapfeltétele a gondos lelkiismeretvizsgálat, a következő elmélkedésekben a lelkiismeretvizsgálat lényegét és mikéntjét fogjuk megfontolás tárgyává tenni. Meggondoljuk: 1. milyen nagy fontossága van a mindennapi lelki-

⁴⁵ Veniam non meretur, sed provocat iram. (S. Bern.)

ismeretvizsgálatnak; 2. milyen alaposan kell végeznünk a gyónás előtti lelkiismeretvizsgálatot. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy minden este megvizsgáljuk lelkiismeretünket, 2. s hogy a gyónás előtti lelkiismeretvizsgálatot fokozott gonddal végezzük. — Emlékgondolatként a zsoltáros szavai szolgáljanak: „Meggfontolom utaimat, és biztonságaid felé irányítom lábaimat.”⁴⁶

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a mi Urunk Jézust, aki, hogy az önismeret szükségességének tudatára ébresszen, szentjeinek példája által tanít meg rá, hogy jól végezni a lelkiismeretvizsgálatot: a szentség jele: rosszul végezni vagy elhanyagolni: az elvettetésé.⁴⁷ Legyünk hálásak ezért az útmutatásért és használjuk azt fel rendszeresen.

ELSŐ PONT

A mindennapi lelkiismeretvizsgálat fontossága. — A lelki élet mesterei egyhangúan a mindennapi lelkiismeretvizsgálatot tartják az erényekben való gyarapodás legcélravezetőbb eszközének.⁴⁸ Még a pogány bölcsek is megkívánták tanítványaiktól, hogy mindennap megfeleljenek erre a három kérdésre: mit csináltam ma? hogyan csináltam? mit mulasztottam el? Elvitathatatlan, hogy nem ismerheti magát az, aki mindennap mélyen bele nem tekint a lelkébe, mert a lélek redőiben olyan jól elrejtőzött, vagy sokszor inkább talán csak nagyon megszokott vagy tetszetős mezbe öltözött hibák, hajlandóságok húzódnak meg, amelyek csak rendszeres, beható vizsgálat révén válnak felismerhetővé. Vannak még jámbor keresztények is, akik vagy egyáltalán nem, vagy csak felületesen végzik el a mindenesti lelki számvételt. Olyanok ezek, mint az az üzletember, aki elhanyagolja a rendszeres könyvelést és maga sem veszi észre, mennyire romlanak az anyagi viszonyai. Kellő ellenőrzés híján bűnök burjánognak fel a lélekben, kiölik belőle az erényt, a nemes hajlamokat. A lelkiismeret finom érzé-

⁴⁶ Cogitavi vias meas, et converti pedes meos in testimonia tua. (Ps. CXVIII, 59.)

⁴⁷ Electorum est actus suos ab ipso cogitationis fonte discutere; reproborum autem prava faciunt caeca menta pertransire. (S. Greg., Mor., II, 6.)

⁴⁸ Cum ieris dormitum, a iudicio conscientiae tuae rationem exige. Hoc fac singulis diebus. (Chrys. in Ps. IV.)

kenysége eltompul s később már a kiáltó alacsonyságok jelenlétét sem jelzi. Az akarat elveszti rugalmasságát s lassan-lassan nem is védekezik a gonosz ellenség támadásai ellen. A mindennapi lelkiismeretvizsgálat ellenben éberré tesz, rátereli a figyelmet az árnyalati hibákra is, fokozza a lelkiismeret érzékenységét és állandóan védekezésre készen tartja az akaratot. Elképzelhető-e, hogy az ilyen lélekben otthonossá váljék a bűn, hogy gyökeret tudjanak verni benne alacsony hajlamok. Sőt ami több: nyomorúságainak látása, amelyeket a napi lelkiismeretvizsgálat a szeme elé tár, fokozza alázatosságát s rátanítja, hogy Istennél keressen támaszt, erősséget. A bűn lényegének behatóbb felismerése által pedig az igazi bünbánatra is alkalmassá válik a lélek. Adjunk számot magunknak: végezzünk-e mindennap lelkiismeretvizsgálatot? Kellő komolysággal végezzük-e?

MÁSODIK PONT

A lelkiismeretvizsgálat mint előkészület a gyónásra.
 — Nagyrészen ettől függ: üdvös vagy szentségtörő lesz-e a gyónásunk? Mert ha bűnös hanyagságból csak egyetlen halálos bűn megvallását is elmulasztjuk, szentségtörő lesz a gyónásunk. Mégis: hányszor végezzük könnyelmű módon a lelki számvételt, s csak futó pillantást vetünk az utolsó gyónásunk óta eltelt időre! Mélyedjünk bele ezentúl alaposan lelkiállapotunk megvizsgálásába s ne hagyjuk figyelmen kívül még a jelentéktelennek látszó bűnöket, bűnös hajlamokat sem. Aki csak kissé is megérti: mennyire jó a mi mennyei Atyánk, az csekély figyelmetlenségekkel sem fog szomorúságot okozni neki, ellenkezőleg: arra fog törekedni, hogy főképp hajlamaival ellentétes erények gyakorlásával minél több örömet szerezzen neki.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzőesti átgondolás. — A holnapi nap folyamán 1. a lelkiismeretvizsgálat módjáról és 2. a vele kapcsolatos lelki ténykedésekről fogunk elmélkedni. → Elhatározzuk ezután: 1. hogy hibáinkat a szentek tökéletességéhez mérve mérlegeljük, 2. őszintén megbánjuk azokat és erős elhatározással törekszünk megjavításukra. —

Emlékgondolatunk Ezekiás király szava legyen: „Átgondolom előtted összes éveimet lelkem keserveiben.”⁴⁹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus Krisztust, aki tökéletes részletességgel ismeri bűneinket. Egyetlen egy sem kerüli el a figyelmét. Ismeri valamennyinek az indító okait, a körülményeit, nem úgy, mint az emberek, akik azoknak csak a megnyilvánulását látják s a látszat szerint ítélnek. Kérjük alázatos szívvel isteni Megváltónkat: jöjjön segítségünkre megvilágosító kegyelmével, hogy mi is tisztán lássunk és felismerjük bűneinket, azok forrásaival együtt.

ELSŐ PONT

Milyen legyen lelkiismeretvizsgálatunk? — Lelkiismeretvizsgálatunk pontos legyen, szigorú és nyugodt. 1. Pontos, vagyis kell, hogy felölelje a) mindazt a rosszat, amit elkövettünk s mindazt a jót, amit elmulasztottunk, ideértve a hiányosan végzett jót is. b) Mindazokat a bűnöket, amelyeket Isten, felebarátunk és saját magunk ellen elkövettünk, különösen megfontolva a nyelvhibákat és a gondolat-, vágy- és akaratbeli bűnöket. c) Bűneink számát, forrását, következményeit és lényeges körülményeit, amit természetesen csak nagyon gondos, mélyretekintő vizsgálat útján állapíthatunk meg. — 2. Szigorú. Ne hallgassunk az önszeretet mentegetőzéseire, az enyhítő körülményekre, amelyeket felhoz. Ne kicsinyítsük, ne szépítsük hibáinkat! Hiszen ezáltal csak a bánat felindítását nehezítjük meg s annak is kitésszük magunkat, hogy a pap ferde képet kap lelkiállapotunkról s csak a lényegétől megfosztott bűn alól oldoz fel bennünket, a mindenféle takargatással háttérbe szorított lényeg ellenben megbocsátatlan marad. Ne felejtjük el: a pap csak azt bocsátja meg, amit megmondunk neki! A lanyha önvizsgálat gyakran csekélységnek minősíti az olyan bűnöket is, amelyek lényegükben súlyos beszámítás alá esnek, mint: a szeretetlen kritikákat, ellenszenvet, irigykedést. Bizonyos fokú fényűzést, haszontalan időfecsérlést, hiúságot, feltűnni, érvényesülni akarást. Igyekezzünk olyan éleslátással vizsgálni lelkiismeretünket, amilyennel esetleg mások hibáit bírálgatjuk! — 3. Nyugodt. Ne gyötörjük magunkat a lelkiismeretvizsgá-

⁴⁹ Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine animae meae. (Is. XXXVIII, 15.)

lattal. Amennyiben nem hanyag felületesség, de emlékezőtehetségünk fogyatékosága az oka, hogy valamely bűnről megfélekedtünk, akkor nincs okunk aggodalomra: teljes érvényű a gyónásunk. Ha megvan bennünk a jószándék, hogy bűneinket őszintén meggyónjuk, ha teljes képét akarjuk adni lelkiállapotunknak, akkor nyugodtak lehetünk: bocsánatot nyert az a bűnünk is, amely önhibánk nélkül maradt ki bűnvallomásunkból. Vigasztaló gondolat, amely lehetővé teszi, hogy önvizsgálatainkat nyugodtan, aggályoskodástól mentes, bízó, gyermeki szívvel végezzük.

MÁSODIK PONT

A lelkiismeretvizsgálattal együttjáró lelki ténykedések. — A lelkiismeretvizsgálat vajmi keveset használna, ha nem volna egyéb lelkünk állapotának egyszerű kivizsgálásánál. Hogy hasznára váljék lelkünknek, három lelki ténykedéssel kell szoros kapcsolatban lennie. Szükséges ugyanis: 1. hogy az önvizsgálat megkezdése előtt Isten jelenlétebe helyezzük magunkat, imádjuk, mint Bíránkat és bűnösségünk tudatában alázattal borulva lábaihoz, kérjük kegyelmét, hogy annak világosságánál felismerhessük lelkünk fogyatékoságait. — 2. A vizsgálat után bánjuk meg töredelmes szívvel minden vétkünket s tegyük fel magunkban erős elhatározással életünk megjavítását. De mert az általános feltételek rendszerint vajmi kevés gyakorlati haszonnal járnak, válasszuk ki hibáink közül azt, amely különösen hátráltatja lelkünk tökéletesbülését s vegyük fel ez ellen az egy ellen a harcot, összes lelki képességeinknek erre az egy pontra való irányításával. Alig van a lelki előrehaladásnak eszköze, amely ennél hathatósabb volna. — 3. Gondoljuk el: milyenek szeretnénk látni lelkünket majdan, ha a halál közelségét érezzük? Hogyan fogunk hozzá, hogy azt valóban olyanná is tegyük? Ha e gondolatokat szem előtt tartva végezzük lelkiismeretünk megvizsgálását, bizonyára örvendetes eredményét fogjuk látni hamarosan. Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — A liturgia gondolatmenetét követve, ma 1. a szögekről fogunk eimélnedni, amelyek Üdvözítőnk kezét-lábát átlukasztották és 2. a lándzsá-

ról, amely szent Szívét átfúrta. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy a szeretet gyakori fohászaival fordulunk keresztfeszített Jézusunk felé és nem tagadunk meg tőle semmi áldozatot. 2. A szeretet érzelmeit azáltal is élesítgetjük szívünkben, hogy többször ajkunkhoz emeljük feszületünket s megcsókoljuk rajta azokat a sehelyeket, amelyeket, a lándzsa ütött Urunk szent Testén. Emlékgondolatunk Szent Pál szava legyen: „Krisztus szeretete sürget minket.”⁵⁰

Reggeli elmélkedés. — Menjünk gondolatban a Kálváriára, emeljük tekintetünket a keresztfeszített Jézusunkra. Mély imádattal érintsük szent kezének, lábának, oldalának sebeit. Lángoljon fel szívünk szeretete Isten iránt, aki ilyen határtalanul szeret minket.

ELSŐ PONT

A szögek. — Milyen érzések ébrednek lelkünkben, ha azokra az otromba, durva vasszögekre gondolunk, amelyek Urunk, Jézusunk kezét, lábát átszakították s az ő párolgó, meleg véréből pirosra festve megváltásunknak közvetlen eszközeivé lettek! S milyen hatalmas szavú tanítói ezek a szögek az én lelkemnek! Beszélnek ezek: 1. engedelmségről és önmegtagadásról, a kereszténység e két jellegzetes tanításáról, amely olyan éles elletében van a mai kor szellemével, amelynek szabadság és függetlenség az ideálja. A hóhérok ráparancsolnak Jézusra: „Feküdjél a keresztre és tárd ki karjaidat!” És Jézus engedelmeskedik. Miért? Azért, mert engem nagyon szeret és nemcsak gyönyörű emberségét, de világfölötti hatalmát is készséggel odaáldozza csak azért, hogy engem a bűn átka alól felszabadítson és számomra az istengyermekség gazdag boldogságát visszaszerezze. — 2. Beszélnek továbbá arról is: mennyire meg kell siratnom bűneimet, mert hiszen ilyen rettenetes árt kellett fizetni Jézusunknak értük. — 3. Türelemről is beszélnek, mikor arra emlékeztetnek, hogy Jézus panasz, zúgolódás nélkül tűrte azt a rettenetes kínt is, mikor az érdes, durva vasdarabok izmokat, inakat roncsolva, recesegve, ropogva hatoltak keresztül kezén, lábán, hogy utat nyissanak az életet adó véráramnak, amely nyomokban dús cseppekben omlott a földre. Ó, Jézusom, a

⁵⁰ Caritas Christi urget nos. (II Cor. V. 14.)

részvét, a hála, a szeretet könnyein keresztül is boldog szívvel szemlélem a kereszten kifeszített karjaidat, amelyekkel még rettenetes kínjaid közepette is magadhoz akarod ölelni a világot, vérrózsás lábaidat, amelyekkel annyit róttad Palestina rögös földjét, eltévedt bárányaid után járván, szeretettől égő Szívedet, amely immár minden kincsét, utolsó csepp vérét is értünk adta oda! Ó, kereszten függő Jézusom, vasszögekkel kifeszített rabja nagy Szíved szeretetének, tedd, hogy én is rabod legyek s a szeretet, a hála, a bűnbánat, a reszkető részvét kötelékei hozzád fűzzenek mindörökre!

MÁSODIK PONT

A lándzsa. — Szent Bonaventúra különösen gyengéd áhítattal viseltetett a lándzsa iránt, amely a kereszten meghalt Üdvözítőnk oldalát megnyitotta. „Ó, boldog lándzsa!⁵¹ — így kiáltott fel, — ha a te helyeden lettem volna, soha többé ki nem jöttem volna Megváltóm oldalából; azt mondtam volna: ez a nyugalom helye, amelyet szívem magának választott, itt lakom mindörökre és semmi engem innen el nem szakíthat.”⁵² Ugyanígy beszélt Szent Bernát is: „Boldog lándzsa, amely megnyitotta Jézusom oldalát, hogy megláthassuk azt a Szívet, amely mindig csak irántunk való szeretetből dobogott; vagy még inkább: hogy még könnyebben behatolhassunk ebbe a Szívbe, amely egészen jó, egészen szeretetreméltó, egészen a miénk!”⁵³ Szerencsés lándzsa, a rád való emlékezés töltse el szeretettel, szent vágyódással a mi szívünket is az után a Szív után, amely egészen kiüresítette magát, hogy minket magába fogadhasson. Jézusom szent Szíve, légy az én lakóhelyem és engedd, hogy békét, erősséget és útmutatást találjak benned az örök életre. Amen.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

⁵¹ O quam beata lancea, quae apertionem hujusmodi facere meruit! (S. Bonav.)

⁵² Ibi volo quiescere, ibi loquar ad cor ejus et ab ipso quod voluero impetrabo. (S. Bonav.)

⁵³ Pro nimio amore aperuit sibi latus, ut tibi tribuat cor suum. Ad hoc perforatum est latus, ut nobis patescat introitus. (S. Bern.)

SZOMBAT

Előzösti átgondolás. — Holnap a részleges lelkiismeretvizsgálat 1. lényegéről és fontosságáról; 2. elvégzésének módjáról fogunk elmélkedni. — Elhatározzuk: 1. hogy híven kitarunk e gyakorlat mellett; 2. hogy a lelkiélet mestereinek útmutatása nyomán fogjuk azt végezni. Emlékgondolatunk Jeremiás prófétához intézett szavak lesznek: „Ime én megbízlak, hogy gyomlálj és rombolj, építs és ültess!”⁵⁴

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a mi Urunkat, aki abbeli vágyában, hogy minket tökéletessé tegyen, a lelki élet mesterei útján a tökéletesedés hatalmas eszközét adta nekünk a részleges lelkiismeretvizsgálat gyakorlatában. Adjunk érte hálát neki és használjuk azt fel lelkünk üdvösségének munkálására.

ELSŐ PONT

Miben áll a részleges lelkiismeretvizsgálat lényege és fontossága? — Különbséget kell tennünk az általános és részleges lelkiismeretvizsgálat közt. Az előbbi felőli mindazokat a bűnöket, amelyeket ama idő leforgása alatt elkövettünk, amelyre gyónásunk vonatkozik. Az utóbbi pedig csak egyetlen bűnre — legtöbbször főhibánkra — irányul, amelynek kiirtását célul tűztük magunk elé. Vagy pedig egy erényre, amelyet megszerezni akarunk. Nagy fontosságú gyakorlat ez: 1. mert lelkünk leggyengébb oldalát veszi munkába, azt, amelyen keresztül a gonosz ellenség legkönnyebben hatalmába keríthetne bennünket. — 2. Mert akaratunk, egy pontra irányítva, sokkal eredményesebb munkát végezhet, mint ha összes hibáink közt oszlik meg a figyelme.⁵⁵ — 3. Mert ha főhibánk megfékeződik, könnyen legyőzzük a többit is, mint ahogy könnyen megfutamodik az a hadsereg, amelynek a vezére elesett. Gondoljuk meg: eléggé nagyra tartottuk-e a részleges lelkiismeretvizsgálat gyakorlását? Elünk-e vele rendszeresen, fontosságának megfelelő figyelmet fordítunk-e rá s szemmel tartjuk-e a kiirtására szánt hiba jelentéktelennek látszó mellékhatásait is? Ne féljünk, az e téren kifejtett aprólékos gondosság nem fog bennünket aggályos lelkűvé tenni!

⁵⁴ Constitui te... ut evellas, et destruas... et aedifices, et plantas. (Jer. I, 10.)

⁵⁵ Pluribus intentus minor est ad singula sensus.

MÁSODIK PONT

A részleges lelkiismeretvizsgálás módja. — Hogy ezt jól végezhessük: 1. meg kell határozni a tárgyát: azt a bűnt vagy azt a hajlamot, szenvedélyt, amelyből bűneink fakadnak; vagy azt az erényt, amely ellenlábasa ennek a bűnnek. Pl. alázatosságot, ha kevélységre hajlunk, a felebaráti szeretet gyakorlását, ha ridegek, önző módon tartózkodóak vagyunk, önsanyargatást kényeskedő önszeretetünk ellen; szelídséget, türelmet, ha könnyen fellobbanó a vérmérsékletünk, továbbá Isten megszentelését, mások jótulajdonságainak a kiemelését stb. aszerint, amint épen ez vagy amaz az erény áll ellentétben meglevő hajlamainkkal. — 2. Jót teszünk, ha nehezebb küzdelem esetén felosztjuk a munkát s pl. először a gyakorlandó erénnyel ellentétes szavakat, majd tetteket, végül az ellene irányuló gondolatokat vesszük munkába. — 3. megejtett számvétel után feljegyezzük — írásban vagy gondolatban — hányszor hibáztunk jófeltételünk ellen s a hibák számához s súlyához arányítva, valamely kis büntetést rovunk ki magunkra. Ez az eljárás nagyon meg fogja könnyíteni hibáink ellenőrzését. — 4. Ezt a lelki számvételt Isten jelenlétére gondolva kell végeznünk, az ő tökéletességéhez hasonlítva kell megutálnunk. Számvételünket bánat és jófeltétel indultáival fejezzük be s kérjük a Szentlelket, hogy tökéletesbedésre irányuló küzdelemünkben segítségünkre legyen.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

NAGYBÖJT MÁSODIK VASÁRNAPJA

Szent Máté XVII, 1—9.

Abban az időben maga mellé vevé Jézus Pétert, Jakobot és Jánost, az ő testvérét, és felvezette őket egy magas hegyre külön. És elváltozott előttük színében, és arca fénylett, mint a nap, ruhái pedig fehérek lettek, mint a hó. És íme megjelentek neki Mózes és Illés, és beszéltek vele: Uram, jó nekünk itt lennünk; ha akarod, csináljunk itt három hajlékot: neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet. Mialatt ő még szólt, íme fényes felhő árnyékozta be őket. És íme egy hang a felhőből, mely így szólt: Ez az én szerelmes Fiam. kibem nekem jó kedvem telik; őt hallgassátok! S amint ezt a tanítványok hallották, arcukra borultak és igen féltek! Mikor pedig szemeket felemelték, senkit sem láttak, csak Jézust magát. És a hegyről lejövet meghagyta nekik Jézus, mondván: Senkinek el ne mondjátok e látomást, míg az Emberfia halottaiból föl nem támad.

Előzőesti átgondolás. — A következő hetet teljesen a holnapi evangélium átelmékedésére fordítjuk, amely Urunk színeváltozásának misztériumával foglalkozik. Holnap azt fogjuk megfontolás tárgyává tenni, hogy megdicsőülésének helyéül: 1. egy magányos,¹ a világ zajától távoleső helyet, 2. magas hegycsúcsot² választott. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy keresni fogjuk a magányt s lehetőség szerint kerüljük a világ zaját; 2. és fokozatosan meglazítjuk azokat a kötelekeket, amelyek a világhoz fűzik szívünket. — Emlékgondolatunkat ezúttal elmékedésünk szavaiból vesszük: „Jézus egy magas hegyre vezette tanítványait.”³

Reggeli elmékedés. — Szálljunk el lélekben a Táborhegy magasba vesző csúcsára, arra a világtól távol eső, magányos helyre, amelyet Jézus arra választott ki, hogy ott tanítványait megdicsőülésének tanuivá tegye.

¹ Ducit illos... seorsum. (Matth. XVII, 1.)

² In montem excelsum.

³ Ducit illos in montem excelsum seorsum. (Matth. XVII, 1.)

Mély értelme van ennek a választásnak. Kérjük Jézust, hogy azt mi is megérthessük.

ELSŐ PONT

Miért választott Urunk megdicsőülése színteréül a világtól távol eső helyet? — E választás által azt akarja Jézus megértetni velünk, hogy Isten nem a világ zajában nyilatkoztatja ki magát a léleknek. Hogy Istent meg-lássuk, szavát meghalljuk s hogy kegyelmének behatá-sára alkalmassá váljék a lelkünk, annak első előfelté-tele a csend és a magány, vagyis a lélek nyugalma, amely elzárkózik a világ érdekeitől és csak Isten sza-vára figyel. Amíg szívünk a földhöz kapcsolódik, gondo-latainkat földi érdekek foglalkoztatják, képzeletünk a földi lehetőségek szövvényében csapong, amíg teljesen vissza nem vonulunk lelkünk magányába, addig nem számíthatunk rá, hogy Istent igazán megismerjük. Vég-nélküli jósága és elképzelhetetlen tökéletessége idegen fogalmak lesznek előttünk, amelyeknek a létezéséről tu-dunk ugyan, de amelyek eleven valósággá nem lesznek lelkünkben mindaddig, amíg a világ fiai és szolgálai va-gyunk. Idegen lesz előttünk addig Isten fogalma, sőt idegen lesz még a saját lelkünk is. Nem látjuk meg hi-báit, fogyatékoságait, amelyeket csak Isten szereteté-nek fényénél ismerhetünk fel teljes alacsonyágukban. Következésképp javítani, kiküszöbölni valót sem fogunk magunkban észrevenni. S nem fogjuk megérteni a meg-alázzkodás, a vezeklés, az önlegyőzés szükségességét sem. Tompa értelmetlenségben fog lefolyni az életünk s sze-rencésnek mondhatjuk magunkat, ha legalább halálos ágyunkon tudatára ébredünk, mekkorát vétettünk saját lelkünk ellen is, mikor mulandó földi érdekek szolgálá-tába állítottuk életünket s földi kincseket hajszolva el-mulasztottuk, hogy létünk végső célját megismerjük. Ó, földi gondok, földi gyönyörűségek, milyen nagy ellensé-gei vagytok ti a lélek igazi boldogságának! Ó, szent ösz-szeszedettség, milyen elkerülhetetlenül nagy szüksége van lelkünknek tereád! Vezess Uram, engem is, mint apostolaidat, a magány csendjébe⁴ és segíts, hogy ab-ban megismerjelek Téged, jóságod, dicsőséged teljes ra-gyogásában.

⁴ Ducit illos seorsum.

MÁSODIK PONT

Miért ment Urunk magas hegyre, hogy ott megdicsőüljön? — A hegytető, amelyre feljutva az apostolok magasan föléje emelkedtek ama földi életkörülményeknek, amelyek közt eddig éltek, azt jelenti, hogy magasan a föld, az érzékek élete fölé kell emelkednie annak, aki Isten közelébe jutni és az ő kegyelmeinek részese akar lenni. Mindaddig, amíg valamely földi kötelék rabja vagyok, eredménytelen lesz az én fölfelé-törekvésem. Izaiás próféta galambhoz hasonlítja az ember lelkét, amely ha teljesen szabad, nyílsebese szárnyal a magasság felé. Fűzze azonban csak vékonyka cérnaszál is a földhöz, hasztalan lesz magasbavágyódása, szárnyainak feszülése: a föld rabja marad s könnyörtelenül vissza is zuhan rá, hacsak idejekorán el nem szakad a fonál. A lélek is a földön vergődik, nem tud magasba lendülni mindaddig, amíg földi kötelék bénítja fölfelé törekvő vágyait. Csodákat ér azonban meg, ha erős elhatározással eltépi béklyóit, ha szakít a földi érdekekkel, földi vonzalmakkal, földi kedvtelésekkel. Egyetlen nekilendüléssel nagyobbat emelkedik Isten közelsége felé, mint egész életében, amíg szívének gyökérzete a földből táplálkozott. Semmi sem korlátozza többé mozgási szabadságát, mert hiszen Krisztus Követése szerint is: nincs szabadabb ember, mint az, akit semmiféle kötelék nem fűz a földhöz.⁵ Ha tehát komolyan emelkedni akarunk az erény útján, el kell szakadnunk mindentől, ami hízeleg a hiúságnak, kedvez az érzékeknek, ami izgatja a kíváncsiságot és táplálja a képzeletet. Le kell mondanunk a szórakoztató hiábavalóságokról, becsvágyról, bírvágyról, de le kell mondanunk saját magunkról is: ízlésünkről és kedvteléseinkről, szeszélyeinkről és hajlamainkról, önismeretünkről és érvényesülési vágyunkról. Ha Isten közelébe, ömagunk fölé akarunk emelkedni,⁶ ki kell üresíteni szívünket mindentől, ami nem Isten. Gondoljunk erre mindennap s törekedjünk rá kitartóan.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

⁵ Quid liberius nil desiderante in terris! (III Imit., XXXI, 1.)

⁶ Levavit super se. (Tren. III, 28.)

HÉTFŐ

Előzőesti átgondolás. — Az evangélium elmondja, hogy Urunk Jézus megdicsőülése imádság közben következett be. Könnyen megérthetővé teszi ez számunkra azt a gondolatot, hogy az ima Isten kegyelmeinek a leg-hathatósabb közvetítője. Holnap azért 1. az ima szükségességéről és 2. azokról a feltételekről fogunk elmélkedni, amelyekről annak jósága függ. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy nagy gonddal készítjük elő elmélkedő imánk anyagát és napunkat mindig e fontos áhitatgyakorlattal kezdjük; 2. napközben pedig gyakran felidézünk azokat az üdvös gondolatokat és érzelmeket, amelyek az elmélkedés folyamán támadtak lelkünkben. — Emlékgondolatunk az evangélium szava legyen: „És amint imádkozott, arcának képe elváltozék.”⁷

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a Tábor-hegyen imába merült Jézust. Milyen bensőséges volt ez az ima! Amíg Ő így Istenbe merülten imádkozott, arca fényleni kezdett, mint a nap, ruhái fehérek lettek, mint a hó. Adjunk hálát Istennek, amiért így feltárta előttünk az ima nagy értékét. Kérjük tőle az imádság szellemét és szeretetét.⁸

ELSŐ PONT

Összes szentjeink egyértelmű tanítása, hogy az imádság lényeges kelléke az üdvösségnek.⁹ Hogy elveszett nap az olyan, amelyen nem imádkoztunk.¹⁰ Hogy imádság nélkül meggyengül a hitünk és megfogyatkozik bennünk a keresztény igazságok iránt való megbecsülés. Elhidegül és közönyössé válik Isten iránt az, aki soha sem gondol rá és nem idézi lelke elé végtelen tökéletes-ségének képét, éppúgy, amint hivatásbeli kötelességeit is elhanyagolja az, akinek a gondolatai mindig másfelé járnak. Elmélkedő ima nélkül — ezek nagy Szent Terézia szavai — egy Miatyánkot sem lehet kifogástalanul elimádkozni. A megszokás, az elszórakozás az ajkak gépies munkájává teszik az ilyen imát, amelyhez vajmi kevés köze van a szívnek. „Elperzselődtem, mint a fű —

⁷ Facta est, dum oraret, species vultus ejus altera. (Luc. IX. 29.)

⁸ Domine, doce nos orare. (Luc. IX, 1.)

⁹ Qui orationem abjicit, viam salutis deserit.

¹⁰ Diem sine oratione, amissam diem existimate.

így panaszkodik Dávid király — kiaszott a szívem, mert még azt is elfelejtem, hogy kenyeremet megegyem.¹¹ Elmélkedő ima nélkül nincs összeszedettség, nincs alázatosság, nincs szeretet, nincs erény — mondja Szent Bonaventúra.¹² Olyanok vagyunk nélküle, mint a katona, ki fegyver nélkül megy a harctérre: védtelenül ki vagyunk szolgáltatva a sátán, a világ és saját megromlott természetünk támadásainak. Az elmélkedő ima ellenben napról-napra mélyíti hitünket, fogékonyvá teszi szívünket Isten és az istenes dolgok iránt. Megérteti velünk: mennyire semmi a föld minden dicsősége s milyen végtelen nagy az örökkévalóság értéke, megtanít hibáink, fogyatékoságaink felismerésére s megmutatja nyomorúságunk gyógyszerét, kioltja szívünkben a szenvedélyek tisztító tüzét s az isteni szeretet lángját lobbantja fel a helyén.¹³ Aki azelőtt könnyelmű, gyáva, indulatos és önző volt, azt az elmélkedő ima komollyá és összeszedetté, bátorrá és erőssé, szeliddé és alázatosá, önfeláldozóvá és igénytelenné teszi. Ez a tapasztalat adta Szent Ágoston ajkaira e sokatjelentő szavakat: „Aki jól elmélkedik, az jól él.”¹⁴ Hogy a mi életünkben hibák vannak, nem az elmélkedés elhanyagolása okozza-e?

MÁSODIK PONT

Melyek a jó elmélkedés feltételei? — Az összeszedettség. A szív lekötetlensége. A szenvedélyek fékentartása. 1. Az összeszedettség. A könnyen elszórakozó lélek rendszerint alkalmatlan az elmélkedő imára. Megszokta, hogy felületes módon ugráljon egyik gondolatról a másikra anélkül, hogy csak egynek is a mélyére hatolna és begyökerezett szokásától az elmélkedésben sem tud megszabadulni. Isten hiába szól az ilyen lélekhez. Nem hallja meg szavát s ha hallaná is, sietve kap más gondolat után. Isten csak az összeszedett lélekhez szól; csak az érti meg sugallatait, az dolgozza fel, az merít belőle hasznot.¹⁵ — 2. A szív lekötetlensége. Az a szív,

¹¹ Aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum. (Ps. CI, 5.)

¹² Frustra profectus virtutum sine oratione speratur. (S. Bonaventúra.)

¹³ In meditatione mea exardescet ignis. (Ps. XXXVIII, 5.)

¹⁴ Recte novit vivere qui recte novit orare.

¹⁵ In silentio et quiete proficit anima devota. (I Imit., XX, 6.)

amelyet valamely földi érdek tart lenyügözve, kérésselhetetlen zsarnoka a léleknek és annak minden ténykedését saját érdekkörébe kényszeríti. Hiába akar az ilyen lélek Isten felé fordulni, a hit nagyszerű misztériumában elmerülni: a szív a saját érdekelttségének rabságát kényszeríti rá s arra irányítja gondolatait, képzeletét, vágyódását. Mintha felhő szállna le előtte, amely eltakarja látása elől Istent. Szeretne magasba, ég felé szállni, de a szív a földbe, földi lénybe, földi érdekebe fogódzik gyökereivel. Isten felé emelkedni csak az tud, akinek szabad, lekötetlen a szíve. — 3. A szenvedélyek fékentartása. Amíg a szívet valamely szenvedély uralja, amelyről az nem tud, vagy nem akar lemondani, nyugtalan, zavart lesz és képtelen arra, hogy Istenre irányítsa gondolatait. Aki tehát jártassá akar lenni az elmélkedő imában és tökéletesedni kíván benne, az ne nyugodjék addig, amíg a szenvedélyeit le nem fékezte. Lelke csak akkor fogja élvezni azt a zavartalan nyugalmat, amely elengedhetetlen előfeltétele annak, hogy a lélek Istenbe merüljön és vele az elnélkedő ima kapcsán tartósan egyesüljön. Gondoljuk meg: megvannak-e bennünk az elmélkedő ima sikerének e feltételei?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Urunk színeváltozásának misztériuma három igazságra tereli különösképpen a figyelmünket: 1. Jézus Krisztus nagyságára; 2. az elmélkedő ima erejére és 3. Jézus tanításának hitelességére. — Ezek átgondolása után elhatározzuk: 1. hogy nagy tisztelettel leszünk Üdvözítőnk személye, és bizalommal közbenjárásának ereje iránt. 2. Követni fogjuk Jézust és engedelmeskedünk sugallatainak. — Emlékgondolatunk az égből hangzó szózat legyen: „Ez az én szerelmes Fiam, kiben nekem jó kedvem telik. Őt hallgassátok.”¹⁶

Reggeli elmélkedés. — Szálljunk gondolatban a Tábor-hegyére és hallgassuk hódoló szívvel az Atya bi-

¹⁶ Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacuit: ipsum audite. (Matth. XVII, 5.)

zonyságát, amelyet Fia mellett tett. Imádjuk az Atyát, aki így megdicsőíti egyszülött fiát.

ELSŐ PONT

A Táborhegy misztériuma Jézus fenségét tárja elénk. — „Mert nem mesterségesen kieszelt meséket követvén adtuk tudomástokra a mi Urunk Jézus Krisztus hatalmát és megjelenését — írja Szent Péter — hanem mint akik szemlélői voltunk az ő nagyságának. Midőn ugyanis az Atya Istentől tiszteletet és dicsőséget nyert, ilyenféle szózat hangzott le hozzá a magasztos dicsőségéből: Ez az én szeretett Fiam, kibem nekem kedvem telt, őt hallgassátok.”¹⁷ Ó, milyen nagy is Ó, aki köztünk lakik tabernakulumainkban. Milyen reszkető tisztelettel kellene megjelenünk előtte, aki a szentségi jel alázatos leple alatt is olyan nagy, olyan fenséges, mint akár a Táborhegy megdicsőülésében. Az Isten Fia Ó, és pedig nem csupán úgy, mint köztünk az igazak: azonos, öröktől fogva való mindenható, végtelen tökéletességű Ura, Teremtője a világmindenségnek. Boruljunk le semmiségünk tudatában e végtelen nagyság előtt és kérjük: bocsássa meg, hogy tompa vakságunkban olyan gyakran megfélemezünk a Neki kijáró hódolatos tiszteletéről.

MÁSODIK PONT

Jézus Krisztus közbenjárásának erejét is megláthatjuk a Tábor-hegyen. — Jézus már akkor is rámutatott közbenjárásának hathatós voltára, mikor e szavakat intézte apostolaihoz: „Kérjétek nevemben az atyát.” A Tábor-hegyen azonban egész nagyságában elibénk tárul e közbenjárás ereje, amikor az Atya szerelmes Fiának, kedvtelése tárgyának nevezi Jézust, akinek következőképp nemcsak hatalma van Atyja szíve fölött, de aki az

¹⁷ Non doctas fabulus secuti, notam fecimus vobis Domini Nostri Jesu Christi virtutem es praesentiam: sed speculatores facti illius magnitudinis. Accipiens enim a Deo Patre honorem et gloriam, voce delapsa ad eum hujuscemodi a magnifica gloria: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi complacui: ipsum audite. Et hanc vocem nos audivimus de Coele allatam, eum essemus cum ipso in monte sancto. (II Petr. I. 16—18.)

egyedül illetékes közvetítője kérelmeinknek az Atyánál.¹⁸ Amint az volt az Atya akarata, hogy megváltásunk nagy műve szent Fia által eszközöltessék, éppúgy kedvét találja abban, ha imáinkat, kéréseinket ennek a forrón szeretett s minket mindhalálíg szerető szószólónak a szívéen keresztül juttatjuk el Hozzá.¹⁹ Milyen vigasztaló tudat, hogy ilyen közbenjárónk van, akihez a meghallgattatás biztos reménységében fordulhatunk imáinkkal minden olyan ügyben, amely lelkünknek vagy mások lelkének üdvére válik! Nem feledkezünk-e meg róla, hogy imáink meghallgattatását ilyen módon biztosítsuk?

HARMADIK PONT

Jézus tanításának hitelességét is bizonyítja a Tábor-hegye. — Nagy vigasztalás a számunkra és a biztonság érzésével tölt el bennünket az a tudat, hogy olyan mesternek vagyunk a tanítványai, akinek tekintélyét maga az ég ilyen ünnepélyes módon támasztja alá. „Őt hallgassátok”²⁰ — így szólt a mennyei hang. Hallgassátok nemcsak akkor, amikor a földies felfogással annyira ellentétben álló hittételeit magyarázza, de akkor is, mikor soha nem hallott erkölcsi igazságokat tár elétek, azt mondván, hogy már a földön is azoké az igazi boldogság, akik sírnak, akik nélkülöznek, akik üldözést szenvednek. Hogy győzzük le önmagunkat és ellenségeinket is szeressük. Hallgassátok életpéldájának beszédét, amely rejtett, munkás életének, nélkülözéseinek, szelídségének, alázatosságának szava által szól hozzátok. Hallgassátok, mikor a lélek csendjében sugallatainak a hangja megszólal. Kegyelme szüntelen szívetek ajtaja előtt vár készen rá, hogy mihelyt ráfigyelték, éltetek megjavítására serkentsen titeket. Hallgassátok figyelemmel, mit kíván tőletek: hogy lelketeket az anyagiasság lefelé húzó karjaiból kiragadjátok, s oltsátokt bele a fölfelé-törés, az istenkeresés, a természetfölöttiség igényeit. Hogy a megszokás, a tompaság tespedéséből felbredjete s pezsgő, friss életkedvvel, feszülő izmokkal induljatek Isten kegyeinek útján föl, magas célok felé.

¹⁸ Per Dominum nostrum Jesum Christum.

¹⁹ Exauditus est pro sua reverentia. (Hebr. V, 7.)

²⁰ Ipsum audite. (II Petr. I, 17.)

Boldog, aki meghallja, megérti é szózatot és megértvén, aszerint cselekszik.²¹

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünkben azt fogjuk átgondolni: 1. milyen szent vágyak ébresztésére alkalmas Urunk dicsőséges színeváltozásának a misztériuma: 2. hogy e szent vágyak üdvösek a lélekre. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy elszakítjuk szívünket a földiektől és csak a természetfölöttieket fogjuk szeretni; 2. hogy szent vágyainknak gyakran adunk kifejezést rövid imafohászok alakjában. — Emlékgondolatunk Szent Bernát szava lesz: „Ó, milyen szép vagy, örök hazám, ó, milyen szép vagy.”²²

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus Krisztust, aki a Tábor-hegyen felfölte előttünk dicsőségét, hogy a földiektől elszakítson s az égiekre irányítsa vágyainkat.²³ E látványon felbuzdulva, minden vágyódásunk a mennyország felé forduljon ezután.

ELSŐ PONT

Urunk színeváltozása az ég utáni vágyat ébreszti fel bennünk. — Ha már a mennyei dicsőségnek egyetlen sugara is elegendő ahhoz, hogy az öröm mámorába mérítse az apostolok lelkét,²⁴ milyen boldogság lesz az. Uram, ha majd színről-színre látunk Téged, hatalmas ragyogásának visszfényében, éspedig nemcsak egy szempillantásra látunk, de szemlélni fogunk időtlen időig, mindörökké! Mert mindörökre gyönyörködni fogunk szépséged, jóságod teljességében, élvezni fogjuk nemcsak Mózes és Illés, de az ó- és újszövetség min-

²¹ Beata anima quae Dominum in se lonquentem audit. (III. Imit., I, 1.)

²² Quam pulchra es, patria mea, quam pulchra es! (S. Bern.)

²³ Bonum est nos hic esse. (Matth. XVII, 4.)

²⁴ Domine bonum est nos hic esse: si vis, faciamus hic tria tabernacula, tibi unum, Moysi unum et Eliae unum. (Ibid.)

den szentjének ragyogó, boldog, örömteli társaságát abban a minden képzeletet felülmúló képrázatos országban, amelynek reménye vigasztalta Jóbot: „Tudom, hogy él az én Uram s eljön a napja annak, hogy őt meglát-hassam és e reménység örömmel tölti el szívemet.”²⁵ Ez adta Szent Pál ajkára a halál utáni vágyódás szavait: „Kívánok feloszlani és Krisztussal lenni.”²⁶ Ez mondta Szent Teréziával: „Ó, te hosszú élet! Ó, késedelmeskedő halál! Ó, milyen soká tart az én számkivetetésem.” És ezért kiáltott fel Naziani Szt. Gergely: „Ha elgondolom: milyen keveset veszítek az étellel és milyen sokat nyerek a halállal, nem tudom fékezni vágyódásomat és ezt mondom Istennek: Uram, mikor szólítasz el innen, hogy hazámba elvezess?”²⁷ Szent Ágoston szerint: „Nem lehet a mennyország teljesjogú polgára az, aki idelelt nem érezte magát számkivetettnak.”²⁸ Másutt pedig azt mondja: „Az igaz keresztény szenvedésnek tartja az életet, boldogságnak a meghalást. Ránézve az élet keresztthordozás, a halál hazaérkezés.”²⁹ — Ez-e a mi befogásunk is? Nem szeretjük-e jobban a számkivetést, mint a mennyországot? A botorkálást mint a célhozérkezést? Ó, mennyire híján van a következetességnek a mi gondolkodásunk. Mindennapi imánkban ezt kérjük Istentől: jöjjön el a te országod, de azért úgy rendezdünk be a földön, mintha mindörökké itt akarnánk maradni. Vágyunk a boldogságra, de egy cseppet sem tartjuk sietősnek, hogy elérjük, sőt lehetőleg késleltetjük a célhozjutást!

MÁSODIK PONT

E szent vágyódás üdvösségére van a léleknek. — 1. Megvigasztalja szomorúságában és a test szenvedéseiben. Valóban: mit jelent mindez egy olyan lélek életében, amelyben a mennyország utáni vágyódás tüze ég és az a remény, hogy ott minden szenvedéséért bőséges kárpótlás várja? — 2. A mennyország utáni vágyódás elszakítja a lelket mindattól, ami mulandó: a túlvilági boldogság szemlélete szánandóan kicsinyessé teszi előtte

²⁵ Job. XIX. 25 et seq.

²⁶ Desiderium habens dissolvi et esse cum Christo. (Philip. I, 23.)

²⁷ Greg. Naz., Orat. X. in Sacerd.

²⁸ Qui non gemit ut peregrinum, non gaudebit ut civis.

²⁹ Justus patienter vivit et delectabiliter moritur.

a földet s ő is így kiált fel Szent Ignáccal: „ó, milyen szájalmasnak tűnik fel előttem a föld, ha az eget nézem!”³⁰ — 3. Az üdvösség elérését is megkönnyíti ez a vágyódás.³¹ — Szent Ágoston mondja: Ha a küzdelem elrémit, bátorítson a jutalom. Tudva, hogy a türelemmel viselt leökisebb szenvedés, az Isten szeretetéből fakadt ima és erénygyakorlat gazdag jutalmat biztosít számára, az örökkévalóságban, a lélek soha nem sejtett buzgalommal használja fel ezentúl az üdvösség eme értékes eszközeit. Ő milyen sok kegyelemtől fosztjuk meg magunkat azáltal, hogy tompa módon figyelmen kívül hagyjuk a kegyelemgyarapításnak, az üdvösségszerzésnek eme lépten-nyomon kínáló alkalmait! Figyeljünk rájuk ezután és éljünk velük szorgalmasan. Fel a szívekkel!

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzőesti átgondolás. — Urunk színeváltozásának titkában holnap 1. a szenvedés szeretetének tanítását, 2. magában a szenvedésben pedig nagy lelki javak forrását fogjuk szemlélni. — Elhatározzuk: 1. hogy elégedetlenkedés, panasz nélkül fogadjuk mindazokat a kereszteteket, megpróbáltatásokat, amelyeket Isten reánk küld. 2. Nem hallgatunk a kényeskedő önszeretet szavára, amely minden lehető módon ki akar térni a nehézségek útjából s aggályoskodva keresi mindennek a könnyebb oldalát. Emlékgondolatunkat Szent Pálnak a zsidókhoz írt leveléből vegyük: „Tekintsünk a hitnek szerzőjére és bevégezőjére, Jézusra, aki az előtte levő öröm helyett keresztet szenvedett, nem törődve a gyalázzal.”³²

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, aki a Tábor hegyén Mózesrel és Illéssel társalgott, ám nem az őt körülragyogó dicsőségről, de a Kálvárián reávaró szenvedésről.³³ „A szív bőségéből beszél a száj.” S minthogy

³⁰ Quam sordet tellus, cum coelum aspicio!

³¹ Si labor terret, merces invitet.

³² Aspicientes in auctorem fidei et consummatorem Jesum, qui, proposito sibi gaudio, sustinuit crucem, confusioine contempta. (Hebr. XII, 2.)

³³ Et dicebant excessum ejus, quem completurus erat in Jerusalem. (Luc. X, 31.)

az ő Szíve az elvállalt szenvedés szeretetével volt tele, szája is arról beszélt. Köszönjük meg neki ezt a tanítást és húzzunk hasznot belőle.

ELSŐ PONT

A Táborhegy misztériuma a szenvedés szeretetére tanít. — Azt hihetnők, hogy Jézus a mennyei dicsőség ragyogásában, amely reá áradt, nem gondolt arra a szenvedésre, amely megváltói munkáját betetőzi majd. Ámde üdvösségünket szomjazó Szíve annyira vágyott a vérkereszttség után, amellyel az elbukott emberi nemzedék megmentéséért megfizetni akart, hogy — úgy látszik — még megdicsőülése perceiben is ennek a gondolata uralkodott rajta és csak arról kívánt beszélni. Jézus, Mózes és Illés az Üdvözítő szörnyű szenvedéséről és kegyetlen haláláról beszéltek a szent szöveg szerint.³⁴ Megértjük-e ebből, mit tekintünk földi életünk legdrágább értékének? Hogy a keresztet mindennél jobban szeressük, elmélkedjünk róla s hordozzuk készséges, örvendező szívvel. Szent Péter, aki még nem ismerte a szeretet gyönyörűségét és csak a jelen pillanat boldogságának kihasználására gondolt, „nem tudván, mit mond,”³⁵ elragadtatva kiáltott fel: „Uram, jó nekünk itt lenni.” (Luk. IX. 33.) Valóban nem tudta, hogy a földön küzdelem, szenvedés az osztályrészünk, örvendezni majd a túlvilágon fogunk.³⁶ Hogy mindennek megvan a maga ideje és csak az ülhet le majdan az örök dicsőség trónjára, aki ideleln a testét keresztre feszítette s meg kell halnia előbb annak, aki részese akar lenni a feltámadás dicsőségének.³⁷ És nagyon sok megpróbáltatáson kell keresztül mennünk, hogy a mennyországba juthassunk.³⁸ Menthetetlen balgaság volna tőlünk, ha megfeledeznénk mindezekről, mi, akik a szenvedés szükségességének törvényét vérbetűkkel föl-

³⁴ Et dicebant excessum ejus, etc. (Luc. IX, 31.)

³⁵ Nesciens quid dicere. (Ibid. 33.)

³⁶ Si tamen compatimur, ut et conglorificemur. (Rom. VIII, 17.)

³⁷ Configuratus morti ejus, si quo modo occuram ad resurrectionem. (Philip. III, 10—1.)

³⁸ Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum dei. (Act. XIV, 21.)

írva láttuk Jézus Krisztus testén,³⁹ akik tudjuk, hogy az Üdvözítő örömmel szenvedett értünk,⁴⁰ akik hallhattuk apostola szájából azt a kijelentését, hogy kínszenvedésének értéke csak úgy lehet teljes, ha éppúgy, mint ahogy emberi testének minden tagja vele szenvedett, misztikus testének — Egyházának — tagjai is kiveszik részüket szenvedéséből. — Jézus szenvedésének gyümölcse a mi üdvösségünk, mi magunk Jézus kínszenvedésének szülöttei vagyunk. Illő-e hát, hogy idegenkedjünk a szenvedéstől s földi örömök hajszolásával prédáljuk el az üdvösségünk munkálására, hálánk, szeretetünk bebizonyítására kapott rövid földi próbaidőt? Kérjük Jézust: engedje, hogy vérünkkel váljanak ezek az igazságok s azokat soha, egy percre se tévesszük szem elől.

MÁSODIK PONT.

A szenvedésből dús lelki javak fakadnak. — 1. A szenvedés elszakít a földtől s az ég felé irányítja a lélek tekintetét. Szenvetés nélkül lelkünk belemérülne a földi örömök tengerébe; gondolataink végleg elterelődnének Istentől, mert hiszen igényeink teljes kielégülést nyernének idelent. Szerencsére: a szenvedés meglazítja, majd végleg eltépi a földbe igyekvő gyökérszálakat s a talaj, támasz nélkül maradt vergődő lélek csakhamar Istenre talál. 2. A szenvedés megtisztítja az erényt, megszabadítja a földiesség salakjától s fölemeli a lelket abba a magasságba, ahol Isten a mindene. Ezért van az, hogy minél kedvesebb egy lélek Isten előtt, annál kevésbé engedi megpihenni a földi jólét, a gondtalanság puha párnái közt. Megzavarja élvezeteit s nem engedi, hogy túlságosan otthonossá váljék a földön. 3. A szenvedés tűzpróbájában kell megedződnie a léleknek, hogy erénye igazán értékállóvá legyen. A fűtött üvegházban, napfény és árnyék kellő kiadagolása mellett nagyra nevelt erény talán tetszetős lehet, de érje csak egyszer eső vagy szélvihar, dér vagy tűző napsugár, tönkremegy, dísztelen kóróvá válik. A szenvedéstől meg nem edzett erény kártyavár, mely a leggyengébb szellő — vesztesség, figyelmetlenség, kellemetlenség — érinté-

³⁹ Christus passus est pro nobis, vobis relinquitur exemplum, ut sequamini vestigia ejus. (I Petr. II. 21.)

⁴⁰ Saginari voluptate patientiae voluit.

sére összeomlik. Erény-e az, amelyik összefér panaszkodással, zúgolódással, megsértődéssel? A szenvedés kohójában megedzett lélek a csapások, veszteségek, megbántások idején is nyugodt marad, nemcsak türelmetlenné nem lesz, de talán örül is a megpróbáltatásnak, amelyben eljövendő boldogságának zálogát látja. Szenved nagyon mások szeretetlenségétől, jellembeli furcsaságaitól, csapásoktól, nélkülözésektől, fizikai s lelki fáradtságtól, fájdalomtól, de azért szilárd, nyugodt marad s örömmel ajánlja fel magát, mint a kereszt jelével megjelölt áldozati adományt az Úr oltárára. — Ilyen-e a mi erényünk?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — Hogy az Egyház liturgiájához alkalmazkodjunk, amely holnap Jézus halotti lepelével foglalkozik, gondoljuk meg: 1. mennyire méltányos e szent ereklye tisztelete; 2. milyen üdvös annak a hatása. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy gyakran idézzük lelki szemünk elé e szent lepel képét, amely az Üdvözítő sebeinek, véres holttestének nyomait viseli magán. 2. Hogy ennek az emléknek a felidézése nyomán a szeretet gerjedelmeit indítjuk fel szívünkben a keresztfeszített Üdvözítő iránt; borzadva gondolunk a bűnre, amely Urunk szenvedését okozta, vágyó elhatározással az erényre, amelynek gyakorlása által neki örömet szerezhetünk. Emlékgondolatunk Szent Péter szava legyen: „*Fegyverkezettek föl Krisztus szenvedésére való gondolattal.*”⁴¹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Megváltó Jézusunkat, akinek holttestét az Arimatheai József által vásárolt lepelbe burkolták. Gondoljuk meg, hogy ez a test az Isten Igéjének hajléka és minden ájtatos tiszteletünkre, szeretetünkre méltó. Csatlakozzunk a Szentszűz imádásához.

ELSŐ PONT

A szent lepel tiszteletének méltányosságáról. — Ez a tisztelet a kereszténység legelső korszakába nyúlik.

⁴¹Christo igitur passo in carne, et vos eadem cogitatione armamini. (I Petr. IV. 1.)

vissza. Az evangéliumban is megemlített s a sírban visszamaradt halotti lepel⁴² először Nikodémushoz, majd tőle Gamahel kezéhez került, aki azt Szent Jakab apostolnak, ez pedig Szent Simeonnak adományozta. A jeruzsálemi egyház 1187-ig nagy tiszteletben tartotta és gonddal őrizte a szent ereklyét, amelyet akkor Guy de Lusignan vett birtokába és vitt magával Franciaországba. 1450-ben az utolsó Lusignan özvegye a Savojai háznak ajándékozta az ereklyét, amelyet az a mai napig mint legdrágább kincsét őrzi. Isten számtalan csodával mutatta meg, mennyire kedves előtte ez ereklye tisztelete, amely napjainkban is zárandokok százezreit vonzza Turinba. Itt ájtatoskodott fiának születése előtt Szalézi Szent Ferenc édesanyja, Mme de Borssy s később maga a nagy püspök is a mélységes meghatottság könnyeit sírta el Turinban, a szent ereklye láttán. De hogyan is volna elképzelhető olyan szív, amely mély megindulás nélkül nézhetne erre a kegyelettel őrzött, vérfoltos lepelre, amely a világtörténelem legmegrázóbb tragédiájának, legnagyobb eseményének közvetlen nyomait őrizte meg a számunkra s amelyet mint a megváltás felséges tragédiájának kézzelfogható emlékét méltán övez a legmesszebbmenő tisztelettel a hívek kegyelele.

MÁSODIK PONT

A szent lepel tisztelete kegyelemszerző. — Elképzelhető-e, hogy mindazt látván, amit e szent lepel szemünk elé tár, s mindazt átgondolva, aminek emlékét felidézi: Urunk vértől ázott testét, töviskoronás fejét, szögekkel ályuggatott kezét-lábát, mértéktelen testi-lelki kínjait, irántunk való nagy, érthetetlenül nagy szeretetét: hogy mindezt látva, átgondolva, bele ne maradjon lelkünkbe a fájdalom s rémült megdöbbenéssel tudatára ne ébredjünk bűneink rettenetességének? Hogy meg ne értsük: mibe került Jézusnak a mi alacsony tompaságunk, ostort érdemlő hanyag nembánom-ságunk, törvényeivel való bűnös szembehelyezkedésünk? Hogy tisztán ne lássuk: milyen kintöbblete volt isteni Szívének az a gondolat, hogy mérhetetlen kínjai olyan sok lélekre nézve — jaj! az anyémre is? — hiábavalók lesznek, hogy vértől átfutott, megtört szeme lássa, — ott, a keresztúton, a keresztfán is látta — az én gerinc-

⁴² Vidit posita linteamina. (Jo, XX, 5.)

telen gyávaságomat, nemes teremtményekhez nem illő tunyaságomat, amellyel olyan sokszor megtagadtam, megcsúfoltam az ő keresztútját, vérehullását! Lehetséges-e, hogy mindezeket átgondolva, oda ne boruljunk Jézusunk keresztje elé s a bánkódás, a hála, a túláradó szeretet érzelmeivel föl ne fohászcodjunk hozzá: „Uram, nyomoréklelkű, kérgesszívű gyermeked voltam. Nem értettem, nem éreztem mást, mint csak azt, ami nekem jó vagy nekem fáj. Most azonban már sejtem: mit adtál, mit tettél Te értem, mennyi szeretettel vagyok az adósod. Legyen egészen tied a szívem és segíts, hogy lelkem minden akarása téged keressen, neked szolgáljon s téged megtaláljon. Amen.”

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZOMBAT

Előzőesti átgondolás.— Holnap befejezzük a Táborhegy misztériumával foglalkozó elmélkedéseinket, meg-gondolás tárgyává téve: 1. Jézus mély alázatosságát, amely e titok révén kitűnik; 2. az apostoloknak a földiektől való függetlenségét. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy egyedül Istenhez ragaszkodunk, semmi egyébhez; 2. hogy semmit nem cselekszünk önszeretetből vagy azért, hogy az emberek tetszését megnyerjük. — Emlékgondolatnak válasszuk Szent Pál szavát: „Minden és mindenben Krisztus.”⁴³

Reggeli elmélkedés. — Boruljunk le a megdicsőült Krisztus fénykörébe, adjunk neki hálát érte, hogy még megdicsőülésének órájában is alázatosságra tanít bennünket s kérjük kegyelmét, hogy e példaadása üdvére válják lelkünknek.

ELSŐ PONT

Urunk szívbeli alázatossága még a megdicsőülés idején is előtérben marad. — Jézus, amikor rövid időre látni engedi mennyei dicsőségét, amely istenségével lényegileg azonosult emberségét megilleti, egyúttal mély alázatosságáról is bizonyosságot tesz. Ráeszméltet bennünket, hogy neki ehhez joga van, de azért egész földi élete alatt csak egyetlen egyszer engedi meg, hogy an-

⁴³ Omnia ... Christus. (Coloss. II, 11.)

nak néhány fénysugara emberi szemek előtt is felvillanjon s akkor is csak azért, hogy tanítványai hitét az eljövendő megpróbáltatások idejére megacélozza. Magányos, elhagyott helyet választ ki megdicsőülése helyéül, tanúnak csak három tanítványt visz magával, nehogy a szükségesnél tágabb kör szerezzon tudomást nagy dicsőségéről. Tanítványai számára csak rövid néhány percre teszi szemlélhetővé a látomást s akkor is megparancsolja nekik, hogy a látottak felől mélyen hallgassanak.⁴⁴ Nem akarja, hogy dicsőségének híre tovább terjedjen. A táborhegyi esemény bizonyosságot tesz róla, hogy Jézusnak aranynál, királyi hatalomnál nagyobb értékek állnak rendelkezésére, de Ő azért továbbra is a szegények, a senkifiai életét éli: „a rókáknak vannak oduik, a madaraknak fészük; neki nincs ahol a fejét nyugalomra hajtsa”. A Táboron Mózes és Illés mint szolgák hódoltak Jézusnak, Ő azonban továbbra is elrejtett életet él. Csak egyszer enged meg, hogy mások fölé emeljék s akkor is a Kereszt a trónusa. Milyen példája az alázatosságnak! Boruljunk le előtte: imádjuk, szeressük, kövessük. Kövessük akkor is, amikor hiúságunk ösztönöz, hogy egyéniségünk előnyös oldalait mutogassuk, mindazt pedig, ami megalázásunkra szolgálna, elrejtjük.

MÁSODIK PONT

A Táboron feltűnik az apostoloknak a világiaktól való függetlensége. — Az apostolokat annyira elragadta az a sok szépség, amit Jézusban láttak, hogy rajta kívül semmi egyébre nem vágytak a világon. „Uram! — így kiáltottak fel — jó nekünk itt lenni.” Aki veled lehet, annak mindene megvan, az semmi után nem vágyik a földön. Nekünk rokonaink, hozzátartozóink, barátaink, ismerőseink vannak odalent a világban; ezernyi apró érdekszál fűz bennünket az élethez. De tebenned, Uram, mindezért kárpótlást találunk és teerted készséges szívvel mondunk le mindenről. Maradjunk hát itt, mert jó nekünk itt lenni!⁴⁵ — Így beszél minden lélek, aki tanulmányozta Jézust, megismerte, megszerette jóságát, szépségét, megízlelte közelségének édességét s

⁴⁴ Nemini dixeritis visionem. donec Filius hominis a mortuis resurgat. (Matth. XVII. 9.)

⁴⁵ Domine, bonum est nos hic esse.

elszakad minden teremtett dologtól.⁴⁶ Sem a jólét, sem a hírnév meg nem ittasítja, sem a balsors le nem veri: mindegy neki, ha dicsérik vagy megszegyenítik, ha jólétben vagy megvetésben él. Előtte csak egy a fontos: hogy Jézussal lehet-e vagy nem.⁴⁷ Mint az apostolok a Táboron, ő is csak Jézust nézi⁴⁸ s egyetlen vágya, hogy a világtól távol, Jézus közelében élhessen. De miért is mélyítené vágyait olyan talajba, amelyből a halál úgyis kiszakítaná? Miért kapcsolódnék szeretetével olyan értékebe, amely a halál után értéktelen semmiséggé válik? — Szem előtt tartjuk-e mi is ezt a gondolatot s Jézusra, az ő közelébe való jutásra irányítjuk-e igyekezetünket?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

⁴⁶ Illi pro omnibus divitiis Christus abundat. (S. Ambr.)

⁴⁷ Omnia... Christus.

⁴⁸ Neminem viderunt, nisi solum Jesum.

NAGYBÖJT HARMADIK VASÁRNAPJA

Szent Lukács XI, 14—28.

Abban az időben Jézus egy ördögöt űzött ki, amely néma volt. És mikor kiűzte az ördögöt, megszólalt a néma és a nép csodálkozott. Némelyek pedig közülük mondák: Belzebub, az ördögök fejedelme által űzi ki az ördögöket. Mások pedig kísértve őt, jelet kívántak tőle az égből. Ő azonban, amint látta gondolataikat, mondá nekik: Minden magában meghasonlott ország elpusztul és ház házra dől. Ha tehát a sátán is meghasonlott önmagával, hogyan állhat fön­n az ő országa? minthogy azt mondjátok, hogy én Belzebub által űzöm ki az ördögöket. Ha tehát én Belzebub által űzöm ki az ördögöket, a ti fiaitok ki által űzik ki? Ennélfogva ők maguk lesznek a ti bíráitok. Ha ellenben Isten ujjával űzöm ki az ördögöket, akkor bizonyára elérkezett hozzátok Isten országa. Ha az erős fegyveresen őrzi udvarát, biztonságban van, amivel bír. De ha nálánál erősebb megtámadja és legyőzi őt, elveszi minden fegyverét, melyekben bízott, és elosztja zsákmányát. Aki nincs velem, ellenem van; és aki nem gyűjt velem, szétszór. Mikor a tisztátalan lélek kimegy az emberből, vízetlen helyeken jár és nyugalmat keres, és ha nem talál, azt mondja: Visszatérek házamba, ahonnét kijöttem. És mikor visszajön, seprűvel kitisztítja és felékesítve találja azt. Akkor elmegy és maga mellé vesz hét más lelket, magánál rosszabbakat, és bemennek és ott laknak. És annak az embernek utolsó dolgai rosszabbak az elsőknél, — történt pedig, midőn ezt mondá, felemelte szavát egy asszony a se­regből és mondá neki: Boldog a méh, mely téged hordozott és az emlők, melyeket szoptál. Ő pedig mondá: De még inkább boldogok, akik Isten igéjét hallgatják és megtartják.

Előzőesti átgondolás. — Minthogy a holnapi evangélium a bűnbe való visszaesés veszélyéről beszél, következő elmélkedésünkben azt tegyük megfontolás tárgyává: 1. Istenre nézve milyen nagy sérelem, 2. az emberre pedig milyen kárhozatos szerencsétlenség a bűnbe való visszaesés. — Ezután pedig elhatározzuk: 1. hogy mindennap tudatos gond­dal vesszük szemügyre azt a hibát, amelytől különösen szabadulni akarunk,

hogy így főképp ezen a ponton elkerüljük a visszaesés veszélyét. 2. Mindennap erős elhatározással föltesszük magunkban, hogy óvakodni fogunk a bűnbe való visszaeséstől s életünk megjavítására törekszünk. — Emlékgondolatunk az evangélium megállapítása legyen: a *bűnbe való visszaesés után rosszabb lesz a bűnös állapota az előbbinél.*⁴⁹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, aki mai evangéliumában a bűnbe való visszaesés veszélyeire tesz figyelmessé. Annak az állapota — így szól — aki az ördög uralmából kiszabadulván ismét visszaesik annak hatalmába, rosszabb lesz, mint amilyen azelőtt volt. Elmélkedjünk ezen az igazságon és igyekezzünk azt lelkünk javára felhasználni.

ELSŐ PONT

Mennyire sérelmes Istenre a bűnbe való visszaesés. — 1. Égbekiáltó hálátlanság: Isten megbocsátotta bűneinket s ezért irgalmáért hálánkra tarthatott volna igényt. Hogyne kellene hálásnak lennünk e bocsánatért, amelyet Krisztus Urunk végtelen szeretete vérehullásának árán szerzett meg nekünk s amelynek megnyerésére nemcsak érdemünk nem volt, de a bűn által teljesen érdemtelenek is lettünk rá. És ime: ahelyett, hogy megbecsülnénk, boldog hálával köszönnénk Istennek, ezt az ingyenadott kegyelmét, tovább folytatjuk törvényeinek semmibevevését és újra meg újra szembe helyezkedünk velük. Szemrebbenés nélkül követjük el főképp a bocsánatos bűnöket, nem gondolva rá, hogy ezek mindegyike, ha talán nem is éppen bántalom, de mindenetre figyelmetlenség, negatívum, a tevékeny szeretet hiánya a legjobb Atyával szemben. Keresztény lélek, mennyire lealacsonyít és beszennyez téged a visszaesés!⁵⁰ Hiszen a gyermek is nemcsak akkor szomorítja meg szülőjét, ha goromba hozzá és bántalmazza, de akkor is, ha bár nem tiltott, de annak nem tetsző utakon jár s nem jut eszébe, hogy szülei tetszésének nem megfelelő szokásaival szakítson és irántuk való szeretetét kedvük keresésével, esetleg áldozat, önmeg-

⁴⁹ Fiunt novissima hominis illius pejora prioribus. (Matth. XII, 45.)

⁵⁰ Quam vilis facta es nimis, iterans vias tuas! (Jer. II, 36.)

tagadás árán is kimutassa. S vajjon az atya szívéhez melyik fia áll közelebb: az-e, aki szüleit nagyon meg nem bántva, de kedvtelésükkel nem is sokat törődve jár a maga utain, vagy az-e, aki bölcs szülője akarata szerint rendezi be életét s gondja van rá, hogy annak szívét nemcsak apró figyelmetlenségekkel meg ne szomorítsa, de iránta való szeretetét szüntelen gondossággal, gyengéd szóval, áldozattal, esetleg kérges tenyerének egy-egy simogatásával is kimutassa. Amaz inkább csak vendég az atyai házban; emennek az az otthona.

2. A bűnbe való visszaesés megcsúfolása Isten jóságának és türelmének. Isten megbocsát: vétkezhetem hát bátran tovább is! Hallgassuk csak Szent Pál felajánlását: „Te ember: megveted Isten jóságának, türelmének gazdagságát⁵¹ s nem veszed észre, hogy kegyessége bűnbánatra vezérel? Pedig konokságod és töredelmelenséged által haragot halmozasz magadra az Isten igazságos ítélete megnyilvánulásának napjára.⁵² Nem értjük-e meg, hogy Istennek ez a nagy jósága csak arra ok, hogy Őt még jobban szeressük és hűséggel szolgáljunk neki, nem pedig arra, hogy azzal visszaéljünk és haragját vonjuk magunkra? 3. Szégyenletes alacsonylelkűség is a könnyelmű visszaesés. Valahányszor gyónunk, szentül megfogadjuk, hogy szakítunk bűneinkkel s e komoly ígéretünk alapján részesülünk a szentségi feloldozásban, majd Megváltónk szent Testét is e javulási szándék alapján vehetjük csak magunkhoz. És ime, gyakran milyen csekély ok: egy kis tetszeni vágyás, érvényesülni akarás, egy kis gyáva emberfélelem elegendő hozzá, hogy szentségi ígéretünket megszegjük! -- Szégyenkezve emelem hozzád tekintetem. Üdvözítő Istenem! Ne vess el magadtól alacsonyságomért, Te segíts, erősíts, hogy gyatra visszaeséseimmel soha többé árulója ne legyek irgalmas, jóságos Szívédnek! Istenem, irgalmazz, bocsáss meg!⁵³

⁵¹ An divitias bonitatis ejus, et patientiae, et longanimitatis contemnis? (Rom. II. 4.)

⁵² Ignoras quoniam benignitas Dei ad poenitentiam te adducit? Secundum autem duritiam tuam, et impenitentiam cor, thesaurizas tibi iram in die irae. (Rom. II, 4, 5.)

⁵³ Miserere mei, Deus, secundum magnam misericordiam tuam. (Ps. I. 3.)

MÁSODIK PONT

A visszaesés veszélyezteti a lélek életét.— A visszaesés bűne gyengíti a lélek életerejét. Ha megszokjuk a bűnt, hozzászokunk rútságához is és már nem is találjuk annyira visszataszítónak, következésképp nem nagyon feszítjük meg erőinket, hogy szabadulhassunk tőle. Az esés mindig meglazítja erőnk feszülését és pedig mindig olyan arányban, amily magasról amilyen mélyre estünk. Pedig milyen magasan állt a lelkünk, amíg Isten barátságában, az ő közelében élt! S ki mérhetné meg a bűn szakadékának mélységét! 2. Minden elbukás után nehezebbé válik a fölemelkedés. Figyeljünk Szent Pál szavára: „Lehetetlen, hogy azok, akik egyszer megvilágosítottak és részesültek a Szentlélekben és elestek, ismét megújuljanak a bűnbánatra, mert ismét megfeszítik az Isten fiát és csúfot üznek belőle.”⁵⁴ Nem kell ugyan szószerint venni ezt a lehetetlenséget, mert hiszen amíg az ember él, mindig megvan a lehetőség a megtérésre, csak éppen minden visszaesés után nehezebbé válik ez a megtérés. A szokássá vált bűn mély nyomokat hágy a lélekben s kiirtása az idők folyamán egyre reménytelenebbé lesz, annál is inkább, mert a gyakori visszaesés által meggyöngyült akaral immár alkalmatlanná vált a nagyobb erőfeszítésre. Ime, ez Szent Pál kemény szavának a magyarázata. Lássunk tehát munkához, amíg nem késő s Isten segítő kegyelmét kérve küzdjünk a bűnbe való visszaesések ellen.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÉTFŐ

Előzőesti át gondolás. — Holnap újból föl vesszük a penitenciatartás szentségéről szóló elmélkedéseink fonalát, amelyet egy nagyfontosságú evangéliumi rész kedvéért szakítottunk meg. Meg fogjuk érteni ez elnédkedés folyamán, hogy gyónásainkat 1. bensőséges és 2. általános, minden bűnre kiterjedő bánattal kell elvégeznünk. — Elhatározzuk ezek után: 1. hogy esténként, napi lelkiismeretvizsgálatunk után bensőséges, minden

⁵⁴ Impossibile est eos qui semel sunt illuminati... et prolapsi sunt, rursus renovari ad poenitentiam. (Hebr. VI. 4. 46.)

hibára kiterjedő bánatot indítunk bűneink felett; 2. hogy bűneinket azonnal megbánjuk, mihelyt elkövettük azokat. — Emlékgondolatként szolgáljanak a zsolttár szavai: „A bánaltúzta szív kellemes áldozat Istennek.”⁵⁵

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Megváltó Urunkat az Olajfák hegyén, aki ott borzadva látta minden idők bűneinek sokaságát. E szörnyű látvány halálos szomorúsággal töltötte el lelkét, véres könnyekkel siratta Isten megbántását és az emberek végzetes gonoszságát. Jézus nemcsak a szemével sír, — mondja Szent Bernát — de minden tagjából véres könnyharmat hull⁵⁶ s elárasztja a Getszemáni kert földjét.⁵⁷ Egyesítsük könnyeinket Jézus könnyeivel, hiszen a mi bűneinken való bánkódás hullatja azokat e szörnyű éjszakán a Getszemáni kert földjére.⁵⁸

ELSŐ PONT

Bánkódásunk bensőséges legyen. — A Getszemáni kert éjszakája érthetőn tanít bennünket erre: Jézus Szíve, bűneink sokaságát látván, szomorú volt mindhalálíg.⁵⁹ De emberi értelmünk is rávilágít, milyen nagy szükségünk van erre a bensőséges bánatra. Mivel szívünk bűnös hajlamai eszközölték Isten megbántását, törvényeinek megszegésére ösztönözve bennünket, méltó, hogy ugyane szív szeretete, mélységes bánata engesztelje meg a megbántott isteni felséget. Isten csak olyan mértékben bocsátja meg elkövetett bűneinket, amilyen mértékben mi azokat meg nem történtté tenni kívánjuk. Vegyétek szívetekbe, ti pártütők,⁶⁰ szaggassátok meg szíveteket, ⁶¹ szerezzetek magatoknak új szívet.⁶²

⁵⁵ Sacrificium Deo spiritus contribulatus: cor contritum... Deus, non despicias. (Ps. L, 18.)

⁵⁶ Membris omnibus fleuit.

⁵⁷ Factus est sudor ejus, sicut guttae sanguinis decurrentis in terram. (Luc. XXII, 44.)

⁵⁸ Compatitur in die illa Filius Dei et plorat; compatiar et illi, ac simul cum lugente lugebo. (Serm. III, in Nativ. Dom. 4.)

⁵⁹ Tristis est anima mea usque ad mortem. (Matth. XXVI, 38.)

⁶⁰ Redite, praevaricatores, ad cor. (Ps. XLVI, 8.)

⁶¹ Scindite corda vestra. (Joel. II, 13.)

⁶² Facite vobis cor novum. (Ezech. XVIII, 31.)

Nem a szemet nézi Ő, amely könnyeket hullat, nem az ajkakat, amelyek bánatimákat mormolnak, de a szívet, amely irtózik az elkövetett gonoszságtól.⁶³ Hiába ismételné tehát az ajak a legmélyebb értelmű bánatfohászokat, képzeletünk hiába hitelné el velünk, hogy őszinte a bánkódásunk, hiába sóhajtoznánk, hiába ontanánk könnyeket, ha szívünk mélyén nem élne bűnünk tudata, mélységes szomorúság Isten megbántásán és az a vágy, hogy azt bár soha el ne követtük volna. Vizsgáljuk magunkat az Úr színe előtt: gyónásainkat ezzel a bensőséges szívbeli bánattal végezzük-e? ⁶⁴ Mondjuk-e, mint Szent Bernát: Hogyan merjem szememet Hozzád emelni, ilyen rossz fia ily jó Atyának? ⁶⁵ Belátjuk-e bűneink undokságát vagy inkább mentegetjük, szépítjük azokat, tévútra vezetve nemesak gyóntatónkat, de saját magunkat is, úgy állítva be hibáinkat — rosszindulatú ítélkezéseinket, kötelességmulasztásainkat, türelmetlenségeinket és szeretetlenségünket, mintha annak kizárólag mások hibái vagy egyéb rajtunk kívül álló körülmények volnának az okozói.

MÁSODIK PONT

Bánatunk minden hibánkra kiterjedjen. — Hogy bánatunknak minden egyes halálos bűnre ki kell terjednie, az természetes. Ha csak egyetlen halálos bűnt is meg nem bánnánk, szentségtörő volna a gyónásunk. Isten nem találhatja kedvét olyan lélekben, amely szereti azt a bűnt, amelyet Ő utál. Hogyan mondhatjuk Istennek: szeretlek! — ha Isten ellenségének, a bűnnek önkéntes zsoldosai vagyunk? Ha bocsánatos bűn az, amelyet nem tudunk megbánni, nem követünk el ugyan szentségtörést, azonban nagyon sok kegyelemtől fosztjuk meg magunkat s útját vágjuk annak, hogy valaha Isten választott baráti körének tagjai lehessünk. Mert Isten nem haragszik ugyan ránk, ha véletlenül kisebb foltot ejtünk menyegzős ruhánkon, azt azonban már zokon veszi, ha ragaszkodunk e folthoz s nem igyekszünk tőle megszabadulni. A meg nem bánt bocsánatos bűnök egyébként is súlyos hátrányokat jelentenek a

⁶³ Dominus intuetur cor. (I Reg. XVI, 7.)

⁶⁴ Cor contritum.

⁶⁵ Quanam fronte attollo oculos ad vultum tam boni patris, tam malus filius? (Sem. XVI. in Cant.)

lélekre: 1. állandó szépség hibái maradnak, begyógyulni nem tudó sérülései, amelyek megnehezítik életműködését s megakadályozzák, hogy az Isten közelébe vezető úton előbbrejusson. 2. E meg nem bánt bűnökre természetesen a feloldozás sem terjed ki s így a léleknek nem lehet része abban a teljes megigazulásban, amelyre egyébként számíthatna. — Vizsgáljuk meg magunkat: nem húzódik-e meg valamerre a mi lelkünkben is valamely dédelgetett bűn vagy bűnös hajlam, amelytől nem tudunk, nem akarunk megválni s amelyet következtésképp nem is bánunk igazán.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünk folyamán a szentségi bánat további két kellékét fogjuk szemügyre venni. Ezek: 1. a mindenföltrevalóság, 2. a természetföltretség. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy az ezekben az igazságokban való hitet fölébresztjük lelkünkben 2. és azt lelkiismeretvizsgálatainknál különösen szem előtt tartjuk. — Emlékgondolatunk a zsoltáros szava legyen: „A gonoszságot gyűlölöm és megvetem.”⁶⁶

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk az Olajfák hegyén gyötrődő Jézust.⁶⁷ Látja mindazokat a borzalmakat, amelyeket a bűn hozott a földre. Látja Isten megvetését a bűnben elvakult emberek részéről; látja a sátán trónraemelését s mindezek látása a borzalom véres könnyeit sajtolja ki szeméből. Olyan szomorúság fogja el, hogy angyal támogatására van szüksége.⁶⁸ Boruljunk le melléje a vérharmatos fűbe és igyekezzünk szorongását hálás, részvevő, hódoló szeretetünkkel enyhíteni.

ELSŐ PONT

Bánatunk mindenföltrevaló legyen. — Bánatunk mindenföltrevaló akkor lesz, ha az elsősorban Isten

⁶⁶ Iniquitatem odio habui, et abominatus sum. (Ps. CXVIII, 163.)

⁶⁷ Coepit contristari et moestus esse, pavere et taedere. (Matth. XXVI, 87; Marc. XIV, 33.)

⁶⁸ Apparuit illi Angelus de coelo, confortans eum. (Luc. XXII, 43.)

megbántásának gondolatából fakad. És vajjon van-e szempont, amely ennél jogosultabb volna? Mert nem vagy-e Te minden szeretetre méltó, én Istenem? S lehet-e megbántásodnál nagyobb rossz a világon? S a pokolnál, a bűn következményénél is szörnyűbb rettenetesség? Mi ehhez képest a föld minden szerencsétlensége: vagyon, egészség, hírnév elvesztése, szeretteink halála? Mert mindez önmagában bármily súlyos, fájó csapás legyen is: Isten szeretetének, az örökkétartó boldogság elvesztésének gondolata mellett elenyésző semmiséggé törpül. Nem a józan ész parancsa-e hát, hogy a bűnt, Isten megbántását mindennél nagyobb szerencsétlenségnek tartsuk? Isten nem kívánja tőlünk, hogy olyan érzékelhető fájdalommal sirassuk bűneinket, mint amilyennel az édesanyánk, a jegyesünk halálát siratnánk, mert hiszen érzelmeinknek nem vagyunk urai; azt azonban megköveteli, hogy a bűnben az egyetlen igazi rosszat lássuk s készek legyünk bárminek az elszívására azért, hogy ettől a legfőbb rossztól megszabaduljunk. Arra nincs semmi szükség, hogy előre elgondoljuk: egyes gyötrelmeket, pl. kínzást, vértanúhalált stb. elvállalnánk-e inkább, mintsem vétkezzünk, mert hiszen szükség nélkül, előre nem adja meg Isten azt a kegyelmet, amely az ilyen erőpróba kiállításához szükséges. Mondjuk azonban egyszerű szívvel: ha ebbe a helyzetbe kerülnék, egész lelkemből kérném a jó Istent: jöjjön segítségemre kegyelmével. Bízom benne, hogy nem utasítaná el kérésemet és ez a bizalom erőt ad ahhoz, hogy már most kimondjam: történjék velem bármi rossz inkább, mint hogy vétkezzem!

MÁSODIK PONT

Bánatunk természetfölötti legyen. — Ha bánatunk természetes szempontokból fakadna, semmi értéke nem volna a természetfölöttiség rendjében, mint ahogy emberi természetünk sem képes rá, hogy önmagában természetfölötti értékeket hozzon létre. Szent Páltól is halljuk, hogy önmagunktól egyetlen üdvös gondolatunk, egyetlen érdemszerző szavunk vagy cselekedetünk nem lehet. Tőled kell hát kérnünk, Isten Lelke, a bűnbánat kegyelmét, azét a bánkódását, amely természetfölötti szempontból nézve sirassa a bűnt. Mert ha csak azért utálnánk a bűnt, mert földi szempontból nézve kárunkra volt, egészségünknek, hírnevünknek ártott, becsüle-

tünket tönkretette: értéktelen, terméketlen volna a bánatunk. Üdvösség csak akkor fakad belőle, ha természetfölötti indítóokból táplálkozik: ha a lélek azért fáj, lalja bűnét, mert általa eltávolodott Istentől, elvesztette örökösödési jogát a mennyországra, mert a sátán zsoldosává lett s félő, hogy kárhozát lesz az osztályrésze. Mert megbántotta Istent és szembehelyezkedett atyai akaratával. Ez a gondolat föltétlenül szívbeli töredekemre, megalázkodásra késztet bennünket.⁶⁹ — Keresztrefeszített Jézusom, te, egyedül csak te tudod életre kelteni szívemben ezeket az érzelmeket. Hullasd véred egyetlen cseppjét szívemre, hogy meglágyuljon, szent sebeid ihlessék lelkemet szeretetre, bűnbánatra, üdvös erőfeszítésre! Segíts kegyelmeddel, hogy gyónásaimat mindig a te tiszta szeretetedből fakadó, természetfölötti bánattal végezzem.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Minthogy a bűnök bocsánatának egyik föltétele, hogy bánatunk hitből fakadó legyen, hólnapi elmékedésünkben azt tesszük megfontolás tárgyává, 1. hogy a bűn, mint Isten személyes megbántása, a legnagyobb mértékben méltó rá, hogy rajta bánkódjunk; 2. hogy a körülmények mennyire súlyosbíthatják a bűneinkért ránk háruló felelősséget. — Ezután pedig elhatározzuk: 1. hogy mielőtt gyónni menénk, bűneinket e szempontból is tüzetesen átgondoljuk, 2. s azt mindennapi lelkiismeretvizsgálatunknál is szem előtt tartjuk. — Emlékgondolatunk a tékozló fiú szava lesz: „Atyám, vétkeztem ellened és az ég ellen: nem vagyok méltó fiadnak hivatni.”⁷⁰

Reggeli elmékedés. — Imádjuk Jézusunkkal egvesülve térdenállva a mennyei Atya felségét⁷¹ s kérjük bocsánatát a bűn által rajta ejtett sérelmekért. Csatlakozzunk érzelmeinkkel Üdvözítőnk szent Szívének ér-

⁶⁹ Cor contritum et humiliatum. (Ps. L, 19.)

⁷⁰ Pater, peccavi in coelum et coram te: jam non sum dignus vocari filius tuus. (Luc. XV, 18, 19.)

⁷¹ Positis genibus, orabat. (Luc. XXII, 41.)

zelmeihez és kérjük, hogy engesztelő munkájából nekünk is részt juttatni kegyeskedjék.

ELSŐ PONT.

A bűn, mint Isten személyes megbántása, legmélyebb bánkódásunkra méltó. — Én Uram, én Istenem! Milyen esztelennek kellene magamat mondanom, ha pusztá kívánságodat is figyelmen kívül hagynám s nem engedelmeskedném szavaidnak, ha csak ennyit mondaról is: „jobban szeretném, ha ezt tennéd és ezt vagy amazt nem tennéd”. Te azonban, Uram, tudod, hogy tompalelkű teremtményed vagyok, tudod, hogy pusztá óhajtasod nem mozdítaná meg lomhaságomat, teremtoi tekintéllyel lépsz hát elélem és parancsba foglalod kívánságodat. Felelhetem-e rád tekintetemet, Uram, ha meggondolom, hogy nemcsak óhajtasóddal, de parancsaiddal is szembehelyezkedtem? Én, a teremtmény, a tehetetlen földi féreg, akit Te egy tekintetteddel gemsemmisíthetsz és csupán nagy irgalmasságodból tartasz meg a földön, arcátlan meggondolatlanságomban megcsúfoltam a te akaratodat és lefitymáltam törvényeidet. Pedig én mennyire megkívánom, hogy mások tiszteletben tartsák akaratomat s a tőlem függök még óhajtasaimhoz is alkalmazkodjanak! Mennyire meggondolom, hogy szembehelyezkedjem-e valamiben a világ törvényeivel, ismerőseim, barátaim körének ízlésével, felfogásával, arra meg éppen dehogy tudnám rászánni magam, hogy kíméletlenül megsértsem őket. Miért hát, hogy éppen Tereád nem vagyok ilyen tekintettel, reád, akinek kezéből ingyenes szeretetajándékképpen kaptam életemet, testemet, lelkemet, minden anyagi és lelki javamat, s aki mindezeket fölül soha el nem múló mennyei boldogságot is tartogatsz a számomra! Tudom jól, hogy Te csak végtelenül méltányos követelésekkel állsz elélem, amelyeket értelmem is, lelkiismeretem is helyesel s én mégis esztelen módon figyelmen kívül hagyom azokat és megteszem, amit tiltasz, elmulasztom, amit parancsolsz. Elfordulok tőled maroknyi földi csillogásért, múló élvezetért s érthetetlen semmiségért oda dobom örökértékű kincsemet: a te szeretetedet. — Irgalmazz Uram, szolgálád vakságának!

MÁSODIK PONT

Azok a körülmények, amelyek súlyosbítják bűneinkért tartozó felelősségünket. — 1. *A hitszegés.* A keresztségben, annyi gyónásban s áldozásban hűséget fogadtam Neked, Istenem s ime: hűtlenül megszegtem ígéretemet. Uram, hihetsz-e még a szavamnak? 2. *A hálátlanság.* Jézus meghalt értem, nekem adta magát szeretete szentségében, itt marad a földön, tabernákulumainkban, hogy a közelemben lehessen, kegyelmeinek kincseivel áraszt el lépten-nyomon, féltő szeretettel kíséri lépteimet: s én mégis hűtlenül elfordulok tőle, hálátlansággal viszonzom gyöngéd gondoskodását. 3. *Lázadás* is a legfőbb Uralkodó, a legjobb Atya, a leghibeibb jóbarát ellen. A zsidók nem ismerték Jézust, nem tudták: kit feszítenek benne keresztre, én azonban tudom; én ismerem Jézust s mégis megostorozom bűneimmel, mégis keresztfeszítem! — Ó Jézusom, hogyan kérjek tőled bocsánatot alacsony vakságomért? Hogyan járjak kedvedben, hogy megengeszteljelek gonoszságaimért?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzőesti átgondolás. — Holnap a bűnbánat további okairól fogunk elmélkedni: arról a visszatetszésről, amelyet Istennek a bűn, és pedig 1. mind a bocsánatos, 2. mind a halálos bűn okoz. — Azután pedig elhatározzuk, 1. hogy a legnagyobb gonddal kerüljük a legesekélyebb bocsánatos bünt is, mivel Isten szemében az is utálatosság; 3. mélységes szívfájdalommal siratjuk életünk minden napján mindama halálos bűnöket, amelyekkel szerencsétlenségünkre Istent valaha is megbántottuk. — Emlékgondolatunk a zsoltáros szava legyen: „Bűnös mindig ellenem van.”⁷²

Reggeli elmélkedés. — Bűnösségünk tudatában reszketve boruljunk le Isten igazságossága előtt, amely kérlelhetetlen gyűlölettel üldözi a bűnt.⁷³ Igazságosságod, Istenem, olyan, mint az Isten hegyei, ítéleteid ha-

⁷² Peccatum meum contra me est semper. (Ps. L. 5.)

⁷³ Odio sunt Deo impius et impietas ejus. (Sap. XIV. 9.)

talmas mélységek.⁷⁴ Istenem, imádom igazságodat, de egyúttal szeretem is, mert Tebenned minden szeretetreméltó s egyforma szeretettel áldlak, dicsőítlek igazságosságodban és jóságodban egyaránt.

ELSŐ PONT

Sirassuk meg bocsánatos bűneinket is. — Isten, a legtökéletesebb tisztaság és egyenesség, irtózik a bűn minden fajtájától akkor is, ha az jelentéktelennek látszó bocsánatos bűn alakjában jelenik meg és súlyos büntetéssel bünteti a másvilágon, sőt nagyon gyakran itt, a földi életben is. Lót felesége kíváncsiságból vétkezett és sóbálványá változott.⁷⁵ Egy ember szombatnapon fát szedegetett. Halállal lakoljon, kövezzék meg, mondta az Úr.⁷⁶ Mózesnek az Istenbe vetett bizalma ingott meg és ime, büntetésből nem mehetett be az ígéret földjére, amelyért pedig negyven éven keresztül küzdött, fáradott.⁷⁷ Egy próféta a kelleténél továbbidőzik egy helyen, ahová küldték: oroslán tör elő az erdőből és felfalja.⁷⁸ Dávid, hogy titkos hiúságát kielégítse, népszámlálást tartott s az Úr nyomban megtizedelte népét, pusztító pestisjárványt küldve rá.⁷⁹ Pedig csak bocsánatos bűn volt az, amit elkövettek. De végeredményben a bocsánatos bűn is lázadás Isten ellen, könnyelmű nemtörődésből eredő szembefordulás Isten akaratával. Folt. Hiba. Hiány. S lelheti-e Isten kedvét foltban, hibában, hiányban? S elképzeltető-e hogy foltos, ferde lélekesonkokat kedvteléssel öleljen szívére s majdan közel engedjen magához Ő, aki csak abban lelheti tetszését, ami fehér, ami egyenes, ami hiánytalan? — Vizsgáljuk magunkat: nincs-e főképp szokásos és meg nem bánt bocsánatos bűnünk, amely közénk és Isten közé férkőzik és amely megakadályozza, hogy gyermeki közvetlenséggel simulhassunk Atyánk karjaiba. — Ne dédelgessük, ne mentegessük ezentúl kisebbnek mondott hibáinkat, de dolgozzunk ellenük következetesen, lankadatlan éberséggel.

⁷⁴ Justitia tua sicut montes Dei: judicia tua abyssus multa. (Ps. XXXV. 7.)

⁷⁵ Gen. XIX. 26.

⁷⁶ Num. XV. 32.

⁷⁷ Deut. I. 37.

⁷⁸ III Reg. XIII. 22, 21.

⁷⁹ II Reg. XXIV. 15.

MÁSODIK PONT

Mélységes szívfájdalommal sirassuk súlyos vétkeinket. — Ha a pokol rettenetes gyötrelmeire gondolunk és arra, hogy azok, akik ott kínlódnak, valamikor Isten gyermekei voltak, akikért Jézus életét adta: akkor megértjük, milyen nagy rossz a halálos bűn! Hogy Istennek egyetlen tudatos, szabad akaratból eredő megsértése elégséges ahhoz, hogy ezt az áldozatos, gyöngéd, nagy szeretetet soha meg nem szűnő elhidegüléssé, utálatná változtassa. Vagy gondoljunk az angyalokra, Isten teremtoi működésének remekeire: ragyogó tisztaságú, hiánytalan tökéletességű lények voltak, kristályos tükörképei Isten tökéletességének s ime: Urunk akaratával való egyetlen szembehelyezkedésük elegendő volt hozzá, hogy mindörökre elvettessenek és saját elvétéssel lelkek millióinak kárhozát okozzák. — Ó, Uram, ha végtelen tökéletességed ennyire irtózik a bűntől, ha kezded remekművét, az angyalokat így büntetted, milyen sors vár reám, utolsó, szolgálalkú teremtményedre? Rám, aki nem egyszer, de százszor és ezer-szer megszegtem törvényedet, aki lázadó szolgád, hűtlen gyermeked voltam.⁸⁰ — Vagy vegyük szemügyre Ádám bukását: egy alkalommal vétett az Istennek tartozó engedelmesség ellen s ez egyetlen bűnös cselekedete nemcsak őt magát fosztotta meg Isten gazdag ajándékaitól, amelyekkel őt elhalmozta, hogy már földi életét is derűsen széppé, békéssé, boldoggá tegye, de megfosztottsága szomorú örökségképp átszállt utódaira, reánk, emberekre is, akik az ő vétke folyományaképp megromlott természettel, bűnben születünk, kín és gyötrelmem; küzdés és fáradalmak közt élünk és menthetetlenül kárhozat lett volna az osztályrészünk, ha Isten irgalmassága meg nem könyörül rajtunk s egyetlen Fiát oda nem adja megmentésünkre. És ez, ez a pont az, amelvikből legjobban megértem: mennyire gyűlölöd a bűnt, jó Istenem! Kezembe veszem a feszületet és elgondolom: ime, ez, akinek a képét nézem, Isten egy-szülött Fia volt, ő maga is Isten és mégis: ezt kellett elsenvednie, mert szeretetből, önként vállalt áldozattal eleget akart tenni bűneinkért. Ha ez az ára a bűnnek,

⁸⁰ Si sic actum est cum angelo, quid de me fiet, terra et cinere? (S. Bern.)

*mi lehet akkor maga a bűn?*⁸¹ — Gondolkodjam rajta ebben a megvilágításban sokszor, behatóan és főképp: sirassam meg lelkem mélyéből bűneimet — minden egyes bűnömet — és kérjem Isten kegyelmét, hogy annak segítségével soha, de soha el ne kövessék többé egyetlen egyet sem.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

PÉNTEK

Előzesti átgondolás. — Holnap Urunk szent sebeiről fogunk elmélkedni, amelyeket az Egyház ma különös ájtatosságunkba ajánl. Ez elmélkedés folyamán meg fogjuk érteni: 1. mennyire megokolt ez az ájtatosság és 2. mennyi kegyelem fűződik hozzá. — Elhatározzuk: 1. hogy a fészületet mindig szemünk előtt tartjuk, gyakran tekintünk rá szeretettel és gyakran, tisztelettel, áhítattal csókoljuk meg a szent sebeket. 2. Gyakran végzünk önmegtagadást Urunk szent sebei iránt való áhítatból. — Emlékgondolatunk Izaiás szava legyen: „Bűneink az okai sebeinek.”⁸²

Reggeli elmélkedés. — Boruljunk le imádattal Urunk Jézusnak keresztje előtt s a hála, a szeretet, a bűnbánat érzelmeivel emeljük tekintetünket szent kezének, lábának, oldalának sebeire. Ó, milyen sokat beszélnek nekünk ezek a sebek: emberi értelemmel föl nem mérhető szeretetről, jóságról, irgalomról! De megnyit beszélnek háláról, engesztelni-akarásról, örömszerzésről, lelkes odaadásról is, amivel im e sebek Hordozójának elkötelezettjei vagyunk!

ELSŐ PONT

A szent Sebek tisztelete megokolt áhítatgyakorlat. — Nem embernek, de szívtelen szörnyetegnek mondaná mindenki azt a gyermeket, aki megindultság nélkül, közömbösen nézné azokat a sérüléseket, amelyeket atyja akkor szenvedett, amikor valamely nagy veszélyből, nagy áldozat árán mentette ki fiát. Még ennél is alacsonyabb lélek volna azonban az, akit megindultság, részvét nélkül hagyna Üdvözítőnk sebeinek látása. Hi-

⁸¹ Si in viridi ligno haec faciunt, in arido quid fiet? (Luc. XXIII, 31.)

⁸² Vulneratus est propter iniquitates nostras. (Is. LIII, 5.)

szen Urunk Jézus akkor szerezte ezeket a sebeket, amikor a legkegyetlenebb szenvedések magáravállalása által lefizette bűneink váltságdíját és újra megnyitotta előttünk az elvesztett mennyország kapuit. Az üdvösség forrásait nyitotta meg számunkra Jézus ezekben az önként vállalt sebekben, amelyekből szabadon meríthet mindenki, aki bizó szívvel közeledik hozzájuk.⁸³ „Ó, keresztény lélek — így kiált fel Szent Bonaventura — hogyan lehetséges, hogy fel nem ujjongasz a boldogságtól, ha ezekre a szent sebekre gondolsz? ⁸⁴ Üdvözítőnk felnyitotta kezét, lábát, oldalát és te nem sietsz oda betérni!⁸⁵ Megnyitotta oldalát, hogy neked adhassa Szívét s te nem egyesíted vele szívedet?⁸⁶ Ez az én nyugalom helye.⁸⁷ Különösen szent oldalsebe nyílásánál tartózkodom szívesen; beszélek Mesterem szívéhez és megnyerek tőle mindent, amire csak vágyom.⁸⁸ „Ó Jézus — fohászodik ugyanilyen értelemben Szent Bernát — kinyitattad oldaladat, hogy könnyebben hozzáférhessünk szent Szívedhez.”⁸⁹ Elmélkedjünk gyakran e szent sebekről, mint Urunk szeretetének látható bizonyítékairól és kegyelmeinek kiapadhatatlan gazdag forrásáról.

MÁSODIK PONT

Sok kegyelem fűződik ehhez az ájtatossághoz. — E szent sebekben mindent megtalál a lélek, ami üdvössége szempontjából szükséges vagy hasznos.⁹⁰ „Sehol nem

⁸³ Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. (Is. XII, 3.)

⁸⁴ O anima, quomodo potes te continere?

⁸⁵ Dulcissimus Jesus pro te vulneratus est, et ad ipsum negligis festinare.

⁸⁶ Pro nimio amore aperuit latus, ut tibi tribuat corpus suum.

⁸⁷ Bonum est nos hic esse. (Matth. XVII, 4.)

⁸⁸ Ibi loquar ad cor ejus, et ab ipso quod voluero impetrabo.

⁸⁹ Ad hoc perforatum est cor tuum, ut nobis patescat introitus: ad hoc vulneratum est cor tuum, ut in illo habitare possimus, et per vulnus visibile, vulnus invisibile, amoris videamus. Liceat mihi sugere mel de petra, oleumque de saxo, id est, gustare et videre quoniam suavis est Dominus. (Serm. III, De Pass. Dom.)

⁹⁰ Omnia utilia et necessaria sibi, dice S. Bonaventura, abundanter ibi invenit, nec opus est ut extra, aliquid quaerat. (Collat. 7.)

találtam — mondja Szent Ágoston — olyan orvosságot, amely ennél hatásosabb lett volna a lélek minden betegségében.”⁹¹ Szent Bernát tapasztalata ugyanezt mondja: „Legyen bár mégolyan beteg a lélek, ha szorgalmasan elmélkedik Jézus szent sebeiről, meggyógyul.”⁹² De maga Jézus is ugyanezt mondja egyik prófétája által: „Sebeimre néznek és meggyógyulnak.”⁹³ „Jézus Szíve óceán, sebei pedig a csatornák, amelyek kegyelmeinek és irgalmasságának vizeit hozzánk vezetik.”⁹⁴ E sebekből fakad az élő hit s az Istenbe vetett bizalom.⁹⁵ Ha behatóan elmélkedünk a szeretetnek arról a túláradó bőségéről, amelyről e sebek tanuskodnak, szívünk lángra gyúl és már csak szeretet lesz az életünk.⁹⁶ Szent Ágoston a szenvedésben erősségnek, a megpróbáltatásban menedékhelynek, a lélek betegségében gyógyító írtnak nevezte ezeket a szent sebeket. Aquinói Szent Tamás belőlük merítette tudományát, Assisi Szent Ferenc lelkében pedig e szent sebekről való elmélkedés közben lobbant lángra a szeráfi szeretet tüze s testére akkor íródtak rá kitörülhetetlenül Jézus csodás szeretetének vérrózsái, a szent sebek. Szent Bonaventura feszületének lábai elkoptak a sok csókolástól és az assisi Szentnek ez a legmértőbb tanítványa szüntelen a szent sebek iránt való áhítatra intette híveit.⁹⁷ Ugyanezt teszi Krisztus Követése is, ezt mondván: „Ha nem tudtok a magasba emelkedni a szemlélődés szárnyain, húzódjatok

⁹¹ In omnibus non inveni tam efficax remedium quam Christi vulnera. (Manual. c. XII.)

⁹² Quid tam efficax ad curanda conscientiae vulnera, quam Christi vulnerum sedula meditatio? (Serm. LXII, in Cant. IV, 7.)

⁹³ Aspicient ad me, quem confixerunt: et plangent. (Zach. XII, 10.)

⁹⁴ Ego fidenter quod ex me mihi deest usurpo mihi ex visceribus Domini, quoniam misericordiae affluunt, nec desunt foramina per quae affluunt. (In Cant. LXI.)

⁹⁵ Infer digitum tuum huc... et noli esse incredulus, sed fidelis. (Jó. XX, 27.)

⁹⁶ Ubi infirmis securitas et requies, nisi in vulneribus Salvatoris? Tanto illic securior habito, quanto potentior est ad salvandum. Clamat clavus, clamat vulnus, quod Deus vere sit in Christo mundum reconcilians sibi. (In Cant. LXI.)

⁹⁷ Quanta credis animam frui dulcedine? Certe exprimere tibi nequeo, sed experire et scito. (S. Bonav. Stim. am. c. I, p. 1.)

meg alázatosan Jézus szent sebeiben s erőt, vigasztalást fogtok meríteni belőlük.”⁹⁸ Ezt tesszük-e mi is?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünk folyamán vissza fogunk térni 1. a nagyböjti idő lezárult első felének átgondolására és 2. megfontoljuk: hogyan szenteljük meg annak második felét. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy imafohászok gyakori ismétlése által gyarapítani igyekszünk magunkban az elmélkedésnek és imádságnak szellemét 2. és gondunk lesz rá, hogy lelki olvasmányainkból hasznot merítsünk. — Emlékgondolatunk Szent Ágoston szava legyen: „Féljük az előttünk elhaladó Jézust.”⁹⁹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust a pusztá magányában, amelynek a nagyböjtben üljük emlékét. Az isteni remete példájával e szent időszak alatt életünk megjavítására serkent bennünket. Gondoljuk meg: hogyan feleltünk meg e kívánságának eddig és hogy fogunk megfelelni neki ezután.

ELSŐ PONT

A nagyböjt első felét nem töltöttük Isten szándéka szerint. — Hogy megértsük, miben hibáztunk ez idő alatt, gondoljuk meg Isten színe előtt: milyennek kellett volna lennünk és milyenek voltunk valóban? — Tévedés volt azt hinni, hogy üdvössége felől bizonyosságban lehet az, aki éppen nem követ el nagy bűnöket. Az evangéliumi ifjú is megtartotta a parancsokat,¹⁰⁰ csak éppen nem volt hajlandó, hogy magasabb tökéletességre törekedvén eladja azt, amiye van és annak árát a szegények közt kiossza. Ez a hiány, ez a negatívum azonban elegendő volt ahhoz, hogy Jézus ajkaira e fohászt csal-

⁹⁸ Si nescis speculari alta et coelestia, requiesce in passione Christi, et in sacris vulneribus ejus libenter habita. Si enim ad vulnera et pretiosa stigmata Jesu devote confugis, magnam in tribulatione confortationem senties. (II Imit. I. 4.)

⁹⁹ Time Jesum transeuntem.

¹⁰⁰ Omnia haec custodivi a juventute mea. (Matth. XIX, 20.)

ja: „Nehéz a gazdagnak bejutni a mennyek országába,”¹⁰¹ amely szavak szomorú jóslását jelentik az ifjú örök elvetésének. Maguk az apostolok is kicsinyes módon versengtek egyszer maguk közt, amely versengés egyébként nem lépett túl a bocsánatos bűn határain.¹⁰² Urunk azonban mégis szokatlan szigorral utasította őket rendre: „Ha meg nem változtok, nem mentek be a mennyek országába.”¹⁰³ Mindezek a példák azt mutatják, hogy önmagát csalja meg az, aki azt hiszi, hogy biztosítja lelke üdvét már azzal, ha súlyos bünt el nem követ. Aki üdvözülni akar, annak tökéletességre kell törekedni és a jócselekedetek gyakorlásában kell szorgoskodnia.¹⁰⁴ Élni kell a vett kegyelmekkel és fel kell használni azokat, mert: „attól, akinek sokat adtak, sokat fognak követelni és akire sokat bíztak, többet fognak számonkérni attól.”¹⁰⁵ Ez a gondolat legyen a zsinórmértéke tökéletesülés utáni törekvésünknek. De vajjon ehhez alkalmaztuk-e az elmúlt nagybőjti félidő célkitűzéseit? Üdvözítőnk e szavai: „legyetek tökéletesek, amint mennyei Atyátok is tökéletes”, nem pusztán tanács, de komoly rendelet, amely szerint képességeink teljes latbavetésével kell dolgoznunk azon, hogy lelkünk hiányait kiküszöböljük s azt az elénk rajzolt isteni példaképhez minél hasonlóbba tegyük. — Komolyan gondoltunk-e eddig rá, hogy mai napunkhoz minden cselekedetünk tökéletesebb legyen, mint tegnap volt? Igyekeztünk-e kihasználni a szent időszak kegyelemeszközzeit, gyümölcsözővé tenni lelkünkben Urunk kinszenvedésének kegyelemkincseit? Vizsgáljuk lelkünket, hogy tiszta képét nyerjük mulasztásainknak.

MÁSODIK PONT

Hogyan használjuk fel a nagybőjt második félidejét?

— 1. El kell zárkóznunk a szórakozásoktól, hogy zavartalan elmélyülésben élhessünk, ami nélkül a lelkiekben

¹⁰¹ Quis ergo poterit salvus esse? (Ibid. 25.)

¹⁰² Quis eorum videretur esse major. (Luc. XXII. 24.)

¹⁰³ Nisi conversi fueritis et efficiamini sicut parvuli, non intrabitis in regnum coelorum. (Matth. XVIII. 3.)

¹⁰⁴ Magis satagite ut per bona opera certam vestram vocationem et electionem faciatis. (II Petr. I. 10.)

¹⁰⁵ Cui commendaverunt multum, plus petent ab eo. (Luc. XII. 48.)

való minden haladás elképzelhetetlen; 2. kerüljük még a legcsekélyebbnek látszó hibákat is és gyakran kérdezzük magunktól: a helyemben Istennek valamelyik szentje hogyan gondolkodnék, beszélne, cselekednék? Hogyan imádkoznék, hogyan viselkednék másokkal? S az így elgondolt példa szerint alakítsuk magatartásunkat. 3. Ne álljunk ellent semmiben a kegyelem sugallatainak, de bízzuk magunkat föltétlen ráhagyatkozással a Szentlélek vezetésére és hagyatkozzunk gyermeki bizalommal Isten akaratára. Ne mulasszuk el lelki olvasmányaink, szentbeszéddek, üdvös társalgások stb. után föltenni magunkban a kérdést: milyen gyakorlati hasznot húzhatok ebből vagy abból a gondolatból? 4. Izenjünk kérelhetetlenül hadat — húsvéti előkészületül — valamely hibánknak: önszeretetünknek, bírálható hajlamunknak, tétlenkedésünknek stb.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

NAGYBÖJT NEGYEDIK VASÁRNAPJA

Szent János VI, 1—15.

Abban az időben Jézus átkelt a Galileai, vagyis Tibériás tengeren. És nagy sokaság követte őt, mert látták a jeleket, melyeket azokon tett, akik betegek voltak. Jézus tehát fölment egy hegyre, és ott leült tanítványaival. Közel volt pedig húsvét, a zsidók ünnepe. Amint pedig Jézus fölemelte szemeit és látta, hogy igen nagy sokaság jön hozzája, mondá Fülöpnek: Honnan vesszünk kenyeret, hogy ezek ehessenek? Ezt azonban csak azért mondotta, hogy őt próbára tegye, mert ő tudta, hogy mit szándékozik tenni. Felelé neki Fülöp: Kétszáz denár áru kenyér nem elég nekik, hogy mind-egyiknek valami kevés jusson. Mondá neki tanítványainak egyike, András, Simon Péternek testvére: Van itt egy gyermek, kinek öt árpakenyere és két hala van: de mi az anyyinek? Mondá tehát Jézus: Telepítsétek le az embereket! Azon a helyen pedig sok széna volt. Letelepédtek tehát a férfiak, számra mintegy ötezren. Ekkor bevé Jézus a kenyereket, és miután hálát adott, szétszította a letelepédetteknek, hasonlóképp a halakból is, amennyit akartak. Mikor pedig jóllaktak, mondá tanítványainak: Szedjétek össze a fönnmaradt morzsalékokat, hogy el ne vesszenek! Összeszedték tehát, és tizenkét kosarat töltöttek meg az öt árpakenyér morzsalékaiból. Azok az emberek pedig látván a csodát, melyet Jézus tett, mondák: Ez bizony az a próféta, aki e világra jövendő. Jézus pedig, amint észrevette, hogy hozzá akarnak menni, hogy őt megragadják és királlyá tegyék, ismét fölsietett a hegyre, maga egyedül.

Holnapi elmékedésünk tárgya Jézus végtelen jósága lesz, amellyel megsokasította 1. a földi kenyeret testünk táplálására; 2. s méginkább az Eucharisztikus Kenyeret, hogy lelkünket táplálja vele az örök életre. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy étkezéseink alkalmával a hála érzelmeivel gondolunk az isteni Gondviselésre, mint e javak adományozójára; 2. hogy a szentáldozáshoz való gyakori járulással s gyakori szentséglátogatással is kifejezzük hálánkat az eucharisztikus Kenyér rendeléseért. — Emlékgondolatunk a zsoltáros szava

legyen: „Ó mily jó az Úr azokhoz, akiknek egyenes a szívük.”¹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus gyöngéd gondoskodását azok iránt, akik Őt a pusztába elkísérték. Szíve szánalommal telt el és csodálatos módon sietett a segítségükre, testük táplálására, amint később szeretetének még nagyobb csodájával az eucharisztikus Kenyeret adta a lelkek táplálására. Ő, csodája a szeretetnek, az irgalmasságnak!

ELSŐ PONT

Jézus megsokasítja a kenyeret testünk éhségeinek csillapítására. — Isten teremtő ereje lépett munkába, amikor Jézus a hegyen öt kenyeret és két halacszkát annyira megsokasított, hogy ötezer ember éhségét lecsillapította vele. A tömeg mélyen megrendült a történetek láttán és királlyá akarta kikiáltani a nagyhatalmú Csodatevőt. A mi értelmünk is meghatódottan, megdöbbenve áll meg az isteni mindenhatóság e szembezőkö megnyilatkozása előtt. Megrendülünk s nem jut eszünkbe, hogy hiszen az isteni Gondviselésnek ez a csodája csak köntöst, keretet változtatott: lényege ott a hegyen is ugyanaz, mint azé a megszokott, csendes csodáé, amely hosszú évezrek, talán évmilliók óta ismétlődik megszakítatlan folytonosságban s ismétlődni fog mindaddig, amíg szerves élet lesz a földön: Isten megsokasítja a földre vetett magot, hogy tápláléka, sőt inyes falatja is legyen az embernek,² akit szeretetből alkotott. Csiráztatja, megnöveszti, megérleli a veteményt s gondja van rá, hogy minden teremtményének juthasson belőle a föld minden pontján. Vajjon kinek jut eszébe, hogy megrendülve, hálás szívvel bámulja meg ezt a csodát és annak Művelője előtt, mint legfőbb ura, királya előtt hódoljon! Sőt hányan vannak, akik visszaélnék jótéteményeivel és arcátlan esztelen-séggel szembe fordulnak csodatevő Gondviselőjünkkel! Az ő jóságát azonban mindez nem befolyásolja: elküldi napfényét, harmatát a hálátlanok földjére csakúgy, mint az igazakéra. — Szerethetjük-e eléggé ezt a jóságos Atyát, lehetünk-e iránta eléggé hálásak?

¹ Quam bonus Israel Deus his qui recto sunt corde! (Ps. LXXII, 1.)

² Usque ad delicias.

MÁSODIK PONT

Jézus eucharisztikus Kenyeret is rendelt lelkünk táplálására. — A csodák egész világa fér el ebben az egyetlen misztériumban. Jézus nemcsak annyiszor sokszorosítja meg jelenlétét, ahány oltár, ahány áldozati ostya van a világon, de annyiszor, ahány paránya van ennek a megszámlálhatatlanul sok ostyának. Jézus mindig jelen van oltárainkon; a szent áldozat befejezése után csendben, észrevétlenül húzódik meg tabernakulumainkban, hogy ott, a szentély csöndjében szüntelenül köztünk legyen s imádkozzék értünk, emberekért, akik pedig nemcsak hogy olyan kevésbé méltányoljuk az ő áldozatának döbbenetes nagyságát, de nagyon sokszor tudatos tiszteletlenséggel, bántalmazással fizetünk szeretetéért. Válogatás nélkül odaadja magát lelki táplálékul mindenkinek, aki asztalához járul; elviteti magát a legundokabb betegségben szenvedőhöz, a legkoldusabb kunyhóba is; magához hív mindenkit, aki fáradt és támaszra, vigasztalásra szorul. Kegyelmeit korlátlan nagylelkűséggel bocsátja rendelkezésünkre, hogy mindnyájan meríthessünk belőle s mindnyájan elmondhassuk Jóbbal: „Hagyj közeledben lennem és bárkinek keze harcolhat ellenem.”³ Ennyi jóság láttán tehetünk-e egyebet, mint hogy kedvében igyekszünk járni eucharisztikus Jézusunknak? Neki az a vágya, hogy nekünk adhassa magát; a mi legfőbb vágyunk pedig az legyen, hogy Őt minél gyakrabban, minél méltóbb előkészülettel fogadjuk magunkhoz.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÉTFŐ

Előzőesti átgondolás. — Holnap, a bűnbánat okairól elmélkedve, meg fogjuk látni: 1. milyen sok bajnak okozója a bocsánatos bűn; 2. s mennyivel többnek a halálos bűn. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy irtózva kerüljük a legcsekélyebb bűnt is és megalázkodva kérünk bocsánatot Istentől minden bűnünkért, amellyel Őt életünk folyamán megbántottuk, 2. hogy a ragálynál is jobban kerüljük a bűnalkalmakat és saját erőnkben

³ *Pone me juxta te, et cujusvis manus pugnet contra me.* (Job. XVII, 3.)

nem bízva kérjük Isten segítségét, hogy éberré tegyen bennünket a bünalkalmak felismerésében és erőssé, kítartóvá azok elkerülésében. — Emlékgondolatunk a vámos szava legyen: „Uram, irgalmazz nekem, szegény bűnösnek.”⁴

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, akit sebbe öltöztettek, keresztre szögeztek bűneink. Bűneink a hóhér, mi magunk a poroszlók vagyunk. Ó Jézusom, kevélységem nyomta fejedre a töviskoronát, érzékiségem tépte ronggyá szent testedet, önakaratomhoz való ragaszkodásom szögeztet a keresztre. Ó megfeszített Jézusom, oltsd szívembe a bűn utálatát és segíts tisztán megértenem: mekkorát véték általa ellened s mennyit ártok vele önmagamnak.

ELSŐ PONT

Milyen bajokat okoz a bocsánatos bűn? — A jóvá nem tett bocsánatos bűn az örökkévalóságban talán elképzelhetetlenül hosszú időre megfoszt bennünket Isten látásától s késlelteti a mennyországba jutásunkat s azután is megfoszt bennünket a boldogság ama fokától, amelyre e bűnök elkövetése nélkül, vagy éppen az ezekkel ellentétes erények gyakorlása által juthattunk volna. Földi életünkben hátráltat bennünket abban, hogy Isten bizalmas közelségébe jussunk, gyöngíti hitünket, reményünket, szeretetünket, kegyelmi életünk elveszti elevenségét s lelkünk fogékonysága eltompul az örök igazságok iránt. Megfoszt bennünket továbbá a bűn a szívbeli ártatlanság tiszta örömeitől, az istenközelség, az áhítat gyönyörűségétől. Megrontja akaratunkat, tompítja lelkiismeretünket, leszállítja lelki igényeinket, hozzászoktat bennünket a bűn gondolatához, megalkuvóvá, lanyhává tesz bennünket. S hogy ez mit jelent, azt megtudjuk a Jelenések könyvéből: „Mivel sem hideg, sem meleg nem vagy, kezdlek kivetni számból.”⁵ Már pedig a szokássá vált bocsánatos bűn múlhatatlanul lanyhává teszi a lelket. — Látjuk mindebből: milyen veszedelmes ellensége a léleknek már a bocsánatos bűn is és mi mégis olyan kevéssé óvakodunk tőle s olyan könnyűséggel elkövetjük! — Uram, véd lelkembe a bűn gyűlöletét!

⁴ Deus, propitius esto mihi peccatori. (Luc. XVIII, 13.)

⁵ Utinam frigidus essem! (Apc. III, 15.)

MÁSODIK PONT

A halálos bűn kártevéseiről. — 1. Megfoszt Isten barátságától és utálatának tárgyává tesz. Bukásunk előtt Istennek szeretett gyermekei, kedvtelésének tárgya és a Szentlélek temploma voltunk. Tekintetünket bizalommal emeltük az égre; tudtuk, hogy Atyánk lakik ott, aki szeretettel néz le reánk. Attól a perctől kezdve azonban, hogy a bűn útjára léptünk, minden megváltozott. Hogyan is emelhetnénk ezután már égre a szemünket, amikor tudjuk, hogy Azt, aki ott lakik, csúfosan megbántottuk? Hogy szembefordultunk vele s ősi ellenségének zsoldjába álltunk? — 2. A halálos bűn elrabolja lelkünk békéjét s az önvád marcangolását zúditja reánk. Amíg tiszta volt a lelkünk, béke, derűs vidámság lakozott benne; a bűnnel azonban nyugtalanság, önvád, békétlenség költözött bele. Mert hiszen magadért teremtettél minket, ó Isten s rajtad kívül sem békét, sem boldogságot nem találhatunk. — 3. A halálos bűn megfosztja lelkünket eddig szerzett érdemeitől. Megértjük ebből, hogy egyetlen halálos bűn is akkora rossz, akkora lagadás, hogy egymagában elegendő hozzá, hogy akár egy hosszú emberélet gazdag érdemkészletét is ellensúlyozza és semmivé tegye.⁶ — 4. Mindezek után természetes, hogy, mivel önként elfordultunk Istentől, többé nem tarthatunk igényt arra sem, hogy valaha az örök haza polgárai, Isten látásának, a mennyország boldogságának részesei lehessünk. Mert mikor a sátán zsoldjába szegődünk, nem neki adtuk-e oda magunkat örök tulajdonul?⁷ — Uram, reszketve ébredek tudatára esztelen vakmerőségemnek és esdekelve kérlek: tartsd ébren lelkemben ezt a gondolatot és állj mellettem erősítő kegyelmeddel, hogy soha, soha halálos bünt el ne kövessék.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünk tárgya az erősfogadás lesz, amely lényeges kiegészítője a bánatnak. Meg fogjuk látni ennek az elmélkedésnek

⁶ Manum suam misit hostis ad omnia desiderabilia ejus. (Thren. I, 10.)

⁷ Vis, imus? (Matth. XXII, 28.)

a folyamán: 1. az erősfogadás szükségességét, 2. és kelleit. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy gonddal fogjuk kerülni a bűnalkalmakat, 2. és minden eszközt felhasználunk életünk megjavítására, akkor is, ha ez áldozatunkba kerül vagy akár ha anyagi hátrányunkkal jár is Emlékgondolatunk a zsoltáros szava lesz: „Kész vagyok Uram, igazságod törvényét teljesíteni.”⁸

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Istent, aki az ó- és újszövetség szentjeinek lelkében az Istenhez törekvésnek erős elhatározásait érlelte meg. Dávid gyűlöletet esküszik a bűnnek, amelyet megutál. „Elhatároztam: a Magasságbelinek jobbjá művelte bennem e változást.”⁹ Szent Péter szeretettől hajtott áldozatos munkálkodásával igyekezett jóvátenni bűnét; Magdolna erős elhatározással egyszersmindenkorra szakított bűnös életével; a vértanúk életüket adták oda, de nem lettek hűtlenné elhatározásukhoz, amellyel Krisztus híveivé szegődtek: Szent Ignác és Xavéri Szent Ferenc akaratak teljes labavetésével szakították el azokat a kötelekeket, amelyek a világi élet ragyogását, dicsőségét jelentették számukra és hallatlan áldozatok vállalásával egyedül Isten dicsőségének munkálására fordították életüket. — Dicsőítsük a Szentlélek munkáját ezekben a nagy lelkekben és kérjük: legyen erőssége a mi lelkünknek is.

ELSŐ PONT

Az erősfogadás szükségességéről. — Az erősfogadás — ellentétben a terméketlen, sápkóros jóföltételekkel, amelyek árnyékában zavartalanul virulnak tovább hibáink és rossz hajlamaink, — élő, erős akaratlendülés, szilárd elhatározás hibáink kiirtására, rossz hajlamaink lefékezésére. Olyan elhatározás ez, amely nem ijed vissza áldozatoktól, önmegtágadástól, amelyet sem érzelmi mozzanat, sem érdek, sem kedvtelés, sem utálat el nem tud téríteni kitűzött céljától. Az erősfogadás nem azt mondja: igyekezni fogok, hogy ne vétkezzenem többé, — de ezt: nem akarok, nem fogok vétkezni; kész vagyok inkább mindent elszemvedni, mindent oda-

⁸ Juravi, et statui custodire judicia justitiae tuae. (Ps. CXVIII, 106.)

⁹ Iniquitatem odio habui et abominatus sum. (Ps. CXVIII, 163.) — Dixi: Nunc coepi: haec mutatio dexterae Excelsi. (Ps. LXXVI, 11.)

áldozni, de többé nem vétkezem. Hogy nehéz ez az elhatározás? — Vegyünk példát a világ fiaitól, akik nagy áldozatokra képesek és semmiért nem tennének, nem engednének meg olyasmit, ami által hírnevükön, érdekeiken csorba esnék, mi pedig sokalánk örök boldogságunkért azt az árt, amelyet Isten megkövetel érte? — Az így felfogott erősfogadás szerves járuléka a szentségi bánatnak, mert aki szívből bánja bűneit, abban szükségképp ott él az eltökélt szándék is, hogy azt soha többé el nem követi. Erősfogadás nélkül tehát nincs igazi bánat, következésképp bűnbocsánat sincs és megigazulás sincs. Isten csak akkor bocsátja meg bűneinket, ha azokat szívből megbánjuk s az isteni fölség megcsúfolása volna, ha ilyesmit mondanánk neki: én ugyan idejöttem, hogy meggyónjam a bűneimet s kérlek is, hogy megbocsáss, azt azonban ne is gondold, hogy ha alkalom kínálkozik, újra meg nem bántlak.¹⁰ Vizsgáljuk magunkat: hány gyónásunk volt érvénytelen, mert komoly javulási szándék nélkül végeztük? Különbben szeplőzné-e még ma is annyi bűn a lelkünket?

MÁSODIK PONT

Az erősfogadás kellékeiről. — Mind a bánatnak, mind az erősfogadásnak 1. *általánosnak*, vagyis legalább minden halálos bűnre kiterjedőnek kell lennie. Szent Jakab szerint „aki az egész törvényt megtartja, de egy ellen vét, valamennyiben vétkes lett.”¹¹ Fontos, hogy kiterjedjen szokásos bűneinkre, amelyeket könnyen, nagyobb ellenállás nélkül szoktunk elkövetni. Természetesen ez a gyöngye oldala lelkünk erődítményének, amelyet a sátán támadásai ellen legnagyobb gonddal kell megvédelmeznünk, megokolt tehát, hogy erre irányuljon a főfigyelmünk. 2. Erősfogadásunk legyen továbbá *mindenföltrevaló*, vagyis kell, hogy föltöltesse minden emberi szempontnak, minden világi érdeknek. Erős elhatározással kell fölkészülnünk rá, hogy minden földi köteleket széttejjünk, ha Isten akarata úgy kívánja. — 3. *Gyakorlati* is legyen az erősfogadásunk, vagyis az általános elhatározás mellett gondoljuk

¹⁰ Agere poenitentiam, nihil aliud est quam profiteri se ulterius non peccaturum. (Lactant.)

¹¹ Quicumque... offendat in uno, factus est omnium reus. (Jac. II, 10.)

el apró részletességgel: melyek azok az eszközök, amelyekkel célunkhoz közelebb juthatunk. Feltesszük magunkban, hogy a) mélyíteni fogjuk imaéletünket, mert hiszen ez a lelki előrehaladás első és legfontosabb kelleke; b) hogy éberek leszünk s különösen uralkodó hajlamunkat gondos figyelemmel ellenőrizzük; — c) hogy önfegyelmzésre törekszünk, aminek leghathatósabb eszköze az önkéntes önmegtágadások gyakorlása. Ezek edzik az akaratot s urrá teszik a megrontott természet fölött; elmélyülésre segítenek és aláássák a szenvedélyek uralmát. 4. Fontos továbbá, hogy erősfogadásunk *kitartó* is legyen, vagyis ne csak gyónástól a másikkig tartó időre, de mindenkorra kiterjedjen. Nem szeretheti Istent az, aki akár csak rövid időre is, tudatosan kivonja magát Isten törvényeinek tisztelete alól.¹² Vizsgáljuk magunkat: ilyen-e a mi erősfogadásunk?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünk tárgya a gyónás lesz s látni fogjuk, hogy annak elmaradhatatlan kellekei: 1. az alázatosság, 2. az őszinteség és 3. a teljesség. — Elhatározzuk ezután, hogy gondosan szem előtt tartjuk a gyónás érvényességének eme kellekeit, emlékgondolatnak pedig a Szentlélek szavait vesszük: „*ne szégyeljétek megvallani bűneiteket.*”¹³

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, akit irántunk való szeretete arra indított, hogy a bűnbocsánat szentségét rendelje. Tisztító fürdő ez, amely lemossa a lélek szennyét, csatorna, amelyen keresztül Isten kegyelme ömlik lelkünkbe s leghathatósabb eszköze annak, hogy földies hajlamaink meggyógyuljanak s a természetfölöttiek felé irányuljanak vágyaink. — Bár méltóképp tudnánk élni az isteni szeretetnek e csodálatos ajándékával!

ELSŐ PONT

Gyónásunk alázatos legyen. — Gyóntatónkban Krisztus helyettesét kell látunk s éppen azért mély tiszte-

¹² Non satis est dedisse prope totum, fraudis est retinuisse vel minimum. (S. Props.)

¹³ Non confundaris confiteri peccata tua. (Ecl. IV. 31.)

lettel, semmiségünk tudatában jelenjünk meg előtte. Lássuk benne továbbá lelkünk orvosát, aki előtt bensőnk sebeit, titkos fekélyeit kell föltárnunk; s végezetül lássuk benne bíránkat, aki fölmentő vagy marasztaló ítéletünket tartja kezében. Minthogy fölmentő ítéletet kizárólag csak kegyelmi alapon remélhetünk, méltányos, hogy mély alázatossággal jelenjünk meg bíránk előtt és bűnvallomásunkat alázatos, törődött lélekkel, szépítgetés, enyhítő körülmények felsorakoztatása nélkül, ellenkezőleg: a súlyosbító körülmények hangsúlyozásával végezzük. Őrizkedjünk attól, hogy bűneinket csak fölületes beszélgetés módján mondjuk el vagy éppen hogy másokra — egyénekre vagy körülményekre hárítsuk értük a felelősséget, de igenis: legyünk tudatában bűnös voltunknak és becsületes egyenességgel vádoljuk magunkat bűneinkért, szívbeli készséggel vállalva az értük járó megalázkodást.

MÁSODIK PONT

Gyónásunk őszinte legyen. — Bűnvallomásunk akkor őszinte, ha gyermeki nyíltsággal megvalljuk mindazokat a bűneinket, amelyekre emlékszünk, anélkül azonban, hogy az esetleges feledékenységgel miatt sokat nyugtalankodnánk. Emlékezőtehetségünk hiányait Isten sohasem fogja bűnnek minősíteni. Nem cselekszik okosan, aki túlozza bűneit, amint az a beteg sem jár el észszerűen, aki az orvos előtt nagyobbnak mondja betegségét, mint amilyen az valóban. Még nagyobbat hibázik azonban az, aki holmi csalafinta ügyeskedéssel leplezni igyekszik bűnösségét s olyan szavakba öltöztetve mondja el egyik vagy másik bűnét, amelyek alkalmasak arra, hogy a gyóntatót megtévezzék s hamis képét fessék előtte gyónója lelkiállapotának. Igazán őszinte csak akkor lesz a gyónásunk, ha hibáinkat sem nem nagyítva, sem nem kicsinyítve, azokért mást nem vádolva s magunkat nem mentegetve, keresetlen egyszerűséggel tárjuk fel lelkünket gyóntatónk előtt és az a törekvésünk, hogy az igazán olyannak ismerjen meg bennünket, amilyenek vagyunk. — Mindennél nagyobb azonban annak a hibája, aki egyik vagy másik bűnét álszégyenből, tudatosan elhallgatja. Az ilyennek jobb volna, ha egyáltalán nem is gyónna, mert ránézve a feloldozás nem áldást jelent, de átkot s lelki béke, üdvösség helyett lelkifurdalás, kárhozat lesz a gyümölcse.

Esztelen az, aki szégyeli bűnét megvallani a titoktartásra kötelezett pap előtt s nem fél attól a másiktól, igazi szégyentől, amikor eltitkolt bűnei az egész világ színe előtt nyilvánvalóvá lesznek. — Gondoljunk vissza eddig végzett gyónásainkra: szépítgetés, mentegetés nélkül vallottuk-e meg bűneinket, nem igyekeztünk-e tetszetős köntösbe öltöztetni őket? Becsületes nyíltsággal nevünkön neveztük-e vétkeinket, vagy bizonytalan, elmosódó értelmű szavakkal, homályos körülírásokkal igyekeztünk-e rútságunkat elleplezni? Gondoljuk meg: a gyóntató csak azt a bűnt bocsátja meg, amelyről vádoljuk magunkat s így megbocsátatlanul marad az a súlyos bűn, amelyet kiszépitve, enyhének feltüntetve gyónjunk meg.

HARMADIK PONT

Gyónásaink teljeseek legyenek. — Hogy gyónásunk teljes legyen, ahhoz nem elegendő, hogy halálos bűneinket egyszerűen elsoroljuk, de 1. pontosan meg kell határoznunk azok számát, körülményeit, következményeit. Pl. megbotránkoztattunk-e általa valakit? A megszólás fontos dologban több személy előtt történt-e? Előjáró, vagy Istennek szentelt személy ellen irányult-e? Gyűlölethől, bosszúságból történt-e? Vagy, ha engedetlenségről van szó: tudatos ellenszegülésből, megvetésből történt-e? — 2. Vádolnunk kell magunkat továbbá bocsánatos bűneinkről is. Ez nem szigorú rendelet ugyan, mindazáltal fölöttébb kívánatos, hogy megtegyük, a) mert nagyon sokszor magunk sem tudhatjuk, bocsánatos-e, súlyos-e egyik-másik bűnünk és így könnyen megtörténhetnék, hogy halálos bűnt is kihagyunk a gyónásból; b) ha bocsánatos bűneinket nem gyónjuk meg, gyóntatónk nem nyerhet világos képet lelkünk állapotáról, hajlamainkról, következésképp tanácsai is hiányosak lesznek; c) de üdvös a bocsánatos bűnök megvallása azért is, mert így figyelmünk jobban rátérelődik, a szentség kegyelme s a gyóntató intelmei pedig megkönnyítik az ellenük való küzdelmünket. — Gondoljunk vissza elmúlt gyónásainkra: kiterjedtek-e írásainkra: kiterjedtek-e azok minden bűneinkre?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzesti átgondolás. — Holnap a bűnbocsánat szent-ségének harmadik kellékéről, az elégtételről fogunk elmélkedni, hogy fölismerjük 1. annak fontosságát, 2. mibenállását és 3. módját. — Ezután pedig elhatározzuk: 1. hogy a kiszabott elégtételt lehetőleg minél előbb elvégezzük a gyónás után; 2. hogy készséges szívvel, bűneinkért való elégtételadás szellemében vállaljuk mindazokat a keresztek, amelyeket az isteni Gondviseles ránk küld, sőt bűneink jóvátételére önként is keresünk önmegtágadásra alkalmat étkezésben, vágya-ink, kedvteléseink fékezésében, kényelmünk feláldozásában, hajlamaink legyőzésében. — Emlékgondolatunk a trienti zsinat szava legyen: „A keresztény élet állandó vezeklés legyen.”¹⁴

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk isteni Üdvözítőnket, aki, hogy bűneinkért az isteni igazságosságot megengesztelje, kimondhatatlan szenvedéseket vállalt magára. Szélsőséges szegénységben született, állandó nehéz munkában élt és szörnyű kínok közt, a gyalázat fáján végezte életét. — Vajjon milyen kötelezettségnek éberszt tudatára ez a ragyogó példa minket, mindnyájunkat, akik szerető szívvel siratjuk, fáljaljuk a jóságos mennyei Atya megsértését?

ELSŐ PONT

Az elégtételadás fontosságáról. — Minden bűn bűnhődést, minden sértés elégtételadást követel. A végtelen Úr ellen elkövetett vétkünk végtelen bűnhődéssel volna csak jóvátehető, Te azonban Uram, elfelejtet, hogy veled szembe fordult s kezét emelte rád eltévelyedett gyermekek, ha az, bűnét belátva, bánkódva tér hozzád vissza és saját magát is bünteti hálátlan gonosz-ságáért.¹⁵ Mert ha az ártatlanság, az Istenember olyan kegyetlenül szenvedett mások bűneiért, nem méltányos-e, hogy maga a bűnös is kivegye részét az engesztelésből és önszántából is szenvedjen? Nem ugyanezt mondja Szent Pál is: „Örömet szenvedek értetek és

¹⁴ Tota vita christiana, perpetua debet esse poenitentia.

¹⁵ Ignoscis confitenti, sed seipsum punienti.

kiegészítem testemben azt, ami hija van Krisztus szenvedésének az ő teste: az Egyház javára.”¹⁶ Isten, az ő végtelen jóságában megbocsát ugyan, igazságossága azonban elégtételt követel. Ámde hogyan nyújthatna elégtételt véges teremtmény a végtelen Teremtő megsértéséért? Az igazságosság könyörtelenül elevtné a nyomorult lázadót, ha a végnélküli Irgalom meg nem szánná és segítségére nem sietne, rendelkezésére bocsátva az Istenember engesztelő véráldozatát, amellyel egyesülve, saját gyarló áldozata is örökértékű fizetőszközzé válik. Isten szeretetének remekműve ez: a jóság diadala az igazságosságon. — Hála, hála érte Neked, Szeretet Bölcsesége!

MÁSODIK PONT

Miben áll az elégtételadás? — A gyóntató által kiszabott elégtétel rendszerint elenyésző csekélység ahhoz, hogy jóvátételül szolgáljon az isteni fölség megbántásáért és inkább csak jelezni akarja, hogy bűneink megbocsátása után is adósai vagyunk Istennek engeszteléssel, jóvátétellel éppúgy, mint ahogy a gyermek is ösztönszerűn arra törekszik, hogy szülőjét az ellene elkövetett bántalomért a bocsánat elnyerése után is gyengéd kedveskedéssel megengesztelje s a neki okozott szomorúságot fokozott örömszerzéssel kiegyensúlyozza. Isten megbocsátott ugyan Ádámnak és Dávidnak, bűntetésüket azonban nem engedte el. Kérlelhetetlenül meg kellett fizetniök tartozásukért, az egyiknek utódaiban, a másikkal személyében és népében. A szentek szintén nem érték be a pap által kiszabott penitenciával, de önkéntes áldozatokkal is igyekeztek eleget tenni bűneikért. S mit szóljunk a purgatóriumbeli lelkek szenvedéséről? Bűneik bocsánatát ők is elnyerték már életükben, anélkül azonban, hogy ezzel az elégtételadás kötelezettsége megszűnt volna. — Jóságos Istenem, miért, hogy olyan könnyen elfelejtem, milyen nagy vétség a te megsértésed s milyen nagy árat kell fizetnem a jóvátételéért? Engedj szüntelenül ráemlékezmem, hogy önmagamnak vagyok ellensége, ha penitenciát nem tartok már e földön.

¹⁶ Adimpleo ea quae desunt passionum Christi in carne mea. (Coloss. I, 24.)

HARMADIK PONT

Hogyan tegyünk eleget bűneinkért? — 1. lelkiismeretes pontossággal végezzük el a gyóntató által rákrótt penitenciát. Nagy kegyelmek fűződnek hozzá, mint a bűnbánat szentsége jelentős alkotórészéhez s elbíráhatatlan lefitymálása volna a szentségnek s rajta keresztül Jézus Krisztusnak, ha fölületesen vagy egyáltalán nem végezném el. Éppúgy lekicsinylése volna a szentség kegyelmének, ha megkésve végeznénk el a kiszabott elégtételt, sőt érdemét is kevesbitenénk az időközben netalán elkövetendő bűnök által. — 2. Olyan nagy tisztelettel fogadjuk a bűneinkért rákrótt elégtételt, mintha Üdvözítő Jézusunk személyesen szabta volna ki reánk. Ismerjük be, hogy sokkal csekélyebb az, mint amit megérdemeltünk s fogadjuk hálás szívvel, a komoly elégtételadás szellemében s életünk megjavítására irányuló vágyódással. — 3. A szentségi elégtételadás mellett a penitencia szellemében viseljük mindazokat a bajokat és kellemetlenségeket, amelyeket a mindennapi élet ránk ró: munkáinkat és fáradalmainkat, testi és lelki szenvedéseinket, az időjárás szélsőségeit, a velünk együttélők hangulatváltozásait, az élet ezernyi kisebb és nagyobb keresztjét. Egyesítsük őket Jézusunk keresztjével s ajánljuk föl engesztelésül mindazokért a bántalmakért, amelyekkel a hálátlan emberek — mi magunk és mások is — illetik Üdvözítőnk jószágos Szívét. — 4. Mi sem méltányosabb, mint hogy ugyancsak a penitencia szellemében lemondjunk az élet örömeinek, kényelmeinek, szórakozásainak kereséséről, hogy megtagadjuk akaratunkat, hajlamainkat, kívánságunkat, önszeretetünket s keresve keressük az önmegtagadás alkalmait.¹⁷ A mélységes bűnbánat mellett Jézusunk iránti szeretet is ösztönözzön bennünket erre! — Ilyen szellemben igyekszünk-e eleget tenni bűneinkért?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — Holnap a szent Vérről fogunk elmélkedni, amelynek ünnepét a holnapi napon

¹⁷ *Ista felicibus; quo mihi balnea, epulae, convivia, qui in Dominum peccavi et periclitor in aeternum perire.* (S. Pacian. ap. Baron.)

üli a római Egyház. Meg fogjuk érteni ennek az elmélkedésnek a folyamán: 1. mennyi hálaival tartozunk Üdvözítőnknek szent Vére hullatásáért, 2. milyen kötelezettségeket ró ránk ez a fölbecsülhetetlen ajándék. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy fokozott erővel törekszünk Jézus szeretetére, aki Vére hullásáig szeretett minket; 2. hogy e szent Vér végtelen érdemeiben bízva, soha nem adjuk át magunkat a csüggedésnek, a kislelkűségnek. — Emlékgondolatunk Szent János szava legyen: „Jézus Krisztus megmosott minket bűneinktől saját vére által.”¹⁸.

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, aki utolsó csepp vérét is odaadta értünk. Legyünk halásak iránta ezért az adományáért s kérjük kegyelmét, hogy lelkünknek hasznára váljék ez a drága ajándék.

ELSŐ PONT

Legyünk halásak Üdvözítőnk iránt szent Vére hullatásáért. — A szeretetnek minő gazdag bőségére valana, ha valaki egész vagyonát odaáldozná embertársa jóvoltáért, vagy éppen ha vérének ontásával mentené ki valamely fenyegető szerencsétlenségéből. És vajjon Üdvözítő Urunk nem ugyanezt tette-e miértünk? Vegyük fontolóra: 1. e véráldozat végnélküli értékét. Hiszen nem a teremtett embernek, de a nagyhatalmú, örök Istennek a vére az, amely abban kiontatott s amelyet oltárainkon maga az örök Főpap mutat be dicsérő, engesztelő áldozatul az Istennek. Vegyük fontolóra továbbá 2. e véráldozat hatását: kiengeszteli Isten haragját bűnös teremtményei iránt;¹⁹ váltságdíjúl szolgál vétéségeinkért;²⁰ megtisztítja lelkünket²¹ és Isten irgalmát

¹⁸ Lavit nos a peccatis nostris in sanguine suo. (Apoc. I. 5.)

¹⁹ Justificati in sanguine ipsius, salvi erimus ab ira per ipsum. (Rom. V. 9.)

²⁰ Proposuit Deus propitiationem per fidem in sanguine ipsius. (Rom. III. 25.)

²¹ Habemus redemptionem per sanguinem ejus. (Eph. I. 7.) — Sanguis Christi... emundabit concientiam nostram. (Hebr. IX. 14.) — Pacificans per sanguinem crucis ejus sive quae in terris, sive quae in coelis sunt. (Coloss. I. 20.) — Per proprium sanguinem introivit semel in sancta. (Hebr. IX. 12.) — Sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel. (Hebr. XII. 24.)

esdi le a földre. 3. És ezt a drága kincset nem szükösen kiadagolva, de isteni nagylelkűségével hullatta reánk Jézus. Vérének egyetlen cseppje elegendő lett volna hozzá, hogy világokat megváltson vele, ámde azért Ő teljesen kiüresítette magát s a római katoná lándzsája nyomán vérének utolsó cseppjét is odaadta értünk. Semmit sem tartott meg magának, mindenét nekünk adta, pedig jaj! akkor is tudta már, hogy sokan lesznek, akik nem becsülik meg ezt a drága kincset s nemcsak hogy nem merítenek ebből a kiapadhatatlan értékforrásból, de gúnyolódva, szitkozódva fordulnak el tőle. S még ma is: nem száz- és százezer oltáron újítja-e meg ezt a véráldozatát és naponta nem millió és millió lelket táplál-e szent Testének, Vérének erejével? És mi mennyi hálát tanúsítunk Urunk Jézusunk iránt szeretetének ezért a pazar bőkezűségéért?

MÁSODIK PONT

Milyen kötelezettségeket ró ránk Údvözítünk véráldozata? — 1. Határtalan nagylelkűséget kell vinnünk istenszolgálatunkba. Ha Isten vérét adta értünk, vonakodhatunk-e mi attól, hogy neki áldozzuk akaratunkat, cselekedeteinket, kedvteléseinket, szenvedéseinket? Lehetünk-e alkudozó kalmárlelkek Azzal szemben, aki határokat nem ismerő szeretetében utolsó csepp vérét is nekünk adta? — 2. A szeretet lelkesedésével szolgáljuk ennek a szent Vérnek a tiszteletét a szentmiseáldozaton való áhítatos megjelenés, a szentségekhez való gyakori járulás és Isten kegyelmeinek tudatos felhasználása, továbbá napi munkánknak, szívünknek gyakran megismételt hálás felajánlása által. — 3. Korlátai ne legyenek annak a gyermeki bizalomnak, amelylyel e szent Vér érdemei iránt viseltetünk. Ám rettegjen, aggódjék az, aki nem ismeri Jézus kiontott Vérének értékét; mi azonban, akiket szent hitünk megtanított rá, hogy e szent Vér érdemeinek kiapadhatatlan forrásából merítsünk, szomorú szegénységi bizonyítványt állíthatnánk ki magunkról, ha ingadozó volna a bizalmunk. Akinek feszület a fegyvere, annak soha sincs oka aggályoskodó kislelkűségre. Én ugyan — sajnos, nem mondhatom el magamról, hogy „ártatlan” vagyok ennek az Igaznak a vérétől²², de kitért karok

²² Peccavi tradens sanguinem justum. (Matth. XXVII, 4.)

kal, alázatos lélekkel fordulok feléd s így fohászkodom hozzád, én Jézusom: „Szálljon rám a Véred,²³ rám és mindazokra, akiket nekem adtál; segíts, hogy mindnyájan egyek lehessünk Színed látásában, a boldog örökkévalóságban keresztül. Amen.”

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Holnap, a gyónásról szóló elmélkedéssorozatunk befejezéseképp azt fogjuk meggondolni: 1. hogy kötelességünk a gyóntató irányításához alkalmazkodni — 2. s hogy milyen legyen ez az alkalmazkodás. — Elhatározzuk ezután 1. hogy mind életmódunk irányítására, mind időnk beosztására, hibáink elleni küzdelemre és az erények gyakorlására nézve gyóntatónk tanácsát fogjuk kikérni s 2. főképp kételyeinkben, nehézségeinkben fogunk az ő irányításához alkalmazkodni. — Emlékgondolatként szolgáljanak Jób könyvének igéi: „Mindig a bölcs tanácsát kérjed.”²⁴

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus akaratát, aki amikor a damaszkusi úton Saul felkiáltására: „Uram, mit akarsz, hogy cselekedjem?”²⁵ nem engedi, hogy az saját maga döntsön további teendői felől, sem természetfölötti megvilágításban nem részesíti, de egy bölcs férfiúhoz, Ananiás tanítványhoz küldi tanácskérés végett.²⁶ — Tanuljuk meg ebből a példából, hogy fontos ügyeinkben sohasem a saját intésünkre támaszkodjunk,²⁷ de kérjük ki egy bölcs férfiú véleményét.²⁸

ELSŐ PONT

Alkalmazkodjunk gyóntatónk tanácsához. — Senki sem lehet bírása önmagának.²⁹ Önmagunk iránt nem vagyunk elfogulatlanok s „a legbölcsőbb is könnyen téved, ha ahelyett, hogy mások tanácsát kikérné, csak

²³ Sanguis ejus super nos. (Ibid. 25.)

²⁴ Consilium semper a sapiente perquire. (Tob. IV, 19.)

²⁵ Domine, quid me vis facere? (Act. IX, 6.)

²⁶ Tibi dicitur quid te oporteat facere. (Ibid. 7.)

²⁷ Ne innitaris prudentiae tuae. (Prov. III, 5.)

²⁸ Consilium semper a sapiente perquire. (Tob. IV, 19.)

²⁹ S. Basil., Orat. de Felic.

a saját ítéletére hagyatkozik”³⁰ — mondja Szent Bernát. Aki gyóntatójában csak bűnvallomásának meghallgatóját látja, nem pedig tanácsadót, akinek az irányítása szerint intézze lelkének ügyeit: olyan az, mint a kormány nélküli hajó, mint a vak, akit senki sem vezet, mint a beteg, akinek nincs orvosa. Tudja ezt a sátán is és különös szeretettel hiteti el a lélekkel, hogy nincs szüksége vezetőre s hogy saját ítélete szerint legbiztosabban eligazodik az élet útvesztőjében.³¹ Nézzük a szentek példáját: van-e köztük olyan, aki nem a gyóntatójának a tanácsaira hagyatkozott volna?³² Mózes a nép véneitől kér tanácsot. Dávidot két magánál kisebb próféta: Náthán és Gad irányítja. Saul Ananiáshoz küldi az Úr, aki maga is a „templomokban a tanítók közt ülve, hallgatá és kérdező őket.”³³ Isten akarata, hogy az emberek egymástól tanuljanak és egymáson csiszolódják az életbölességük. De erre tanít bennünket a tapasztalat is: mert nem általános-e a panasz, hogy mások hibáit tisztán látjuk, a magunkéival szemben pedig vakok vagyunk? Elfogultan ítéljük meg kötelezettségeinket, mulasztásainkat, képességeinket, hibánkat és erényeinket; szükség van tehát arra, hogy elfogulatlan bíró ítélkezzék fölöttünk. Ez az a gondolat, amely a következő szavakat adta Bourdaloue ajkára: „Nem sajnálkozhatom eléggé azoknak az elvakultságán, akik csak gyóntatót keresnek és nem lelki vezetőt, mintha bizony el lehetne választani egymástól a kettőt.”³⁴ Gondoljuk meg: nem volna-e oka rá a szent hitszónoknak, hogy mirajtunk is sajnálkozzék?

MÁSODIK PONT

Hogyan alkalmazkodjunk gyóntatónk irányításához?

1. Lelkivezetőnkben ne embert, ne bölcsét lássunk.

³⁰ Qui se sibi magistrum constituit, stulto se discipulum subdit. (S. Bern. Ep. LXXXII.)

³¹ Nullo alio vitio tam praecipitem diabolus pertrahit ad mortem, quam cum neglectis consiliis, persuaserit suo iudicio confidere. (S. Doroth. Doct. 5.)

³² Hanc viam tenere omnes sancti. (S. Vinc. Fer. De Vita spir.)

³³ Audientem illos et interrogantem eos. (Luc. II, 46.)

³⁴ Bourdaloue, Sermon per la XII Dim. dopo la Pent. 2-a p., 2-a suddivis.

de igenis lássuk benne Jézus Krisztus helyettesét,³⁵ bölcseségének szószólóját. Nyissuk meg hát előtte szívünket fenntartás nélkül, legyünk iránta föltétlen bizalommal. Ismertessük meg vele jó és rossz tulajdonságainkat, hajlamainkat, nehézségeinket, kísértéseinket s tegyük ezt azzal a becsületos, egyenes nyíltsággal, amelytől távol áll minden kertelés, minden mesterkedés, amely arra irányul, hogy jó véleményt ébresszen felőlünk a gyóntató lelkében. Tegyük félre minden álszégyent, minden hiúságot, gyűrjük le kérlelhetetlenül az emberfélelem, az önszeretet ágaskodásait. — 2. A lelkiatya intelmeit tisztelettel és bizalommal hallgassuk s kövessük minden szavát pontos lelkiismeretességgel még akkor is, ha saját ítéletünk annak az ellenkezőjét mondaná. — 3. Hagyatkozzunk lelki ügyeinkben olyan teljes önátadással lelkiatyánk vezetésére, hogy megkérdezése nélkül, semmibe ne kezdjünk és egyetlen tanácsát figyelmen kívül ne hagyjuk. Ha pedig mégis kétélyeink volnának egyik vagy másik szavát illetőleg, mondjuk meg azt neki nyugodtan, őszintén, azzal a szilárd elhatározással, hogy bármit mondjon is, hűségesen fogjuk tanácsát követni.

.Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

³⁵ Christi imaginem superiori meo superimposui. (Jo. Clim., Grad. 4.)

A SZENVEDÉS VASÁRNAPJA

Szent János VIII, 46—59.

Abban az időben mondá Jézus a zsidók seregének: Ki vádolhat engem közületek bűnről? Ha igazságot mondok nektek, miért nem hisztek nekem? Aki Istentől van, Isten igéjét hallgatja. Ti azért nem hallgatjátok, mert nem Istentől vagytok. Felelék erre a zsidók és mondák neki: Nemde jól mondjuk mi, hogy szamaritánus vagy és ördögöd van? Felelé Jézus: Nekem nincsen ördögöm, hanem tisztelem Atyámat és ti tiszteletlenséggel illettek engem. Én azonban nem keresem dicsőségemet; van, aki keresi és ítél. Bizony, bizony mondom nektek, ha valaki beszédemet megtartja, halált nem lát örökké. Mondák erre a zsidók: Most ismertük meg, hogy ördögöd van. Ábrahám meghalt és a próféták, és te azt mondd: Ha valaki az én beszédemet megtartja, nem ízleli meg a halált örökké. Vajjon te nagyobb vagy-e a mi atyánknál, Ábrahámnál, ki meghalt? És a próféták is meghaltak. Mivé teszed magad? Felelé Jézus: Ha én dicsóítem magamat, az én dicsőségem semmi. Az én Atyám az, aki engem megdicsóít, kiről azt mondjátok, hogy a ti Istenetek. De ti nem ismertétek meg őt, én pedig ismerem. S ha azt mondanám, hogy nem ismerem, hozzátok hasonló hazug lennék. De ismerem őt és beszédét megtartom. Ábrahám a ti atyátok, örvendezve óhajtotta, hogy megláthassa az én napomat; látta és örült. Mondák neki erre a zsidók: Még nem vagy ötven éves és Ábrahámot láttad? Mondá nekik Jézus: Bizony, bizony mondom nektek, mielőtt Ábrahám lett, én vagyok. Erre köveket fogtak, hogy megdobálják őt, Jézus azonban elrejtőzött és kiment a templomból.

Előzesti átgondolás. — A szent időszak, melybe ma belépünk, az Üdvözítő szenvedéseit dicsóíti. Hogy értékelni tudjuk, mekkora szeretetet tanúsít irántunk Jézus ebben a titokban, szemlélni fogjuk: 1. ki az, aki szenved és kikért szenved; 2. mit szenved; 3. micsoda javakat szerez meg nekünk szenvedésével. — Elhatároljuk: 1. Hogy a nagybőjt hátralevő részét a keresztfeszített Jézus iránt való szeretet érzelmeinek ápolásában, áhítatos összeszedettségben fogjuk tölteni. 2. Gyakran emeljük ajkunkhoz a feszületet, hogy azt a szeretet érzelmeivel megcsókoljuk. — Emlékgondola-

tunk az apostol szava legyen: „Szeretett engem és halálba ment értém.”¹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, aki a gyalázat és szenvedés tengerébe merült, hogy minket megmentsen. Ismételjük az apostol szavait: „Énérettem vette magára mindezt.” — Áldjuk és szeressük a szeretetrek e mélységét, legyünk részvétellel ennyi szenvedés iránt.

ELSŐ PONT

Ki az, aki szenved? Kikért szenved? — Jézus Krisztusnak irántunk való szeretetét semmi sem világítja meg jobban, mint a szenvedés misztériumának ezen két gondolatában rejlő ellentét. „Nagy Isten! — így kiált fel Szent Tamás — ha Te volnál a rabszolga és én volnék urad, a világ ámulatba esnék a hősies önfeláldozás láttán, amelyet a rabszolga ura iránt való szeretetből magára vállalt. De mit mondjunk akkor, mikor megfordítottját látjuk a beállításnak, mikor az Úr szenved hűtlen rabszolgájáért? Hiszen jól tudjuk, hogy a Golgota szenvedő Istene nagyhatalmú Úr, az egész világmindenség korlátlan parancsolója, aki azért alázta meg magát, azért vállalt magára szörnyű szenvedést, hogy lázadásban bűnös rabszolgáját a megérdemelt büntetéstől megmentse. Örök király Ő, aki feláldozza magát alattvalójáért; Teremtő, aki teremtményéért szenved, Isten, aki meghal egy nyomorult féregért!” — Szédítő mélysége a szeretetnek! — És még ha az, akiért ez a nagy Isten meghal, méltó tárgya volna szeretetének s legalább akarataival igyekeznék beállni annak örök terveibe. De nem! Hiszen tudjuk, hogy önmagától semmire nem képes ez a teremtmény s ha mégis van benne valami jó, az csak Teremtője tökéletességének halvány vetülete. De jaj! ezt az örökséget is hányszor tékozolta el, hányszor mocskolta be királygyermeki aranypalástját sárral, az utca szennyének undokságával! A Király azonban a sertések vályuja mellett is felismeri fiát, a szennyfoltos külső alatt is a királyi homlokot nézi, amelyre Ő maga esőkolta rá az istengyermekség letörülhetetlen bélyegét. Engedheti-e, hogy ez az isteni szikra, amelyet sárba hurcolt a té-

¹ Dilexit me, et tradidit semetipsum pro me. (Gal. II, 20.)

kozló fiú hálátlan lázadása,² örökre kialudjék? Hogy mindörökre sertések életének osztályosa legyen az, akinek homlokát annyi kedvteléssel formálta atyai keze, akinek lelke az Ő, az Isten lelkének kiáradása! A Teremtő, az Atya szíve szeretettől izzik: vérével mossa tisztára vesztébe rohanó gyermekét. Tudja, hogy az újra meg újra elfordul majd tőle, hogy esztelen módon megint csak szembehelyezkedik Teremtőjével, újra bemocskolja királyi köntösét, otromba módon sebet üt a legjóságosabb atyai Szívén, de most már mindez nem baj, nem jóvátehetetlen baj, mert hiszen ott a kimeríthetetlen kincseshánya, a kiontott Vér, amelynek egyetlen cseppje világok bűneit törli le, a pokol minden hatalmaságának erőfeszítését teheti csúffá. Most már nem jóvátehetetlen katasztrófa, ha beszennyeződik a királygyermek hófehér ruhája, hiszen csak meg kell utálnia a szennyet s szerető bánkódással kinyujtania kezét a hiborszínű váltságdíj után s Krisztus kiontott Vére megint ragyogóan tisztára mossa azt, ami az előbb mocskos volt s ismét az Atya szerető, szeretett gyermeke, aki az imént még a sertések soraiban érezte magát ott-hon s akire az örök eltaszítottság réme vigyorgott. Hála, hála Neked, irgalmas szeretet, hogy a hazatérés útját megnyitottad előttünk, nyomorult eltévelyedettek előtt!

MÁSODIK PONT

Mit szenvedett Jézus? — A szeretet újabb mélységei nyílnak meg előttünk. Jézus vérének egyetlen cseppjével, szívéből előtörő egyetlen sóhajjal megválthatta volna a világot; de minthogy nagyobb annak a szeretete, aki többet szenved, a mi isteni Megváltónk is magára akart venni minden szenvedést, minden gyalázatot. Valóban, mindent odaáldozott Ő, először szabadságát, mert engedte, hogy mint foglyot megköttözzék; azután becsületét, mert engedi, hogy eszelősenek tartsák, gonosztevőnek, istenkáromlónak, Barabásnál, a két latornál alábbvalónak; odaáldozza testét, amely homlokától talpáig sebes, vérbe öltözött, sőt áldozatul adta lelkét is, amely az elhagyatottság, a halálfélelem minden gyötrelmét végigkínlódta.³ Végül feláldozta életét a kereszt

² Nihilum rebelle in Deum.

³ Tristis est anima mea usque ad mortem. (Matth. XXVI, 38.)

cltárán, önként, szabad akaratból,⁴ csupán csak azért, mert nagyon szeretett bennünket.⁵

Ó, isteni szeretet, milyen felmérhetetlenek a te mélységeid! Megdöbbenve, értelmetlenül állok szemben végtelen tengerével! — És mi, vajjon mi hogyan értékeltük eddig ezt a szeretetet? És ezentúl mit szándékozunk tenni, hogy hálánkat, viszontszeretetünket legalább némileg kimutassuk?

HARMADIK PONT

Üdvözítőnk szenvedése örökértékű javak forrását nyitotta meg nekünk. — Valamely jótétemény értékét nemcsak az áldozat nagysága határozza meg, de meghatározzák azok a javak is, amelyekhez általuk jutunk. E szemszögből nézve megint a szeretet új távlatai nyílnak meg tekintetünk előtt. Mert valóban felbecsülhetetlenek azok a jótétemények, amelyeket Urunk kinszenvedése szerzett meg nekünk: 1. Megnyitotta az eget és megtörte a bűn, az örök halál erejét. Megváltás nélkül senki sem juthatott volna Isten látására, most pedig csak a kárhozik el, aki nem akar a megváltás kegyelmeivel élni. 2. Visszaszerezte számunkra az isten-gyermekség elvesztett jogát, az örök boldogság reményét és Jézus Krisztus misztikus testének tagjaivá avatott bennünket. 3. Hitet adott, amely nélkül olyanok volnánk, mint a tudatlanság sötétjében botorkáló vad népek; reményt, amely vigasztal és erősít; szeretetet, amely a testvériség kötelékeivel fűz bennünket embertársainkhoz és Isten gyermekeinek boldog méltóságára emel; adott Egyházat, hogy tanítónk, irányítónk legyen, szent áldozatot, amellyel méltóképp szolgálhatjuk Istent, szentségeket, amelyek Üdvözítő Urunk vérvett kegyelmeit vezetik el hozzánk. — Ó, milyen drága kincsét jelentő érték nekünk az Üdvözítő kereszthalála!⁶ De jaj nekünk, ha nem becsüljük és nem használjuk fel az üdvösségnek eme drága kegyeleleszközeit!

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

⁴Oblatus est quia ipse voluit. (Is. LIII, 7.)

⁵Ego pono animam meam. Nemo tollit eam a me. (Joan. X, 17—18.)

⁶Felix culpa, quae talem ac tantum meruit habere Redemptorem! (Boned. cer. pasch.)

HÉTFŐ

Előzőesti átgondolás. — Miután az előbbieken átgondoltuk, mennyire szeret minket keresztrefeszített Jézusunk, megfontolás tárgyává tesszük azt is: milyennek kell lennie a mi iránta való szeretetünknek? Kell, hogy ez a szeretet 1. a multa nézve bűnbánattal telített, 2. a jelenben és jövőben pedig nagylelkű és buzgó legyen. — Elhatározzuk: 1. hogy naponként gyakran küldjük a szeretet és hála fohászait keresztrefeszített Üdvözítőnk felé, 2. hogy minden cselekedetünket Ő iránta való szeretetből, a lehető legtökéletesebben végezzük. — Emlékgondolatunk Szent Pál szava legyen: „Jézus meghalt értünk, hogy mi meg csak Őérte éljünk.”⁷

Reggeli elmélkedés. — Boruljunk le lélekben a szenvedő Jézus elé; hódoljunk neki imádással, hálaival és szeretettel.

ELSŐ PONT

A multa visszagondolva, bűnbánó szeretettel szeressük a keresztrefeszített Jézust. — Mennyi okunk van a szégyenre, a bánkódásra, ha a kereszt tövében állva vesszük szemügyre elmúlt életünk bűneit! Nem azt látjuk-e, hogy legtöbbször tompák és érzéketlenek, hidegek és közömbösek voltunk a kereszt tanításával szemben? Ó, pedig de sokat tanulhatunk ebből a véres, szent könyvből! Megváltónk sebektől borított, megszagatott Teste eszünkbe juttatja: milyen szégyenletes módon dédelgettük, cicomáztuk mi testünket, mennyi felesleges gondot fordítottunk a gondozására. — Töviskoronás feje életünk kevélységére, hiú nagyravágyásunkra emlékeztet. Az epe és az ecet, amellyel itatják, torkosságunkat, finnyáskodásainkat idézi emlékezetünkbe. Köpések foltjait mutató, elgyötört arcát látva pirulva gondolunk tetszeni, érvényesülni akarásunkra, a megaláztatásoktól való félelmünkre. A szögek, amelyek a gyalázat fájához rögzítik, milyen kiáltóvá teszik az ellentétet az Ő megadó engedelmissége és a mi ellen-

⁷ Pro omnibus mortuus est Christus: ut, et qui vivunt, iam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est. (II. Cor. V, 15.)

szegülő önkényeskedésünk, féktelen önállóságra törtetésünk közt! És halála! Nem vétkeink undokságát tárja-e szemünk elé, azok gonoszságát, amelyekért csak *így* lehetett eleget tenni? Ó Jézusom, nagyon szeretlek és nagyon, nagyon bánom, hogy eddig minderre olyan keveset gondoltam! Vezekelni akarok, hogy bűneimért, hanyagságaimért némileg megengeszteljelek és kérlek, segíts, hogy ezentúl neked tetsző életet tudjak élni.

MÁSODIK PONT

Keresztrefeszített Jézusunkat nagylelkű, buzgó szeretettel kell szeretnünk. — Ha valamelyik embertársunk jóindulatot tanúsít irántunk, jóleső érzéssel veszünk tudomást róla. Ha vagyonát, vagy annak egy részét feláldozza értünk, halálunkig lekötelezettjei vagyunk. És volna-e hálánknak, szerető nagyrabecsülésünknek határa, ha ez a barátunk a vagyona mellett a szabadságát, becsületét is odaadná értünk, ha engedné, hogy meggyötörjék, megkínózzák, sőt az életét is elvegyék, csak azért, hogy minket valamely nagy szerencsétlenségtől megmentsen? Elképzeltük-e olyan lehetőséget, hogy egy ilyen jótévő iránt valaha közömböseké válhatunk, vagy éppen hogy megvetéssel bánjunk vele, vagy akaratával szembehelyezkedjünk? Hogy megtagadjunk tőle valamely áldozatot, még ha nehezünkre esnék is az? — Jézusom, te mindezt megtetted értertem — mindezt, de milliószoros hatványra emelve — és én mégis elfeledkezhettem jótéteményeidről s szeretet helyett hálátlansággal, durva lélekre valló közömbösséggel, sőt akaratoddal való szembehelyezkedéssel fizettem érthetetlen jóságodért! Rideglelkű, önző voltam, pedig Te maradék nélkül nekem adtad magad: a föld javaihoz ragaszkodtam, mikor Te mindenből kifosztva függtel a keresztfán; tetszeni, érvényesülni akartam, mikor Te a Fájdalmak Férfia, az emberiség számkivetettje kívántál lenni, hogy rajtam segíthess; élvezetek után futottam, míg Téged ostoroztak; minden kis mellőzésem feljajdultam, míg a Te arcodon köpések foltjai éktelenkedtek; önakaratomhoz ragaszkodtam; mikor Te engedelmes voltál mindhalálig... Lehetséges-e ekkora vakság, ekkora alacsonyság, én Jézusom? Lehet-e olyan gyönyörűsége a világnak, amely ezután a Te akaratodnak szeretetétől eltántoríthatna? Olyan áldozat, amelyet kész örömmel ne vállalnék, ha Te kívá-

nod azt tőlem? Hiszen ha mindenemet odaáldozom neked, akkor is csak csekély töredékét adtam vissza annak, amivel neked tartozom. Jézusom, add nekem azt a szeretetet, amely kiüresíti önmagát és mindig többet, nagyobbát kíván adni Teneked, Jézusom! Azért értek el ők — szentjeid — az emberi tökéletesség csúcspontjaira, mert a szeretet üzte, hajtotta őket, hogy mindig többet, mindig nagyobbát műveljenek, irántad való szeretetből, a Te nagyobb dicsőségedre. Ó, bár én is, mint ők, csak szeretetből élnék és szeretetből halhatnék meg! Uram, adj nekem olyan szívet, amely elmondhassa Szent Pállal: „Krisztus szeretete sürget engem” és segíts, hogy e szeretet lángolását semmi ki ne olthassa.⁶

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Holnap átgondoljuk: miért kell nekünk a keresztet szeretnünk? 1. mert abban van üdvösségünk, 2. mert abban találunk erőt és vigasztalást az élet megpróbáltatásai közt. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy e szent idő folyamán legalább lélekben gyakran vonulunk a keresztlábához és csókjainkkal illetjük azt, 2. hogy bajainkban mindig a keresztnél keresünk menedéket. — Emlékgondolatunk Szent Pál szavai legyenek: „Keresztre vagyok feszítve Jézus Krisztussal.”⁹

Reggeli elmélkedés. — Boruljunk le a feszület elé, csókoljuk meg áhítattal megfeszített Urunk lábait. A keresztyén lélek itt bőségben találja meg az örök élet forrásait csakúgy, mint a jelen élet bajaiban a vigasztalást, vagyis megtalálja itt mind ideigtartó, mind örök boldogságát. — Imádás, hála, szeretet és áldás a megfeszített Jézusnak!

⁶ Caritas Christi urget nos. (II. Cor. V, 14.) — In his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. (Rom. VIII, 37.)

⁹ Christo confixus sum cruci. (Gal. II, 19.)

ELSŐ PONT

Szeressük a keresztet, mert benne találjuk meg üdvösségünket. — Kétféle kereszt van: Jézus keresztje, amelyen meghalt értünk és személyes keresztjeink, amelyek a mindennapi élet gondjaiban, szenvedéseiben jelentkeznek. Mindkét fajta keresztet szeretnünk kell, mert mindkettő üdvösségünket munkálja, mint annak leghathatósabb eszköze. 1. Szeressük Jézus keresztjét: mert nélküle sohasem üdvözülhettünk volna. Jézus általa győzte le a pokoli hatalmasságot, Szent Pál szavai szerint általa semmisítette meg azt a végzést, amely az emberi nem halálos ítéletét tartalmazta.¹⁰ Üdvünk ellenségét hatalmától megfosztva láncolta oda keresztjéhez s lehetővé tette, hogy mindenki üdvözüljön, aki csak akar. Jézus keresztje a bűnbocsánat közvetítője, fegyverünk a harcban, záloga örök boldogságunknak. Nem elég ok ez arra, hogy szeressük Jézus keresztjét? 2. De szeretnünk kell személyes keresztjeinket is, mert Jézus ezeket is tökéletesbülésünk eszközének szánta és örök reményeink zálogául állította bele életünk programjába. Szent Jakab szavai szerint a keresztet hordozó türelem maga a tökéletesség, és pedig megbízható tökéletesség, amely már kiállta a tűzpróbát.¹¹ Szent Pál a hit betetőzésének, a boldog öröm zálogának mondja¹² és pillanatnyi szenvedésért örökké tartó dicsőséget helyez kilátásba.¹³ Egyike a kereszt ama boldogságoknak, amelyet a Hegyen hirdetett az Úr: „Boldogok, akik üldözést szenvednek.”¹⁴ Isten drága ajándéka a kereszt, amellyel kiválasztott barátainak kedveskedik, s amelyet a mennyrszág útjára ad velük útmutató gyanánt. Akinek a lelkében csak parányi eleven hit él, az többre becsüli a keresztet a gazdagságnál, a bántalmakat a

¹⁰ Delens quod adversus nos erat chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, et ipsum tulit de medio, affigens illud cruci; et expolians principatus et potestates, traduxit confidenter, palam triumphans illos in semetipso. (Col. II, 14, 15.)

¹¹ Patientia opus perfectum habet. (Jac. I, 4.)

¹² Vobis donatum est pro Christo, non solum ut in eum credatis, des ut etiam pro illo patiamini. (Philipp. I, 29.)

¹³ Momentaneum et leve tribulationis nostrae, supra modum in sublimitate aeternum gloriae pondus operatur. (II. Cor. IV, 17.)

¹⁴ Beati qui persecutionem patiuntur. (Matth. V, 10.)

dicsőségnél, a megaláztatást — még az igazán megszegyenítőt is — minden koronánál, a sikertelenséget a tapsnál, a szidalmat a dicséretnél. Nem azt tanuljuk-e az evangéliumból is, hogy a bántalmakat nemcsak zúgolódás nélkül, de „örülve és vigadva” kell viselnünk.¹⁵ Szent Jakab hozzáteszi: „csupa örömmel fogadjátok a megpróbáltatást”. Vagyis: a szegény ember örömeivel, aki nagy gazdagsághoz jut, a földművesével, akinek dús termést adott a földje, a kereskedőével, aki jó üzletet kötött, a hadvezérével, aki fényes győzelmet aratott ellenséges seregen.¹⁶ Így beszéltek összes szentjeink. Szent Pál szavai: „Felette bőséges az én örömöm minden szorongattatásunk mellett.”¹⁷ Szent András így kiáltott fel a keresztet megpillantva: „üdvözlégy, áldott kereszt, mennyire vágytam utánad!”¹⁸

Igy érzünk, így gondolkozunk-e mi is?

MÁSODIK PONT

Szeressük a keresztet, mert abban találunk erőt és vigasztalást az élet megpróbáltatásai közt. — Már a pogány Horatius is felfedezte azt az igazságot, hogy könnyebben viseljük el azt a szenvedést, amelyet jó szívvel, készségesen fogadunk.¹⁹ A Példabeszédek könyve is azt mondja, hogy az igaz embert semmi sem tudja megszoríttani.²⁰ De mi mindez az Újszövetség törvényéhez képest, amelyet a keresztrefeszített Isten hirdet, példájával ezeket mondván: Szegény lélek, vigasztalódjál! Én ismerem fájdalmadat, részvételt vagyok hozzád, hiszen magam is átéltem szenvedésedet. Bátran jöhetsz hát hozzám, ha vigasztalásra szorulsz. Valamikor egy nagy király ellenség kezére került hadvezérével együtt. Mikor tüzes rostélyra fektették őket, a vezér lángoló jajveszékelésben tört ki. „És én talán rózságyon fek-

¹⁵ Gaudete et exultate. (Matth. V, 12.)

¹⁶ Omne gaudium axistimate... cum in tentationes varias incideritis. (Jac. I, 2.)

¹⁷ Superabundo gaudio in omni tribulatione. (II. Cor. VII, 4.)

¹⁸ O bona crux,... diu desiderata, sollicitate amata, sine intermissione quaesita.

¹⁹ Fit levius patientia quidquid corrigere est nefas. (Horat.)

²⁰ Non contristabit iustum quidquid ei acciderit. (Prov. XII, 21.)

szem?” — intette a király. Én ugyanezt mondhatom neked, szenvedő lélek. Vess egy tekintetet tövissel megkoronázott fejemre, megtépett tagjaimra, a gyalázat fájára, amelyre felszögeztek és mondd: mi az, amit el nem szenvedtem érted? Nem szenvednél-e hát szívesen te is valamit érterem? Én utolsó cseppig kiürítettem a szenvedés kelyhét, nem kóstitolnál-e készséggel te is néhány cseppnyit belőle? Királyi trón vár terád is a mennyországban, de csak egy úton juthatsz el oda: azon, amelyen én jártam előtted. Indulj az én lábam nyomain s viseld szenvedésedet hozzám való szeretetből.²¹ Köszönöm, Uram, a vigasztalás balzsamát, amelyet sebeimre öntesz! Két kézre fogom keresztedet, szívemre szorítom s máris erő, megnyugvás árad belőle lelkembe.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünk tárgya: szeretnünk kell a keresztet, 1. mert erőt, 2. dicsőségünket találjuk meg benne. — Elhatározzuk: 1. hogy gyakran gondolunk a keresztre gyöngeségünkben, levertségünkben, hogy erőt merítsünk tanításából, 2. nem törődünk a világ hiú dicsőségével s egyedül csak a keresztben keressük dicsőségünket. — Emlékgondolat gyanánt szolgáljanak Szent Pál szavai: „Tőlem azonban távol legyen másban dicsekedni, mint a mi Urunknak. Jézus Krisztusnak keresztjében.”²²

Reggeli elmélkedés. — Boruljunk le lélekben az Üdvözítő Jézus keresztje elé és tegyük le lába elé áhítatunk virágait: imádságunkat, szeretetünket, csodálatunkat, dicséretünket.²³

ELSŐ PONT

Szeressük a keresztet, mert az a mi erőnk. — Önmagában annyira gyenge az ember! Az élet pedig tele

²¹ Coniungere Deo et sustine. (Eccli. II, 3.)

²² Mihi absit gloriari, nisi in cruce Domini nostri Jesu Christi. (Gal. VI, 14.)

²³ Venite, adoremus, et procidamus... ante Dominum. (Ps. XCIV, 6.)

van nehezen viselhető terhekkel, minden erónket próbára tevő kísértésekkel. Vérmérsékletünk hibái, szenvedélyeink mindmégannyi erőpróbák, nem is beszélve az erények kötelező gyakorlásáról, ami legtöbbször hősiesség erőmegfeszítést igényel. Természetfölötti segítségnyújtás nélkül hogyan lehetne képes az emberi gyengeség eme erőpróbák végigküzdésére? Szerencsére: keresztben az erő s keresztrel a kezünkben minden nehézség leküzdésére elég erősek vagyunk.²⁴ Olyan példát látunk benne, amely legyőzi gyávaságunkat és bátorságot önt belénk; kegyelem árad belőle, szeretet, amely hősokeket nevel. Szent Pál Krisztussal a keresztre szögeztetett²⁵ és arra támaszkodva erősebbnek tudta magát minden kísértésnél, minden megpróbáltatásnál.²⁶ A hitvallóknak és vértanúknak a kereszt gondolata adott erőt gyötrelmes kínjaik között és legyőzhetetlenné tette őket. „Sokat szenvedek, az igaz, — mondta egyikük — de mi mindez ahhoz viszonyítva, amit az én Uram Jézusom szenvedett értem?” Ha anyagi gondok nehezdednek ránk és kínosan érezzük a nélkülözések súlyát: gondoljunk a keresztben függő Jézusra s az Ő teljes kifosztottságának gondolata adjon erőt a szegénység továbbbi békés vállalásához. Fájdalmas betegség győtri testünket? A keresztben függő Jézus sebeit szemlélve, kedvesek lesznek előttünk szenvedéseink s megértjük Szent Bonaventúra fölkiáltását: „Nem akarok szenvedés nélkül élni, mikor Téged szenvedni látlak.”²⁷ Vagy Szent Teréziáét: „Szenvedni vagy meghalni!” „Irtózom. — mondta ez a nagy lélek — a jóléttől és kényelemtől, az élevezetektől és a kényeskedéstől.” Ha rágalmaznak, lenéznek bennünket, ha semmibe sem vesznek, nézzünk Jézusra, aki a gyalázat fáján függ és kiábrándulunk a dicsőret és megbecsültetés szeretetéből. Hogyan is helyezhetnénk súlyt a világ ítéletére, mikor látjuk a keresztfán: mennyire megbízható ez az ítélet? Végül: ha lelki bajaink vannak, hibáink, amelyektől szabadulni szeretnénk, érzékenykedő vagy ellenszegülő a természetünk, kevévelk, gyávák, rideglelkűek, önzők vagyunk: tekintsünk hosszan, mélyen a keresztben függő

²⁴ In hoc signo vinces.

²⁵ Christo confixus sum cruci. (Gal. II, 19.)

²⁶ In his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. (Rom. VIII, 37.)

²⁷ Nolo sine vulnere vivere, quia te video vulneratum.

Jézus arcába. Attól, amit azon látunk, megolvad szívünk jege, elpárolog kevélységünk, nagylelkűséggé nemesül önzésünk, hősiességgé gyávaságunk, szelíd alázatossággá fölényeskedő ellenszegülésünk. Nem lehet olyan betegség lelkünknek, amelyre gyógyírt nem szolgáltatna a kereszt látása. Kereszttel a kezünkben minden nehézséget legyőzünk; vele boldogok leszünk a szenvedésben, gazdagok a szegénységben, elégedettek a megpróbáltatások közepett.

MÁSODIK PONT

Szeressük a keresztet, mert az a mi dicsőségünk. — A kereszt és a szenvedés annyira nagy dicsőség, hogy bűneink miatt szinte azt érdemelnénk, hogy meg legyünk tőle fosztva s a világnak ama irigyelt gazdagaihoz számíttassunk, akikre Krisztus ezt a rettentő átkot mondta: „Jaj nektek, gazdagok, mert megkaptátok vigasztalástokat! Jaj nektek, kik most telve vagytok, mert éhezni fogtok! Jaj nektek, kik most nevettek, mert majd gyászoltok és sírtok.”²⁸ Ha elfogulatlan szemmel nézzük a dolgokat, rájövünk, hogy tulajdonképp szegyenkezésre, sírásra volna oka annak, aki Isten eme kétes értékű adományainak birtokát élvezi s minden oka megvan rá, hogy reszketve nézzen a jövőbe, mert hiszen rettenetesen nagy lesz a felelőssége. Az ellenben, aki a kereszt, a szenvedés, a nélkülözés útját járja, résen legyen, nehogy beképzeltté, önelégültté tegye az a gondolat, hogy Isten kiváltságos gyermekeinek osztályrészében osztozik. A világ előtt persze nevetséges, vagy legalább is idegen ez az elgondolás, de mégis: nem ez-e a helyes? — A világ értékmérője szerint a dicsőség nagynevű ősöktől örökölt előkelő névben, nemes vérben rejlik. A kereszt azonban minden nemes származásnál nagyobb dicsőséget biztosít számunkra: Isten gyermekeivé tesz bennünket és feljogosít, hogy Atyánknak nevezzük Istent s a mennyország polgárainak tartjuk magunkat. A világ dicsőségnek tartja a vagyont, a gazdagságot; a kereszt a mennyek országának

²⁸ Vae vobis divitibus: quia habetis consolationem vestram... Vae vobis qui saturati estis: quia esurietis. Vae vobis qui ridetis nunc: quia lugebitis et flebitis. (Luc. VI. 24. 25.)

birtokosává tesz,²⁹ amely mellett semmivé törpül a világ minden kincse, gazdagsága.³⁰ Dicsőségnek mondja a világ az értelem felsőbbrendűségét; a kereszti misztériumban rejlő bölcsesség mellett azonban balgaság a világ minden tudománya.³¹ A világ dicsőségnek értékeli a hősiesség bátorságot. De hol marad a világ összes hőseinek a bátorsága a kereszti tanítványainak, az apostoloknak, a vértanúknak, a szenteknek hősiessége mellett? Dicsőséget jelent a világ szemében a királyok, a hatalmasok társasága is: de hát a kereszti nem Isten bizalmas barátainak körébe soroz-e bennünket? Nem Jézus, az angyalok, a szentek körének benső barátai leszünk-e általa? S nem mindennél nagyobb dicsőség-e ez? — Becsüljük hát nagyra a kereszti és öleljük át szeretettel, valahányszor s akármilyen formában jelentkezik is. Tekintsünk mély tisztelettel a keresztfeszített lelkekre! Isten kiválasztottai ők, s Krisztus Király egyenruháját viselik. — Megbecsüljük-e mi is a kereszti? Vagy talán inkább panaszkodunk, zúgolódunk a közeledtén?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzőesti átgondolás. — Holnap a kereszti mint Krisztus tanszékét fogjuk szemügyre venni, amelyről megtanít bennünket: 1. Istent megismerni és 2. saját magunkat megismerni. — Elhatározzuk azután: 1. hogy nagy tiszteletet ébresztünk szívünkben Isten és az Ő tökéletességei iránt; 2. hogy irtózva gondolunk a bűnre és komolyan hozzálátunk üdvünk munkálásához. — Emlékgondolatunk legyen Szent Ágoston imája: „Uram, add, hogy megismerjelek és szeresselek; add, hogy megismerjem és megutáljam önmagam.”³²

Reggeli elmélkedés. — Becsüljük meg a kereszti, mint a választottak könyvét, a szentek tudományát.

²⁹ Consedere fecit in coelstibus in Christo Jesu. (Epü. II. 6.)

³⁰ Quam sordet tellus, cum coelum aspicio!

³¹ Nonne stultam fecit Deus sapientiam hujus mundi? (I. Cor. I. 20.)

³² Domine noverim te, noverim me: noverim te ut amem te, noverim me ut oderim me.

Belőle jobban megtanulhatjuk, mint minden könyvből, minden tudós tanításból együttvéve: ki az Isten és kik vagyunk mi magunk? — Köszönjük meg a mi Urunknak ezt a tanítást.

ELSŐ PONT

A keresztt megtanít Isten ismeretére. — Istent megismerni nemcsak legelső, de egyúttal legfontosabb kötelességünk is, sőt a legszükségesebb is, mert csak az imádkozhatja Istent s alázkozhatik meg előtte, aki megismerte végtelen nagyságát; csak az dicséri és áldja, aki tudatában van az Ő végtelen bölcsességének; csak az szentelheti magát szívvel-lélekkel az Ő szolgálatára, aki határtalan szentségét, az szeretheti, aki az Ő elképzelhetetlen jóságát megismeri. E nagyság, bölcsesség, szentség és jóság ismeretére pedig a keresztt tanít meg bennünket legjobban. 1. Rámutat: milyen nagy az Isten. Hiszen kétségtelen: fennszóval hirdeti ezt a nagyságot a világmindenség, amelynek szédületes forgatagában olyan elenyésző csekélység a föld, mint tengerben a vízcepp. Igaz, hogy ámulva hallgatjuk Baruch prófétát s bénán áll meg képzeletünk az ő ihletének szárnyalása előtt, mikor hallja az Úr hangját, amely parancsol naprendszernek miriádjainak s ezek engedelmesen vonulnak fel meghatározott sorrendben s jól rendezett hadsereg módjára sorakoznak fel a világűrben. Izaiás próféta látomása nem kevésbé megrendítő: a népek, nemzetek felvonulását szemléli s olyan paránynak látja őket, mint vízceppet a dézsa szélén. Olyan semminek, mintha nem is volnának. És azért mégis: a keresztt tárja elém leglenyűgözőbb teljességében az Isten nagyságát. Istent látom függni rajta, aki mint áldozat és főpap egy személyben, önmagát áldozza fel Istennek. Elgondolom: a királyoknak csak nagy-szerű, drága ajándékokat szoktak felajánlani hódolatul, engesztelésül, hálából vagy könyörgés gyanánt. S az ország legkiválóbbjait bízzák meg vele, hogy az ajándékot neki átnyujtsák. Milyen végtelen lehet a Te nagyságod, Istenem, ha neked csak Lényed alkotó eleme, Isten mutathat be méltó áldozatot s ha ez az áldozat maga is Isten! — Valóban, nem adhattad volna teljesebb értékű magyarázatát nagyságodnak. — 2. Szemünk elé tárja Isten bölcsességét. Mert csak felmérhetetlen bölcseség lehetett rá képes, hogy véges határok

közé korlátozza a Végtelent, hogy halálba küldje a halhatatlant, hogy összeegyeztesse a tökéletes boldogság lényegét a gyötrő szenvedéssel s hogy tökéletes összhangba fogva adjon tökéletes kielégülést mind igazságossága, mind irgalma végtelenségének. — 4. Isten szentsége is a tökéletesség fényében ragyog a kereszten. Nem izen-e kérlelhetetlen szigorral háborút a bűnnek s nem saját Fiának vérével mossa-e le annak még az árnyékát is? — 4. És mit mondjunk Isten jóságáról, amely a kereszten kitárt karjaival ölel bennünket magához? A Királyról, aki egyetlen Fiát küldi halálba hűtlen, lázadó rabszolgáiért? A Fiúról, aki Atyja szándékait magáévá téve, önként vállal szenvedést, halált, gyalázatot? Nem minden elképzelést meghaladó kiáradása-e ez a szeretetnek? — Jó Istenem, hogyan, milyen kézzelfogható módon szemlélteti a kereszttel a Te tökéletességeidet! Eddig nem tudtam behatolni tökéletességed titkába; milyen hálás vagyok, hogy a kereszttel az én gyarlóságom számára is hozzáférhetővé tette ezt a nagy igazságot!

MÁSODIK PONT

A kereszttel önmagunk ismeretére is megtanít. — Megkérdeztem a kereszttel: milyen vagyok? Vajjon mit felel? „Királyi homlok és koldusrongy a léted összetételének két véglete.” Igen, királyi homlok; hiszen Isten teremtett saját képére és hasonlatosságára, mikor pedig eljátszottam istenfiúi örökségemet, maga Isten szállt alá az égből, hogy azt nekem visszaszerezze. Nagy az emberi lélek méltósága! Olyan érték, hogy Isten méltónak tartotta olyan váltságdíj megfizetésére, amelyre az angyalokat sem tartotta érdemeseknek: Fiának vérével adta oda váltságul bűne eltörlésére.³³ Nagyszerű igazság ez, amely megtanít rá, hogy nagyra tartjuk lelkünket és féltő gonddal óvjuk a bűn kártevéseitől. Sőt: ennyivel ne is elégedjünk meg, de minden törekvésünkkel igyekezzünk Istennek e drága ajándékát nemes származásának megfelelően egyre szebbé, egyre értékesebbé csiszolni. — Örökségül kapott nagyságunk mellett azonban nem szabad megfeledkeznünk arról sem, amire a kereszttel emlékeztet bennünket: hogy a bűn által, Isten kegyelmének eltékoz-

³³ O anima, tanti vales!

lása által olyan mélyre buktunk, hogy bukásunkból egyedül csak Isten véráldozata emelhetett fel bennünket, mert hiszen saját erőnknek teljes megfeszítésével sem tudtunk volna akárcsak egészen csekély kis elégtételt is nyújtani Istennek, amiért hűtlenül megbántottuk. De emlékezetünkbe idézi a keresztt az is, hogy az eredendő bűn elnyomta lelkünkben az Isten törvényeinek szeretetét s olyan hajlamosságot öntött belénk a rosszra, amelyet csak Jézus kiontott vére és állandó kegyelmi segítsége tud ellensúlyozni. — Mindezeket átgondolva milyen lenyűgöző erővel szakad ránk nyomorult bűnösségünknek tudata, milyen világossá lesz előttünk: mennyi hálával, szeretettel tartozunk Megváltó Istenünknek s a bűnbánat milyen megrázó érzelmével kell átkarolnunk az Ő kereszttjét! — Hála neked, szent keresztt, hogy engem minderre megtanítottál!

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

FÁJDALMAS PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — Holnap 1. Szűz Máriának a keresztt lábánál elszenvedett szívfájdalmáról, 2. ott gyakorolt erényeiről és 3. Jézusnak hozzá intézett szavairól fogunk elmélkedni. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy gyakori fohászokban emlékezünk meg a Szűzanya fájdalmairól; 2. alkalmat keresünk ama erények gyakorlására, amelyeket benne a kereszttfa alatt megcsodálunk; főképp a türelem, az alázatosság és az áldozatkészség gyakorlására; 3. hálás szívvel köszönjük meg Üdvöztőtünknek, hogy Szűz Máriában közös jó anyát adott nekünk. — Emlékgondolatunk az Egyház imája legyen: Szeretetnek szent forrása, ó Szűz, lelked bánkódása, add, lelkemé is legyen.³⁴

Reggeli elmélkedés. — Szálljunk el gondolatban a Kálvária hegyére s álljunk a keresztt tövében Szűz Mária mellé. Köszöntsük a fájdalmas Anyát, mint a vértanúk Királynőjét, akire ráillenek Ruth könyvének szavai: „Ne mondj engem Noéminek, vagyis szépnek, de

³⁴ Eia, Mater, fons amrois, me sentire fons doloris fac, ut tecum lugeam.

nevezz Mara-nak, vagyis keserűnek, mert keserűséggel töltött el engem az Úr.”³⁵

ELSŐ PONT

Szűz Mária fájdalomairól. — A vértanúk minden szenvedése elenyésző csekélység ama gyötrelmes fájdalmak mellett, amelyek a Szűzanya szívét a keresz alatt marcangolták. A vértanúk csak testükben szenvedtek s a kegyelem e szenvedéseket is a lelkesedés felemelő érzéseivel enyhítette, olyannyira, hogy nem egynek az arcára is kiült a túlvilági boldogság ragyogása, Szűz Máriának azonban lelkét járta át a fájdalom töre:³⁶ Fiában szenvedett ő s ugyan van-e az emberi léleknek húrja, amely az anyai szív mérhetetlen fájdalomának vonaglásait felfogni, van-e beszédének szava, amely annak mélységeit kifejezni tudná? Álljunk meg némán, szent tisztelettel a fájdalom tengere előtt, amelynek feneketlen mélységeit hiába kutatja, határát hiába igyekszik felmérni a véges emberi értelem. Segíts, jószágos Anyám, hogy legalább szívemmel megsejtessem; részvevő szeretetemmel enyhíteni próbáljam retentő szenvedésed! Kezedbe fogódom, hozzád simulok s erős elhatározással ígérem: öröme akarok lenni szent Fiadnak, hogy a te fájdalmadat is enyhíthessem.

MÁSODIK PONT

Szűz Mária erényeiről a keresz lábánál. — A Fájdalmas Anya rendületlen *türelemmel* áll a keresz tövében. Áll és nem fetreng, nem vonaglik, még csak össze sem roskad. Sem a fájdalmak özöne, sem Fia halálának látása, sem az emberek szidalmái nem döntik le lábáról.³⁷ Csendes megadással áll a keresz alatt, panaszszó, zúgolódás nélkül hajol meg Isten végzése előtt. — Nézzünk rá hosszan, elmélyedve és gondoljunk vissza: hányszor zúgolódtunk, panaszkodtunk, ha kissé ránk nehezedett az Úr keze, hányszor vesztettük el lelkünk egyensúlyát, Istenbe vetett bizalmunkat, ha kissé

³⁵ Ne vocetis me Noemi (id est pulchram), sed vocate me Mara (id est amaram), quia amaritudine valde replevit me Omnipotens. (Ruth, I, 20.)

³⁶ Et tuam ipsius animam pertransibit gladius. (Luc. II, 35.)

³⁷ Stabat Mater.

beborult fejünk fölött az ég? — 2. A Szűzanya *alázatossága* éppoly méltó csodálatunkra, mint türelme. Az anya, akinek gyalázat fájára kerül a fia, inkább elrejtőzik: fél, hogy annak szégyene őreá is áthárul; nem mutatkozik, elrejtőzik az emberek tekintete elől. Mária ott megy a Golgota útján, ott áll a kereszt lábánál.³⁸ Fia mellett marad, megosztja vele a gyalázatot, nem fél a megaláztatástól. — Az alázatosságnak milyen nemes példáját láthatja ebben a mi földi dicsőség után jutó kevélységünk! — 3. Szűz Mária a kereszt alatt az *áldozatkészség* szellemének is nagyszerű példáját tárja szemünk elé. Készséges lélekkel hajol meg az Atya végzése előtt, amely fia életét kívánja váltságdíjúl az emberiség bűneiért. Nem könyörög, nem alkudozik, de nagylelkű áldozatkészséggel adja oda Fiát, mindenét, Isten nagyobb dicsőségéért, a lelkek üdvéért. — Hol van a mi áldozatkészségünk az övétől?

HARMADIK PONT

Jézus szavai Szűz Máriához.— Míg Szűz Mária a legnagyobb gyötrelmek kínjait szenvedte a kereszt tövében, a haldokló Jézusnak a szeretett tanítványra esett tekintete. Az emberiség képviselőjét látta benne, megszánta árvaságában és miután már csak percek kérdése, hogy utolsó csepp vérét is kiontsa érte, neki adta azt is, aki legfőbb kincse, drágasága volt földi életében: édesanyját. „Asszony, ime a te fiad! viseld gondját, szeresd úgy, amint engem szeretted.”³⁹ Áldott beszéd, amely anyát adott az elesett emberiségnek, hogy menyeyei Atyja mellett immár Édesanyja is legyen a mennyországban. Uram Jézus, adhattál volna-e ennél több, drágább ajándékot nekünk? Adhattad volna-e szeretettednek nagyobb értékű zálogát? A Te Anyád az én Anyám! Félhetek-e ezek után, van-e reszketésre okom, ha gvarló botlásaimra gondolok?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Holnap a keresztet mint tankönyvünket fogjuk szemügyre venni, amelyből 1.

³⁸ Stabat juxta crucem Jesu. (Joan. XIX, 25.)

³⁹ Mulier, ecce filius tuus. (Joan. XIX, 26.)

részvevő érdeklődést tanulhatunk felebarátaink iránt; 2. valamint annak szükségességét, hogy az önzés szellemétől megszabaduljunk. — Elhatározzuk: 1. hogy mindenben Isten nagyobb dicsőségét és felebarátunk javát keressük; 2. hogy minden egyéb érdektől mentesítjük szívünket. — Emlékgondolatunk Szent Pál szava lesz: „Nem szándékoztam mást tudni köztetek, mint Jézus Krisztust és pedig a megfeszítettet.”⁴⁰

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a megfeszített Jézust, mint tanítónkat és mesterünket, akitől megtanulhatjuk: mit keressünk, mit becsülünk, mit szeressünk? Hogy mit vessünk meg, mit kerüljünk, mit utáljunk? — Adjunk neki hálát e tanításért és kérjük kegyelmét, hogy életünket ennek alapján rendezhessük be.

ELSŐ PONT

A keresztt megtanít, hogy gyengéd érdeklődéssel legyünk felebarátaink iránt. — A keresztt tanításából megérthetjük, hogy 1. minden felebarátunk, még a leggyarlóbb is, Jézusnak drága vérén megváltott teremtménye, akit szíve minden szeretetével szeret s akivel annyira azonosítja magát, hogy ezt mondja egyik tanításában: „Amit egynek ezen legkisebb atyámfiai közül cselekedtetek, nekem cselekedtetek. Amit nem cselekedtetek egynek ezen legkisebbek közül, nekem nem cselekedtetek.”⁴¹ Kiviláglik ebből, hogy ha véteni nem akarunk Jézus törvénye ellen, gyengéd érdeklődéssel kell viseltetnünk felebarátunk minden érdeke: lelkének állapota, hírneve és becsülete, öröme és szomorúsága, jóléte és nélkülözései iránt. Ha közömbösek vagyunk valaki iránt, akit Urunk ennyire szeret, vagy éppen megsértjük, szomorítjuk, bántalmazunk, vagy kárt okozunk neki: az annyit jelent, mintha magát a mi Urunkat illetnének közömbösséggel vagy bántalommal. Érdeklődnünk kell hát felebarátaink érdekei iránt és örülnünk, ha bármiben is segítségére lehetünk, ha egyébbel nem is, legalább részvevő szeretettel és imá-

⁴⁰ Non judicavi me scire aliquid inter vos, nisi Jesum Christum, et hunc crucifixum. (I. Cor. II, 2.)

⁴¹ Quandiu fecistis uni ex his fratribus meis minimis, mihi fecistis. (Matth. XXV, 40.) — Quandiu non fecistis uni de minoribus his, nec mihi fecistis. (Ibid. 45.)

inkkal. 2. A keresztt megtanít arra is: milyen határokig kell terjednie felebarátaink iránti szolgálatkészségünknek? Szenvedése előestéjén nem ezt mondta-e tanítványainak Jézus: „Szeressétek egymást, amint én szeretlek titeket.”⁴² S nyomban utána, alig néhány óra múlva azt is megmutatta: mi az Ő szeretetének mértéke. Lehet-e ezt másképp értelmezni, mint hogy minket is az önfeláldozás szélső határáig kötelez a felebaráti szeretet törvénye? Nézzünk kissé mélyebben a lelkünkbe és emlékezzünk vissza: hány szeretetszolgálatot utasítottunk vissza, olyant is, amit pedig módunkban lett volna megtenni: anyagi segélynyújtást... jó tanácsot... vizsgáztatást... munkasegítséget... imát... bátorítást. S mégis hányszor fordítottuk félre a fejünket és nem akartunk tudomást szerezni embertestvérünk nehéz helyzetéről, bajáról. — Ó milyen távol is vagyunk tőle, hogy úgy szeressük felebarátainkat, amint Jézus szeretett minket!

MÁSODIK PONT

A keresztt önzellenésre tanít. — Krisztus Urunk földrejövetele előtt csak önmaguknak, önmagukért éltek az emberek. Elvezet, gazdagság, dicsőség: ebben merült ki minden földi lét célja. Távoltartani magától szenvedést, szegénységet, megaláztatást: ez volt minden halandó legfőbb törekvése. A földre szállt Istenfia azonban más tanítást kiáltott bele a világba vérrel áztatott szörnyű trónszékéről: „Nézzetek rám: Isten Fia vagyok és mégis szegénység, szenvedés, megaláztatás az osztályrészem. Hiszitek-e, hogy ha gazdagság, dicsőség, pompa és kényelem igazi javak volnának, Atyám azokat adta volna velem hozományképp földi vándorútamra? Hogy szenvedést, megaláztatást, szegénységet mért volna-e rám, ha azok igazán csapásnak, bajnak számítanának az örök javak értékmerőjével mérve? — Lássatok engem és tanuljátok meg példamból, hogy semmi az, ami múlandó, érték csak az, ami örökké tart.”⁴³ „Hiúság minden, kivéve Istent szeretni és neki szolgálni.”⁴⁴ Ez a fenséges tanítás, amely közel két év-

⁴² Ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. (Joan. XIII. 34.)

⁴³ Omnia... arbitror ut stercora. (Philipp. III, 8.)

⁴⁴ Vanitas vanitatum, et omnia vanitas. praeter amare Deum et illi soli servire. (I. Imit. I, 3.)

ezreddelel ezelőtt szállt világgá a Golgota hegyéről, megváltoztatta a világ arculatát. Lelkek millióiban ébresztett fenséges érzelmeket, nagylelkű áldozatkészségre serkentve őket Istenért, embertestvéreikért. Lelkeket látunk — légió a számuk — akik lemondtak a világ minden öröméről, kényelméről, hogy hasonlókká legyenek a kereszten függő Jézushoz s akik akkor mondják magukat igazán boldognak, ha szenvedések önkéntes, örömteljes elfogadásával pecsételhetik meg Őiránta való rajongó szeretetüket. — Ime: így gyógyította ki a kereszt a világot az önzés mételyéből, a szeretet hősies önfeláldozását virágoztatva ki helyén a szívek virágoskertjében. Nem igazi keresztény, nem Jézus tanítványa az, aki a vallásosságot az önzés, az önszeretet uralmával akarja összeegyeztetni. Aggasztóbb az ilyen lélek állapota a nagy bűnösnél, mert míg a nagy bűnök üdvös bűnbánatra serkentenek, a hamisan értelmezett vallásosság kábulatba ringatja a lelket, amely féltő, hogy halálba torkollik. — Nem tartozunk-e mi is azok közé, akik nem értik meg a kereszt e fenséges tanítását s akiknek a lelke előbb vagy utóbb az önzés halottja lesz?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

VIRÁGVASÁRNAP

Szent Máté XXI, 1—9.

Abban az időben, midőn Jézus Jeruzsálemhez közeledett és Betfagéba ért, az Olajfák hegyéhez, elküldött két tanítványt, mondván nekik: Menjetek az átellenben fekvő helységbe, és azonnal találtok egy szamarat megkötve, és vehétek vele: oldjátok el és vezessétek ide nekem! És ha valaki nektek valamit szól, mondjátok, hogy az Úrnak van szüksége ezekre, és azonnal elengedi. Ez az egész pedig azért történt, hogy beteljesedjék, amit a próféta megjövendölt mondván: Mondjátok meg Sion leányának: Ime a te királyod jön hozzád szelíden, szamáron és a teherhordónak vehén ülve. Elmentek tehát a tanítványok és úgy cselekedtek, amint Jézus nekik parancsolta. És odavezették a szamarat és vehét, rájok rakták ruháikat és ráültették őt. A nagy sokaság pedig leterítette ruháit az úton. Mások pedig gallyakat vágtak a fákról és azokat hintették az útra. A seregek pedig, melyek előtte és utána mentek, kiáltották, mondván: Hozsanna Dávid fiának! Áldott, ki az Úr nevében jő! Hozsanna a magaságban!

Előzestí átgondolás. — Holnap a napi evangélium nyomán elgondoljuk: 1. miért vonult be Jézus ünnepélyes módon Jeruzsálembe, tudva, hogy ott keresztre fogják feszíteni? 2. melyek diadalának jellemző vonásai? — Elhatározzuk ezután: 1. hogy szeretni fogjuk Istenünket még akkor is, ha keresztre feszít bennünket; 2. nagyobb gonddal készülünk szentáldozásainkra s olyan örömmel fogadjuk Jézust szívünkbe, mint ahogyan jeruzsálemi hívei fogadták, mikor városukba érkezett. — Emlékgondolatunk a próféta szava legyen: „Mondjátok Sion leányának: Ime, a te királyod jön hozzád szelíden.”¹

Reggeli elmélkedés. — Szálljunk el lélekben a virágvasárnapi örömben ujjongó Jeruzsálembe. Csatlakozunk az Őt üdvözlő sokaság tömegéhez és kiáltunk

¹ Dicitae filiae Sion: Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. (Matth. XXI, 5.)

mi is: „Hozsanna Dávid fiának! Áldott, aki az Úr nevében jő!”²

ELSŐ PONT

Miért vonult be Jézus diadalmenetben Jeruzsálembe? — Gondolkodóba ejt bennünket: hogyan lehet, hogy Jézus, aki egész földi életében került az ünnepeletetést, éppen halála előtt elfogadja hívei üdvívalgását, amikor már tudja, hogy közel van szenvedésének és meghurcoltatásának órája? Honnét ez a nagy eltérés magatartásában? Miért fogadja el ma, amit eddig következetesen visszautasított? — Meg akarja mutatni ezzel is: 1. mennyire szereti Atyja akaratát. Eddig sem volt ugyan más az élete, mint ennek a legfőbb akaratnak szüntelen keresése, de ma különösen ünnepélyes alkalom kínálkozik rá, hogy Atyja akaratát megdicsőítse, hogy a nagy nyilvánosság előtt is elmondja: „Ít vagyok, Atyám, hogy szent akaratodat teljesítsem.”³ Jövök, de nem türelmes megadással, amely meghajol az elkerülhetetlen előtt, de jövök a diadal örömujjongásával, hogy megmutassam a világnak: milyen szeretetreméltók a Te végzéseid, még akkor is, sőt leginkább akkor, amikor áldozatot, önmagunk keresztrefeszítettését kívánják meg tőlünk. — 2. Diadallal vonul be Jézus azért is, hogy szeretetének két legnagyobb bizonyítékát adja számunkra: egyiket a vacsorateremben az Oltáriszentség szerzésével, másikat a Kálvárián, keresztthalálával. Mindkettő után régen vágyott már.⁴ Most eljött az óra, illő hát, hogy diadalünneppel vezesse be földi, megváltói életének e két legnagyobb mozzanatát. A vacsoraterembe mint atya ment, aki boldog szívvel készül rá, hogy szeretett gyermekeire királyi vagyont hagyományozzon: Kenyeret, amely örökértékű tápláléka legyen lelkünknek az idők végezetéig. A Kálváriára mint király vonult fel: mint király, aki a győzelem biztos tudatában indul hadba a pokol hatalmasságai, a

² Hosanna filio David: benedictus qui venit in nomine Domini.

³ Ecce venio... ut faciam, Deus, voluntatem tuam. (Ibid. X, 7.)

⁴ Desiderio desideravi hoc pascha manducare vobiscum. (Luc. XXII, 15.) — Baptismo habeo baptizari, et quomodo coarceor usquedum perficiatur? (Ibid. XII, 50.)

világ, a test, a bűn uralma ellen. Oda kell adni a győzelemért életét, utolsó csepp vérért, de Ő neni sokallja a váltságdíjat: hiszen legkedvesebb teremtményei, az emberek üdvösségéről van szó... Ki ne áldaná az isteni hadvezért s ki ne szórna virágot útjára, hangos szóval kiáltván: „Hozsanna Dávid fiának, áldott, ki az Úr nevében jó!” — 3. De diadalt ül Jézus azért is, hogy megtanítsa rá bennünket: mekkora érték a keresztség és a szenvedés. A világ a múlt örömeit, a könnyen hervadó dicsőséget teszi a boldogság értékmérőjévé. Nem úgy Jézus: Ő elmenekül, mikor királlyá akarják tenni.⁵ Csak legmeghittebb embereinek engedje meg, hogy megdicsőülésének tanúi lehessenek. Mikor azonban szenvedésbe, gyalázatba indul, úgy intézi, hogy az egész város népe feléje fordítsa figyelmét s hogy annál nagyobb legyen áldozata, a dicsőség tetőpontjáról indul el a gyalázat mélypontja felé. — Nagyszerű példa, amely vértanúk millióit inspirálta, hogy örömeiket zengve induljanak elébe szenvedésnek, kinhalálnak. — Milyen rövidlátók vagyunk, ha mindezeket látva hírnév, dicsőség után tör-tetünk, földi élvezetek után futunk, félünk a megaláztatástól, ahelyett, hogy mi is elmondanánk az apostollal: „Kedvem telik erőtlenségemben, gyalázatban, szűk-ségben, Krisztusért való szorongatásban.”⁶

MÁSODIK PONT

Jézus diadatának jellemző vonásai. — 1. Jézus diadala a szelidség és alázatosság jellemvonásait viseli magán: „Sion leánya — így szól a próféta — a te királyod jön szelíden. Olyan alázatos Ő, hogy szegények és gyermekek szájából készít magának dicséretet; olyan szelíd, hogy arra sincs elítélő szava, mikor a farizeusok felfuvalkodott kevélységükben felszólítják, hogy a mellettük tüntető népsereget elhallgattassa. — Az egyszerűséget, szegénységet szerető alázatosság, a semmin fel nem fortyanó, semmin meg nem botránkozó szelidség azon jellemvonások, amelyekről a Királyok Királyát felismerjük. — De egyúttal ugyanezen vonásokról ismerhetjük fel az Ő tanítványait is. — 2. Jézus diadal-

⁵ Fugit... in montem ipse solus. (Joan. VI, 15.)

⁶ Plaeco mihi... in contumeliis,... in persecutionibus, in angustiis pro Christo. (II. Cor. XII, 10.)

⁷ Ecce Rex tuus venit tibi mansuetus. (Matth. XXI, 5.)

útja előképe ama örömteljes várakozásnak, amely Őt szívünkbe fogadja, mikor a szentáldozásban oda betér. A lába elé terített ruhadarabok jelképezzék hibáinkat, rossz szokásainkat, amelyekből kivetkőzzünk, hogy szeretetünk jeléül Jézus lába elé terítsük azokat. Az útjára szórt gallyak, levagdalt ágak jelentsék önlegyőzéseinket, saját akaratunktól, vágyainktól való elszakadásunkat, a pálmaágak pedig, amelyekkel üdvözlétet int feléje a tömeg, ama szenvedélyeinket jelképezze, amelyeken győzelmet arattunk s amelyeket szentáldozásainkban ajándékolunk szívünkbe betért Üdvözítőnknek. — Van-e gondunk rá, hogy ilyen előkészülettel fogadjuk szívünkbe eucharisztikus Királyunkat?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

NAGYHÉTFŐ

Előzösti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünk folyamán azt fogjuk megfontolás tárgyává tenni, amit Jézus tanítványaitól szenvedett, és pedig: 1. Judástól, aki őt elárulta, 2. Pétertől, aki megtagadta, 3. és a többiek-től, akik elhagyták. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy nem hagyatkozunk saját erőnkre és mindenben csak Isten segítségére támaszkodunk; 2. hogy türelemmel viselünk el minden bántalmat, minden hűtlenséget még legjobb barátaink részéről is. — Emlékgondolatunk Jób panasza legyen: „Mind elhagytak, akik velem voltak.”⁸

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a szerető szívű Jézust, aki olyan türelmesen viselte tanítványai hibáit, annyi jótéteménnyel halmozta el őket és viszonzásul mégis csak hűtlenségben, hálátlanságban volt része tőlük. — Imádjuk irgalmas jóságát, áldjuk elnéző szeretetét az emberi gyarlóságokkal szemben.

ELSŐ PONT

Judás elárulja Jézust. — Az isteni Mester jósággal halmozta el Judást. Apostolává, barátjává tette, bizalmával ajándékozta meg. Az utolsó vacsorán megmosta lábát s önmagát adta neki a kenyér és bor színe alatt. És ime: mi volt e nagy kiválasztottságért a köszönet!

⁸ Dereliquerunt me propinque mei. (Job. XIX. 14.)

Judás eladta jötevőjét a főpapoknak harminc ezüstpénzért — a rabszolgák vételáráért — majd nyomába vezette ellenségeit s álnok módon csókkal jelezte nekik: melyik az, akit el kell fogniok. El tudjuk-e képzelni, mekkora fájdalmat okozott Jézus szerető Szívének ez az aljas árulás? De elszenvedte, hogy példájával tanítson meg bennünket: hogyan viseljük el a hálátlanságot és álnokságot még akkor is, ha közelállónk, jóbarátunk részéről ér is az bennünket. Nem piritott rá, nem illette megszégyenítő elnevezéssel, de a szokott módon így szólította meg: barátom.⁹ Mintha csak ezt mondta volna: te ugyan az életemre törsz, kiszolgáltatsz ellenségeimnek, de az érzelmeim azért nem változtak irányodban. Ma is barátomnak nevezlek és kész vagyok hűtlenségedet elfelejteni, ha te is visszafordulsz arról az útról, amelyen indultál s amely téged is pusztulásba visz. — Nem arra tanít-e bennünket ez a példa, hogy mi se haragudjunk még azokra sem, akikre okunk volna nehezíteni, hogy inkább részvételt, mint haraggal gondoljunk azokra, akik vétkeznek s igyekezzünk mint barátainkat kezelni még azokat is, akikről feltételezhetjük, hogy ellenséges indulattal vannak irántunk. Hiszen Jézus barátjának nevezte Judást az árulás után is! — Miért árultál el engem? — kérdi tovább az Úr.¹⁰ Milyen hangsúllyal mondja ezt a „miért”-et! Mélyedjünk bele mi is e szó értelmének boncolgatásába. Miért árulta el Judás Jézust? Miért? Harminc dénárért-e, hogy megvásárolja érte Isten haragját? — Gyatra földi haszonért, hogy örök kárhozatot kapjon érte cserébe? — És én, miért szoktam elárulni én az én édes Jézusomat?¹¹ Földi érdekekért? Emberfélelemből? A test kívánságaiért? Hiú dicsőségért? Kényelemszeretetért? Élvezetvágyért? S ha igen: mit kapok érte cserébe? S amit kapok, nem lesz-e értéktelen ronggyá majd a halotti gyertya fényénél? — Uram segíts, hogy már most, mikor még „süt a nap”, helyes mérlegeléssel osztályozzam a földi élet értékeit!

⁹ Amice (Matth. XXVI, 50.)

¹⁰ Ad quid venisti? (Ibid.)

¹¹ Ad quid?

MASODIK PONT

Péter megtagadja Jézust. — Mélyedjünk bele az elmélkedés csendjében abba a gondolatba: mekkora fájdalomt okozott Jézus szerető szívének Péter tagadása; de egyúttal vegyük fontolóra azt is: milyen tanulságot meríthetünk az apostol bukásából és megtéréséből. 1. Szent Péter bukása megtanít bennünket arra, hogy sohasem szabad saját erőinkre hagyatkoznunk. Péter elbukott, mert túlbecsülte az erőit. Így bukik el mindenki, aki megdönthetetlennek tartja erényeit. 2. Szent Péter „távolról követte Jézust”¹² — és elbukott. Tanuljuk meg ebből, hogy szorosán Jézus nyomdokaiban kell járnunk, ha szilárd léptekkel, elbukás nélkül akarjuk befutni életpályánkat. 3. Szent Péter szóba ereszkégetett a fecsegő szolgálókkal, akik pedig Jézus ellenségeinek zsoldjában álltak. Tanulság: kerüljük a bűnalkalmakat, ha nem akarunk vétkezni. 4. „Vigyázzatok és imádkozzatok”¹³ — erre intette Jézus tanítványait az Olajfák kertjében. Péter pedig elaludt. Okuljunk példáján: legyünk éberek és szeressünk imádkozni. 5. Ha elbuktunk, keljünk fel késedelem nélkül és ne halogassuk megtérésünket, nehogy egyre mélyebben süllyedjünk a bűnbe. Első ízben Péter is csak ennyit mondott: „nem ismerem ezt az embert”. Másodszor már esküdzött, a harmadik kérdés után pedig már átkozódással súlyosította tagadását.¹⁴ Így bukik fokról-fokra az, aki nem áll talpra azonnal elbukása után.

Szent Péter megtéréséből nem kevesebb tanulságot meríthetünk, mint bukásából. Megtanít annak megismerésére: 1. hogy mennyire jó a mi Üdvözítőnk. Péter nem kereste Jézust: Jézus jött hűtlen apostola után, hogy a lélek mélyéig ható tekintetével mélységes bánatra indítsa annak szívét. Jézus még saját szenvedése idején sem feledkezett meg tanítványáról, aki olyan szenvedélyes szeretettel csüngött Mesterén, s életének e gyötrelmes perceiben is volt gondja rá, hogy megmentse annak veszni induló lelkét. — Boldog, aki kitarja szívét Jézus előtt és lehetővé teszi, hogy Üdvözítőnk tekintete tisztító áramként járja át annak minden

¹² Sequebatur a longo.

¹³ Vigilate et orate.

¹⁴ Coepit anathemizare et jurare. (Marc. XIV, 71.)

redőjét. — 2. Megtanuljuk belőle siratni bűneinket¹⁵ és pedig nem a büntetéstől való félelemből, de szeretetből az iránt, aki öröktől fogva szeretett minket. Péterről azt mondja a hagyomány, hogy élete végéig siratta bűnét. Mi ellenben milyen hamar napirendre térünk, ha megbántottuk Istent!

HARMADIK PONT

Tanítványai gyáván elhagyták Jézust. — Milyen hangon fogadkoztak az apostolok, hogy a halálba is készséggel követik Mesterüket s ime, a veszély első közeledtére gyáván megfutamodtak. Tanuljuk meg ebből: 1. mennyire gyenge és megbízhatatlan az ember, és milyen kevés kell hozzá, hogy merész fogadkozásai semmivé váljanak. Mennyire megokolt tehát, hogy bizalmatlanok legyünk saját magunkkal szemben, hogy óvakodva kerüljük a bűnalkalmakat és virrasztva, imádkozva, Isten segítő kegyelmét kérve őrizzük lelkünk tisztaságát. 2. De ne számítsunk a világi hatalmasságok vagy barátaink támaszára és ne keseregjünk, ha egyedül állunk a világon. Láttuk az apostolok példájából: mennyit ér az emberek segítsége és mennyit lehet építeni rá? Hagyatkozzunk Istenre, Ő az egyedüli, aki soha, semmi körülmények közt el nem hagyja azokat, akik az Ő oltalmába ajánlják magukat.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

NAGYKEDD

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünkben megfontolás tárgyává fogjuk tenni mindama 1. szenvedéseket és 2. gyalázatot, amit Megváltó Jézusunk ellenségeitől elszenvedett. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy készséges szívvel vállaljuk az önnemtagadás és megáláztatás minden alkalmát és 2. lemondunk az önszeretet és kevélység minden érvényesülni akaró megmozdulásáról, valamint az érzéki örömök kereséséről. — Emlékgondolatunk az Apostol szava lesz: „Fegyverkezettek fel Krisztus szenvedésének gondolatával.”¹⁶

¹⁵ Flevit amare. (Matth. XXVI. 75.)

¹⁶ Christo igitur passo in carne et vos eadem cogitatione armamini. (I. Petr. IV. 1.)

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a mi Urunkat, aki, mielőtt megvált volna földi életétől, példát adott rá: hogyan szabadítsuk meg szívünket a két leggonoszabb ellenségtől, amelyek a legtöbb lelket döntik kárhozatba: a kevélység és az érzékiség szenvedélyétől. Az érzékiség szenvedélyével szembeállítja testi szenvedéseit; kevélységével a sok gyalázatot, amellyel illették. — Mély megalázkodással kérjük Üdvözítőnk bocsánatát bűneinkért, amelyekért ilyen rettenetes váltságdíjat kellett fizetnie s adjunk neki hálát, hogy megmentésünkért nem átalotta magára venni ezeket a szörnyű szenvedéseket, a minden emberi érzést megcsúfoló sok gyalázatot.

ELSŐ PONT

Hogyan kinozták Jézust ellenségei? — Valóban a sátán pribékjei Jézus testének egyetlen részét sem hagyták kín, gyötrellem nélkül. A halála előtti éjszakán ütlegekkel borították imáandó arcát. Reggel és a dél előtt folyamán korbácsütések rongyokban tépték le testéről az izomzatot. A felszaggatott sebekből bőven patkzott a vér, bíborba öltöztetve az elgyötört testet. Fegyere töviskoszorút szorított durva pribékek pokoli kegyetlensége. Lázban égő, nyílt sebekből sajgó testével vitte a gorombán ácsolt fakeresztet a nap tüzétől izzó köveken, majd a Golgota göröngyös lejtőjén fölfelé, ahol szörnyű szenvedésének betetőzése várta: vasszőgek és kalapács, ecet és epe, a kereszthalál minden gyötrelme, kínszenvedése. — Gondolkodjunk kissé: nem azért vette-e magára Üdvözítőnk mindeme kínt, szenvedést, hogy megutáltassa velünk a test rabszolgaságát és felszabadítson bennünket uralma alól? Ki merne ezek után kedvezni testének, kényeztetni, kedvében járni? Ki ne határozná el, hogy megtöri zsarnoki hajlamait, fegyelemre, önmegtagadásra kényszeríti? Nem lehet igazi keresztény az, aki testének fennhatósága alatt áll.¹⁷ — Mennyi tennivaló vár ránk még ezen a téren! Mennyi javítanivaló felfogásunkban, érzésvilágunkban, gyakorlati életünkben! Mennyire szeretjük a kényelmet, az élevezetést, mennyire félünk a szenvedés-

¹⁷ Qui autem sunt Christi, carnem suam crucifixerunt cum vitiiis et concupscientiis. (Gal. V. 24.)

¹⁸ Hamon: Elmélkedések II.

től, az önmegtagadástól! S még keresztényeknek merjük mondani magunkat?

MASODIK PONT

Milyen gyalázatokkal borították el? — Az Olajfák hegyén megkötözték Jézust és mint gonosztevőt hajtották a főpap udvarába. Itt szabad prédájává tették az alacsonylelkű tömeg durva kedvteléseinek. Köpés, gúny, szitok, ütlegek zápora szállt feléje s nem tudni: testében, lelkében szenvedett-e fájóbb kínokat ezen a sötét, fekete éjszakán? Reggel a felbujtogatott tömeg állati rivalgása, szidalma, gúnykacaja közepette hurcolták végig Jeruzsálem utcáin, azokon az utcákon, amelyekeken még ott rezgett a Hozsánna visszhangja... Heródes gúnyruhát huzat rá, bolondnak mondja... a nép, az ő választott népe, Barabbásnál alábbvalónak kiáltotta, vérét követelte, sőt a gyűlölet bódulatában átkot szórt még saját fejére is!¹⁸ A hatalmát féltő gyávaság látja, hogy igaz ember az, akit előtte vádolnak, de nem tud egész férfi lenni, nem mer sikraszállni az igazságért, fél, alkuszik s hogy a kint üvöltő, tomboló söpredék bosszúszomját kielégítse s egyúttal saját reszkető lelkiismeretét is megnyugtassa, kegyetlenül megostoroztatja az Igazat. Durva pogány katonák vérszomja elvégzi a többit... Mikor már nem áll a lábán, alacsony oszlopcsonkra ültetik, vad röhejjel töviskoronát nyomnak a fejére, piros rongyot vetnek a vállára, nádszálat a kezébe s vihogva, egymást lökdösve, gúnyos térdhajtással üdvözlik: „Üdvözlégy, zsidók királya!” — Jézusom, hova lett szíveket formáló, halottakat feltámasztó hatalmad! Hiszen csak gyengeség az, amit benned látunk! Hova lett a lelkekben olvasó bölcseséged! Hiszen itt mindenki eszelősnek tart! Hova szep)telenül tisztá szent életed, mikor itt alája helyeznek a banditának és szélhámosnak, istenkáromlónak, országfelforgatónak mondanak! — A Koponyák Hegyén két lator közé állítják keresztjét, mert hiszen Ő köztük a legnagyobb gonosztevő s halála percéig káromlás, gúny, szitok az osztályrésze. — Ime: így tanít minket Jézus alázatosságra, engedékenységre, — így ítéli el a kevélységet, amely nem tűri a megvetést, türelmét veszti, ha ellentmondással találkozik, lázong akaratszabadságának

¹⁸ Tolle, tolle; crucifige eum.

minden korlátozásán; elítéli az önszeretetet, amely nem bírja el, hogy másokat elébe helyezzenek, elítéli az érzékenykedést, az étellel szemben támasztott nagy igényeket. Így tanít rá bennünket, hogy semminek tartsuk az emberek ítéletét s egyedül csak arra legyen gondunk, hogy Isten tetszését megnyerjük. — Hasznunkra fordítjuk-e Jézusnak ezt a tanítását? Hogyan fogjuk ezentúl viselni a megbántásokat, a sértéseket, a figyelmetlenségeket? — Alázatosszívű Jézus, jöjj segítségemre és tedd szívemet a tiedhez hasonlóvá.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

NAGYSZERDA

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünk folyamán kísérni fogjuk Jézust 1. a Kálvárián fölfelé, 2. keresztjéhez. — E két misztérium átgondolásából önként fakad az elhatározás: 1. hogy jó szívvel fogjuk viselni az élet keresztjeit, 2. és fokozott szeretettel öleljük körül megfeszített Jézusunkat. — Emlékgondolatunk egyik szentünk felkiáltása legyen: „Mefeszítettet az én szerelmem!”

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, akit halálra ítelt a gyáva emberfélelem és csodáljuk meg Pilátus ítéletében az örök szeretet titkát. Akik e halálos ítéletet kierőszakolták, látszólag a gyűlölet csatlócai voltak, a valóságban azonban Isten szeretetének voltak végrehajtó szervei. Hiszen e halálos ítélettel Jézus megváltói és tanítói működését segítették végső beteljesülésre. Jézus halálával ugyanis 1. eleget tett bűneinkért és 2. a legnagyobb életbölcsestre: a kereszt és szenvedés szeretetére tanít minket. — Jézusom segíts, hogy beehatolhassak kereszted tanításának mélységeibe.

ELSŐ PONT

Jézus a Golgota útján. — Alig hangzott el Pilátus szájából a halálos ítélet, Jézus vállára tették a keresztet, hogy azt a kivégzés helyére vigye. Elkínzott Megváltónk készséggel vette vállára a durván ácsolt két gerendát, mely majd ott fönt, a hegytetőn, keresztalakban egymásba illesztve eszköze lesz a világ megváltásának. kiengesztelője az Atya méltó haragjának. Jézusom el-

gyötört teste meggörnyed a teher súlya alatt s fáradt mozdulattal indul a városból kivezető szűk sikátoron, a Golgota irányában. Nyomon követem és elgondolom: lehetséges volna-e, hogy ezekután én türelmetlenül, zúgolódva cipeljem a keresztet? Nem méltóbb-e Jézus követőjéhez, hogy jó szívvel, panasz, elégedetlenkedés nélkül lépkedjen Megváltója nyomában? — Ó kereszt, jöjj bár akármilyen alakban hozzám, testi vagy lelki szenvedés képében, megpróbállak szeretettel átfogni. Ha nehéz vagy: az előttem lépdelő Jézusra nézek, az Ő látása erőt, bátorságot fog adni hozzá, hogy készséggel öleljelek szívemre. Sőt, ha erőt adsz hozzá, önkéntes önmegtágadásokkal szeretnék hozzásegíteni, hogy minél hasonlóbba lehessenek hozzád, én Jézusom! — Keresztet titkának szemlélése gyujtsa az én szívemben is lángra azt a szeretetet, amely szentjeid lelkét hevítette s a „kereszt balgaságának” szavait adta ajkukra. Szent Péter így kiáltott fel: „örüljete, ha Krisztus szenvedésében résztvehettek”;¹⁹ — Szent Pál: „megadatott nektek, hogy ne csak higgyetek Krisztusban, de szenvedjete is érte.”²⁰ Szent András: „ó, áldott kereszt, mennyire vágytam utánad!”²¹ Szent Terézia: „szervedni vagy meghalni!” „Szienai Szent Katalin: „nem meghalni, de tovább szenvedni!” — A Kálváriára menet Jézus találkozott 1. Szűzanyjával. Mi is őt keressük, ha nehéz a keresztünk. 2. Cyrenéi Simonnal. Mint ő, mi is könnyíthetünk Jézus keresztjén. És pedig vagy azáltal, hogy küzdünk hibáink ellen, hiszen ezek nehezdednek ólomsúllyal Jézus keresztjére, vagy azáltal, hogy készségesen hordozzuk keresztjeinket, amelyek mindmégannyi részecskéi az Övének. 3. Jeruzsálem leányaival. „Ne sírjatok rajtam, de sírjatok magatokon és fiaitokon”²² — így szólt hozzájuk, könnyeiket látván. — Most is feledd magadat, Jézusom és csak mireánk gondolsz. Veled ellentétben milyen nagy a mi önzésünk, milyen kevés bennünk a részvét akár Te irántad, akár embertársaink iránt! Segíts, hogy tanuljunk részvő szeretetet a te jóságos szivedtől.

¹⁹ Communicantes Christi passionibus, gaudete. I. Petr. IV. 13.)

²⁰ Vobis donatum est... ut patiamini. (Philipp. I. 29.)

²¹ O bona crux, diu desiderata. (Vita S. And.)

²² Luc. XXIII, 28.

MASODIK PONT

Jézus a kereszten. — A hegyre felérkezve, megfosztották Jézust ruháitól. Az anyai kéz szöttese beleszáradt az út izzó napsütésében a nyílt sebekbe s mikor durva hóhérkezek nyers kiméletlenséggel letépték, a fájdalom reszketése rázta meg az elgyötört testet. Anyja az irtózat rémületével tárja feléje karjait, szeretné olajjal, balzsammal, anyai szívének minden gyengédségével enyhíteni fia szörnyű kínjait, ámde a poroszlók szitkozódva lökik félre az útból; nem tűrhetik, hogy akadályozza őket munkájukban, hiszen a világtörténelem legkimagaslóbb eseménye készül itt most! Hallgasson az anyai szív, itt a gyűlölet uralkodik! — A pribékek egyetlen mozdulattal az összeácsolt keresztre lökik elgyengült, véres áldozatukat, azután csattog a kalapács, szakadnak az inak, röhög, ujjong az emberi alacsonyág. Istenkáromló szitkok, ocsmány gúnyszavak röpködnek az ég és föld között függő töviskoronás áldozat felé. Gyűlöletben tobzódó vak emberférgék dehogy látják benne az Örök Főpapot, aki engesztelő áldozatát mutatja be most a világ Teremtőjének... őértük... bűneikért... fiaikért... s egyúttal minden idők leghatalmasabb tanítását küldi világgá a szeretet mindent elbíró, mindent megbocsátó törvényéről. — A világ kiüldözte, megkínozta, gyalázattal illette, megölte s úgy vélte: végleg ártalmatlanná tette a kényelmetlen prófétát. Nem sejtette, hogy éppen most, most, ebben az órában alapítja meg országát s kitért két karjának ölelésében egyesíti, vonzza magához a szíveket! — Jézusom, legyen a tied az én szívem is: adjon neked szeretetet szeretetedért, mélységes hálát irgalmas jószágodért s adja magát neked egészen oda, amiért Te is egészen, maradék nélkül nekünk adtad magadat.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

NAGYCSÜTÖRTÖK

Előzb esti átgondolás. — Holnap ama két nagy titokról fogunk elmélkedni, amelynek szerzését nagycsütörtökön ünnepli az Egyház, t. i. 1. az Oltáriszentség, 2. az egyházi rend szerzésének misztériumáról. — Elhatározuk: 1. hogy holnapi szentáldozásunkra különös gondal készülünk; 2. egész napunkat a hála érzelmével fogjuk

megszentelni Jézus iránt, aki minket felbecsülhetetlen értékű adományaival gazdagított. — Emlékgondolatunk egy szentéletű pap hálakiáltása legyen: „Ó Isten, akit hozzánk való szereteted önmagad csodájává tett!”²³

Reggeli elmélkedés. — Foglaljunk helyet a vacsora-teremben, ahol Jézus halála előestéjén tanítványait összegyűjtötte, mint ahogy a halálát közeledni érző családtagja összegyűjti gyermekeit, hogy velük utolsó rendelkezéseit közölje és szétossza köztük vagyonát, amelyet élete folyamán az ő számukra gyűjtött. A szeretet végső nagy ünnepe ez.²⁴ Áhítatos összeszedettséggel hallgassuk Jézus szavait és hatoljunk be mélyen értelmükbe.

ELSŐ PONT

Az Oltáriszentség szerzése. — Megilletődött szívvel szemléljük Jézust, amint tanítványai előtt térdelve azok lábát mossa, hogy kitörülhetetlen vonásokkal vesse bele mindnyájunk lelkébe: milyen mély alázatossággal, mindent átfogó szeretettel s főképp: milyen makulátlan szívvel kell járulnunk ama nagy szentséghez, amelynek szerzésére készül. — Azután elfoglalva előbbi helyét az asztalnál, kezébe vevé a kenyeret, megáldá, megtöré és tanítványainak nyújtván, így szólt: „Vegyétek és egyétek, ez az én testem.” Majd a borral telt kelyhet nyújtván nekik, e szavakat mondá: „Vegyétek és igyátok, ez az én vérem, az újszövetség vére, amely kiontatik értelemünk valaha Jézus szeretetének nagyságát? Megváltónk halálba megy értünk, magára vállalja a kereszt-halál minden kínját, gyalázatát, azt azonban nem tudja megtenni, hogy végleg elmenjen, elszakadjon tőlünk.²⁶ Földi küldetésének vége: halála után visszamegy, hogy elfoglalja helyét Atyja örök dicsőségében, mindenható bölcsesége, határokat nem ismerő szeretete azonban módját találja, hogy mindörökre nálunk maradjon.

²³ O vere Deum, si dicere fas est, prodigum sui, prae desiderio hominis! (Guerriv. abbas, in Fest. Pent.)

²⁴ Cum dilexisset eos qui erant in mundo, in finem dilexit eos. (Joan. XIII, 1.)

²⁵ Matth. XXVI. 26 et seq.

²⁶ Non relinquam vos orphanos. (Joan. XIV. 18.)

Átváltoztatja a kenyeret Testévé, a bort Vérévé és mindenható szeretetének erejével önmagát, istenségével, emberségével a végtelenségig megsokszorosítva köztünk marad lelkünk táplálására az idők végezetéig. S az egyik csodát másik követi: apostolainak hatalmat ad rá, hogy a megváltás titkát ünnepelvén, örök időkön át megújíthassák e nagy csodát²⁷ s e hatalmat átruházza azokra is, akik az Evangélium hirdetésében törvény szerint felszentelt jogutódai lesznek a Tizenkettőnek. — Ime: ez az a gazdag örökség, amelyet Jézus Krisztus hívei számára hátrahagyott, ez az a végrendelet, amelyet saját vérével pecsételt meg a halni induló családatya.²⁸ — Drága örökség, Istenhez méltó hagyaték! Hogyan legyünk eléggé hálásak érte?

MÁSODIK PONT

Az egyházirend szerzése. — Azt hihetnők: az Oltáriszentség szerzésével kimerült Jézus irántunk való szeretetének egész gazdagsága. Hiszen mit adhatott volna még, miután már önmagát odaadta? És mégis: a szeretet újabb csodáját is tartogatta számunkra ez az áldott nap! Az Oltáriszentség mellett gazdagságának egész tárházát kinyitotta előttünk az Úr. Megalapította Egyházát törvényszerinti utódokra átháruló papihivatalával, tanító, kormányzó tekintélyével, áldást, kegyelmeket közvetítő szentségeivel. — Jézus, az újszövetség főpapja ezekkel a hatalomközlő vágyaival adta nekünk mideme kincseket: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”²⁹ — O, papi hatalom! Te lelkeket megvilágosító, erősítő, új életre keltő hatalmasság, te közvetítője, közlője Isten kegyelemadományainak, aki kalauzolsz bennünket az Istenhez vezető úton, milyen hálás vagyok Istennek, hogy nekünk adott téged! Nagycsütörtök, háromszor áldott napja az isteni szeretet kiteljesedésének! Bárcsak jótéteményeidhez méltó hálával ünnepelhetném titkaidat!

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

²⁷ Hoc facite.

²⁸ Hic est calix novum testamentum in sanguine meo.

²⁹ Hoc facite.

NAGYPÉNTEK

Előzbésti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünkben meggondoljuk, hogy nagypéntek 1. a szeretet, 2. a halál és újjászületés napja. — Elhatározzuk, hogy ezt a szent napot 1. teljes összeszedettségében, megfeszített Üdvözítőnkre való emlékezésben fogjuk tölteni. 2. Urunk szenvedésének emlékére kisebb önmegtágadásokat végzünk s hozunk valamely olyan áldozatot is, amely igazán megérdemli az áldozat nevet. — Emlékgondolatunk az apostol szava lesz: „Krisztus szeretete sürget minket, mivel úgy vélekedünk, hogy ha egy meghalt valamennyiért, akkor valamennyien meghaltak.”³⁰

Reggeli elmélkedés. — Boruljunk le lélekben a kereszt tövében és imádjuk az üdvünkért azon függő Jézust. Engedjünk szabad utat a részvét, a hála, a bánat és szeretet érzelmeinek, amelyek Üdvözítőnk vérborította testének láttán szívünkben előtörnek.

ELSŐ PONT

Nagypéntek a szeretet napja. — Emeljük tekintetünket kereszten függő Üdvözítőnkre és engedjük lelkünkre hatni néma beszédét. Kitért két karja mintha szeretettel akarná magához ölelni a hálátlan világot, szíve a kereszten is csak értünk dobog. Vérrel aláfutott két szeme, láztól cserepes, kékülő ajkai, ziháló melle, vértől csapzott haja, lehanyatló töviskoronás feje, vérző nyílt sebei mind ezt kiáltják felénk: „Lássátok, mennyire szeretlek titeket!”³¹ Hát még ha szívébe látnánk! Abba a szívbe, amely külön-külön jobban szeret mind-egyikünket, mint ahogy a legjobb anya szeretni tudja gyermekét. Ez a szív szüntelen irgalomért esdekel bűneinkért, hálátlanságunkért, hanyagságunkért, saját vérét ajánlva fel Atyjának vétkeink engesztelésére; e szívben az irgalom, a szeretet tüze még kiolthatatlan lánggal s izzó zsarátnok gyanánt semmisíti meg bűneimet, ha bizalommal fordulok hozzá bocsánatért. — Ó szeretet elképzelhetetlen mélysége! Csodálni való-e,

³⁰ Caritas Christi urget nos... aestimantes hoc, quoniam... pro omnibus mortuus est Christus: ut et qui vivunt, jam non sibi vivant. (II Cor. V, 14, 15.)

³¹ Sic Deus dilexit mundum.

ha meghal a szeretettől, aki mélységeidbe tekint! Igaza volt Szalézi Szent Ferencnek, mikor azt mondta, hogy a Kálvária a szeretet hegye, ahol Juda megsebzett oroslánjának sebei rejtik magukban a szeretet édes mézét. — Keresztrefeszített Jézusom, ne engedd, hogy valaha szem elől tévesszem kereszten függő képedet s add, hogy soha ki ne aludjék szívedben a szeretet tüze, amely azt most melengeti.

MÁSODIK PONT

Nagypéntek a halál és újjászületés napja. — Csak akkor szeretjük Jézust igazán, ha iránta való szeretetből készek vagyunk a kereszt lábánál meghalni mindennek, ami bűn, hanyagság, közömbösség; mindennek, ami önszeretet és kevélység, kényeskedés és élvezetvágy; ha meghalunk az érzékenykedésnek, amely mindenben megsértődik; a kritizálás szellemének, amely mindenben a hibát, a kivetnivalót látja meg, a felületességnek, amely nem képes gondolatait természetfölötti szempontokra összpontosítani; a nyelv fegyelmetlenségének, amely mindent kifecseg; általában mindannak, ami nem egyeztethető össze azzal a szeretettel, amelyet Jézus övétől megkíván. — E hibák helyén keltsük életre s neveljük nagyra szívünkben a szelídség és alázatosság, a türelem és szeretet, a nagylelkű áldozatkészség erényeit. Legyen ez a nap lelkünk újjászületésének napja, hiszen semmi egyébvel nem viszonzhatjuk Jézusunk irántunk való áldozatos szeretetét!

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

NAGYSZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — A hólnapi nap folyamán ama két nagy titkot tesszük elmélkedésünk tárgyává, amelyekről az apostoli hitvallás e szavakkal emlékezik meg: eltemették, alászállt a poklokra.³² — E szavak mély értelmét átgondolva elhatározzuk: 1. hogy különleges gonddal fogunk hólnapi szentáldozásunkra előkészülni és 2. az alázatosság és önmegtágadás szellemében ünnepeljük e kettős titok emlékét. — Emlékgondo-

³² Sepultus, descendat ad inferos.

latunk az apostol szava legyen: „Meghaltatok és életek el van rejtve Krisztussal az Istenben.”³³

Reggeli elmélkedés. — Egyesüljünk azzal a szeretettel, amellyel Szűz Mária, a szeretett tanítvány, Magdolna és a jámbor asszonyok karjukkal felfogták a szent Testet, amelyet Arimateai József és Nikodémus oldottak le a keresztről. Milyen megrendült szívvel szemlélte a Fájdalmas Anya Fiának összeroncsolt testét, milyen gyengéd szeretettel nyomta ajkait véres sebeire! És a többiek mind: milyen szent érzelmekkel állták körül Mesterük holttestét! — Sorakozunk mi is melléjük és bánkódással verve mellünket, próbáljuk megérteni: mi a bűn?

ELSŐ PONT

Gondolatok Jézus temetésén. — Megtanulhatjuk e szent misztériumból: 1. hogyan kell szentáldozásainkat végeznünk? Mikor a szent Testet levették a keresztről, Nikodémus száz font illatszert, mirrhát és aloét vásárolt, hogy azt bebalzsamozza, Arimateai József pedig hófehér gyolcsot hozott a begöngyölésére és saját sírboltját ajánlotta fel eltemetésére, amelyben még senki sem feküdt. Temetés után nagy követ hengerítettek a sír bejárata elé, hivatalos pecséttel lezárták és katonákat állítottak az őrzésére. — Van-e gondunk rá, hogy mikor a szentáldozásban szívünkbe száll Üdvözítőnk, ott a szent érzelmek és jócselekedetek illatszerzei várjanak rá? Vigyázunk-e rá, hogy folt ne essék szívünk tisztaságán s az olyan fehér legyen, mint a gyolcs halotti lepel? Jóra irányuló törekvésünk szilárd-e, mint a szikla? Ügyelünk-e rá, hogy szentáldozás után az összeszedettség, komoly magunkbavonulás őrségét állítsuk szívünk bejárata elé, nehogy elrabolja tőlünk valaki drága kincsünket? — De megtanít bennünket e szent titok 2. a lelki halál három kellékére is,³⁴ amelyek első feltétele, hogy szeressük a rejtett életet,³⁵ ne törődjünk vele: mit mond, mit gondol rólunk a világ, ne akarjuk

³³ Mortui estis, et vita vestra est abscondita cum Christo in Deo. (Col. III. 3.)

³⁴ Existimate vos mortuos. (Rom. VI. 11.)

³⁵ Mortui estis, et vita vestra est abscondita cum Christo in Deo.

látni, ami abban történik s magunkat se igyekezzünk mutogatni neki.³⁶ A sírban fekvő Jézus példája tanít minket erre. Hogy elfelejt, vagy akár lábbal tapos bennünket a világ: ne törődjünk vele, mint ahogy a sírban fekvő halott sem törődik vele. Az igazi boldogságot csak a Krisztussal elrejtett életben találhatjuk fel. Megromlott természetünk tiltakozik ugyan ellene, sikerre, elismerésre, földi vizsgálatásra vágyik, de ne felejtjük: minél kiáltóbb benne ez a vágy, annál égetőbben szükséges, hogy lemondjunk róla, mert álnok ellenség ez, amely magához láncol és eltávolít minket Krisztustól. — A lelki halál második kelléke, hogy csak a szükségnek megfelelő mértékben tulajdonítsunk fontosságot a földi javaknak; ne keressük se a lágy kényelmet, se ízlésünk kielégülését ételben, italban, ruházkozásban, se kíváncsiságunk és szórakozni vágyásunk kielégítésében. Röviden: legyünk, mint a halottak érzékeink követeléseivel szemben. — E második kellékhez csatlakozzék még akaratunknak teljes meghódolása Isten akaratára előtt. Hagyatkozzunk feltétlen bizalommal az isteni Gondviselés rendelkezésére, s mint lelki halotthoz illik, ne ellenkezzünk, ne tiltakozzunk, bárhova, bármilyen viszonyok közé helyez is bennünket, akármilyen nehéz vagy bármilyen jelentéktelen legyen is az a munkatér, amelynek megoldozásával üdvösségünket biztosítanunk kell. — Mikor jutok el a szent közömbösségnek erre a fokára, Uram? Mikor hal meg szívemben az önszeretet, a világ szeretete, hogy egyedül csak Te élj, Te uralkodjál benne?

MÁSODIK PONT

Jézus az arvilág tornácán. — Ez a gondolat 1. Jézusnak az emberek iránt való nagy szeretetét tárja elénk. Mikor testétől elvált, semmi akadály nem lett volna többé, hogy Atyja keblébe visszazálljon a megváltói küldetését bevégzett Istenfiú lelke, ámde az emberek iránti szeretete arra ösztönzi, hogy leszálljon a limbusba és megvigasztalja a patriarchák és az igazak ott várakozó lelkeit. Jézus szeretete a halálban sem pihen! 2. Méltó tehát, hogy a mi szeretetünk se ismerjen határokat. — Jézus lelkét megpillantva, a limbus foglyai kitérő lelkesedéssel üdvözlik Megváltójukat. Örömük,

³⁶ Nec videre nec videri.

szeretetük dicsérő és hálaének újjongásában tör elő ajkukon s az önmagát feledő rajongás hódolata száll a rég várt Szabadító felé. — Vegyünk róluk példát. Mert vajjon kevesebb okunk van-e nekünk hála és szeretetre, mint önekik? Hiszen miértünk éppúgy meghalt Jézus, mint őértük, minket éppúgy szeret, mint őket s mielőttünk éppúgy megnyitotta a mennyország kapuját, mint őelőttük.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÚSVÉTVASÁRNAP

Szent Márk XVI, 1—7.

És midőn elmúlt a szombat, Mária Magdolna és Mária. Jakab anyja és Szalome fűszereket vásároltak, hogy elmenjenek és megkenjék Jézust. És korán reggel a hét első napján, mikor a nap már fölkelt, a sírhoz mentek. És mondták egymásnak: Ki hengeríti el nekünk a követ a sírbolt ajtajától? És amint odatekintettek, látták, hogy a kő el van hengerítve, holott az igen nagy volt. És midőn bementek a sírboltba, egy ifjút láttak ülni jobbfelől, fehér ruhába öltözve, és megrémültek. De az mondá nekik: Ne féljete! Ti a megfeszített názareti Jézust keressétek. Feltámadt, nincs itt. Ime, a hely, ahová tettétek őt! De menjete, mondjátok meg tanítványainak és Péternek, hogy elöttete megy Galileába, ott meglátjátok őt, amint megmondotta nektek.

Előzőesti átgondolás. — A holnapi nagy nap elmélkedését Jézus Krisztus feltámadásának, mint 1. hitünk, 2. reményünk diadalünnepének átgondolására fogjuk szentelni. — Azután pedig elhatározzuk, 1. hogy gyakori buzgó alleluja fohászokkal fogjuk köszönteni feltámadt Üdvözítőnket; 2. gyakran indítjuk fel szívünkben a Jézus istenségébe vetett hit, valamint a jövő üdvösségünkbe vetett remény indulatát. — Emlékgondolatunk az Egyháznak a mai nap folyamán többször megismételt felkiáltása legyen: „Dicsőség a feltámadt Jézus Krisztusnak!”¹

Reggeli elmélkedés. — Engedjük át szívünket a dicséret, hála és imádás érzelmeinek feltámadt Üdvözítőnk iránt. Örvendezzünk és újjongjunk. Az Úr napja ez, a diadalé, a győzelemé. Egyesítsük szívünket az angyalokéval és velük együtt énekeljük a diadaléneket: Alleluja!

ELSŐ PONT

Krisztus feltámadása hitünk diadala. — Jézus Krisztus valóban feltámadt. Az apostolok, akik ezt mondják

¹ Surrexit Dominus vere, alleluia.

és vérükkel pecsételték meg bizonyágtételüket, nem tévedhettek, mert hiszen negyven napon keresztül gyakran voltak vele együtt; megcsalni sem akartak bennünket, sőt eleinte köztük, maguk közt is voltak kétkedők,² akik nem hittek e csodában, amíg kézzelfogható bizonyágot nem szereztek róla. Meg azután, ha nem tudták volna bizonyosan, hogy feltámadt Jézus, lett volna-e értelme, hogy életüket áldozzák érte és kínhalálba menjenek tanításáért? Mert hiszen ha fel nem támadt Jézus, mint ahogy azt előre többször megmondta, vajjon mi biztosítékuk lett volna, hogy csakugyan Isten Fia volt Ő, a Messiás, nem pedig rajongószívű álmodó, aki fantasztikus új tanokat hirdetett, de azután meghalt, anélkül, hogy tanítását elfogadható bizonyítékkal alátámasztani tudta volna. Ha szemtanúk nem bizonyítanak is, az erkölcsi szükségesség magában is fennen hirdetné a feltámadás elkerülhetetlenségét.³ Nélküle meddő kísérletezés lett volna Jézus tanítói működése s messiási küldetésének a feltámadás ténye adta meg a hitelesség bizonyítékát.⁴ — Ő, húsvét szent ünnepe, mily drága záloga vagy te az én katolikus hittemnek! Jézus feltámadásával megdönthetetlen bizonyítékát adta istenségének. következésképp tanai, amelyeket hirdetett, igazak s igaz Egyháza is, amelyet alapított s amelynek én — hála neked érte — gyermeke lehetek. Biztos úton járok hát, mikor Egyházam tanítását követem s mikor tanítása nyomán bűnbánatot tartok, önmegtágadást végzek, áldozatokat hozok, tudom, hogy nem fecsérelem hiába erőimet s örök boldogságom megalapozásán dolgozom. Hiába támadja a hitelenség hitemet, hiába szánakozik rajtam az élvhajzászat, Jézus feltámadásának tudata biztos talajt ad lábam alá s én tudom, hogy nem tévedek. Milyen boldogító tudat, hogy köszálon — Krisztus kösziklába vágott sirján — épült fel az én hitem várkastélya s hogy bátran, megszégyenülés és csalódás félelme nélkül vallhatom magam Krisztus katonájának mindig és mindenütt: otthon és társaságban, templomban és munkahelyemen, magam-

² Si in hac vita tantum... sperantes sumus, miserabiliores sumus omnibus hominibus. (I Cor. XV, 19.)

³ Praedestinatus est Filius Dei... ex resurrectione. (Rom. I, 4.)

⁴ Scio cui credidi. (II Tim. I, 12.)

tartásában és beszédben, cselekedeteimben és életfel-
fogásban egyaránt.

MÁSODIK PONT

Krisztus feltámadása reményünknek is diadala. — Az embernek, aki sok viszontagság közt éli életét ide-
lent, nagy szüksége van reménykedésre. Minden oka
megvan hát ma rá, hogy örvendezzen, mert hiszen „fel-
támadt Krisztus e napon!”⁵ Üdvözítőnk feltámadása pe-
dig biztos záloga egy másik feltámadásnak, az én fel-
támadásomnak, amely kárpótolni fog életem minden
szenvédéséért. Szent Pál az „elszenderültek zsengejé-
nek”,⁶ a feltámadottak elsejének mondja Jézust. Vagyis:
hogyan az apostol szavai szerint közös testet alkotunk
mi övele, amelynek ő a feje, mi pedig tagjai vagyunk:
a tagok pedig, egyet képezvén vele, mindenben a fej
sorsát osztják és az ő szolgálatában állnak. Élhetne-
tovább az a test, amelynek a feje más utat jár, mint
egyéb tagjai? Egyek lévén tehát vele, az ő életének
törvényei a mieink is, az ő feltámadása a mienknek is
természetes útjelzője. „Ha tehát Krisztusról azt hirde-
tik, hogy feltámadott, hogyan mondják egyesek közüle-
tek, hogy nincs halottak feltámadása?” — kérdi Szent
Pál.⁷ — Vigasztaló gondolat, reményünk diadala a földi
szenvedések közepette, mert ha feltámadunk Krisztus-
sal, szomorúságunk örömmé, fájdalmaink gyönyörűség-
gé, szegénységünk gazdagsággá, fáradalmaink örök di-
csőséggé fognak átváltozni. — „Tudom, hogy él az én
Uram, mondta Jób, hogy feltámadok az utolsó napon,
hogyan saját testemben szemlélem majd az én Istenemet,
saját szememmel látom majd őt és ez a reményem,
melyet szívemben táplálok, ez az én minden vigasztalá-
som.”⁸ „A Mindenség Királya — mondta a második

⁵ Surrexit Christus spes mea.

⁶ Primitiae dormientium. (I Cor. XV, 20.)

⁷ Si Christus praedicatur quod resurrexit a mortuis,
quomodo quidam dicunt, in vobis quoniam resurrectio mor-
tuorum non est? (I Cor. XV, 12.)

⁸ Scio quod Redemptor meus vivit, et in novissimo die
de terra surrecturus sum; et rursus circumdabor pelle mea,
et in carne mea videbo Deum meum; quem visurus sum ego
ipse, et oculi mei conspecturi sunt, et non alius: reposita
est haec spes mea in sinu meo. (Job. XIX, 25—27.)

Makkabeus testvér — feltámaszt majd az utolsó napon.”⁹ „Nem sajnálom tagjaimat — mondta a harmadik — mert Isten visszaadja majd őket egy napon.”¹⁰ „Jó nekünk az emberek kezétől meghalnunk — így kiáltott fel a negyedik — mert Istenben remélünk, aki feltámaszt bennünket.”¹¹ „Nem bánom, hogy hazámtól távol kell meghalnom — Szent Monika szavai ezek — Isten majd rámtalál az idők végével, hogy feltámasszon. Minden vértanú, minden igaz hívő ezzel a gondolattal halt meg, remélve a boldog feltámadást, a dicsőséges örök életet. — Ó boldog reménység! Milyen nagy lesz majd akkor az örömünk, hogy a földön szenvedtünk, hogy megtagadtuk magunkat és nem a világ múlt örömeinek megszerzésében merült ki földi tevékenységünk.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÚSVÉTHÉTFŐ

Előzőesti átgondolás. — Holnap az emmauszi tanítványokról szóló evangéliumi részletről fogunk elmélkedni, átgondolva: melyek voltak erényeik, melyek a hibáik? 2. Milyen jóságos volt hozzájuk Jézus. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy Jézussal egyesülten, mély összeszedettségben fogjuk tölteni a napot, figyelve a kegyelem szavára; 2. hogy résen leszünk beszélgetéseinkben és ügyelünk, hogy egyetlen olyan szó ne hagyja el ajkunkat, amely az ünnep hangulatába bele ne illenék. — Emlékgondolat gyanánt szolgáljanak a tanítványok szavai: „Nemde gerjedezt szívünk, mikor az úton beszélt hozzánk?”¹²

Reggeli elmélkedés. — Csatlakozunk lélekben az emmauszi úton haladó tanítványokhoz. Figyeljük, mikor Jézus közeledik hozzájuk, akik a lefolyt szomorú eseményeket vitatva, nyomott hangulatban folytatják út-

⁹Rex mundi defunctos nos pro suis legibus in aeternae vitae resurrectione suscitabit. (II Mach. VII, 9.)

¹⁰Haec ipsa despicio, quoniam ab ipso me ea recepturum spero. (Ibid. 11.)

¹¹Potius est ab hominibus morti datos spem expectare a Deo, iterum ab ipso resuscitandos. (Ibid. 14.)

¹²Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via? (Luc. XXIV, 32.)

jukat. — Áldjuk Jézust, aki nem hagyja magukra híveit szomorúságukban.

ELSŐ PONT

Az emmauszi tanítványok hibái és erényei. — 1. A tanítványok nem hagytak sziklaszilárd bizalommal az Úr szavára. Nem mondta-e Jézus: feltámadok a harmadik napon? Ők nem várták be a harmadik nap végét, csüggedt szívvel mentek útjukon. Ez a mi hibánk is: azt akarjuk, hogy késedelem nélkül, azonnal meghallgattatást találjon minden kérésünk. Ha nem így történik, levertek vagyunk és meginog a hitünk. Megérdemeljük, hogy nekünk is azt mondta Jézus, amit öhozzájuk szólott: „ó, balgatagok és késedelmes szívűek mindazok elhívására, miket a próféták szólottak”. 2. Külső dolgokban kerestek vigasztalást. Elmentek Jeruzsálemből, hogy könnyebben felejtsek bánatukat. Feledik, hogy igazi vigasztalást csak Istenben találunk s többet veszít, mint nyer az, aki azt a teremtményeknél keresi. Ha Jézus nem sietett volna vigasztalásukra, hitüket is elvesztették volna, mert hiszen nem hittek sem a jámbor asszonyoknak, sem a tanítványoknak, akik Jézus feltámadásának hírére hozták s megingott volna reményük is. Nem ezt mondták-e máris: „pedig reméltük...¹³ De kihült volna szeretetük is, mert hiszen csalódtak Jézusban, aki elvégre is meghalt, elbukott, nem lehetett tehát az, akinek mondta magát s aki megérdemelte, hogy szívük egész rajongásával szeressék. 3. Balga értelmetlenségükben nem keresik az összefüggést eszköz és cél, halál és élet, kereszt és dicsőség, ideig tartó szenvedés és örök boldogság közt. Jézusnak kellett közbelépnie, hogy emlékezetükbe idézze ezt az igazságot: „Nem ezeket kellett-e szenvedni Krisztusnak és úgy menni be az ő dicsőségébe?” — Nem szorul-e rá a mi tompaságunk is hasonló intelmekre?

Ha voltak hibáik a tanítványoknak, elvitathatatlan, hogy erényeik mellett is tanúskodik ez az evangéliumi részlet. 1. Szent dolgokról beszélgettek egymás közt, és a hozzájuk csatlakozó Üdvözítő kérdésére: „miről beszéltek egymással?”¹⁴ — ezt felelhatték: „A názáreti

¹³ Sperabamus.

¹⁴ Qui sunt hi sermones quos confertis ad invicem? (Luc. XXIV, 17.)

Jézusról beszélünk.”¹⁵ Vajjon, ha köztünk is megjelennék az Üdvözítő és megkérdezné, miről beszélgetünk összejöveteleinken, ugyanezt a választ adhatnánk-e neki mi is? Nem kellene-e pirulnunk szavaink miatt, amelyekben olyan nagy rész jut megszólásnak és rágalomnak, gúnyolódásnak és tisztátalan élcelődésnek, kétszínűségnek és földi érdekeknek? Tetszését találná-e az Úr az ilyféle beszédekben? S ha megkérdezné, hogy halálunk óráján vigasztalásunkra lesz-e majd a rájuk való visszaemlékezés, mit felelnénk neki? 2. Az emmauszi utasok nagy tisztelettel hallgatják az Úr szavait; szívükbe vésik s ez szent érzelmekre gerjed, hallván azokat.¹⁶ 3. Nem akarnak megválni Jézustól. „Maradj velünk, Uram”, — így könyörögnek hozzá.¹⁷ Kérjük-e mi is erre az Üdvözítőt? Maradj velünk megpróbáltatásainkban, ments meg a türelmetlenségtől, a zúgolódástól, a csüggedéstől és taníts rá, hogy mindig, mindenért áldjam az Istent; maradj velünk a kísértés, a csapások idején, betegségben és a lelki szárazság gyötrelmei közt; de légy velünk főképp akkor, mikor a gonoszság hatalma árasztja el a földet és úgy látszik, mintha végleg elfordultál volna tőlünk. Ne hagyj magunkra ebben a mindennél szörnyűbb megpróbáltatásban, — amely most is fenyegeti a világot — de légy a mi megrendíthetetlen erősségünk, soha ki nem alvó világosságunk. 4. Megismerték őt a kenyértörésről.¹⁸ Vagyis a szentáldozásban. Valóban: a keresztény lélek itt ismeri fel teljes mivoltában Jézusa végtelen szeretetét. 5. Miután felismerték, sietve visszatértek Jeruzsálembe, hogy társaiknak az örömhírt megvigyék.¹⁹ Aki szeret, az nem kímél fáradságot, hogy mással is megszerettesse azt, akit szeret.

MÁSODIK PONT

Jézus megható jósága tanítványai iránt. — Jézus megszánja a két bárányt, amelyek a nyájtól elszakadva

¹⁵ De Jesu Nazareno. (Ibid. 19.)

¹⁶ Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via? (Ibid. XXIV, 32.)

¹⁷ Mane nobiscum, quoniam advesperascit, et inclinata est jam dies. (Ibid. 29.)

¹⁸ Cognoverunt eum in fractione panis. (Luc. XXIV, 35.)

¹⁹ Surgentes eadem hora, regressi sunt in Jerusalem. (Ibid. 33.)

egyedül róják az élet útját: közeledik hozzájuk, szelíden megszólítja őket, kérdezősködik szomorúságuk oka felől és módját tudja, hogy megvigasztalja őket. Szeretettel megfeddi őket, hogy kislelkűségük felismerésére és az Irás helyes értelmezésére vezesse értelmüket. Szívükben fellobbantja a szeretet lángját és új rugalmasságot ad akarataknak. Emmauszba érve, úgy tesz, mintha tovább akarna menni, hogy felébressze bennük a vágyat: maradj velünk, Uram! — Kérésükre betér velük a házba, leül asztalukhoz, megáldja, megtöri a kenyeret és feljűk nyújtja. Azután eltűnik szemük elöl, miután lelkűket az örök élet táplálékával megerősítette. El tudánk-e képzelni ennél gyengédebb jóságot, a szeretetnek ennél meghatóbb leereszkedését? — És éppen így bánik mivelünk is az Úr. Megelőző kegyelmével elibénk jön a nagy úton, alkalmazkodik gyengeségünkhöz, megvilágosít isteni tanításával, szívének szeretetével magához von, dorgál és bátorít, s csak akkor távozik tőlünk, ha őt felismertük s így tudja rólunk, hogy az ő törvényei útján fogunk járni ezután. — Hogyan háláljuk meg Jézusnak azt a kimondhatatlan jóságát?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Holnap a fenti evangéliumi részletnek megfelelően Jézusnak tanítványai közt való megjelenéséről fogunk elmélkedni. — Látni fogjuk: 1. a feltámadt Jézus megdicsőült sebeit, 2. és azt, hogy mi is csak a szenvedésben találhatjuk fel dicsőségűket. — Elhatározzuk ezután: 1. Gyakran csókoljuk meg a szerető hála érzelmeivel feszületűket, főképp a szent sebek helyeit; 2. jó szívvel fogadjuk az élet megpróbáltatásait. — Emlékgondolat gyanánt szolgáljanak az Úr Jézus szavai: „Lássátok kezeim és lábaim.”²⁰

Reggeli elmélkedés. — Helyezkedjűnk el gondolatban a vacsorateremben az apostolok közt; imádjuk velük Jézust, aki im megjelent köztűk. Megrendűlt szívvel csókoljuk meg szent kezeinek, lábainak, oldalának sebeit és forró imában kérjűk: harmatoztassa ránk belő-

²⁰ Videte manus meas et pedes. (Luc. XXIV. 39.)

lük kegyelmeit és jöjjön segítségünkre, hogy azokkal megerősítve, új lelki életre támadjunk.

ELSŐ PONT

Jézus megdicsőült sebeiről. — Jézus nemcsak szenvedése idején tárja elénk szent sebeit, de megmutatja azokat a feltámadás örömének hetében is, azzal a különbséggel, hogy nagypénteken véresek, lelket marcangolóak voltak ezek a sebek, most pedig az Isten végtelen jóságának és hatalmának dicsősége sugárzik belőlük. Üdvözítőnk feltámadt testén is megőrizte seb-helyeit, 1. mint bizonyítékát annak, hogy az ugyanaz a test, amely nagypénteken meghalt a kereszten, miután előbb kegyetlenül megszággatták; 2. mint pecsétjeit annak a diadalnak, amelyet üdvünk ellenségén aratott; 3. mint irántunk való szeretetének látható zálogait, amelyek látása vizontszeretetre hangolja szívünket; 4. mint megannyi szószólókat, akik isteni ékesszólással járnak közben értünk, emberekért a Mindenható trónja előtt; 5. mint kиаapadhatatlan kegyelemforrásokat, amelyekből korlátlan bizalommal meríthetünk.— Jézusom szent sebeit, megrendült szívvel, néma hódolattal borulok le előttetek! Legyetek ti mindig az én erősségeim, az én menedékem! Hiszen rajtatok látom leginkább: mennyire szeret engem az Isten!²¹ Legyetek az én világosságom, hogy szeretetet, áldozatkészséget tanuljak belőletek. — Legyetek lelkemnek tűzforrása, hogy titeket szemlélve, rólatok elmélkedve felolvadjon szívem jégkérge. Mert tartózkodhatik-e valaki máglya közelében anélkül, hogy annak tűzétől átmelegednék?

MÁSODIK PONT

Szenvedésben a mi dicsőségünk. — Akár akarjuk, akár nem, a szenvedésből mindenkép ki kell vennünk a magunk részét. Szenvedünk testünkben, lelkünkben érzelmeinkben. Szenvedünk másoktól, akik megnehezítik életünket és nem utolsó sorban: szenvedünk saját magunktól is: változó kedélyhangulatainktól, levertségtől, türelmetlenségtől; nem is szólva a senkinek az életéből el nem maradó különféle csapásokról: anyagi veszteségekről és gondokról, betegségekről és halál-

²¹ Ecce quomodo amabat eum. (Joan. XI. 36.)

esetekről, sikertelenségekről és megaláztatásokról. Földi életünk eme elmaradhatatlan fájdalmas járulékait azonban nagyra kell becsülnünk: 1. mert maga Üdvözítőnk is ezt mondta: boldogok, akik szenvednek, boldogok, akik sírnak²²; 2. mert Ő maga gyakorlatban is megmutatta a szenvedés értékét s azt szent sebeiben megdicsőítette; 3. mert szenvedés nélkül nincs erény, nincs érdem, következésképp jutalom, üdvösség sem lehet. Akinek jól megy a dolga a földön, az nem törődik a mennyországgal. Aki élvezi a jelent, az nem gondol a jövővel. A keresztény módon viselt szenvedés ellenben elszakít a földtől, Istenre irányítja vágyódásunkat, erények gyakorlására, érdemszerzésre ad bőséges alkalmat. 4. Mert a türelemmel viselt szenvedés kedvessé tesz Isten előtt, hiszen éppen a nélkülözés és szenvedés megbecsülése az a két vonás, amely lelkünkön az Üdvözítőnkhez való hasonlóságot leginkább kidomborítja. A zsoltáros szerint: Isten kiterjeszti kezét az igaz fölé, akit a kereszt súlya nyom és megerősíti azt.²³— Dánielt oroszlánok vermébe vetették, a babyloni ifjakat tüzes kemencébe, Józsefet fogságba, de Isten mindenütt ott volt, hogy megsegítse őket. 5. Mert a szentek mindig gyönyörűségüket találták a szenvedésben. „Azért telik kedvem erőtlenségemben, gyalázatban, szükségben, üldöztetésben, a Krisztusért való szorongatásban,²⁴ mert midőn erőtlén vagyok, akkor vagyok hatalmas” — mondta Szent Pál.²⁵ — „Szenvedni vagy meghalni!” — kiáltott fel Szent Terézia. — „Nem élhetek kereszt nélkül. Jézusom, aki magára vette a keresztet, elvette minden keserűségét és isteni édesség balzsamával itatta azt.” — Él-e bennünk is a kereszt szeretete? Hogyan viseljük a megpróbáltatásokat? Kérjük a mi Urunkat: öntse szívünkbe a kereszték értékelésének kegyelmét.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

²² Beati qui patiuntur, beati qui lugent.

²³ Cum ceciderit, non collidetur, quia Dominus supponit manum suam. (Ps. XXXVI, 24.)

²⁴ Placeo mihi infirmitatibus meis, in contumeliis, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustiis pro Christo. (II Cor. XII, 10.)

²⁵ Ut inhabitet in me virtus Christi. (II Cor. XII, 9.)

SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Holnap Jézusnak a Tibériás tó partján történt megjelenését tesszük elmélkedésünk tárgyává. Megfigyeljük: 1. mit tett Jézus ez alkalommal az apostolokért, 2. és mit tettek az apostolok érte? Elhatározzuk ezután: 1. hogy embertársainkkal való érintkezésünkben az Úr Jézusnak itt tanúsított magatartását fogjuk követni, 2. istenszolgálatunk mértékét pedig az apostolok elszánt szolgálatkészsége szerint fogjuk megszabni. — Emlékgondolatunk Szent János felkiáltása legyen: „Az Úr az!”²⁶

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus Krisztust, akit nagy szeretete elhozott tanítványai felkeresésére a Tibériás partjára. Kérjük alázatos szívvel: látogasson el hozzánk is szeretetének kegyelmeivel s különösen arra segítsen, hogy mint az apostolok, úgy mi is mindig készséges szívvel engedelmeskedjünk a kegyelem szavának.

ELSŐ PONT

Mit tett Jézus az apostolokért? — Az apostolok egész éjjel halásztak, anélkül, hogy bármit is fogtak volna s nem volt mit enniök. Jézus megszanja szükségüket, hozzájuk lép és megkérdi: „Fiaim, nincs valami ennivalótok?”²⁷ Milyen gyengéd atyai gondoskodás! Segíteni akar szükségükön, de figyeljük meg: milyen feltétel mellett? Ha ők maguk is megdolgoznak érte. Mert munka Ádám minden gyermekének az osztályrésze, a tétlenség vesztüket okozná. „Vessétek ki hálótokat a hajó jobb oldalára.” Ezt mondja nekik. Minden cselekvési alkalomnak van jó és rossz oldala. Fontos, hogy mindenben a helyeset, a jót találjuk el. A jobb oldal az Isten oldala és nem a teremtményeké; Istent kell mindenben keresnünk, nem önmagunkat és nem az emberek tetszését. — A jobb oldal a kegyelem oldala és nem a természeté; nem megengedett tehát, hogy természetes hajlamaink vezessenek bennünket cselekedeteinkben, amelyeknek kell, hogy mindenben a kegye-

²⁶ Dominus est. (Joan. XXI, 7.)

²⁷ (Joan. XXI. 5.)

lem szava legyen az irányítója: ez szabályozza cselekedeteinket, munkánkat és szórakozásunkat, pihenésünket és fáradozásunkat, terveinket és elhatározásainkat. — A jobb oldal az örökkévalóság oldala, a bal a földi érdekeké. Az örök élet szempontjai vezessenek bennünket minden törekvésünkben, mint olyan embereket, akiknek nem végleges hazájuk a föld. — Jobb oldal továbbá a kereszt oldala, és nem az élvezeté, a kényelemé; nagyobb készséggel nyúljunk a kereszt után, mint a jólét, a földi örömök után. Mennyi értéktől fosztja meg lelkét az, aki szabadulni igyekszik a szenvedéstől! — Míg az apostolok végrehajtják a kapott parancsot, Jézus rőzsetüzet gyújt, megsüti a halat. Mire partra vonszolják súlyos teher alatt szakadozó hálójukat, kész lakomával várja őket az Úr. — Csodáljuk meg Jézus szeretetét, amellyel övéi szükségleteiről gondoskodik. Nem nézheti, hogy hiányt szenvedjenek valamiben, amire életük fenntartásához szükségük van s példát ad rá, hogy a legalsóbbrendű munkától se riadjunk vissza, ha arról van szó, hogy felebarátainkon segítsünk és nekik valamely szeretetszolgálatot tegyünk.

MÁSODIK PONT

Mit tettek az apostolok Jézusért? — Négy szempont érdemel különös figyelmet az apostolok jelenlegi magatartásában: 1. Engedelmességük Jézus akaratával szemben; szavára rögtön kivetik a hálót. Mindeddig semmit sem fogtak, most azonban, mikor engedelmességből vetik ki hálójukat, 53 nagy hal került abba. — Mindent engedelmességből tegyünk Isten iránt, úgy, amint Ő akarja s akkor bizonyosak lehetünk róla, hogy az Ő áldása lesz vállalkozásainkon. — 2. Az apostolok először nem ismerték fel Jézust. Különös megvilágosítás, kegyelem kell ehhez, de milyen kevesen vannak azok, akik igyekeznek méltóvá tenni magukat erre a kegyelemre. Milyen kevesen törekszenek őt megismerni tanításában, életének titkaiban, szeretetében. Milyen kevesen keresik és ismerik fel az Ő kezét az élet szerencsésnek vagy szerencsétlennek látszó változásaiban! Jézust megismerni: ez a szentek tudománya, a tisztaszívűek kiváltsága, amint ezt a jelen esetben is láttuk, mikor János ismerte fel elsőnek Jézust és felkiáltott: „Az Úr

az!”²⁸ A szeretett tanítvány e szavára Péter ledobja ruháit és a tengerbe veti magát, hogy mielőbb a Mester közelébe jusson. A szeretet hajtja, nem gondol sem veszélyre, sem nehézségre. Ez a buzgó lelkek ismertetőjele: mihelyt Isten szolgálatáról van szó, nem riadnak vissza semmi áldozattól; a lanyhák, a gyávák ellenben százszor meggondolják: induljanak-e s mérlegelnek, latolják az eshetőségeket, mielőtt munkába kezdenének. — Az apostolok hallgatagon étkeznek. Csendben élvezik az Úr jelenlétét, de egyikük sem meri megkérdezni: Ki vagy te, uram? mert mindnyájan tudják, hogy ő a Mester.²⁹ — A hívő lelkek csendes hálával élvezik az Úr jótéteményeit, anélkül, hogy meddő kíváncsiságból lényének titkait fürkésznék, tudván, hogy az Ő nagysága előtt néma meghódolás van csak helyén. — Ha időnként mégis megkérdezzük: ki vagy Te, Uram? — ezt ne hiú tudálékoságból, kíváncsiságból tegyük, de azért, hogy minél jobban megismerjük az Ő nagyságát és saját semmisségünket. — Uram, Te szent vagy, jó és irgalmas: áraszd rám bőségben kegyelmed adományait.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzőesti átgondolás. — Holnap a napi evangélium nyomán arról a jelenetről fogunk elmélkedni, amikor a feltámadt Jézus Magdolnának megjelent és látni fogjuk: 1. ennek az istenkereső léleknek égő szeretetét; 2. a módot, ahogyan Jézus ezt a szeretetet viszonzza. — Elhatározzuk: 1. hogy gyakran fordulunk a nap folyamán a szeretet fohászaival Urunk felé; 2. hogy minden óraütésnél szeretetre gerjesztjük szívünket. — Emlékgondolat gyanánt szolgáljanak a Bölcsesség Könyvének szavai: „Aki keresi a bölcseséget, megtalálja.”³⁰

²⁸ Dominus est.

²⁹ Nemo audebat discumbentium interrogare eum: Tu quis est? scientes quia Dominus est. (Joan. XXI. 12.)

³⁰ Sapientis... invenitur ab his qui quaeunt illum. (Sap. VI. 13.)

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus Krisztust, aki Szűzanya után Magdolnát részesítette elsőnek abban a kegyelemben, hogy megjelenjen előtte. Boruljunk le mi is az Úr Jézus bűnbánó követőjével feltámadt Üdvözítőnk lába elé és kiáltunk vele túlradó boldogsággal: Rabboni! Mester!³¹

ELSŐ PONT

Magdolna rajongó szeretete, amellyel az Üdvözítőt kereste. — Mióta Jézus meghalt, úgy látszott: Magdolna nem tudott elszakadni attól, akit mindenekelőtt szeretett: alig pirkadt a hajnal, már sietett a sírhoz s mikor nem találta ott, akit keresett, metsző szívfájdalommal keresésére indult: vajjon ki vitte el? s hova rejtette? Minden áron nyomára akart akadni s nem tett úgy, mint a többi asszonyok és a tanítványok, akik üresen találván a sírt, visszatértek a városba. Őt fogva tartotta a szeretet és a remény, hogy mégis csak nyomára akad majd annak, akit keresett. Nem félt egyedül maradni a holtak országában; hiszen Jézus volt életének mindene s Őt elvesztvén, nem volt már semmi veszíteni valója. A sír mellett maradt hát, keservesen sírva, időnként be-betekintve a sírbolt nyitott üregébe: nem látja-e meg talán mégis azt, akit keres? De itt csak egy fényesruhájú angyal ül s ez szánakozva kérdi: „Miért sírsz?” — „Elvitték az én Uramat s nem tudom, hova tették” — zokogta az asszony. — A hajnali szürkületben egy férfi közeledik feléje, de könnyein keresztül nem ismeri fel benne az Urat. Feléje fordul és neki is elmondja szívfájdalmát. „Uram, ha te vitted el őt, mondd meg hova tetted s én elviszem őt.”³² Az igazi szeretet nem ismer lehetlent és mindenre képes. S őt milyen forró vágy emészti, hogy megtalálja Jézust! Boldog lélek, aki ilyen vágyódással kutatja az Úr nyomait! Isten vágyódásunk mértéke szerint osztja ki adományait s a legnagyobb jótétemény gyakran egyetlen forró vágyunk nyomán fakad. Ha pedig mégis késnek kérésünk meghallgatása, azzal csak vágyódásunkat akarja fokozni Isten s a később elnyert kegyelem fokozott

³¹ Rabboni.

³² Et ego eum tollam. (Joan. XX. 15.)

megbecsülésére tanít. Milyen rövid úton szentekké lennénk, ha nem is éppen Magdolna vágyódásával, de legalább úgy keresnénk Jézust, mint ahogyan a világ keresi a vagyont, a megbecsültetést. Baj azonban, hogy mi nem szeretjük, következőkép nem kívánjuk eléggé lelkünk tökéletesbülését. Ha csekélyke földi vesztesség ér, szomorúak vagyunk; ha azonban szívünk összeszedettségét, alázatosságát, türelmét, szeretetét elvesztvén, elvesztjük Jézust, azt nem is tartjuk nagy dolognak és nem zokogjuk Magdolnával: mondd meg nekem, hol van? hadd menjek utána s hadd keressenem fel, bárhol legyen is! — Kérjük Üdvözítő Urunkat, öntse szívünkbe azt a szent vágyódást, amely a szenteket neveli.

MÁSODIK PONT

Hogyan viszonozza Jézus Magdolna szeretetét. — Magdolna hite eleinte eléggé tökéletlen volt, mert nem találván Jézust ott, ahol őt lenni vélte, arra gondolt, hogy elvitték s nem arra, hogy — amint ezt előre megjövendölte — önerejéből feltámadott. Jézust mégis meghatotta Magdolna szeretete s először két angyalt küldött vigasztalására, akik azon a helyen ültek, ahol előzőleg a szent Test pihent, azután meg ő maga jelent meg neki, egyszerű kertész külseje alá rejtőzve, a síró asszony először fel sem ismeri, csak szavát hallva, dobban fel boldog örömben a szíve. A következő pillanatban már előtte térdel, ajkai a lábakat keresik, amelyeket nemrég könnyeivel öntözött, hajával törülgetett. Legszívesebben itt maradt volna mindörökre annak áldott közelében, aki őt a bűn szennyéből kiemelte s az istenközelség örömeinek megízlelésére vezette, ámde Jézus elhárítja őt magától és elküldi, hogy gyászoló tanítványainak a jó hírt megvigye. Boldog Magdolna! arra választotta őt az Úr, hogy a feltámadás örömeinek első hírvivője, első misszionáriusa legyen. Magdolna habozás nélkül engedelmeskedik és példájával megtanít, hogy készséggel kell elhagynunk az imaélet, a szemlélődés örömeit, ha arról van szó, hogy felebarátainkon segítsünk, őket megvigasztaljuk; hogy többet ér Isten szemében, ha alázatos szívvel engedelmeskedünk, mintha az istenközelség minden gyönyörűségének volnánk részesei; hogy nem elég, ha magunk szeretjük

Jézust, de azon kell lennünk, hogy őt másokkal is megszeretessük s végezetül: megtanít arra, hogy még legszentebb örömeinket is mérsékeljük, nehogy a szív túláradó érzelmei elfeledtessék velünk az a szent tiszteletet, amellyel Istennek tartozunk. Mennyi értékes részlete a húsvéthajnali találkozásnak!

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — Holnap Jézus ama szavait fogjuk elmélkedésünk tárgyává tenni, amelyeket Galilea egyik hegyén történt megjelenése alkalmával intézett tanítványaihoz. Elhatározzuk ezek nyomán, hogy: 1. gyakori fohászokban fejezzük ki rendületlen hitünket az Egyház tanításainak csalhatatlanságában és megköszönjük Jézusnak, hogy tévedhetetlen tanítói hivatalra bízta lelkünk irányítását; 2. Jézussal egyesült komoly összeszedettségre törekszünk, rászoktatjuk lelkünket, hogy Istennel egyesült életet élhessünk, mint ahogy Ő is szüntelen velünk kíván maradni. — Emlékgondolatunk az Üdvözítő szava legyen: „Veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.”³³

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, aki mennybe-menetele előtt összegyűjtötte tanítványait Galilea egyik hegyén és ott megbízást adott nekik és utódaiknak, hogy az idők végezetéig hirdessék az evangéliumot. Imádjuk hatalmát, áldjuk jóságát, amellyel tanítását ilyen módon az egész világ és minden korok közkincsévé tette.

ELSŐ PONT

„Minden hatalom nekem adatott égen és a földön.” Fenséges szavak! Ki más vehette volna őket ajkaira, mint maga az Isten Fia! Láttunk már kivételes hatalommal felruházott férfiakat, de az övék mindig csak korlátolt hatalom volt. Kinek lett volna hatalma a szelek, a villámok, a csillagok járása, életek fakadása és

³³ Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus, usque ad consummationem saeculi. (Matth. XXVIII. 20.)

elmúlása fölött? Egyedül Jézus Krisztusnak adatott meg az a hatalom, hogy parancsoljon életnek, halálnak, vihar tombolásának és csillagok járásának. Az emberek álmélkodva kiáltottak fel: De hát ki ő, hogy vihar és tenger engedelmeskedik neki? — Uram, reszketve borulok le hatalmad végtelensége előtt. Reszketek azok helyett is, akik nem félnek a Te mindenhatóságodtól: de egyúttal örülök az igazakkal, akik Téged szolgálnak, az apostolokkal, akiket elküldesz, hogy az egész világon hirdessék evangéliumodat. Mint bárányok mennek ők farkasok közé, de győztesen kerülnek ki a küzdelemből. Mert hiszen a Te mindenhatóságod oltalmazza őket: megvéded őket a támadástól, erősségük lesz az küzdelemben és megpróbáltatásban. Ó, mindenható Uram, milyen jó, hogy Te állsz Egyházunk élén, hogy Te kormányozd biztos révbe hajóját! Mennyi tisztelettel, megbecsüléssel tartozunk neki, mennyi hálával és szeretettel Neki, hogy Egyházad gyermekeivé engedted lenni bennünket!

MÁSODIK PONT

„*Menjetelek és tanítsatok minden nemzeteket, megkeresztelvének őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében.*” — Ez a rendelkezés mintegy folyománya az előbbi kijelentésnek. Mintha csak azt mondaná Jézus: „a nekem adott hatalomnál fogva és annak segítségével menjetelek, tanítsatok minden nemzetet és terjesztétek ki uralmam határait az egész földkerekségen. — A feladat túlhaladja erőiteket, azt tudom, de nem az én hatalmam. Mint tanításom letéteményesei, ti lesztek megalapozói annak a hitnek, amely szenteket nevel. Boldogok vagytok, hogy ilyen misszióra választattatok ki, amely megdicsőíti Istent és hozzásegít a lelkek megmentéséhez.” „Aki megértené, milyen érték egy lélek — mondta Szienai Szent Katalin — az százszor is odaadná az életét, hogy csak egyet is megmentsen közülük.” Így értékeljük-e mi is a lélekmentés munkáját? — Kereszteljétek meg őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében. Hála neked, Uram, hogy így kijelentetted előttünk a Szentháromság tanát: hála neked a keresztség szentségéért, amely Isten gyermekeivé tesz bennünket; hála a többi szentségéért.

amelyeknek a keresztség mintegy bevezetője és amelyek kegyelmeid bőségét vezetik el hozzánk. — „Tanítástok őket megtartani mindazt, amit parancsoltam nektek.” Érttem Uram: a hit jócselekedetek nélkül holt tőke. A hit fénycsóva, amely az utat mutatja,³⁴ amelyen haladnunk kell. Üdvözülni azonban csak akkor fogunk, ha életünk a jelzett irányban folyik s ha cselekedeteink összhangban vannak Jézus törvényeivel.

HARMADIK PONT

„*És ime, én veletek vagyok mindennap a világ végezetéig.*” — Sarkalatos kijelentés, az Egyház csalhatatlanságának biztosítéka. Hogyan is tévedhetne, ha maga az Igazság áll mellette és irányítja tanításait? És ez az ígéret nemcsak az apostoloknak szól, de szól nekünk mindnyájunknak, akik Krisztus Egyházának tagjai, az ő misztikus Testének alkatrészei vagyunk. Velünk van Jézus, mint az Egyház összességének parányával, velünk van tabernákulumában, ahol a nap minden órájában felkereshetjük, beszélhetünk Hozzá, elmondhatjuk Neki gondolatainkat, kéréseinket, örömeinket; velünk van szívünkben, ahol mindaddig szívesen tartózkodik, amíg ott összeszedettséget, békét, szeretetet talál. — Elkövetünk-e mindent, hogy e jelenlétre mindig méltók legyünk?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Holnap a szent sírnak ama két látogató csoportjáról fogunk elmélkedni, amelyekről az evangélium megemlékezik: a szent asszonyok és az apostolok csoportjáról. — Elhatározzuk: 1. hogy olyan buzgóságot viszünk istenszolgálatunkba, mint amilyennel a szent asszonyok Jézust keresték; 2. hogy épülésünkre fogjuk felhasználni felebarátunk példáját. — Emlékgondolatunk Szent Ágoston gondolata legyen: „Amit ez és ez megtehet, miért ne tehetném meg én is?”³⁵

³⁴ Lucerna pedibus meis verbum tuum. (Ps. CXVIII, 105.)

³⁵ Quod isti et istae, cur non ego?

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus Krisztust, aki dicsőségesen feltámadt sírjából és engedte, hogy a szent asszonyok és tanítványai szívszorongva keressék. A szeretet cselfogása ez. Elrejtőzött, hogy keressék; hogy keresés közben nagyra nőjjön az utána való vágyódás s a vágy növelje a szeretetet s érdemekkel gazdagítsa a lelket. Milyen jó és szeretetreméltó az Úr minden cselekedetében! Viszonozzuk jóságát vizontszeretettel!

ELSŐ PONT

A jámbor asszonyok a szent sírnál. — Vasárnap alig pirkad a hajnal,³⁶ mikor a jámbor asszonyok már megjelentek az Údvözítő sírjánál; a követ elhengerítve és a sírt üresen találván, kétségbeesetten futottak az apostolokhoz jelenteni, hogy ellopták a Testet. A tanítványok felizgatott képzelet játékának mondták az asszonyok hirasát és nem adtak hitelt neki. Olyan hitetlenkedés ez, amely beleillett Isten terveibe. Látható ebből, hogy az apostolok, a feltámadás tényének koronatanúi és hirdetői nem voltak holmi hiszékeny, befolyásolható álomlátók. Ellenkezőleg: nemcsak higgadt, komoly emberek voltak, akik csak alapos vizsgálat után voltak hajlandók hitelt adni az eseményeknek, de a jelen történéssel szemben kimondottan elutasító volt az állásfoglalásuk. Hallották ugyan elégszer a Mester jövendölését a halottakból való feltámadásáról, látván azonban, amit nagypénteken láttak, eszükbe sem jutott, hogy *ennyi* gyalázat dicsőséggel, *ez* a halál feltámadással végződ-hessék. S az Igazság átütő diadalának éppen erre a hitetlenkedésre volt szüksége, hogy kételkedést nem tűrő bizonyossággá lehessen mindnyájunk szemében. — Igyekezzünk felismerni és kövessük az arany középutat hiszékenység és hitetlenkedés közt. A hiszékenység felületesség jele és csalódásra vezet, a makacs hitetlenkedés viszont ellenszegülés Isten világosságával szemben. Bölcs az, aki a két véglet közt a középutat követi és sem vakon el nem hiszi azt, amit nem egészen megbízható forrásból hall, sem makacsul csak annak hisz, amit saját értelme és saját érzékei útján tapasztal. — Milyen a mi álláspontunk ezen a téren? Megfontoltak

³⁶ Una autem sabbati, Maria Magdalene venit mane, cum adhuc tenebrae essent, ad monumentum. (Joan. XX, 1.)

vagyunk-e ítéleteinkben? Nem mosolyogjuk-e le a dolgok kellő ismerete nélkül azokat, akik természetfölötti jelenségekben hisznek? Ha a természet törvényeivel meg nem magyarázható eseményekről hallunk, kevés-lyen elzárkózunk-e elfogadásuk elől, vagy alázatos szívvel keressük-e természetfölötti magyarázatukat, egyedül csak az igazság szeretetétől vezéreltetve magunkat?

MÁSODIK PONT

Péter és János a sírnál. — A többi apostol kételkedésével szemben Péter és János kevésbé zárkóznak el az asszonyok híradása elől³⁷ s lelkükben feldereng a remény: hátha, hátha mégis szószerint kell venni, amiről a Mester beszélt? A szeretet és reménykedés szárnyat ad nekik s futva iramodnak az Olajfák hegye felé. A fiatal János érkezik meg elsőnek, de megáll a sírnál, megvárja Pétert s engedi, hogy ő lépjen be először. Nyomában ő is belép s együtt szemlélik a halotti ruhákat s a gondosan összehajtogatott halotti leplet. Az érzelmek árja önti el szívüket s boldogan hisznek. Nem azt, amit az asszonyok hittek, hogy éjnek idején elvitte valaki a testet, de azt, hogy valóban Isten Fia volt a megcsúfolt Mester és ura lévén a természet törvényeinek, önerejéből feltámadt. A hit teljes diadala volt ez a kételkedésen, a reményé a csüggedésen, a szolgálatkész szereteté az elgyötört emberi test fáradt tunyaságán.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

³⁷ Joan. XX, 3 et seq.

FEHÉRVASÁRNAP

Szent János XX, 19—31.

Az időben, mikor a hét első napján beesteledett, és az ajtók zárva voltak, ahol a tanítványok a zsidóktól való félelmükben összegyülekeztek, megjelent Jézus és megállva a közepén, mondá nekik: Békesség nektek! És miután ezt mondotta, megmutatta nekik kezeit és oldalát. Ekkor örültek a tanítványok, hogy láthatták az Urat. Mire újból mondá nekik: Békesség nektek! Ahogy engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket. Amint ezt mondotta, rájuk lehelt és mondá nekik: Vegyétek a Szentlelket! Akiknek megbocsátjátok bűneiket, megbocsátatnak nekik, és akiknek megtartjátok, megvannak tartva. Tamás pedig, egy a tizenkettő közül, kit ikernek neveznek, nem volt velök, mikor Jézus megjelent. Mondák tehát neki a többi tanítványok: Láttuk az Urat. Az pedig mondá nekik: Hacsak nem látom kezein a szegek nyomát s nem tehetem ujjamat a szegek helyére, és nem dughatom kezemet az oldalába, nem hiszem. És nyolc nap múlva ismét benn voltak tanítványai, és Tamás velök. Megjelent Jézus zárt ajtók mellett, s megállt a közepén és mondá: Békesség veletek. Azután mondá Tamásnak: Tedd bele ide ujjadat és lássad kezeimet; nyujtsd ide kezedet és tedd bele oldalam sebébe; ne légy hitetlen, hanem hívő! Felelé Tamás és mondá neki: Én Uram, én Istenem! Mondá neki Jézus: Mivel láttál Tamás, hittél. Boldogok, akik nem láttak és hittek. Ugyancsak sok más csodát is tett Jézus tanítványainak szemeláttára, melyek nincsenek megírva e könyvben. Ezek pedig megirattak, hogy higgyétek, hogy Jézus a Krisztus, az Istennek Fia; és hogy hívén, életetek legyen az ő nevében.

Előzbesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünkben megfontolás tárgyává tesszük: 1. Milyen az a béke, amelyet Jézus minden találkozás alkalmával tanítványainak kíván? 2. A béke szükségessége. 3. annak értékét. — Elhatározzuk azután: 1. hogy örködni fogunk bensőnk fölött, nehogy földiek után való túlságos törte-tés és nyugtalanság legyen benne urrá; 2. ha pedig észrevesszük, hogy mégis megszáll bennünket a nyugtalanság, néhány percre nyugodtan állunk meg Isten előtt, hogy az elveszett békét visszakerjünk. — Emlékgondola-

tunk az apostol szava legyen: „Éljetek békeességben és a békeesség és szeretet Istene veletek lészen.”¹

Reggeli elmélkedés. — Szálljunk el lélekben a vasoraterembe és figyeljünk fel Jézus szavaira: „Békeesség nektek.”² Imádjuk őt mint Urunkat és Istenünket.³

ELSŐ PONT

Miben áll az a béke, amelyet Jézus tanítványainak kíván? — *A lélek nyugalmában*, amely mindig ura önmagának, nem izgul, nem kapkod, nem veszti el egyensúlyát. — *A szenvedélyek, indulatok fölött való uralomban*, nehogy azok megzavarhassák lelkünk egyensúlyát. — *Bölcs világszemléletben*, amely mindent helyesen értékel, szomorúság nélkül gondol a multra, nem ragaszkodik a jelenhez és nem nyugtalanodik a jövő miatt. — *A lélek nyugalmában*, amely a külsőn is elömlik s a test minden mozdulatára rányomja a tartózkodás, az önmérséklet, a békés szelídség bélyegét; amely higgadt, anélkül, hogy lassú volna, pontos, anélkül, hogy hajszolná magát. Távol áll Márta nyugtalan tevékenységétől és inkább Mária egyéniségében fejeződik ki, abban a pihenés látszatát keltő tevékenységben, amellyel a Mester szavait hallgatja. Mozdulatai fegyelmezettek, cselekedetei higgadtak s még erőfeszítései is a kiegyensúlyozottság bélyegét viselik magukon. Külső történések nem keltenek benne felindulást, s ha meglepésszerűen keltenének is: felindulása rögtön lecsillapszik és zavartalan béke foglalja el helyét. — A béke Isten lényének kisugárzása s minél tökéletesebb béke uralja lelkünket, annál hasonlőbbak vagyunk Őhozá.

MÁSODIK PONT

A béke szükségességéről. — A békeesség — mondja a Szentlélek — magányban és nyugalomban lakik,⁴ nem pedig nyugtalanságban és sokadalomban.⁵ — „Igyekez-

¹ Pacem habete, et Deus pacis et dilectionis erit vobiscum. (II Cor. XIII, 11.)

² Pax vobis. (Joan. II, 19, 21.)

³ Dominus meus et Deus meus. (Ibid. 28.)

⁴ Sapientia in opportunitate otii.

⁵ Non in commotione Dominus. (III Reg. XIX, 11.)

tem, hogy meg ne zavarodjam — így szólt Dávid az Úrhoz — hogy megtarthassam parancsolataidat.⁶ Lelke-
met két kezemben tartottam, hogy el ne feledkezzem
törvényeidről.”⁷ — Azt akarja ezzel mondani, hogy
megállította — két kézre fogta — lelkét nagy rohanásában,
különben vesztébe sietett volna, mert a sietés, a nyug-
talanság az erény pusztulását jelenti. A lélek, amely
békéjét elvesztette, zsákmányává lesz szenvedélyeinek:
az öröm megittasítja, szertelenségbe hajtja; a szenvedés
elcsüggeszti, keserűvé teszi; az imában szórakozott;
üdülés idején kedvtelen. Járás közben sem botlásaira
nem ügyel, sem a szakadékokra, amelyek útját szegé-
lyezik; még a jóra is, amit cselekszik, csak természetes
öszöne hajtja és nem a kegyelem. A Szentlélek nem
vesz hajlékot benne, mert Ő a békesség lelke, aki nem
szereti a zajos nyugtalanságot, sem hangját nem hal-
latja a világi gondok zűrzavarában. És mi lesz a lélek-
kel, amely irányítója nélkül, külső körülmények forga-
tagába kerül? Ha valaki szélsémben kormányozni
tudja a hajót, az nem jelenti azt, hogy vihar idején is
ura tud maradni. A lelkiélet titka és szegletköve a
béke. Ez az az igazgyöngy, amelyet akár egész vagy-
onunk árán is meg kell vásárolnunk. A lélek, aki ezt
megtalálta, gazdagabb, mintha az egész világot birto-
kolná. — Tudtuk-e eddig értékelni a belső békét?
Igyekszünk-e lelkünknek ezt a drága kincset meg-
szerezni?

HARMADIK PONT

A belső béke értéke. — Isten békéje — mondja
Szent Pál — mindennél többet ér.⁸ Valóban, nagy jó-
nak kell lennie, hiszen Jézus ezt kívánja tanítványainak
halála előestéjén,⁹ ezt hagyja nekik végrendeletül,¹⁰
ezt kívánja, valahányszor megjelenik nekik feltámadása
után.¹¹ Felbecsülhetetlen kincs ez a béke, aki ezt bírja,

⁶ Paratus sum, et non sum turbatus: ut custodiam man-
data tua. (Ps. CXVIII, 60.)

⁷ Anima mea in manibus meis semper, et legem tuam
non sum oblitus. (Ps. CXVIII, 109.)

⁸ Pax Dei... exsuperat omnem sensum. (Philipp. IV, 7.)

⁹ Non turbetur cor vestrum. (Joan. XIV, 1.)

¹⁰ Pacem relinquo vobis. (Joan. XIV, 27.)

¹¹ Pax vobis. (Luc. XXIV, 36; Joan. XX, 21, 26.)

azt nem tudja megközelíteni a kísértő s ha közelébe férköznék is, kárt nem tud tenni benne. A békés lélek észreveszi, ha valami eltolódott bensejében és sietve helyrerakja; hogy valami megrongálódott: és kijavítja. Ami jó benne, azt szüntelen tökéletesíti. Cselekedeteiben bölcs, tanácsaiban óvatos. Könnyűséggel imádkozik, az erényekben nehézség nélkül halad előbbre.¹² Benseje sima és csendes: olyan, mint a felhőtlen égbolt, ahol zavartalanul ragyog Isten napja; mint a magányos pusztaság, melynek csendjében a szellő enyhe fuvalmát is meghallja a lélek.¹³ Szent Arzén szavai szerint: „csend, béke, magány: itt érik tökéletességre a lélek.”¹⁴ Kerülünk-e mindent, ami elszórakoztat, zavar, nyugtalanít? Törekszünk-e külső és benső összeszedettségre?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÉTFŐ

Előzőesti átgondolás. — Holnap a lelki béke legfőbb akadályáról, a túlhajtott tevékenységről fogunk elmélkedni és szemügyre vesszük ezt a tevékenységet 1. vágyaiban, 2. cselekedeteiben. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy mérsékeljük, leküzdjük vágyainkat; 2. hogy minden munkánkat higgadt nyugodtsággal, hajszolódás nélkül végezzük. — Emlékgondolatunk az ismert közmondás legyen: „Lassan járj, tovább érsz.”¹⁵

Reggeli elmélkedés. — Tegyük szemlélődés tárgyává azt a zavartalan békét, amelyet Isten élvez megszámlálhatatlan sokaságú elfoglaltsága közepette, s amely békét kiválasztottjainak is osztályrészül juttatta. Mert a béke az örökkévalóság legfőbb boldogsága, az üdvözültek öröksége. Hatoljunk bele mélyen ebbe a gondolatba és kérjünk kegyelmet, hogy megfékezhezzük túlhajtott tettvágyunkat, amely legfőbb akadály a lelkünk békéjének.

¹² In silentio et quiete proficit anima devota. (I. Imit. XX, 6.)

¹³ Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. (Ps. LXXXIV, 9.)

¹⁴ Fuge, tace quiesce.

¹⁵ Sat cito si sat bene.

ELSŐ PONT

A túlhajtott tevékenység vágyainkban. — Mindnyájunkban megvan a hajlandóság, hogy szenvedélyes hévvel vessük rá magunkat mindenre, ami vágyaink kielégülésének csak némi árnyékát is igéri. Természetes következménye ez lényünk rendeltetésének, amely végtelen boldogságra teremtett s amely — bár tudja, hogy azt a földön nem találja meg — elég rövidlátó, hogy azt legalább időnkint mégis csak itt keresse. Innét a túlságos hajszolódás vágyainkban, amelynek, hacsak idejekorán gátat nem vetünk eléje, múlhatatlanul rabjává lesz lelkünk. E nyugtalan vágyak kimondhatatlan kárára vannak a léleknek: elvakítják, elfeledtetik vele Istenit és parancsait, amelyeknek pedig mindig előtérben kell állniok. Hozzászoktatják, hogy csak önmagára gondoljon, csak önmagát keresse mindenben. A lemondástól való félelem keserűvé, ingerlékennyé teszi s ha csakugyan le kell mondania, zúgolódik, rosszkedvű lesz és terhére válik környezetének és önmagának. Ennek tudatából fakad az ekkléziasztikus felkiáltása: „Uram, ments meg engem a vágyaktól!”¹⁶ és Dávidé: „Ne szolgálts ki a sátánnak vágyaim által!”¹⁷ -- A szentek egyértelműleg azt tanácsolják, hogy sohase engedjünk azonnal a heves vágy parancsának, de várjuk meg, míg sürgetése elmúlik s ha visszatér lelkünk nyugalma, hidegvérrel vegyük fontolóra: helyes-e amit vágyunk kíván s nem volna-e Istennek nagyobb tetszésére, ha lemondanánk róla? S ha higgadt megfontolással jogosnak, észszerűnek ismertük fel a vágyat, akkor is csak Isten akaratából és nem természetes hajlamainkat követve engedelmeskedjünk neki. Szentek tanítása: sohasem akarjunk mások lenni, mint amilyenek Isten szánt bennünket; ne kívánjunk nyugalmat a kísértésben. Még az önmagukban legjobb dolgok utáni vágyaink is megszűnnek jók lenni, mihelyt nem tudnak beleolvadni Isten akaratába. Tanuljunk Szalézi Szent Ferenc szelid szavaiból: „Kevés dolgot kívánok és azt is kevésbé kívánom és ha még egyszer a világra jöhet-

¹⁶ Domine Pater... omne desiderium averte a me. (Eccli. XXII, 5.)

¹⁷ Ne trades me Domine, a desiderio meo peccatori. (Ps. CXXXIX, 9.)

nék, azt szeretném, ha egyetlen vágyat sem hoznék magammal.” És Szent Alajostól: „Száműzöm szívemből nemcsak a közömbös dolgokra irányuló vágyakat, de még a legszentebbeket is, ha azok túlságosan követelőzve lépnének fel.” — Vizsgáljuk magunkat Isten színe előtt: hogyan állunk vágyaink dolgában?

MÁSODIK PONT

Terékénységünk a cselekvésben. — Ha békében akarunk élni, fontos, hogy minden cselekvésünket egyszerűség, önmérséklet jellemezze. Soha ne cselekedjünk szenvedély befolyása alatt, erős akarattal fékezzük le vérmérsékletünk fellobbanásait és mérsékeljük akaratunk cselekvő iramát. Vannak emberek, akik sohasem dolgoznak higgadtan, akik mindig futnak és nem tudnak járni. Mielőtt munkába kezdenének, már siettetik magukat, ellentétben a Bölcs szavaival: „Mindent a maga idején”,¹⁸ és Jézus szavaival: „Még nem jött el az én órám.”¹⁹ Ő nem siettette ezt az órát, nem késleltette, de békés nyugalommal bevárta. — Nagyon sok ember mohó éhséggel veti magát tennivalójára; még jól el sem kezdte, máris szeretné befejezni. Ebben a rohanó iramban nincs idő az Istenhez való felpillantásra. A szertelen tettvágy földi érdekek hajszolásában merül ki, a lélek elsekélyesül és helytelen vagy legalább is kerülő utakra téved, feleslegesen pazarolva el energiáit. És hányszor történik meg, hogy a hajszában elbukik, összezúzza magát vagy szakadékba zuhan! Boldog, aki mérsékelni tudja szertelenségre hajló természetét, ura önmagának és hajlamainak.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Holnap a belső béke másik két akadályáról fogunk elmélkedni; éspedig: 1. a földi teendőkbe való elmerülésről és 2. a hibák elkövetése után beálló csüggedésről. — Elhatározzuk ezután: 1.

¹⁸Omni negotio tempus est et oportunitas. (Eccles. VIII. 6.)

¹⁹Nondum venit hora mea. (Joan. II. 4.)

hogy elfoglaltságunk közepette gyakran emeljük lelkünket Istenhez, hogy azt az Ő színe előtt a béke és nyugalom érzelmeibe visszahelyezzük; 2. sohasem leszünk kislelkűvé hibáink miatt. — Emlékgondolatunk gyanánt Üdvözítőnk szavait idézzük emlékezetünkbe: „Meg ne zavarodjék lelketek.”²⁰

Reggeli elmélkedés.— Foglaljunk helyet lélekben az apostolok közt, akik szorongó szívvel gyűltek össze a vacsorateremben a nagypénteki szörnyű események utáni összetörtségükben. Boruljunk velük térdre, mikor a zárt ajtókon keresztül megjelent köztük Krisztus és szomjas lélekkel szívjuk magunkba szavait: „Béke veletek.”²¹ — Kérjük tőle mi is a béke adományát és hódoljunk előtte imádással, hálával és szeretettel.

ELSŐ PONT

A földi teendőkbe való elmerülés a béke első akadály. — Könnyű a lelki békét megőrizni a szerzetesnek, aki cellájában él, ahova nem hatol el a világ ezernyi gondja, szenzációja, eseményeinek szüntelen kavargó forgataga. De hogyan őrizze meg lelke békéjét, akit reggeltől estig gondok, teendők sokfélesége tart lenyűgözve, akinek még éjszakai nyugalomát is ijesztő rémképek űzik el?²² Nem emberfölöttien nehéz, vagy éppen lehetetlen követelmény ez? Lehet, hogy nem mindig könnyű, de sohasem lehetetlen. — Hogy nehéz körülmények közt se veszítsük el lelkünk nyugalomát, vegyük feladatainkat egymás után, olyan nyugalommal, mintha ezen kívül semmi egyéb dolgunk nem volna; őrizkedjünk az idegeskedő kapkodástól annál az egyszerű oknál fogva hogy minél több a dolgunk, annál nagyobb szükségünk van higgadt áttekintésre, nyugodt időbeosztásra, gondolatainknak az éppen folyamatban levő munkára való ráirányítására. És ha a hajszolódó kapkodás eredményezhetne is valami jót, akkor is tartózkodnunk kellene tőle, mert lelkünk békéjét mindenképp elrabolja, már pedig az többet ér a világ minden kincsénél,

²⁰ Non turbetur cor cestrum. (Joan. XIV, 1.)

²¹ Pax vobis.

²² Quasi mare fervens, quod quiescere non potest. (Is, LVII, 20.)

gazdagságánál; mert a bűn után az idegeskedő nyugtalanság a legnagyobb rossz a világon; és végül: mert a nyugtalan hajszában kizárólag csak emberi vonásokat találunk. Istennek, kegyelemnek semmi köze nincs hozzá. Isten lelke nem érezheti magát otthonosan a forrongó lélekben és semmi igaz érték nem forrásozhatik zavarogó, meg nem üllepedett talajból. Ezt tartotta Páli Szent Vince is, akinek gondja volt rá, hogy legnagyobb elfoglaltsága mellett is kikezdetlenül megőrizze lelke békéjét s ura maradjon önmagának, amit bizonyított arcának derűs kifejezése, magatartásának nyugodt méltósága. — Követjük-e példáját mi is?

MÁSODIK PONT

A hibák elkövetése után beálló csüggedés a lelki béke másik akadálya. — Gyengeségének, nyomorúságának láttán gyakran megzavarodik, elcsügged a lélek. Része van ebben saját tehetetlensége felismerésének, de az önszeretetnek is. Nyomasztó tudat, hogy annyi jófeltétel után újra meg újra visszaesik hibáiba, hogy annyi gyógyszer ellenére megint csak beteg! Hogy hiába próbál összeszedetten imádkozni: gondolatai megint csak elkalandoznak, szíve megint csak jéghideg. Ki ne vesztené el a bátorságát ezek után! Kinek ne zavarodnék meg a lelke! Pedig a csüggedés, a nyugtalanság még soha egyetlen bajt sem gyógyított meg. A csüggedés megbénítja az akaratot, ellankasztja a bátorságot, a zavaros nyugtalanság elhomályosítja az értelmet és képtelenné teszi az isteni világosság befogadására. Az egyetlen helyes dolog, amit ilyenkor tehetünk, ha megalázkodunk Isten előtt és beismerjük, hogy nagy nyomorúságunkban semmit a magunk erejéből nem tehetünk és Isten segítségével nélkül még mélyebbre csúsznánk. Adjunk hát neki szívbeli hálát, amiért nem engedett még nagyobb botlanunk. Ez alázatos beismerés után gyermeki bizalommal hagyatkozunk Isten irgalmas szeretetére, tékozló gyermek módjára vessük magunkat atyai keblére és az Ő segítségét kérve, erőink minden megfejtésével törekedünk életünk megjavítására. Mihelyt megtehetjük, végezzünk jó gyónást és ne gondoljunk többé az elkövetett bűnre, mert ez a visszaemlékezés újabb kísértésnek is tenne ki bennünket, meg esetleg lelkiismereti zavarokat is idézhetne fel bennünk, arra

gondolva, hogy talán nem volt tökéletes a gyónásunk, hogy egyes részleteket hiányosan vagy részleteiben nem egészen helyesen tártunk fel a gyóntató előtt. Bűneinkre csak lényegükben, annyiban gondoljunk vissza, hogy el ne feledjük: mennyi okunk van a megalázkodásra.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZERDA

Előzbésti átgondolás. — Holnap a lelki béke két másik akadályáról, a hiú örömről és a káros szomorúságról fogunk elmélkedni és elhatározzuk: 1. hogy örömeinkben is mérsékeltek maradunk, nehogy azokban elmerülve, lelkünk eltávolodjék Istentől; 2. hogy levertség idején bizalommal emeljük szívünket Istenhez és a mennyország gondolatával erősítjük lelkünket. — Emlékgondolatunk a Boldogasszony hálaéneke legyen: „Örvendez az én szívem megváltó Istenemben.”²³

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, aki születésének első percével békét hozott a földre, szeretetének e legdrágább zálogát.²⁴ Adjunk hálát isteni jóságának e kifejezhetetlen értékű ajándékáért és ígérjük meg, hogy elhárítunk minden akadályt, amely azt lelkünkől kiűzhetné.

ELSŐ PONT.

A hiú öröm, mint a benső béke akadály. — Kétségtelen, hogy van olyan öröm is, amely az ég adománya, az Istennel egyesült lélek kiváltsága, az élet nyomorúságainak enyhítője: olyan öröm, amely támasza az erénynek, vonzóereje a vallásosságnak s amely megerősíti az embert a jóban. Szent Pál a Szentlélek ajándékának mondja ezt az örömet²⁵ és sürgetve ajánlja a hívőknek.²⁶ De ez öröm mellett, amely Istentől forrsozik, van egy másik öröm is, amelynek a világ, a te-

²³ Exultavit spiritus meus in Deo salutari meo. (Luc. I. 47.)

²⁴ In terra pax hominibus bonae voluntatis. (Luc. II. 14.)

²⁵ Fructus Spiritus... gaudium, pax. (Gal. V. 22.)

²⁶ Gaudete in Domino semper; iterum dico: Gaudete. (Philipp. IV. 4.)

remtmény az éltető eleme és amely összeférhetetlen a lélek békéjével. Álnok öröm ez, amely annál veszedelmesebb, mert kellemes külsőben jelenik meg, sőt sokszor még bűnösnek sem mondható. Fegyvere, amellyel a lelket hatalmába keríti, az, hogy elvonja figyelmét önmagáról s közömbössé teszi azokkal a kisebb sebesülésekkel szemben, amelyek lassankint vérszegénnyé teszik a lelket és eltorzítják arculatát. Ez a léha, hiú öröm felborítja a lélek belső rendjét, kifelé vonz, felületessé tesz, meggondolatlan beszédre, cselekvésre készítet. Az örömmel az a fajtája ez, amelyről ezt mondja a Szentlélek: „Az öröm az esztelen szívében van.”²⁷ Ellensége ez a tartózkodásnak, az önfegyelmzésnek; fennhangon beszél, hangosan nevet, nem törődik szerénységgel magatartásban, mozdulatokban, nézésben, járásban; ajtót nyit a képzelet játéka az érzelmek és érzékek túltengése előtt, ami eleve kizárja, hogy béke, kiegyensúlyozottság lakjék a lélekben. Az ilyen örömben eltöltött negyedóra — ezt mondja Krisztus követésének szerzője — elégséges hozzá, hogy hosszú idők összeszedettségének munkáját semmivé tegye.²⁸ Nem keressük-e mi is azt az örömet, amely szétszórja gondolatainkat és semmivé teszi áhitatunkat?

MÁSODIK PONT

A levertség, mint a belső béke akadályai. — A hiú örömmel legtöbbször szomorú levertség a folytatása — mondják szent könyveink²⁹ — s nehéz volna megmondani, a lélek békéje melyiktől szenved többet? A nyomasztó levertség elégedetlenné, gyanakvóná, türelmetlenné tesz bennünket és általa terhére válunk magunknak is, másoknak is.³⁰ Ha tehát meg akarjuk lelkünkben alapozni a béke uralmát, őrizkednünk kell szomorúságtól, túlhajtott vígságtól egyaránt s lehetőleg a két véglet közt az arany középút megtalálására, nyugodt, derűs életszemléletre kell törekednünk. Ha szomorúság fenyeget, gondoljunk Szűz Mária örömére Erzsébetnél,³¹

²⁷ Cor stultorum ubi leatitia (est). (Eccles. VII, 5.)

²⁸ Compunctio multa bona aperit, quae dissoluti cito perdere consuevit. (I Imit. XXI, 1.)

²⁹ Extrema gaudii luctus occupat. (Prov. XIV, 13.)

³⁰ Omnis plaga tristitia cordis est. (Eccli. XXV, 17.)

³¹ Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.

arra az öröme, amelyet az apostol olyan nyomatékosan ajánl híveinek: „Örüljétek az Úrban, mindig újra mondom: örüljétek”,³² — arra az öröme, amely Isten végtelen jóságának, szeretetének, hatalmának elgondolásából táplálkozik. — Ha ezzel ellentétben léha vígság hulláma készül előnteni szívünket, jusson eszünkbe a Szűzanya fájdalma a kereszt lábánál, az ő Istenben elmerülő, benne megnyugvó szomorúsága; jussanak eszünkbe bűneink, a világ bűnei, amelyek szembe állítják a teremtményt a Teremtővel, gyermeket az Atyával s megszámlálhatatlanul sok léleknek okozzák örök vesztét. A mostani nehéz időkben mennyi anyaga kínálkozik a hasonló komoly átgondolásoknak, amelyek bőséges okot szolgáltatnak rá, hogy távol tartsuk magunktól a hivalkodó vigasságot, anélkül, azonban, hogy beengednők lelkünkbe a komor levertséget, amely kiüzné szívünkéből a béke derűjét.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünkben a belső béke további akadályairól: 1. a kísértésekről és 2 az aggályosságról fogunk gondolkodni. — Ehatározuk: 1. hogy békés nyugalommal igyekezzünk leszámolni kísértéseinkkel, mihelyt jelentkezni kezdenek; 2. hogy lelki nyugalommal, bizalommal, szerettel szolgálunk Istennek, ahelyett, hogy aggályoskodva gyötörnénk magunkat, hogy eljátszottuk szeretetét és elégedetlen velünk. — Emlékgondolatunk a Miatyánk befejező kérése legyen: „És ne vígy minket a kísértésbe, de szabadítsd meg a gonosztól.”³³

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, aki apostolain keresztül békéjét hagyta ránk örökségképpen.³⁴ Adjunk neki hálát e drága ajándékáért és kérjük: ne engedje, hogy kísértés vagy aggályoskodás elrabolhassa azt tőlünk.

³² Gaudete Domino semper. (Philipp. IV, 4.)

³³ Ne nos inducas in tentationem, sed libera nos a malo.

³⁴ Pacem meam do vobis. (Joan. XIV, 27.)

ELSŐ PONT

A kísértés, mint a belső béke akadálya. — Gondoljuk meg Isten előtt: van-e értelme, hogy a kísértés megzavarja lelkünk békéjét? Azt gondoljuk talán, hogy a kísértés már önmagában is bűn? De hiszen a mennyország valamennyi szentjét, sőt magát az Úr Jézust is megkísértette a sátán! Legyen bár egy gondolat, a képzületnek valamely beállítása mégoly ocsmány: önmagában még nem bűn. Hiszen Isten is lát minden alacsony-ságot, minden szennyet, anélkül, hogy mindez a homálynak csak lehelletét is vetné az Ó végtelen tisztaságára. Bűnné csak az akarat beleegyezése teszi a kísértést. — És ha netalán mégis beleegyeztünk volna? — Még akkor sem kellene nyugtalankodnunk, mert hiszen előző elmélkedésünkben láttuk, hogy lelkünk békéjét még az elbukás után is mindenáron meg kell őriznünk, nehogy újabb hibával tetézzük azt, amelyet már elkövettünk. Egyébként az a tény, hogy a kísértés kellemetlen érzést, ellenszenvet vált ki bennünk, hogy irtózunk tőle, már önmagában is bizonyítja, hogy akaratunk nem találta kedvét benne, nem adta hozzá beleegyezését. — Vagy talán belefáradtunk a kísértések ellen való küzdésbe? Ha így áll a dolog: gyengíthetjük a kísértés erejét, ha megvetéssel kezeljük a kísértőt, ha nem feleselünk vele s ahelyett, hogy birkózni kezdenénk vele, háttafordítunk neki. Tegyük úgy, mint az asszony, aki hallja ugyan a kutya ugatását az ablak alatt, de nem nyugtalankodik miatta, hanem folytatja megkezdett munkáját. Hagyjuk mi is ugatni a sátánt, abban a biztlan tudatban, hogy nem közelíthet meg bennünket, ha mi nem nyitunk ajtót előtte. — De gyengíthetjük a kísértés erejét akkor is, ha nem gondolunk elmúlt kísértéseinkre s nem babrálunk avval a gondolattal: vajjon beleegyeztünk-e vagy nem? Mert hiszen ezzel csak új életre gerjesztenénk a hamu alatt lappangó parazsat. Elmúlt kísértésekre csak általánosságban, csak annyiban szabad viszközgölnünk, amennyiben az éberré tesz bennünket, fokozza bennünk semmiségünk tudatát és rátanít, hogy az imádságot, mint erősítő, védekező fegyvert is becsüljük és használjuk. Tanuljunk Szent Terézia példájából, aki így kiáltott fel a kísértés idején: „Ó Istenem, milyen tehetetlen is vagyok én! Ime, ez az én lelkem talajának a termése!” — Ennek beismerésére vezet-e minket a kísértés?

MÁSODIK PONT

Az aggályoskodás, mint a lelki béke akadály. — Vannak aggályos lelkek, akiket szüntelen az a gondolat gyötör, hogy nem szeretik Istent. Agyonkínozzák magukat: erőszakkal akarják szívükből kipréselni a lelkes érzelmeket, agyukból az Istenbe kapcsolódó gondolatokat. — Nem Isten programja ez! Nem vár Ő tőlünk túlhajtott érzelmi kitöréseket, még csak hősiek erőpróbákat sem. Szereti a nyugodt mérsékletet mindenben, szolgálatában is. Az Ő akaratával való teljes megegyezés, lelkünknek az Ő törvényei feltétlen tiszteletbentartására irányuló beállítottsága az a mérték, amellyel Ő a mi szeretetünk értékét elbírálja. Ha azt mondjuk barátunknak, hogy szeretjük és hogy mindenünk, amink csak van, az ő rendelkezésére áll: ez a barátunk feltétlenül meg lesz elégedve szeretetünkkel, noha csak egyszerű szavakkal, minden erőfeszítés nélkül mondtuk el neki érzelmeinket. És Isten ne lenne megelégedve?

Vannak olyan aggályoskodók is, akik mindig attól félnek, hogy nincsenek a kegyelem állapotában és bármit tegyenek vagy mondjanak is, azt hiszik, hogy mindennel vétkeznek. E lelki betegségnek három ellenszere van: 1. Engedelmesség a gyóntatóval szemben. Biztosan jár az, aki az engedelmesség útján jár. Mert még ha a gyóntató tévedne is, az engedelmesség feltétlenül tisztára mossa a bűnöst Isten előtt. 2. Kétes esetben sohase tételezze fel magáról az aggályoskodó, hogy halálosan vétkezett. Ezt csak akkor szabad elfogadnia, ha bizonyos felőle, hogy súlyos volt a bűne. 3. Istenre mindig, mint jó Atyára kell gondolnunk, aki szereti, ha a gyermek egyszerű bizalmával, szeretetével és nem a rab-szolga rettegésével szolgáljuk. Nincs hát helye vele szemben a nyugtalanzkodásnak, a kicsinyes kalmárszellemnek, mely szüntelen méreccsél, latolgat és önző módon számolgatja: mit adott az Istennek és mit várhat tőle cserében vissza? — E gondolat szemelőtt tartásával még az aggályos lélekbe is beköltözik a béke.

Elhatározás és emlék gondolat, mint fentebb.

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — Miután átelméltünk a belső béke akadályainak sorozatát, holnap arról fogunk elmélkedni: hogyan állandósítsuk magunkban e béke uralmát? Vagyis: 1. az önszeretet gondolataival saját semmiségünk gondolatát állítjuk szembe; 2. lemondunk az érzékeket simogató, nekik kedvező puha kényeskedésről, mert az önzésre, következőképp békétlenségre visz. — Emlékgondolatunk Izaiás Istenének szava legyen: „Az alázatos lélekre a béke folyamát árasztom.”³⁵

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus Krisztust, aki dicséri a béke emberét s ezzel minket is a békés lelkület ápolására serkent.³⁶ Adjunk neki hálát érte és kérjük kegyelmét, hogy az alázatosság és önmegtágadás útján mi is megszerezhessük lelkünknek az állandó békét.

ELSŐ PONT

Az alázatosság, mint a lelki béke feltétele. — Az igazán alázatos lélek természetesen békés és nyugodt. A dicséret inkább meglepi, mint felemeli, mert nem tartja magát méltónak rá; a lekicsinylés örömmel tölti el, ahelyett, hogy leverné, mert örül, hogy mások is úgy vélekednek róla, ahogyan ő maga vélekedik önmagáról. A rágalmakon nem háborodik fel, mert tudja, hogy ha egyfelől igazságtalanul vádolják is, másfelől vannak hibái, amelyekről senki sem tud; méltónak tartja magát az igaztalan vádakra, mert meg nem érdemelt dicséretben is sokszor volt része. A földi javak és sikerek nem teszik felfuvalkodottá; a csapások nem csüggesztik el. Nem érez keserűséget, ha méltánytalanul bánnak vele, vagy ha mást elébe helyeznek s az utolsó hellyel is készséggel beéri. Bármilyen történjék vele, beszéljenek, gondoljanak róla akármit, mindig nyugodt, békés marad a lelke, mert semmiségének tudatában nem vágyik megbecsülésre. Mennyire igaza is van Ődvözítőnknek, mikor ezt mondja: „Tanuljatok tőlem alázatosságot és megtaláljátok lelketek békéjét.” — Vagy Krisztus követésénél: „Minél alázatosabb vagy, annál

³⁵ Ecce ego declinabo super eam quasi fluvium pacis. (Is. LXVI, 12.)

³⁶ Beati pacifici.

több békéd van.”³⁷ De milyen más annak a léleknek az élete, amelyekben kevélység lakik! Mindig forr benne az elégedetlenség, mindig nyugtalan, mindig keserű. Ha más elébe helyeznek, kétségbeesik; másnak a sikere iriggyé teszi; a legcsekélyebb figyelmetlenségen könnyeket hullat; pusztá gondolata annak, hogy előnytelenül ítelték meg, felborítja lelke egyensúlyát. A dicséret, a siker először túlhajtott öröme ragadja, majd megmagyarázhatatlan elégedetlenség kel életre lelkében utána. Vizsgáljuk meg magunkat: nem ugyanezt mondje-e nekünk is a tapasztalás?

MÁSODIK PONT

Érzékeink megtagadása, mint a lelki béke másik feltétele. — Lelki béke és érzéki élet úgy állnak egymással szemben, mint két ellenfél, akik közül az egyik a másik rovására erősödik vagy gyengül. Mert: 1. minél többet adunk érzékeinknek, annál többet kívánunk és követelődésünkkel betegre kínozzák a lelket.³⁸ Nem volt még rá eset, hogy pl. a kíváncsiság, a torkosság, a kényelemszeretet valaha azt mondta volna: most már elég! Ha uralomra jutottak érzékeink, zsarnokainkká lesznek: a legcsekélyebb ellenszegülésre ingerültté lesznek és megsemmisítik a lélek békéjét. 2. Az érzékek uralma szétszóródásra teszi hajlamossá a lelket és elvonja az istenes dolgok, a belső élet kultuszától, ami a lelki béke halálát jelenti. Az ellenben, aki uralja érzékeit, állandó békét élvez. Az érzékek lenyűgözésével járó küzdelem megedzette a lelkét és ellenállóvá tette mindenfajta külső behatásokkal szemben, mint ahogy a jól kiadagolt munka, sport is egészségesítés, erőssé teszi a testet. Tekintsünk lelkünkbe és adjunk számot magunknak: az érzékek uralma nem köti-e le lelkünk energiáit?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Holnap a lelki béke megszerzésének másik eszközéről, az Isten akaratával való

³⁷ Quanto quis in se fuerit humilior..., tanto... erit... pacatior. (I Imit. IV, 2.)

³⁸ Eccles. I, 8.

megegyezésről fogunk elmélkedni, meggondolva: 1. hogy nem lehet békéje annak, aki saját akaratához ragaszkodik; 2. hogy az Isten akaratával való megegyezés biztosítja legtökéletesebben a lélek békéjét. — Elhatározzuk: 1. hogy nem kívánunk sem nagyobb jólétet, sem több tehetséget, sem más életkörülményt, mint amelyek közé Isten bennünket helyezett; 2. hogy nagy szeretettel követjük Isten akaratát minden megnyilatkozásban, mint ahogyan a mágusok követték a betlehemi csillagot. — Emlékgondolat gyanánt gyakran mondogassuk: Atyám, legyen meg a te akaratod!³⁹

Reggeli elmélkedés. — Térjünk vissza a vacsoraterembe és hallgassuk a mi Urunk szavait, amelyek balzsamként hullanak a lélekre: „Béke veletek.”⁴⁰ Kérjük tőle a kegyelmet, hogy ezt a drága békét saját akaratunk feláldozása árán megvásárolhassuk, amely helyett Isten akarata legyen életünk minden cselekedetének a zsinórmértéke.

ELSŐ PONT

Nem lehet lelki békéje annak, aki saját akaratához ragaszkodik. — Aki makacsul csak saját akarata szerint igazodik, az békétlenségre, nyugtalanságra ítéli önmagát. Hol idegen akarattal ütközik össze s szenved tőle sérülést, zűzódást; hol önmagával kerül ellentétbe, mert egyik percben ezt, a másokban amazt akarja. Máskor megint elérhetetlen célok után fut s ha netalán elérné is, csalódva látja, hogy értéktelen holmi az, ami megszűről olyan káprázatosan csillogott. A nyugtalan ideoda kapkodás végre is türelmetlenné, idegessé teszi és terhére válik magának is, másoknak is. A saját akaratához való makacs ragaszkodás önmagában hordja a büntetést: méltatlankodik, ha akadályra talál, keserű, ha le kell mondania, ha pedig szabadon érvényesül, az első öröm nyomában multhatatlanul ott settenkedik és előtérbe is lép a csalódás és vele az önmagával való elégedetlenség, mert a földi érték olyan, mint a regebeli kék madár: míg a képzelet távlatából nézzük, csalogatóan ragyog a tolla s ha kézbe kapjuk, látjuk, hogy nem egyéb szürke verébnél. A csalódás, az önmagával

³⁹ Pater, fiat voluntas tua.

⁴⁰ Pax vobis.

való keserű elégedetlenség pedig ellensége a lelki békének. — „Keresztény lélek — olvassuk Krisztus követésében — miért teszed magad szerencsétlenné? Ha a magad akarata után indulsz, sohasem lehetsz békében, soha gond, nyugtalanság nélkül, mert mindenütt ellenkezésre találsz, mindig hiányozni fog valami a boldogságból.”⁴¹

MÁSODIK PONT

Az Isten akaratával való megegyezés biztosítja a lélek békéjét. — Semmi a világon meg nem zavarhatja annak a békéjét, aki csak azt akarja, amit Isten is akar. Ha emberek részéről éri is bántalom, akkor sem felejtí el, hogy minden Isten akaratából történik és a legnehezebb megpróbáltatásban is az atyai akarat szerető megnyilatkozását látja. Ez a tudat pedig olyan erős védőbástyája a lélek békéjének, amelyen sem vágyak és szenvedélyek, sem külső viharok támadásai nem vehetnek erőt soha. „Uram — így szólt Dávid — mindenben a te jótetszésedet láttam, amely irányította a történéseket és kezemnél fogva vezetett engem.”⁴² Milyen édes békét élvez az a lélek, amely egy ilyen gyengéd és mégis erős atyai kéz vezetésére hagvatkozik s saját akaratát legfeljebb annyiban engedi szóhoz jutni, amennyiben az Isten akaratával megegyezik. Boldog, aki így kiálthat fel Dáviddal: „Mit kívánhatnék mást földön és égben, mint a te jótetszésedet. Uram?”⁴³ Aki ezt megérti, annak mindig minden akarata teljesül, mert hiszen azt akarja, hogy Isten akarata teljesüljön örömben, szenvedésben, jóban, rosszban egyaránt. Megnő, felemelkedik az ilyen lélek olyan magasságokba, ahova a földi élet viharainak dübörgése legfeljebb csak messziről, letompulva hallatszik fel. S ha az emberi go-

⁴¹Quare vano moerore consumeris?... Sta ad beneplacitum meum, et nullum patieris detrimentum. Si quaeris hoc vel illud, et volueris esse ibi vel ibi, propter tuum commodum et proprium beneplacitum magis habendum, nunquam eris in quietitudine nec liber a sollicitudine, quia in omni re reperietur aliquis defectus et in omni loco erit qui adversetur. (III Imit. XXVII, 2.)

⁴²Tenuisti manum dexteram meam, et in voluntate tua deduxisti me. (Ps. LXXII, 24.)

⁴³Quid mihi est in coelo, et a te quid volui super terram? (Ibid. 25.)

noszság, a rossz nyelvek nyilai felhatolnak is hozzá, azokban sohasem az embertestvér szeretetlenségét, de Isten megengedését látja, aki szúr és vág ugyan, de csak úgy, mint az orvos, aki vág, hogy gyógyíthasson. Az Istennel egyesült akarat békés légkörében sem a nagy örömök, sem a fájdalmak nem veszélyeztetik a lélek nyugalmát, amely, ha nem is fogadja a keresztet az első keresztények repeső örömeivel,⁴⁴ de legalább Jób pátriárka Istenre hagyatkozó csendes megnyugvására törekszik⁴⁵ és megingathatatlan bizalommal mondja Szent Ágostonnal: „Kész az én szívem Uram, hogy elfogadja kezezből a jót is, a rosszat is.”⁴⁶

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

⁴⁴ Rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis. (Hebr. X, 34.)

⁴⁵ Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. (Job. I, 21.)

⁴⁶ Paratum cor meum, Deus, paratum cor meum. (Ps. CVII, 2.) — Paratum ad adversa, paratum ad prospera. (S. Aug.)

HÚSVÉT UTÁNI MÁSODIK VASÁRNAP

Szent János X, 11—16.

Abban az időben mondá Jézus a farizeusoknak: Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja juhaiért. A béres azonban és aki nem pásztor, kiknek a juhok nem tulajdonai, látja, hogy jön a farkas és otthagyja a juhokat és elfut; és a farkas elragadja és szétkergeti a juhokat. A béres pedig elfut, mert béres, és nem törődik a juhokkal. Én jó pásztor vagyok és ismerem enyéimet és az enyémeek ismernek engem, miként az Atya ismer engem és én ismerem az Atyát, és életemet adom juhaimért. Vannak más juhaim is, melyek nem ez akolból valók. Azokat is ide kell terelnem és hallgatni fognak szavamra, s leszen egy akol és egy pásztor.

Előzőesti átgondolás. — Holnap a Jó Pásztorról szóló evangéliumi részlet lesz elmélkedésünk tárgya. Látni fogjuk: 1. mit tett Jézus, a jó pásztor, hogy aklába tereljen bennünket; 2. Mit tesz, hogy ott megtartsen bennünket? — Elhatározzuk: 1. hogy a hála és szeretet-érzelmeivel kapcsolódunk Jézushoz, a mi jó Pásztorunkhoz; 2. és engedelmes szívvel vezetettjük magunkat sugalmazásai által. — Emlékgondolat gyanánt szolgáljanak az Úr Jézus szavai: „Én vagyok a jó pásztor.”¹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézusunkat, aki mint a lelkek jó pásztora áll szemünk elé, hogy könnyebben megértesse gyarló felfogásunkkal az ő határtalanul gyengéd, gondos szeretetét. Hódoljunk neki imádat, szeretettel, gyengéd gyermeki ragaszkodással.

ELSŐ PONT

Mit tett értünk Jézus, hogy aklába tereljen bennünket? — Az egész emberi nem tévutakon járt és megromlott szívvel, vakon rohant a végromlás felé. A lelkek jó pásztora látta pusztulásukat és így szólt a pró-

¹ Ego sum Pastor bonus. (Joan. X, 11. 14.)

féta szája által: „Juhaim szétszóródtak, látom, hogy ragadozók zsákmánya lesznek, elmegyek hát, hogy összegyűjtssem őket.”² Nagy kitüntetés, amely az angyaloknak sem adatott meg! — És a jó Pásztor munkába állt. Harmincévi előkészület után a názareti ácsműhely falai közt, három évet töltött tanításban, hazátlan vándor módjára járva Judea göröngyös útjait, Galilea meredek lejtőit. És vajjon mi volt fáradozásainak eredménye? Beterelt aklába tizenkét kérgeskezű halászbembert, akitet tanításának letéteményeseivé tett; hetvenkét tanítványt, a bűnös Magdolnát, a pogány kánaáni nőt és a szakadár samariái asszonyt s ezek közül is éppen csak hogy el nem vesztette a vezért, a Kősziklát, akit csak irgalmas szeretetének egy átható tekintetével tudott visszaparancsolni a már-már hűtlenül megtagadott nyáj élére. És ha ő lett volna az egyetlen, akit így vissza kellett terelnie! De, hogy csak magunkról beszéljünk: amióta a szent keresztség útján bekerültünk az akolba, hányszor forogtunk abban a veszélyben, hogy hamis utakra tévedjünk!³ Belekerültünk az önszeretet és hiúság, az élvezetvágy és dicsőségahajhászat, a világius élet-szemlélet és az érzékek uralmának útvesztőjébe.⁴ Szeretettől hajtva, hányszor jött a jó Pásztor megmentésünkre, járta a kevélység útjának meredekkeit, a tisztátalanság mocsarát, a földhözragadt anyagiasság poros országútját, a szenvedélyek tikkasztó levegőjét, a közömbösség szikes földjét, csak hogy utólérjen és visszaterelhessen bennünket az akolba, szerető szívének jóságos uralma alá! — Ó, fáradthatatlan pásztora, keresője az eltévedt juhoknak, hogyan áldjalak, hogyan szeresselek eléggé?

MÁSODIK PONT

Mit tesz a jó Pásztor, hogy aklában megtartsa bennünket? — Olyan nagy az esendő gyarlóságunk, hogy ha visszavitt is az örök szeretet az akolba, a legcsekélyebb ok, a világ fényének csalóka felvillanása is elég hozzá, hogy onnan újra meg újra kikívánkozzunk. Bal-

² Ecce ego ipse requiram oves meas et visitabo eas. (Ezech. XXXIV, 11.)

³ Omnes nos quasi oves erravimus, unusquisque in viam suam declinavit. (Is. LIII, 6.)

⁴ Erravi sicut ovis quae periiit: quaere servum tuum. (Ps. CXVIII, 176.)

ga létünkre nem elégít ki bennünket Jézus bírása; unalmasnak találjuk társaságát s képzeletünk szüntelenül a világ vásári zaját figyeli. Ha Pásztorunk nem volna résen, az első adott alkalommal ki is surrannánk az áldott otthon védő falai mögül. Jézus azonban nem téveszt bennünket szem elől és állandóan segítségünkre van: 1. szentségeivel, kegyelmével, szolgálai útján hozánk juttatott intelmeivel, tanításával, utunkba állított elrettentő példákkal, ezernyi apró mesterkedéssel, amelyek meghagyják ugyan az akarat érdemszerző szabadságát, de azért mégis csendes erőszakkal mutatják neki a követendő irányt. 2. Az igazak vonzó példájával és az élet különféle eseményeivel, amelyeket e célra beállított. — Ó Jézusom, milyen kevéssé érdemlem meg szüntelen segítségnyújtásodat! Hiszen szentnek kellene már lennem, ha felhasználnám kegyelmeidet, és ime: nyomorult bűnös vagyok! Bocsáss meg Uram és erősíts meg ama törekvésemben, hogy kegyelmeidre méltóvá tegyem magam.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÉTFŐ

Előzbösti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünkben át fogjuk gondolni: 1. mit tesz a mi jó Pásztorunk, hogy lelkünket a gonosz ellenség támadásaitól megvédje, 2. és hogy nyomorúságainknak segítségére jöjjön. — Elhatározzuk: 1. hogy gyakori fohászokban ajánljuk Jézus oltalmába Egyházunkat és egyházközségünket; 2. gyakran hívjuk segítségül mint jó Pásztorunkat, a zsoltáros szavaival kiáltva hozzá, amely szavak egyúttal emlékgondolatunkat is képezzék: „Gyógyítsd meg lelkemet, mert vétkeztem ellened!”⁵

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, mint jó Pásztor, aki éjjel-nappal örökös kedves nyája fölött, hogy meg ne tizedelje a farkas, amely az akol körül ólálkodik. Legyünk hálásak hűséges gondviseléséért és figyeljünk Pásztorunk intő szavára.

⁵ Sana animam meam, quia peccavi tibi. (Ps. XL. 5.)

ELSŐ PONT

Jézus gyengéd gondoskodása, hogy minket az ellenség támadásaitól megvédjen. — Lelkünk legfőbb ellensége a sátán. A bűn révén zsoldjába kerültünk s ebből csak véráldozat árán szabadíthat ki bennünket.⁶ Jézus nem habozik, hogy felajánlja értünk az övét. Bizonyos, hogy ő elctte is voltak jó pásztorok, akik erős küzdelem árán, testi erejükkel, fegyverrel védték juhaikat a farkas támadásai ellen, arra azonban még nem volt példa, hogy vérét ajánlotta volna fel a pásztor váltságdíjúl juhái életéért. Akkora szeretete csak az isteni Jó Pásztornak volt, hogy ezt a drága váltságdíjat sem sajnálja övéi megmentéséért.⁷ — Nem hallottuk-e saját szavait: „A jó pásztor életét adja juhaiért.” — És igazán odaadta. Vérét ontotta, hogy minket a büntől megváltson, hogy ez a vér, mint a húsvéti bárány vére, távol tartsa tőlünk az öldöklő angyal kardját. Az apostol szavai minden idők keresztényeire ráillenek: „Nem romlandó aranyon vagy ezüstön történt megváltástok, de a szeplőtelen és érintetlen báránynak. Krisztusnak drága vérére.”⁸ — Üdvünk másodfokú ellensége a világ szelleme, amely vak gyűlölettel van eltelve az Egyház és annak fiai iránt. A jó Pásztor ezzel való küzdelmükben sem hagyja magukra juhait. Közel két évezred óta védi, oltalmazza Egyházát, az Ő kedves nyáját, amelyet saját vére árán vásárolt meg. Megvédi a zsarnok pallosától, hitetlenek gyűlöletétől, az áltudomány kevélv támadásaitól; megtartja szentnek és tisztának, változatlanul apostolinak és egész világot felölelőnek, az élet szüntelen változásai, összeomló trónok recsegése, háborúk dübörgése, világnézetek, nemzetek gyilkos tülekedése, diadalrajutása és elmúlása közepette. És Ő nemcsak a nyáját, de annak külön-külön minden tagját is ismeri, számontartja. Gondviselő szeretete nagyobb gondal örökdi minden legkisebb báránvkáia fölött, mint amilyennel az anya egyetlen gyermeke bölcsőie mellett virraszt. Ezt meggondolva megértjük a zsoldáros kitörő ujjongását: „Az ő pásztorbotjának védelme alatt nincs mitől tartanom és félelem nélkül hatolok be a halál

⁶ Sine sanguinis effusione non fit remissio. (Hebr. IX, 22.)

⁷ Propter nimiam caritatem suam, qua dilexit nos. (Ephes. II, 4.)

⁸ I Petr. I, 18, 19.)

árnyékába.”⁹ „A vessző, amellyel irányít és a bot, amellyel a farkas ellen véd, gyönyörűsége és öröme a lelkemnek.”¹⁰ — Nincs-e ezer okunk rá, hogy halálával gondoljunk a multa, bizalommal a jövőre és hogy életünk minden percében szeretettel simuljunk a mi jószágos Pásztorunkhoz?

HARMADIK PONT

Jézus gyengéd gondoskodása, amellyel juhái sérüléseit meggyógyítja. — Sajnos, mindnyájan betegek vagyunk. Beteg a lelkünk, a tudatlanság, az előítélet, a tévedések betege; beteg a szívünk, amelyben szenvedélyek, bűnös vágyak, gerjedelmek viharai dúlnak; beteg a testünk, lázadozik a törvény ellen és az anyagiasság porába húzza le a lelket. Jó Jézusom! nem mondtad-e egyszer Ezekiel prófétád szája által e szavakat: „Bekötözöm sebesült bárányaim sérüléseit, helyre igazítom eltört tagjaikat és erőssé teszem, ami gyenge bennük.”¹¹ Jövendölésed beteljesült, mikor földi életedben gyógyulás, jótétemény jelezte lépteid nyomát:¹² vakok láttak, sánták jártak, leprások megtisztultak s halottak életüket nyerték vissza szavadra. Napjainkban is a léleknek hány sebe, hány betegsége gyógyul meg szentségeid erejéből! Véreddel mosod tisztára lelkünk szennyét. Véreddel gyógyítod, ha beteg, véreddel erősíted, ha gyenge. Szent véred csodatevő erejéhez csatolod életed példáját, evangéliumod tanácsait, kereszted, sebeid néma tanítását s ezt a sok kincset mind, mind Egyházad hozományául adod, hogy szegény és gazdag, kicsiny és nagy, bölcs és tudatlan az erő, egészség, gazdagság kiapadhatatlan forrását találja benne éjjel és nappal, és korlátlanul merithessen belőle, valahányszor bizó, szomjazó lélekkel fordul feléje. — Valóban, ha ennyi kincs birtokában szegények vagyunk, ha ennyi gyógyszer mellett nem gyógyulunk meg, ha ilyen gazdagon terített asztal mellett éhesen maradunk: csak saját magunkra vessünk érte!

Elhatározás és emlékgondolat mint fentebb.

⁹ Et si ambulavero in medio umbrae mortis, non timebo mala: quoniam tu mecum es. (Ibid. 4.)

¹⁰ Virga tua et baculus tuus, ipsa me consolata sunt. (Ibid.)

¹¹ Ezech. XXXIV, 16.

¹² Pertransiit benefaciendo et sanando omnes. (Ac. X. 38.)

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Jézus, a jó Pásztor nem éri be azzal, hogy védelmezze és gyógyítsa juhait, de táplálja is lelküket háromféle kenyérrrel: 1. tanításának kenyérével; 2. kegyelmének kenyérével; 3. az eucharisztikus Kenyérrel. — Mindezek átgondolása után elhatározzuk: 1. hogy ezután jobban megbecsüljük Jézus tanítását és kegyelmeit és felhasználjuk sugallatait; 2. jobb előkészülettel járulunk szentáldozásainkhoz és több gonddal őrizzük a kegyelmeket, amelyeket azokban kaptunk. — Emlékgondolat gyanánt szolgáljanak Szent Pál szavai: „Hála legyen Istennek az ő kimondhatatlan ajándékáért.”¹³

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, a mi jó Pásztorunkat, aki annyi szeretettel örködik juhain felett. Nem mondta-e már Ezekiel szavaival is: „Kövér legelőre vezetem juhaimat és izletes füvekkel táplálom őket.”¹⁴ És Ő mindig megtartja szavát. Nem beszélve az anyagi kenyérről, amellyel ellát bennünket, lelkünk táplálására nekünk adja kegyelmeinek, tanításának kenyérét, sőt Őmagát is az Eucharisztikus Kenyér színe alatt. — Hogyan köszönjük meg neki felmérhetetlen jóságát?

ELSŐ PONT

Az evangélium kenyere, mint lelkünk tápláléka. — Az ember nemcsak kenyérral él; nagyra hivatott értelmének ennél nemesebb táplálékra, az igazság kenyérére van szüksége: e táplálék nélkül elsatnyul, állatéhoz lesz hasonlónak az értelem. A jó Pásztor azonban ezt nem engedheti. Míg az ókor legragyogóbb lángelméi hosszú élet kutatásai után sem tudtak Isten lényének, gondviselésének titkaiba behatolni, nem tudták megérteni: mi a végső célja emberi életünknek, milyen sors vár rá a halál után, addig mi korai gyermekségünkötől kezdve készen kapjuk a legmagasabb teológiai

¹³ Gratias Deo super inenarrabili dono ejus. (II Cor. IX. 15.)

¹⁴ In pascuis uberrimis pascam eas... requiescent in herbis virentibus. (Ezech. XXXIV, 14.)

igazságok kenyerét. Mint természetes járuléka az életnek, szövődik bele értelmünkbe Isten lényének, nagyságának, jóságának megismerése; megismerjük életünk célját, az eszközöket, amelyekkel azt elérhetjük; az igazság fényénél meglátjuk az utat, amelyen haladnunk kell; megismerjük, megszeretjük az erényeket. — Milyen felbecsülhetetlen előnyök azokkal szemben, akik még a tudatlanság sötétjében ülnek, mert nem jutott el hozzájuk mindeddig Jézus tanításának világossága. Tudatában vagyunk-e annak a felelősségnek, amely e nagy előnyből ránk hárul?

MÁSODIK PONT

A kegyelem kenyere, amellyel Jézus lelkünket táplálja. — Gyarló tehetetlenségünkben nem mindig hiszünk az igazságot, nem mindig gyakoroljuk a jót, amelyet megismertünk. Ehhez Isten kegyelmére van szükségünk és ezt a kegyelmet megint csak a mi jó Pásztorunk adja meg nekünk. Megadja mindenkinek, aki azt kéri tőle: „Kérjétek és megadatik nektek; zörgessetek és megnyitattik nektek; keressetek és találni fogtok.” Megadja mindenkinek, aki azt megbecsüli és vágyik utána. Olyan Ő, mint a dúsgazdag, aki palotája ajtajában áll és kincsekkel megrakott két kezét az utca járókelői felé nyújtva magához hívja őket, felkínálja nekik gazdagságait. Bőkezűségéből nem zár ki senkit. Csak az nem részesül benne, aki saját akaratából nem kér részt belőle, vagy aki csak forma szerint, az adomány megbecsülése nélkül nyújtja ki érte kezét. — Nézzünk a lelkünkbe: megbecsüljük-e Jézus kegyelmeit? Vágyódnak-e utánuk? Bizalommal kérjük-e? s ha megkaptuk, felhasználjuk-e őket? Vagy elvesztegetjük-e, részint gondatlanságból megfélekedzvéen róluk, részben gúváva emberfélelemből, nem mervén megtenni, amit sugallatuk tőlünk kíván, ha az a világ felfogásával ellenkezik?

HARMADIK PONT

A szent Eucharisztia, lelkünk tápláléka. — Az isteni jó Pásztor önmagát felülmúló gyengéd szeretetének bőségre itt nyilatkozik meg a maga teljességében. Pásztor, aki saját testével eteti, saját vérével itatja juhait! A

szeretet teljességének titka ez, amely csak egy Isten szívében kelhetett életre!¹⁵ — Megható ugyan Náthán példabeszéde is a szegény emberről, akinek volt egy báránykája, minden pénzecskéjét odaadta érte, házában nevelte, kenyerével etette, csészéjéből itatta, keblén melengette, úgy szerette mint saját gyermekét, — de milyen különbség a példabeszéd és a valóság közt, amelyről elmélkedünk! A szegény ember maga az Ur Jézus, aki odahagyta mennyei gazdagságát, hogy hozzánk — köztünk az utolsóhoz is — hasonlónak lehessen.¹⁶ Lelkünk a bárány, amelyet, mindenét odaadván érte, megvásárolt,¹⁷ ahelyett azonban, hogy kenyerével etetné és csészéjéből itatná, saját testét adja neki táplálékkul, saját vérével itatja.¹⁸ — Ha ezt átgondolom, lehet-e tovább is lanyha a szeretetem, lehetek-e rest a szolgálatomban. lehetnek-e élettelenek a szentáldozásaim? — Jó Pásztorom, melenged szíveden életerős szeretetre az én hideg szívemet, tápláld erőssé, egészségessé az én satnya lelkemet!

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Előző elmélkedéseinkben láttuk: mit tesz miértünk a jó Pásztor, most vegyük fontolóra: melmek a mi kötelességeink Ővele szemben? — Mindenekelőtt meg kell Őt ismernünk, mert hiszen Ő maga is mondta: „Az én juhaim ismernek engem.” Ez a megismerés ránk nézve: 1. elkerülhetetlenül szükséges; 2. a legnagyobb mértékben hasznos. Éppen ezért elhatározzuk: 1. hogy tanulmányozni fogjuk Jézus életét, gyakran olvassuk az evangéliumot, főképp Szent Jánosét, mint Jézus legbensőbb életének történetíróját, továbbá Szent Pál leveleit, amelyekből Jézus életének csodálatos vonásai tárulnak elénk; 2. hogy gyakran teszünk elmélkedésünk tárgyává Jézus életének különböző

¹⁵ Quis audivit unquam tale? (Is. LXVI, 8.)

¹⁶ Propter vos egenus factus est, cum esset dives. (II. Cor. VIII, 9.)

¹⁷ Quam acquisivit sanguine suo. (Act. XX, 28.)

¹⁸ Caro mea vere est cibus, et sanguis meus vere est potus. (Joan. VI, 56.)

mozzanatait és buzgón imádkozunk hozzá: vezessen minket az Ő teljes megismerésére. — Emlékgondolunk a jó Pásztor szava legyen: „Az én juhaim ismernek engem.”¹⁹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, a mi isteni Pásztorunkat, akit kötelességünk minél jobban megismerni. Boruljunk le lába elé és kérjük Szent Ágostonnal, ismeresse meg magát velünk, hogy Őt minél jobban szerethessük s minél lelkesebben szolgálhassunk Neki.²⁰

ELSŐ PONT.

Szükséges, hogy Jézust megismerjük. — Ahhoz, hogy Jézust igazán ismerjük, nem elegendő, ha ismerjük nevét, származását, életének történetét, de ismerünk kell lelkületét, érzésvilágát, tanítását, erőnyeit, belső életét. Szent Pál szerint ez a megismerés a legfőbb, az egyetlen igazán szükséges tudomány. E nagy apostol szemében minden sivár alacsonyosság e kimagasló tudomány mellett²¹ és földre borulva könyörgött a mennyei Atyához, hogy őt és kedves efezusi gyermekeit szent Fiának megismerésére vezesse. Mert az összes tudományok fontossága semmivé törpül úgy a jelen földi élet, mint az örökkévalóság szempontjából, ha azt Jézus Krisztus megismerésének fontosságával hasonlítjuk össze.²² E tudomány nélkül senki sem fogja megérteni, mi a szelídség és a szívbeli alázatosság; senki nem fogja tudni, mi az önzetlen áldozatkészség, ha csak nem Jézus átméltatott életpéldája után indul; senki sem fogja legyőzni az emberi természet idegenkedését szenvedéssel, megvettetéssel szemben, ha a megalázott, szenvedő Jézus alakjára nem tekint és főképp: senki nem fogja Jézust igazán, lelke minden erejéből szeretni, ha őt alaposan nem ismeri és a magábavonulás csendes óráiban, az elmélkedés folyamán rá nem eszmél Jézus lelkének csodás szépségeire, nagyszerű mélysé-

¹⁹ Cognoscunt me meae. (Joan. X, 14.)

²⁰ Domine, noverim te, ut amem te.

²¹ Existimo omnia detrimentum esse propter eminentem scientiam Jesu Christi Domini mei. (Philipp. III, 8.)

²² Haec est vita aeterna, ut cognoscant... quem misisti Jesum Christum. (Joan. XVII, 3.)

geire; mert hiszen csak azt szerethetjük, akit szeretetreméltónak ismerünk és olyan mértékben, aminőben szeretetreméltóságát felismertük. Jézus, ha csak felületesen ismerjük, nem lesz előttünk több, mint az elmúlt időknek, vagy akár a mesevilágnak valamely legendás hőse, akire érdeklődéssel gondolunk, anélkül azonban, hogy szeretetet éreznénk iránta. Ebből is láthatjuk, milyen elsőrangú szükségesség, hogy alapos tanulmány tárgyává tegyük és minél jobban megismerjük Jézus külső és belső életét.

MÁSODIK PONT

Hasznos, hogy Jézust megismerjük. — Jézus megismerésével az ő erényei is könnyebben elsajátíthatókká lesznek. Elképzelhetetlen, hogy valaki az elmékedésben szemlélje Jézus gyengéd, részvevő szeretetét, szelíd nyugalmát, megingathatatlan türelmét, amely vonásaira, egész magatartására kirajzolódik; mélységes alázatosságát, amely a legmagasztosabb fenséggel párosul; egyéniségének tökéletes összhangját, anélkül, hogy el ne bájолná az erény szépsége; hogy meg ne szeretné, hogy ne vágnék utána s hogy ösztönszerűen kialakítani ne igyekeznék magán a megbámult, megszeretett vonásokat. Lehetetlen főképp, hogy behatoljunk az Istenember tökéletességének szemlélésébe, hogy felismerjük nagyságának titkát, lelkének határtalan gazdagságát, a szeretet végtelenségét, amely megtestesülésében, szenvedésében, kereszthalálában, szentségei, különösen az Ol-táriszentség szerzésében megnyilvánul, anélkül, hogy szívünkben fel ne lobbanjon a szeretet lángja. Ha pedig nehezünkre esnék az erény gyakorlása, erőinket megacélozza ez az egyszerű gondolat: az Isten Fia annyi megaláztatást, annyi szenvedést magára vállalt, nem volna-e szegyenletes gyávaság a részemről, ha már ennyitől is visszariadnék? — Az Isten Fia ilyen és ilyen fokban gyakorolta ezt és ezt az erényt. Eljuthatók-e az ő országába, ha a magam részéről is nem igyekszem teljes erőmből a gyakorlására? — Boldog, aki téged ismer, Jézusom, ha a te ismereteden kívül minden egyéb tudománynak híján volna is, de jaj annak, aki otthon van a tudományok világában, de elmulasztotta, hogy téged megismerjen. — Ó Jézusom, add kegyelmedet, amelynek fényénél téged mindig jobban megismerjelek, megismervén, mindig jobban szeresse-

lek és hűséges szolgálatod legyen életem egyetlen célja!²³

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzőesti átgondolás. — Holnap a jó Pásztor juhokáinak második kötelességéről fogunk elmélkedni: „A juhok őt követik, idegen után pedig nem mennek.”²⁴ Látjuk ebből, hogy Jézus 1. megtiltja övéinek, hogy a világot kövessék; 2. és megkívánja tőlük, hogy mindenben csak Őutána menjenek. — Ezeket megfontolva elhatározzuk: 1. hogy kiirtjuk magunkból a világ szellemét: a fényűzés, a kényelemszeretet uralmát, az érzékek, a hiú örömök kultuszát; 2. hogy mindenben Jézus tanítása és az ő példája lesz életigényeink zsinórmértéke. — Emlékgondolatunk az Üdvözítő szava lesz: „A juhok őt követik, idegen után pedig nem mennek.”²⁵

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a jó Pásztort, aki követésére szólít fel bennünket,²⁶ aklába édesget, hogy onnan az örök élet mezőire mutassa az utat. Boldog, aki hallgat szavára és nyomdokain indul; de jaj annak, aki a világ hívó szavát követi és azt választja urának!

ELSŐ PONT

Aki Jézusé akar lenni, ne kövesse a világot. — Senki sem szolgálhat két úrnak: Istennek és a világnak.²⁷ A világ szeretete nem egyeztethető össze Isten szeretetével és aki a világ barátja, az ellensége az Istennek.²⁸ A világ szelleme tévutakon jár: törvényei, életelvei, felfogása, jelszavai mind csak arra valók, hogy Istentől el-

²³ Noverim te, ut amem te.

²⁴ Oves illum sequuntur..., alienum autem non sequuntur. (Joan. X, 4, 5.)

²⁵ Oves illum sequuntur..., alienum autem non sequuntur.

²⁶ Venite ad me omnes.

²⁷ Nemo potest duobus dominis servire. (Matth. VI, 24.)

²⁸ Amicitia huius mundi inimica est Dei. Quicumque ergo voluerit amicus esse saeculi hujus, inimicus Dei constituitur. (Jac. IV, 4.)

távolítsák a lelket.²⁹ Az ő bálványa az arany és ezüst, a pompa és dicsőség, lakoma és szórakozás, gyönyör és élvezet, taps és dicsőség. Azon az úton jár, amely széles és kényelmes és rózsaszőnyeggel van borítva. Fesztelen, jókedvű emberek járnak rajta; nevetnek, szórakoznak, élcelődnek, kacagtató szellemességek röpködnek a levegőben; úton-útfélen vidám szórakozások lehetősége kínálkozik. Ki beszélne itt gondról, bánatról, lelkiismeret béklyóiról? És ki gondolna halálra, ítéletre, örökkévalóságra, lélek üdvösségére, mikor itt lent is olyan szép az élet? És ki törődne vele, hogy ez a kényelmes, szép út örvénybe torkollik s akik kacagva táncolnak rajta végig a halál karjaiba rohannak? — Nem, aki Jézust keresi, az a jó Pásztor szava után indul, mert tőle magától tudja, hogy a meredek, sziklás út, a küzdelmek, a kereszt útja az az út, amely az örökké tartó boldogságra, a „kövér legelők” hazájába vezet. — Tekintsünk lelkünk mélyére és vizsgáljuk meg: nem húzódik-e meg valamelyik rejtekében a világ szeretetének egyik-másik maradványa: felfogásban, kényelemszeretben, elismerésre törekvésben, emberek ítéletétől való félelemben, az önszeretet érzékenykedésében?

MÁSODIK PONT

Aki Jézusé akar lenni, annak az Ő nyomdokait kell követnie. — Az isteni Pásztor maga is kijelenti: „Az én juhaim követnek engem.” — „Példát adtam nektek, hogy amint én cselekedtem veletek, ti is úgy cselekedjetek.”³⁰ Jézus a világ megreformálásához inkább az élő példa, mint a szó erejét kívánta felhasználni. Mert a szó elvont fogalmakat, a példa azonban eleven valóságot állít a szemünk elé. S ha isteni Üdvözítőnk ilyen módon szemléltetően leélte előttünk tanítását, mi sem természetesebb, mint hogy tőlünk is elvárja, hogy példáját mindenben kövessük.³¹ Ez a mi egyetlen igazán fontos életfeladatunk.³² — Isten Szent Pál által is kijelentette, hogy csak azokat fogadja be közülünk országába, akik-

²⁹ Mundus totus in maligni positus est. (I Joan. V, 19.)

³⁰ Joan. XIII, 15.

³¹ Debet sicut ille ambulavit, et ipsi ambulare. (I Joan. II, 6.)

³² In hoc vocati estis... ut sequamini vestigia ejus. (I Petr. II, 21.)

ben a Fiához való hasonlatosság vonásait felismeri.³³ Ezért sürgeti az apostol korintusi híveit: „Legyetek az én követőim, amint én Krisztusé vagyok.”³⁴ A szentatyák nyelvezetében a „keresztény” szó ősi értelmezésben „másik Krisztust”, Krisztus képmását jelenti. S lehet-e a keresztthordozó Krisztus képmása az, aki kereszt, szenvedés nélkül, a vigasságok útján haladva akar Krisztus országába eljutni? Öleljük hát magunkhoz derűs bizalommal keresztünket s míg veritékes homlokkal járjuk életünk sziklás, meredek útját, legyünk résen és nézzünk körül gyakran: igazán Krisztus útját járjuk-e, az Ő alázatosságának, türelmének, áldozatos szeretetének, szelídségének az útját?³⁵ Milyen gyorsan jutnánk felfelé meredek utunkon, ha ezt gyakran megkérdeznénk magunktól!

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — Holnap jó Pásztorunk iránt tartozó harmadik nagy kötelességünkről fogunk elmélkedni, amely abban áll, hogy az ő szavát figyelmesen hallgassuk.³⁶ Tapasztalni fogjuk: 1. hogy jó Pásztorunk igazán beszél hozzánk, 2. hogy kötelességünk Őt hallgatni és 3. neki mindenben engedelmeskedni. — Elhatározzuk ezek átgondolása után 1. hogy állandó lelki összedettségre törekszünk, mert csak úgy hallhatjuk meg jó Pásztorunk hozzánk intézett szavait, ha lelkünk „otthon van” és nem kalandozik a világi érdekek zsidvásárában. 2. Nem állunk ellent a jó sugalmaknak, de késedelem nélkül, a szeretet nagylelkűségével megteszünk mindent, amit a kegyelem sugallata tőlünk megkíván. — Emlékgondolatunk Dávid király szava legyen: „Figyelek rá, amit bensőmben mond az én Uram Istenem.”³⁷

³³ Quos praescivit, et praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui. (Rom. VIII, 29.)

³⁴ Imitatores mei estote, sicut et ego Christi. (I Cor. XI, 1.)

³⁵ Quid nunc Christus?

³⁶ Oves vocem ejus audiunt.

³⁷ Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. (Ps. I.XXXIV, 9.)

Reggeli elmélkedés. — Térjünk magunkba a mi Urunk lábához kuporodva s ébresszük fel lelkünkben iránta a hála, szeretet, imádás érzelmeit.³⁸

ELSŐ PONT

Jó Pásztorunk beszél hozzánk. — Jézus sokkal jobban szeret minket, hogysem mellénk ne állna tanácsával kételyeinkben, vigasztalásával szenvedéseinkben, bátorításával gyengeségünkben, útmutatásával tévelygéseinkben. Teszi pedig ezt hol olvasmányainkban, hol hozzánk juttatott szavak útján, hol jó példa által, amelyet a szemünk elé állít. Majd ismét jó gondolatok, a kegyelem titkos sugalmazása révén szól hozzánk. Hirtelen támadnak jó gondolataink, belső szózatot hallunk: képzelet játékanak véljük, vagy azt hisszük, saját életbölcseiségünk spontán megnyilatkozásai. Pedig a kegyelem sugallatai azok, jó Pásztorunk hívó, figyelmeztető szavai. Hallgassunk rájuk figyelmes, hívó lélekkel s hálás szívvel lássuk meg bennük Jézusunk szeretetének újabb meg újabb zálogát.

MÁSODIK PONT

Hallgassunk a jó Pásztor szavára. — Jézus szavát akkor halljuk meg, ha csend van a lelkünkben, ha éber gonddal figyelünk az ott felhangzó szavakra s ha igyekszünk Isten jelenlétének tudatát ébren tartani magunkban. Ha benső szentélyünkben zavar van és kavarodás, ha a külvilág zaja nagyon beléjehatol, ha világi gondok nyüzsögnek benne, akkor sohasem fogjuk Jézus szavát meghallani. Azért jaj az elszórakozó léleknek, amely megfosztja magát e kegyelmektől és jaj a világias szellemnek, amely mindenre gondol és mindenre figyel, csak épen Jézusra, az ő szavára nem. Ezért van múlhatatlan szükégünk összeszedettségre, ezért kell lehetőség szerint mentesítenünk magunkat a világi gondok lenyüggő rabsága alól. Otthonossá kell lennünk saját benső világunkban, hogy könnyen megtaláljuk az odavezető utat még külső elfoglaltságunk közepette is. Tanuljuk meg és ne felejtjük el soha, hogy ez a mi igazi otthonunk, de otthona Jézusnak is, akit állandóan feltalálunk ott, ha gondunk van rá, hogy szívünk gyökérszála ott, és nem a külső világban fussanak össze. Jézus örömmel

³⁸ Adoramus te, benedicimus te, gratias agimus tibi.

lakik olyan szívben, amely otthonosan van a számára berendezve s szívesen elbeszélget azokkal, akik őt ott szeretettel várják. — „Szólj, Úram, mert hallgat a te szolgád” — mondta az ifjú Salamon.³⁹ — Ismételjük mi is gyakran e szavakat és bizonyosan beszélni fog hozzánk is az Úr. — „Boldog a lélek — mondja Krisztus Követése — amely így befelé hallgat⁴⁰ és boldogok a fülek, amelyek zárva vannak a külvilág zaja előtt, de megnyílnak és figyelnek a lélek szavára.”⁴¹ — Így hallgatjuk-e mi is a jó Pásztor szavát? Van-e gondunk rá, hogy egyetlen szavát se veszítsük el?

HARMADIK PONT

Engedelmeséggel tartozunk a jó Pásztor szavának. — Ha a jó Pásztor csak gyenge, elmáló akaratot talál a lélekben, amely a saját előnyét keresi és meghátrál az áldozat előtt, nem készít magának otthont nála, nem beszél hozzá és sorsára hagyja. Az isteni Pásztor az acélos, áldozatos lelkeket szereti, akik akár vérük hullása árán is habozás nélkül teljesítik Jézusnak nemcsak parancsait, de alig kifejezett óhajtásait is. Akik mennek, ha ezt mondja nekik: menj! Beszélnek, ha ezt mondja: beszélj! Hallgatnak, ha Uruknak ez a kívánsága. Ő pedig otthont vesz az ilyen készsége lelkekben, birtokába veszi. irányítja, tanítja és nagy léptekkel viszi őket előre a tökéletesség útján. A szentek is ezt az utat járták, a hajlékukban lakozó jó Pásztor nvomdokaiban haladva, az ő sugallatainak engedelmeskedve. — És mi? Hajlandók vagyunk-e mi is tüzőn-vízen keresztül, áldozatok árán is az ő szavai szerint igazodni?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Holnap ama három erényről fogunk elmélkedni, amelyet a jó Pásztor különösképpen megkíván juhaitól. Ezek: 1. az ártatlanság; 2.

³⁹ Loquere, Domine, quia audit servus tuus. (I Reg. III. 10.)

⁴⁰ Beata anima quae Dominum in se loquentem audit. (III Imit. I, 1.)

⁴¹ Beatae plane aures quae non vocem foris sonantem, sed intus auscultant veritatem docentem. (Ibid.)

a szelídség; 3. az engedékenység. — Elhatározzuk: 1. hogy felebarátainkkal való érintkezésben egyszerűsége, szelídségre törekszünk; 2. hogy szívesen hallgatunk mások tanácsára, hogy így a mások ismeretei útján is gazdagítsuk saját tapasztalatainkat. — Emlékgondolat gyanánt szolgáljanak az Úr Jézus szavai: „Tanuljatok tőlem, mert én szelíd vagyok és alázatos szívű.”⁴²

Reggeli elmélkedés. — Térjünk vissza jó Pásztorunkhoz, simuljunk oldalához és kérjük: tanítson meg bennünket azokra az erényekre, amelyekre különösen szüksége van az ő báránykáinak.

ELSŐ PONT

A jó Pásztor első követelménye az ártatlanság. -- Valamennyi állat közt a bárány a legártalmatlanabb. Nyugodtan megy a legelőre, amerre terelik, nem bánt senkit, nem verekszik társaival. Példaképe annak a gyermeknek ártatlanságnak, amelyet az Üdvözítő híveitől megkíván: amely senkit meg nem támad, meg nem szomorít; nem irigykedik másra, nincs senki iránt rossz indulattal, nem táplál ellenszenvet; nem gyanúsít, nem bírálgat másokat. Senkinek panaszra okot nem ad; ellenkezőleg: mindenki szívesen van a közelében. Megvan-e bennünk ez a tulajdonság, amelyet Pásztorunk első sorban követel meg juhaitól?

MÁSODIK PONT

Jó Pásztorunk szelídnek akarja látni juhait. — A juh szelíden, zúgolódás, panasz nélkül túri, hogy gypját lenyírják, ellenkezés nélkül megy a vágóhídra. Ha tehát azt akarjuk, hogy a jó Pásztor nyájához tartozunk, magunkévá kell tennünk a bárány e szembeszökő tulajdonságát és szelídségre kell törekednünk.⁴³ Hogy ezt elérjük, mindenekelőtt szenvedélyeinket kell legyőznünk, amelyek türelmetlenségre visznek, megfélemezni vágyainkat, amelyek elégedetlenné tesznek, ha nem elégűhetnek ki; megedzenünk érzékenységünket, amely

⁴² Discite a me quia mitis sum et humilis corde. (Matth. XI, 29.)

⁴³ Tanquam ovis ad occisionem ductus est; et sicut agnus coram tondente sine voce, sic non aperuit os suum. (Act. VIII, 32.)

örökös keserűség forrása; ki kell irtanunk szívünkbelől mindent, ami nem szeretet és jóindulat felebarátaink iránt.⁴⁴ Ha mindez áldozatot jelent is: milyen dús kárpotlást kapunk érte abban a békében, amely mindezek nyomán lelkünket eltölti. „Boldogok a szelídek, mert ők bírják a földet.”⁴⁵ A szelídség barátokat szerez számunkra, a szelídség hiánya szüntelen békétlenség forrása.

HARMADIK PONT

A jó Pásztor szereti, ha engedelkenyek a juhai. -- A juh ellenszegülés nélkül engedi vezetni magát, készséggel engedelmeskedik pásztor szavának. Ha eltéved, a pásztor hívó szavára visszasiet az akolba. Sokat tanulhatunk a juh engedelkenységéből. Látjuk belőle, hogy az engedelmesség szavára induló készséges engedelkenység legjellegzetesebb vonása a komoly, igazi vallásosságnak.⁴⁶ Aki engedelkeny, az mindig elégedett; biztosan jár, mert az engedelmesség útján halad; de könnyen eltéved az, aki csak a saját belátására hagyatkozik. — Balga az — mondja Szent Bernát — aki önmagának vezetője és irányítója akar lenni.⁴⁷ A készséges engedelmesség nélkül minden vallásosság hamis és nem egyéb önhitt kevélységnél.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

⁴⁴ Per omnia omnibus, placeo, non quaerens quod mihi utile est, sed quod multis. (I Cor. X, 33.)

⁴⁵ Beati mites, quoniam ipsi possidebunt terram. (Matth. V, 4.)

⁴⁶ Erunt omnes docibiles Dei. (Joan. VI, 45.)

⁴⁷ Epist. LXXXVII.

HÚSVÉT UTÁNI HARMADIK VASÁRNAP

Szent János XVI, 16—22.

Abban az időben mondá Jézus tanítványainak: Egy kis idő még, s már nem láttok engem; s ismét egy kis idő múlva megláttok engem, mert az Atyához megyek. Ekkor mondták némelyek a tanítványai közül egymásnak: Mi ez, amit nekünk mond: Egy kis idő, és nem láttok engem, és ismét egy kis idő, és megláttok engem és hogy az Atyához megyek? Mondák tehát: Mi ez, amit mond: Egy kis idő? nem tudjuk, mit beszél. Ekkor észrevette Jézus, hogy kérdezni akarják őt, és mondá nekik: Azon tanakodtok, hogy azt mondtottam: Egy kis idő múlva nem láttok engem és ismét egy kis idő múlva megláttok engem? Bizony, bizony mondom nektek, hogy ti majd sírtok és keseregtek, a világ ellenben örül; ti majd szomorkodtok, de szomorúságtok örömmé változik. Az asszony, mikor szül, szomorkodik, mert elérkezett az ő órája; miután pedig a gyermeket megszülte, már nem gondol vissza szorongattatására az öröm miatt, hogy ember született a világra. Ti is tehát most ugyan szomorkodtok, de majd viszontlátlak titeket és örülni fog szívetek, s örömöket senki el nem veszi tőletek.

Előzőesti átgondolás. — Az Egyház az egész hét folyamán Szent Józsefet állítja ájtatosságunk homlokterébe. Holnap, Szent József oltalmának ünnepén az ő nagyságáról fogunk elmélkedni és meglátjuk, hogy ő három jogcímen is megérdemli különös tiszteletünket: 1. mint Szűz Mária élettársa; 2. mint Urunk nevelőatyja; 3. mint Egyházunk oltalmazója. — Elhatározzuk: 1. hogy ezen a héten különösen fogjuk tisztelni Szent Józsefet; 2. kérni fogjuk tőle úgy magunk, mint a hozzánk tartozók részére a rejtett, egyszerű, munkás élet szeretetét. — Emlékgondolatunk a Genézis szava legyen: „Forduljatok Józsefhez és tegyétek, amit ő mond nektek.”¹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus Krisztust, mint érzelmeink mintaképét, amelyekkel Szent Jó-

¹ *Ite ad Joseph et quidquid ipse dixerit vobis facite.*

zsef iránt viseltetnünk kell. Az örök Atya képmását látja ő benne s készséges örömmel veti alá magát rendelkezéseinek. Szívesen nyugszik meg karjaiban. Hálás iránta gondviselő jóságáért. Alárendeli magát akaratának s amit tesz, az ő akaratából teszi. Megcsodálni való látvány, mikor a Világ Ura engedelmesen hajol meg József, az egyszerű ácsmester előtt és engedi, hogy a világban mint annak a fia szerepeljen. Milyen nagyszerű példája ez Szent József tiszteletének! Kérjük Üdvözítő Urunkat: öntse szívünkbe az ő szeretetének és tiszteletének érzelmeit nevelőatyja iránt.

ELSŐ PONT

Szent József Szűz Mária élettársa. — Ez a tény egy-magában kiváló jogokat biztosít Szent Józsefnek a keresztény világ tiszteletére. Szűz Mária a Testté lett Ige édesanyja, Istennek legszebb, legszentebb teremtménye, angyalok és emberek királynője, „áldott az asszonyok közt”. Elképzelhető volna-e, hogy Isten nem a legnemesebb, legkiválóbb férfiút állítsa oldala mellé élettársul? Megbámuljunk, szentnek mondjuk Istennek ama választottait, akiknek megadatott, hogy akár csak egy percre is lássák az Isten Anyját, hallják szavát, gyönyörködjenek földöntúli szépségében. Mit mondjunk tehát arról, aki harminc évig élhetett bizalmas közösségben a Szűzzel, gondoskodhatott annak életszükségleteiről, élvezhette jelenlétének tiszta örömeit, része lehetett gyengéd hitvesi gondoskodásában. A Szentháromság akarata volt, hogy a szűzi születés szent titka egy szűzi házassélet leple alá rejtessék, amely titok megőrzésében Szent József is teljes akaratával osztozott. Ő kíséri a Szűzet betlehemi nehéz útjára, vele menekül Egyiptomba, egvütt élnek a názáreti csendes otthon gondjait, örömeit. Otthonában támasza Máriának munkájával, gyengédségével, a világ előtt pedig óvja hírnevét tekintélyével. És im, halljunk csodát: az egyszerű ácsmester tekintélyének maga az Isten Anyja, az angyalok királynője is alá volt vetve. Olyan előjog ez, amely minden földi hatalmasságnak magasan fölébe helyezte Szent Józsefet és megokoltta teszi, hogy őt mindenkinél jobban tiszteljük.

MÁSODIK PONT

Szent József Jézus Krisztusnak nevelőatyja. — Aranyszájú Szent János szerint Isten megadott minden

jogot Szent Józsefnek, ami egy atyát megillet, anélkül, hogy szüzességét megsértené. Tudjuk az evangéliumból, hogy Isten Szent Józsefre az atyaságnak nemcsak címét, de annak minden jogát és kötelességét is ráruházta. Mikor az angyal által értesült Jézus csodás fogantatásáról, megértette, hogy neki e gyermekről atya módjára kell gondoskodnia. Mély hódolattal fogadja e megtisztelő megbízatást, örködik Jézus felett, dolgozik érte, sőt számkivetésbe is megy, hogy az életét megmentse. Könnyű megértenünk: Szent József e minőségben mennyire rászolgál tiszteletünkre és szeretetünkre. Nagyra tartjuk arimateai Józsefet, mert saját sírboltjában otthont adott az Üdvözítő holttestének; boldognak mondjuk Szent János apostolt, mert az utolsó vacsorán az Úr keblén pihent, mit mondjunk hát arról, aki harminc éven át atya volt Megváltónknak, ellátásáról gondoskodott, aki keblén pihentette, gyengéd szeretettel vette körül?

HARMADIK PONT

Szent József az Egyház oltalmazója. — Ez az új méltóság ne lépjen meg bennünket, hiszen csak természetes folytatása ez az előbbi kettőnek. Isten nem hagyja befejezetlenül szeretetének műveit. Ha méltónak találta Józsefet arra, hogy gondviselője legyen Jézusnak és Máriának, méltónak ítélte arra is, hogy Egyházának gondviselését reá bízta. Ha oltalmára bízta Egyházának megalapítóját és mindenkori fejét, természetes, hogy e misztikus test többi tagját, annak összességét is az ő oltalma alá helyezze. — Jákob fia, József feje lett az egyiptomi fáraó gazdag birodalmának. Az egész ország neki engedelmeskedett. Csak a király és királyné trónszéke állt magasabban, mint az övé, s mikor az éhínségtől elgyötört nép a királyhoz könvörgött eledelért, ez változatlanul ezt felelte a kérelmezőknek: „Menjetek Józsefhez és azt tegyétek, amit ő mond nektek.” És így lett József az egyiptomi nép gondviselőjévé. — Előképe ő a másik Józsefnek, a Messias nevelőatvjának, akit urrá tett Isten a Királyok országában és rábízta, hogy annak javaival rendelkezék. Földi életükben ők ketten Máriával voltak az Élet Kenyerének gondviselői, menyeyei dicsőségükben is őröiük bízta hát az Úr mindama javak gondozását, amelyekre Egyházának, Egyháza tagjainak szükségük van testi és lelki igényeik kielégité-

sére. Gyermechien bízó szívvel forduljunk tehát kérésünkkel Szent Józsefhez, anyagi és lelki szükségünkben egyaránt.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÉTFŐ

Előzőesti át gondolás. — A jó Pásztor saját életét adta oda, hogy lelkünket természetfölötti, isteni életre nevelje. Méltányos tehát, hogy a következő hetet teljes egészében a természetfölötti élet lényegének átelmelkedésére fordítsuk. Nem ünnepelehetjük Szent József nyolcadát méltóbb módon, mint ha belemélyedünk a benső, természetfölötti élet megismerésébe. Két szempont vezessen bennünket különösen mai szemlélődésünkben: 1. becsüljük nagyra és 2. fejlesszük magunkban minél nagyobb tökéletességre a kegyelmi életet. — Emlékgondolatunk Urunk szava legyen: „Azért jöttem, hogy életük legyen és minél több legyen.”²

Reggeli elmélkedés. Imádjuk a mi Urunknak az isteni élet teljességével telített lelkét. Az isteni bölcsesség és tudomány minden kincsét felhalmozva szemlélhetjük benne.³ A szeretet kiapadhatatlan tűzforrása izzik itt, amelynek parazsa lángra gyújtja a tanítványok, a szentek szívét. — Merüljünk el Máriával, Józseffel és a boldog lelkekkel e csodás életforrás imadásába és könnyörögjünk forró vágyódással, hogy annak éltető ereje a mi lelkünket is természetfölötti életre termékenyítse.

ELSŐ PONT

Becsüljük nagyra a kegyelmi életet. — A katekizmusból tudjuk, hogy Isten saját életének osztályosává akart tenni bennünket, mikor teremtett és saját világosságát, saját szentségét szánta nekünk osztályrészül. E felbecsülhetetlen értékű ajándékát a megszentelő kegyelem útján juttatja el lelkünkbe. És ezt a bűn révén elvesztett kegyelmet adta nekünk vissza Jézus megváltói

² Ego veni ut vitam habeant et abundantius habeant. (Joan. X, 10.)

³ In ipso sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi. (Col. II, 3.)

ténykedése. Emlékszünk szavaira: azért jöttem, hogy életük legyen és mindig több legyen. Ez az ő földi missziójának célja. Hogy elesettségből felemeljen, a helyreállított természetfölötti kapcsolat révén önmagával egyggyé, misztikus testének, Egyházának tagjává s majdan végnélküli boldogságának részesévé tegyen bennünket. Valóban: térdre kényszerítő gondolat ez! — „Bámuljatok, örvendeztetek — így kiált fel Szent Ágoston — egyek vagyunk Jézus Krisztussal!⁴ Mert ő a fej, mi pedig a tagok vagyunk.” Ő csak Egyházával — velünk — együttvéve a „teljes Krisztus”.⁵ — Vajjon, képes lehet-e véges emberi értelmünk ennek a szédítő gondolatnak a befogadására? És róla elmélkedve, nagyra fogjuk-e ezentúl becsülni a kegyelmi életet?

MÁSODIK PONT

Szüntelen munkálnunk kell lelkünkben a kegyelmi élet fejlődését. — Kit ne töltene el boldog örömmel az a tudat, hogy Jézus Krisztus életét fejlesztheti ki saját lelkében? Lehet-e ennél magasztosabb rendeltetése egy életnek? — A krisztusi élet törvénye a fejlődés törvénye. Az apostol ki is mondja határozottan: „Mindenképpen növekedjünk öhozzá, Krisztushoz, aki a fej.”⁶ Erre törekszünk-e mi is állandóan? Ez-e a legfőbb vágyunk? E növekedésnek három eszköze van: az ima, a jócselekedetek és a szentségek gyakori vétele. Élünk-e szorgalmasan ezekkel az eszközökkel? 1. imádkozunk-e, hogy minél tökéletesebben kialakítsuk Jézus életét a lelkünkben? Kérjük-e Üdvözítőnket, hogy lelkünkbe erejét, kegyelmeit minél teljesebb mértékben belesugározza? 2. Igyekszünk-e lelkünk kegyelmi életét jócselekedetek által is előmozdítani? Kételkedés nélkül hihetjük, hogy a kegyelem állapotában levő ember jócselekedetei gazdagítják lelkének természetfölötti életét, de tudnunk kell azt is, hogy ez a gazdagodás vajmi silány ott, ahol benső életre törekvés, önmegtartózkodás, buzgó jószándék híján szűkölködik a lélek. — Van-e gondunk rá, hogy tiszta jószándék irányítsa jócselekedeteinket? Isten nagyobb dicsőségét akarjuk-e szolgálni

⁴ Christus facti sumus.

⁵ Totus homo ille et nos.

⁶ Crescamus in illo per omnia qui est caput Christus. (Ephes. IV, 15.)

mindenben? Önmegtagadás gyakorlásával is növelni igyekszünk-e jócselekedeteink értékét? Milyen gazdag volna már a lelkünk, ha minden cselekedetünket aranyértékké változtatná a tiszta jószándék? 3. Végül: gyakran járulunk-e a bűnbánat szentségéhez és a szentáldozáshoz azzal a szándékkal, hogy általa lelkünk természetfölötti kincseit gyarapítsuk? Hogy Istennek örömet szerezzünk s hibáinktól megszabaduljunk? Szent vágyódással fogadjuk-e az Élet Kenyerét? Vágyunk-e rá, hogy mi is elmondhassuk Szent Pállal: „Élek én, de már nem én élek, de Krisztus él bennem.”

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KEDD

Előzöbsti átgondolás. — Tovább folytatjuk Jézus benső életének tanulmányozását és azt különösen kétféle szempontból fogjuk megfigyelni. Az egyik az imádság szelleme, a másik az áldozatosság szelleme. — Elhatározzuk ezzel kapcsolatban: 1. hogy elmélkedésünket minden reggel pontosan elvégezzük, mielőtt napi munkánkba kezdenénk; 2. hogy készséggel hozzuk meg mindazokat a kisebb vagy nagyobb áldozatokat, amelyeket a kegyelem sugall vagy amelyeket a körülmények megkívánnak tőlünk. — Emlékgondolatunk Szent Pál szava legyen: „Istenhez méltóan éljetez, mindenben tetszésére legyetek, minden jócselekedetben gyümölcsöt hozzatok és gyarapodjatok az Isten megismerése által.”⁷

Reggeli elmélkedés. — Hatoljunk be gondolatban szent tisztelettel Jézus lelkébe. Imádjuk, mint a bensőséges élet forrását és mintaképét,⁸ mint a kegyelmek tengerét, amelynek árja elborít bennünket.⁹

ELSŐ PONT

Az ima, mint Jézus benső életének első tényezője. — Jézus nem érte be azzal, hogy szüntelenül lássa Istent és jelenlétét élvezze, de a benső ima útján állandó kap-

⁷ Ambuletis digne Deo, per omnia placentes. (Coloss, I, 10.)

⁸ In ipso vita erat. (Joan. I, 4.)

⁹ Et de plenitudine ejus nos omnes accepimus. (Ibid. 16.)

csolatot tartott fenn vele. Ez az imádságos kapcsolat, amely öröktől fogva tart, nem szűnt meg Jézus földi élete idején, annak egyetlen percében sem, mint ahogyan nem fog megszűnni az örökkévalóság végtelenségében sem soha. Ha földi élete folyamán imában töltötte éjszakáit,¹⁰ ha hegytetőre, puszta magányába vonult vissza, hogy Atyjával beszélgesse,¹¹ ezt csak azért tette Jézus, hogy minden idők embereinek példát mutasson: mennyire elkerülhetetlenül szükséges az imádság. Mert hiszen az Ő imaegyesülése Atyjával soha meg nem szűnt és lelke éjjel és nappal, munka és pihenés óráiban egyaránt szüntelenül az imádás és hála, a szeretet és engesztelés érzelmeivel hódolt az Atya trónja előtt. A szeretet tüzes kiáramlásai voltak ezek, az imádás hódolatáé, amelyre az Atya lényének szüntelenül megújuló szeretetlángjai adták a választ, a Fiú forró imája, amely felölelte és most is állandóan felöleli a föld lakóinak minden érdekét, részint irgalomért kiált a szüntelen halmozódó bűnök engesztelésére, részben a magáéba olvasztja a szerető keresztény szívek imáit s azokat így megtisztítva adja tovább, mint az imádás, a szeretet hódolatát, mint engesztelő és hálaáldozatát, mint gyarlóságuk porában fetregő földi gyermekei könnyörgő esedezését. — Az ima, elsősorban persze annak fejlettebb formái: az elmélkedő, a szemlélődő ima, valóban összekötő kapocs ég és föld közt, előíze a mennyei boldogságnak.

MÁSODIK PONT

Az áldozatoság szelleme, mint a bensőséges élet másik tényezője. — Ha nincs meg bennünk az áldozatoság szelleme, lehetetlen lelki összeszedettségre szert tennünk. Emberi természetünk, amely mindenben önmagát keresi, külső események, amelyek figvelmünket lekötik, vonzalmaink, amelyek a földhöz láncolnak, mindmeggannvi esküdt ellenségei az összeszedett, bensőséges életnek, amelynek első feltétele az áldozatoság szelleme. Jézus Krisztus földre jövetelének első percétől kezdve ez áldozatoság szellemében élt. Mint engesztelő áldozat szállt le a földre, hogy ebben a szellemenben szolgálja Atyja dicsőségét, az emberek üdvét

¹⁰ Erat pernoctans in oratione Dei. (Luc. V, 16.)

¹¹ Secedebat in desertum et orabat. (Luc. V, 16.)

és mint példakép álljon minden idők keresztényei elé. E fenséges példakép után indulva, lélekben nekünk is le kell mondanunk, ha kell, testünk és érzelmeink igényeiről, szívünk érzelmeiről, értelmünk, akaratunk önállóságáról és még inkább külső javainkról, hogy mindezt maradék nélkül Istennek áldozzuk oda.¹² Ne téveszszük soha szem elől ezt a gondolatot: mindez nem az enyém, mert minden Istené. Ő szabadon rendelkezik mindennel, amit nekem adott, az én dolgom csak az, hogy akaratán megnyugodjam és legjobb tudásom szerint mindenben az ő tetszését keressem. Elkerülhetetlen feltétele ez annak, hogy a lélek benső élete a tökéletesbülés útjára kerüljön. — Kérjük Istent, hogy megérthessük ezt az igazságot.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Miután megtanultuk a mi Urunk példájából: miben áll a benső természetfölötti élet, látni fogjuk, hogy ez az élet 1. a józan ész, 2. a hit alapján épül fel. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy kerülünk mindent, ami elszórakoztat s gyakran emlékezetünkbe idézzük Isten jelenlétét; 2. napi foglalatosságaink közepette gyakran emeljük szívünket Istenhez egy-egy röpmában és főképp: megszokjuk, hogy minden munkánkat, cselekedetünket Istennek ajánljuk. — Emlékgondolatunk Jákob szava legyen: „Valóban, itt az Isten és én nem gondoltam rá.”¹³

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus Krisztust, aki tökéletes összeszedettségben imádja, dicséri, dicsőíti az Atyát és szereti az Ő végtelen tökéletességét. — Kérjük bensőséggel: adjon nekünk is részt az ő érzelmeiből és segítsen meg, hogy a gyakorlatban azok szerint élhessünk.

ELSŐ PONT

A józan ész is bensőséges életre int. — A józan ész, miután meggyőződött bennünket Isten létezéséről, paran-

¹² Odio habens rapinam in holocausto. (Is. LVI, 8.)

¹³ Vere Dominus est in loco isto; et ego nesciebam. (Gen. XXVIII, 16.)

csolólag követeli tőlünk, hogy gyakran gondoljunk Rá, tiszteletben tartsuk jelenlétét, beszéljünk Hozzá, imádjuk, dicsérjük, Neki hálát adjunk, kegyelmeit kérjük és bocsánatáért esedezünk. Kötelességünk ké teszi, hogy szent áhítattal hallgassuk sugallatait, amelyek jóra intenek és üdvös érzelmeket keltenek szívünkben, amennyiben rájuk hallgatunk; arra késztet bennünket továbbá, hogy neki örömet szerezni igyekezzünk cselekedeteink felajánlása, izlésünk, akaratunk, hajlamaink feláldozása, erények, főképp az alázatosság és szeretet erényének gyakorlása által, amely erény Jézus Szívéhez teszi szívünket hasonlónak. — Csodálkozva gondolunk az ősidők remetéire, akik fél évszázadokat töltöttek magányban, anélkül, hogy emberekkel érintkezést kerestek volna. Nem csodálkozik ezen az, aki tudja, hogy ezek a jó remeték szívükben Istennel társalogtak, Istennel, akinek a társasága kimondhatatlan gyönyörűséggel tölti el a lelket, olyannyira, hogy aki egyszer az Ő jelenlétének örömeit megízlelte, nem tudja többé örömet találni az emberek társaságában és legfeljebb azon csodálkozik: hogyan lehet az, hogy vannak emberek, akik minden gondolatukkal a teremtményt keresik s nem gondolnak a Teremtővel; akik szenvedéllyel futnak a Semmi után és elhanyagolják a Mindent. Valóban, a bűn sötétítette el ennyire értelmünket, hogy idáig jutottunk! Hogy megfeledekezünk Istenről, aki hatalmas, jó és mindent betölt és múlandó hiábavalóságokra, sokszor csak hiú álomképekre pazaroljuk értelmünk kincseit!

MÁSODIK PONT

Hitünk sürgeti a benső életet. — Jézus szavai: „Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad és én öbenne, az bő termést hoz. Ha valaki énbennem nem marad, kivetik azt, mint a szőlővesszőt és elszárad.¹⁴ E szavak folyományaképp Szent Pál így int bennünket: „Ugyanazt az érzést ápoljátok magatokban, amely Krisztus Jézusban is megvolt.”¹⁵ Majd így ír: „Bár a mi külső emberünk romlásnak indul is, a benső

¹⁴ Sic nec vos, nisi in me manseritis. (Joan. XV, 4 et eq.)

¹⁵ Hoc sentite in vobis quod et in Christo Jesu. (Philipp. II, 5.)

ember napról-napra megújul.”¹⁶ Efezusi híveit pedig erre oktatja: „Adja meg nektek dicsőségének gazdagsága szerint, hogy megerősödjete bense emberré az ő lelke által, hogy Krisztus a hit által szívetekben lakjék és megismerhessétek Krisztusnak szeretetét, mely meghaladja a megismerést és beteljete az Istennek teljességével.¹⁷ Mert nem keresztény az, akiben nem él Krisztus lelke.”¹⁸ Valóban: nem keresztény cselekedet, amelyet nem Krisztus szelleme hat át, amely nem Ővele egyesülten, az Ő példája szerint történik.¹⁹ Ha pedig nem ápoljuk a bense életet, megfeledekezünk Jézusról, nem az Ő példája, nem az Ő tanítása szerint intézzük cselekedeteinket.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzöb esti átgondolás. — Holnap a bense élet értékéről fogunk elmélkedni és hogy ezt minél jobban megértsük: 1. összehasonlítjuk a világias étellel; 2. meggondoljuk, hogy a bense élet Jézushoz teszi hasonlóvá a lelket. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy kerülünk mindent, ami lelkünket a világ felé vonja és érdeklődésünket a természetfölöttiektől eltéríti, ideértve bizonyos társaságokat és szórakozásokat; 2. Jézus szellemével itatjuk át lelkünket és gyakran kérdezzük magunktól: az én helyemen hogyan beszélne, mit cselekednék Jézus? — Emlékgondolatunk Szent János szava legyen: „Egyszülött Fiát küldötte Isten a világra, hogy őáltala éljünk.”²⁰

Reggeli elmélkedés. — Boruljunk le lélekben Jézus Krisztus előtt; imádjuk, mint a bense kegyelmi élet

¹⁶ Renovamini spiritu mentis vestrae. (Eph. IV, 23.) — Licet is qui fortis est noster homo corrumpatur, tamen is qui intus est renovatur de die in diem. (II Cor. IV, 16.)

¹⁷ Flecto genua mea ad Patrem D. N. J. C. . . ., ut det vobis . . . virtute corroborari per Spiritum ejus in interiorem hominem Christum habitare per fidem in cordibus vestris, in caritate radicati et fundati. (Eph. III, 14–17.)

¹⁸ Si quis spiritum Christi non habet, hic non est ejus. (Rom. VIII, 9.)

¹⁹ Per ipsum, et cum ipso, et in ipso.

²⁰ Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum. (I Joan. IV, 9.)

szerzőjét és mintaképét, azét az életét, amely idelent önfegyelmeléssel, a kegyelem felhasználásával kezdődik s végnélküli dicsőségben teljesedik ki az örökkévalóságban. Ajánljuk fel Jézusnak áldozatul elszórákozásainkat, a bensőséges kegyelmi életnek e nagy ellenségét és könyörögjünk hozzá: legyen segítségünkre, hogy lelki előrehaladásunknak ettől az akadályától megszabadulhassunk.

ELSŐ PONT

A külsőségekben kimerülő világias élet összehasonlítása a belső élettel. — Mi a világias élet? Az, amit Szent Pál a régi embernek, állat-embernek, a régi Ádámnak nevez. Az érzékek rabszolgasága, mert a világias ember csak arra gondol, amit érzékeivel tapasztalhat vagy legalább ami közvetve érzékei kielégülését szolgálja, az érzékfeletti világról pedig — még Istenről is — nagyrészből megfélekedezik. Lelki tehetségei főképp a külvilággal foglalkoznak és csak kivételesen, futólag — ezt is csak a jobb esetekben — tekintenek befelé. Minden gondjuk a földi életé, amely pedig olyan hamar elmúlik, az örökkévalóság ellenben mintha nem is léteznék a számukra. — Milyen más igényei vannak ezzel szemben a belső életet élő léleknek! Ez nem a földön kúszik, de ég felé szárnyal. Nem a múlandó értékeket keresi, de örökké tartó kincseket gyűjt. A legeszményibb példakép lebegvén szüntelen tekintete előtt, ernyedetlenül dolgozik, hogy magán a felsőbbrendű nemes embertípust kialakítsa s szenvedélyeit, természetes hajlamait legyőzvé, megszerzi magának azt a kincset, amely már földi értékelés szerint is a legnagyobbak közé számít: a lélek békéjét. Istenre néz, Őutána vágyik, Őbeléje kapcsolódik: miatta ugyan tombolhatnak a földön viharok, orgiát ülhet az önzés, a gyűlölködés, embermilliókat küldhet pusztulásba a hatalmon levők Istentől elfordult rövidlátása, háború réme, természeti erők kataklizmája! Nyugalmát semmi meg nem zavarja, mert hiszen Erős Kéz vezeti az arasznyi földi életet keresztül, amelynél túl — tudja — soha el nem múló boldogság várakozik rá. — El tudjuk-e képzelni, mit győtrődik ezzel szemben az, aki „homokra építette házáat” és földi boldogság kergetésében merül ki minden erőkészlete? Mennyi nyugtalanság emészti lelkét, milyen aggodalmak közt folynak napjai; hiszen

veszendő minden kincse s vele elpusztulnak még reményei is. Vagy várhat-e vigaszt az örökkévalóságtól az, aki azt nem is nagyon ismeri? — Tőlünk függ: melyiket választjuk a kétféle élet közül?

MÁSODIK PONT

A belső élet Jézushoz teszi hasonlóvá a lelket. — Szent Pál csodaszépen írja le az isteni életet, amelyet a belső élet gyakorlása alakít ki lelkünkben.²¹ „Élek, pedig már nem én, de Krisztus él bennem.” „Nem én élek magamban, én, Ádám gyermeke, a földből kinőtt, a földbe gyökerező állat-ember, de Jézus képmása, az „Alter Christus” él bennem. Az ő gondolatai az én gondolataim, az ő érzelmei az én érzelmeim. Szeretem, amit ő szeret, akarom, amit ő akar.” „Jézus az én életem,²² ő legyen a tietek is”,²³ — olvassuk az apostol levelében. Vagyis: amint a lélek élteni a testet, úgy éltesse Krisztus a mi lelkünket: korlátlan teret legyen életünknek, akarata soha ellenállásra ne találjon bennünk. Ő kormányozza mozdulatainkat, hogy mindig szerények, mérsékelték legyenek; gondolatainkat, hogy szent dolgokra irányuljanak; érzelmeinket, hogy az Ő akaratát szeressék; nyelvünket, hogy jól cselekedjék. Tudjuk az apostol szavaiból, hogy „Krisztusba oltott ág” vagyunk;²⁴ de tudjuk azt is, hogy elfonnyad az ág, ha elszakad a törzstől, amelyből táplálékát meríti. A mi lelkünk is addig él, amíg Jézus Krisztus életét éli, amíg akarását, cselekvéseit az Ő gondolatai éltetik, amíg az Ő szíve szerint érez, az Ő szándékai szerint igazodik. — Gondoljunk Szent Pál szavára: Krisztus a fej, mi pedig testének tagjai vagyunk.²⁵ Már pedig kell, hogy a fej és a test többi tagjai ugyanazt az életet éljék. És amint vele egy test vagyunk, úgy kell, hogy vele egy lélek is legyünk. Nem volna-e szörnyű gondolat, hogy egy testben két különböző lélek lakjék? Úgy gondolkodjunk tehát mindenben, amint Jézus gondolkodik, azt szeressük, amit Ő szeret, az Ő felfogása éltesse

²¹ Vivo, iam non ego, vivit vero in me Christus. (Galat. II, 20.)

²² Mihi vivere Christus est. (Philipp. I, 24.)

²³ Christus... vita vestra. (Coloss. III, 4.)

²⁴ Complantati facti sumus. (Rom. VI, 5.)

²⁵ Christus caput est Ecclesiae... membra sumus corporis ejus. (Ephes. V, 23 et 30.)

gondolatainkat, szavainkat, cselekedeteinket. Ez a keresztény élet lényege, és az volt Jézus földrajövetelének egyik célja, hogy minket erre megtanítsa.²⁶

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — Hogy minél jobban megértjük a belső élet fontosságát, holnap azt fogjuk megfontolás tárgyává tenni: milyen befolyással van az már földi boldogságunkra is. Meg fogjuk látni: 1. hogy boldog az, aki belső életet él; 2. és boldogtalan az, aki elhanyagolja a belső életet. — Elhatározzuk ezek után: 1. hogy örködni fogunk érzeink, képzeletünk és szavaink felett, nehogy elszórakozásra vigyenek; 2. hozzászoktatjuk magunkat a röpmák gyakorlásához. Ami nagyban elősegíti Istenbe való kapcsolódásunkat. Emlékgondolatunk a pátriárka felkiáltása lesz: „Él az Úr, akinek jelenlétében járok.”²⁷

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk lelkünkben Jézus Krisztust, mint Isten templomát, mint szentélyt, amelyben Isten önmagához méltó imáadásban részesül s ahova mindig meghallgattatás biztos reményében fordulhat az ember oltalomért, erőért, vigasztalásért. Hódoljunk neki hálával, dicsérettel, szeretetettel.

ELSŐ PONT

Boldog, aki lelkiéletet él. — A paradicsomi boldogságból kap ízelítőt a lelkiéletet élő ember, aki elmondhatja magáról: Isten társaságában élek s ez az Isten szeret engem, oltalmaz és feljegyzi minden jócselekedetemet, hogy egykor majd jutalmat adjon érte; szeretetem minden feléjjelezését, hogy százszoros szeretettel viszonozza az örökkévalóságban. Egy negyedóra az Ő társaságában többet ér, mint a föld minden öröme együttvéve. Fel is szólítja az apostol az igazak lelkeit, hogy örvendezzenek az Úrban²⁸ és rámutat, hogy a lélek bé-

²⁶ Filium suum unigenitum misit Deus in mundum, ut vivamus per eum. (I Joan. IV. 9.)

²⁷ Vivit Dominus... in cujus conspectu sto. (III Reg. XVII. 1.)

²⁸ Gaudete in Domino semper; iterum dico: Gaudete. (Philipp. IV. 4.)

kéje és vidámsága a lélekben lakozó Szentléleknek az ajándéka.²⁹ — Ezzel a lélekkel eltelve, Dávid így kiált fel: „Bajaimban megemlékeztem az Úrról és vigasztalást találtam.³⁰ Ezt mondtam bensőmben: az Úr jobbon áll, hogy támogasson és e gondolat örömtől reszkettette meg szívemet.”³¹ — Krisztus Követésének szerzője szépen írja le a lelkiélet örömeit: „A lelki embert gyakran meglátogatja az Isten³² és jelenlétének boldog érzésével tölti el lelkét.³³ Beszél hozzá s ez válaszol neki. Teremtő és teremtmény bizalmas társalgása ez;³⁴ vigasztalás a szenvedésben,³⁵ béke a világ külső forgatagában.³⁶ Csodálatosan bizalmas, családi közösség fejlődik ki köztük, mint atya és gyermeke közt³⁷ s ha Isten, hogy próbára tegye a lelket, elhallgat és úgy tesz, mintha eltávozott volna, ez szerető bánkódással panaszkodik, anélkül azonban, hogy elcsüggedne; elhagyatottságában csak leckét lát, amelyből alázatosságot tanul, mert saját semmiségének tudatára ébred s e semmiség tudtában kétszeres bizalommal veti magát Isten karjaiba.

MÁSODIK PONT

Boldogtalan az, aki elhanyagolja a belső életet. — A lélek, amely belső életet nem él, szükségképpen külsőségekben keres kielégülést. Miután a természetfölötti világ nem érdekli, lelki tevékenysége a földi élet ezernyi változatára irányul. Szíve múlandó örömekbe kapcsolódik; akaratát hangulatváltozásai szabályozzák; önszeretete dicséretre, megbecsültetésre szomjazik. Mind-megannyi olyan tényező ez, amely lehetetlenné teszi, hogy tartós béke, megnyugvás lakozzék a szívben. A hiúság minden sérelme, az akarata elé tornyosuló minden akadály felborítja lelke egyensúlyát; világi szörközások sokféleségéhez szokott képzelete unalmasnak

²⁹ Fructus Spiritus gaudium... pax... (Gal. V, 22.)

³⁰ Memor fui Dei et delectatus sum. (Ps. LXXVI, 4.)

³¹ A dextris est mihi ne commovear; propter hoc laetatum est cor meum. (Ps. XV, 8, 9.)

³² II Imit. I, 1.

³³ Frequens illi visitatio cum homine interno.

³⁴ Dulcis sermocinatio.

³⁵ Grata consolatio.

³⁶ Multa pax.

³⁷ Familiaritas stupenda nimis.

találja az áhítat gyakorlatait; imáiban nem képes gondolatait Istenre összpontosítani; ha lelkébe tekint, ott csak ürességet talál, amely elől sietve menekül a teremtmények közé. A keresztnek csak keménységét és durva szálkáit érzi, a helynek keserűségét, Jézus igájának súlyát. Beteljesednek rajta Szent Ágoston szavai: „Magadért teremtettél minket, ó Isten és mindaddig nyugtalan a mi szívünk, míg benned nyugtot nem talál.” — Nézzünk kissé lelkünk mélyére és próbáljuk tisztázni: honnan is fakadnak nehézségeink? Mi az oka, hogy terméketlen a lelkünk, szárazak az imáink, hogy idegen jövevény gyanánt lépünk Isten elé? Bizonyosra vehetjük, hogy belső életünk megmunkálatlansága, világi dolgok iránt való túlságos érdeklődésünk e bajok forrása.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Holnap befejezzük a belső életről szóló elmélkedéseinket és annak önmagunkban való tökéletesítésére három szempontot veszünk különösen szemügyre: 1. a rendszeres időbeosztást; 2. az érzékek fegyelmzését; 3. a röpimák használatát. — Elhatározzuk: 1. hogy időnk beosztását lehetőleg előre megcsináljuk és minden foglalatosságunknak meghatározzuk a maga idejét; 2. őrizkedünk a haszontalan gondolatoktól és a kíváncsiságtól, amely mindent látni, mindent tudni akar; 3. hogy a nap minden órájában gyakorolni fogjuk a röpimákat. — Emlékgondolat gyanánt szolgáljanak Zakariás énekének szavai: „Félelem nélkül szolgáljunk Istennek, jámborságban és igazságban cölötte minden napjainkban.”³⁸

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézusnak Isten imádságában elmerült lelkét, meggondolva, hogy mindenben Isten akaratát kereste Ő, semmiben sem engedve utat saját kedvtelésének vagy a haszontalan gondolatoknak. Vegyük fontolóra ezt a példaadást és igazodjunk szorinte egész életünkben.

³⁸ Serviamus illi in sanctitate et justitia coram ipso omnibus diebus nostris. (Luc. I, 74, 75.)

ELSŐ PONT

Rendszert vigyünk időbeosztásunkba. — Belső életünk kiépítésében fontos tényező: 1. a *rendszeres időbeosztás*. Az ide-oda kapkodó rendszertelenség nyugtalanságot idéz fel a lélekben, sok időt elfecsérel és lehetetlenné teszi, vagy legalább is megnehezíti, hogy napirendünkben mindenre, a lelkiélet ápolására is jusson megfelelő idő. A rendszertelen kapkodás mindenkép a belső élet rovására megy, a rendszeres időbeosztás ellenben — ha elmélkedésnek, misehallgatásnak, lelki olvasmánynak megvan a maga meghatározott ideje — biztos bázisa, szinte alapfeltétele a megbízható, komoly lelki életnek és garanciája az állandóan Istenhez közeledő fejlődésnek. 2. az *egyes áhítatgyakorlatok hűségese betartása*. Ezek megkönnyítik az Istenbe való kapcsolódást, az Ővele való társalgást. Mennyivel könnyebben beszélgetünk azokkal a barátainkkal, akikkel nap-nap után együtt vagyunk s akik ismerik mindennapi életünknek minden aprólékos eseményét, mint azokkal, akikkel ritkán jövünk össze s akikkel néha ugyancsak nehezen találjuk meg az érintkezés fonalát. És egyébként is: az Istennel való rendszeres érintkezés már a példa, a megszokás erejével is hat és természetesnek tünteti fel azt, ami a világ felfogásával töltökeztetett lélek előtt nem egyszer idegenszerűleg hat. — A rendszeres időbeosztás egyetlen módja annak, hogy rendet teremtsünk lelkünkben és hívek maradjunk áhítatgyakorlatainkhoz. Ahol rendszer nincs, ott rend sem lehet, rend nélkül pedig elképzelhetetlen a javak — köztük az idő — kihasználása. Nem csodálni való, ha ilyen esetekben nem jut idő egy kis magunkbaszálásra, még kevésbé elmélkedésre, misehallgatásra. Szegénylélek elfonnyad, kiszárad, lassankint már szinte szükségét sem érzi, hogy táplálékot kapjon. Legyünk résen, nehogy erre a sorsra jusson a mi lelkünk is!

MÁSODIK PONT

Fegyelmezzük érzékeinket. — A szem, amely mindent látni akar, olyan mint az ablak, amelyen keresztül a külső dolgok szüntelenül bekandikálnak a lélekbe és megzavarják rendes foglalkozásában. A kíváncsiskodó fülön keresztül idegen fogalmak hatolnak bele s nyugtalan lármájukkal elhallgattatják, sokszor ki is üzik belőle a kegyelem szavát, az Isten gondolatait. A

nyelv, amely hallgatni nem tud, hamarosan minden fínom szépségétől megfosztja a lelket. Szent Ágoston is azt mondta, hogy sokbeszédű ember nem lehet az Isten embere.³⁹ Mindebből az következik, hogy csak annyiban lehetünk lelki emberek, amennyiben mérsékeljük kíváncsiságunkat, fékezzük nyelvünket. Nem kevésbé fontos, hogy belső érzéseinket: képzeletünket és emlékezetünket féken tartsuk. Ha átengedjük magunkat képzeletünknek és szabadjára eresztjük emlékezetünket, gondolatainkat, ezeken keresztül csakhamar a múlt, jelen és jövő valódi vagy képzelt világa népesíti be lelkünket. Helyek, ahol valaha jártunk, vagy járhattunk volna, korok, amelyek elmúltak vagy eljövendők, emberek, akiket ismertünk vagy akikről hallottunk, események, amelyeket átéltünk, vagy amelyeket mások átéltek; jövőbeli gondok, amelyek fenyegetnek, vágyak, melyeket táplálunk; élő vagy megholt emberek, akikkel képzeletbeli beszélgetést folytatunk: mindezek rárajzolódnak lelkünk vetítövásznára és elhomályosítják rajta azt a képet, amelyet annyi fáradsággal rögzítettünk meg rajta: Isten és a természetfeletti világ képét. Már pedig világ és Isten képe olyan kevésbé fér meg egymás mellett a lélek benső kamrájában, mint ahogy összeférhetetlen a béke a háborúval, a csend a sokadalommal, a napfény a sötétséggel. Gondoljuk ezt meg és eszerint tartsuk féken érzéseinket.

HARMADIK PONT

Gyakoroljuk a röpmákat. — Bourdaloue szerint ez a gyakorlat a legbiztosabb módja annak, hogy lelki emberekké legyünk. A röpmák úgy hatnak a lélekre, mint a száraz fa a tűzre: minél többet rakunk belőle a parázsra, annál magasabbra fognak felcsapni a lángjai. Minél sűrűbben használjuk a röpmákat, annál izzóbbá tüzesedik lelkünk a szeretet melegétől. Nincs az égboltnak olyan csillaga, a mezőnek virágoeskája, tengernek vízceppje, amely tánot ne tudna adni a szeretet, a hála, az imádat feltöréseinek. Az igazak példája erre serkent, sőt a bűn is erre indít, mikor szívünket elégtételadásra buzdítja mások bűneiért.⁴⁰

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

³⁹ *Lingua aptissimum est evacuandi cordis instrumentum.* (S. Aug.)

⁴⁰ *Omnia clamant ut diligas.*

HÚSVÉT UTÁN NEGYEDIK VASÁRNAP

Szent János XVI, 5—14.

Abban az időben mondá Jézus tanítványainak: Most elmegyek ahhoz, aki engem küldött, és senki közületek nem kérdi: Hová mégy? Hanem mivel ezt mondtam nektek, szomorúság töltötte el szíveteket. Ám én megmondom nektek az igazságot: Jó nektek, hogy én elmegyek, mert ha el nem megyek, a Vigasztaló nem jön hozzátok; ha pedig elmegyek, elküldöm őt hozzátok. És ha majd ő eljön, meggyőzi a világot a bűnről és az igazságról és az ítéletről. A bűnről ugyanis, mert nem hittek bennem; az igazságról pedig, mivel az Atyához megyek és többé nem láttok engem; végre az ítéletről, mivel e világ fejedelme már megítéltetett. Sok minden mondanivalóm volna még nektek, de most nem tudjátok elviselni. De ha eljön az igazság Lelke, ő majd megtanít titeket minden igazságra, mert ő nem magától beszél, hanem elmondja mindazt, amit hall, és kijelenti nektek a jövendőt. Ő majd megdicőít engem, mert az enyémből veszi és hirdeti nektek.

Előzösti átgondolás. — Holnap a napi evangélium egy mondatát tesszük elmélkedésünk tárgyává: „Jó nektek, hogy én elmenjek.”¹ Hogy ezt megértsük, tisztában kell lennünk vele: 1. melyik az a lelki szárazság, amely hasznára van a léleknek? 2. hogyan kell viselkednünk szárazság idején? — Meg fogjuk látni: 1. hogy szárazság idején jöttányit sem szabad elhagynunk áhítatgyakorlatainkból, még akkor sem, ha ellenszenvet érzünk irántuk; 2. nem szabad engednünk, hogy szomorúság, csüggedés vegyen rajtunk erőt a megpróbáltatás idején, de békés, alázatos szívvel kell folytatnunk istenszolgálatunkat. — Emlékgondolatunk Szent Pál szava legyen: „Legyünk buzgók, mert az Úr az, akit szolgálunk.”²

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, aki ezeket a furcsán hangzó szavakat mondta tanítványainak:

¹ Expedi vobis ut ego vadam.

² Spiritu ferventes, Domino servientes. (Rom. XII, 11.)

„Hasznos nektek, hogy én elmenjek.” Már hogyan volna hasznukra a tieidnek, Uram, hogy elmenj közülük? Hogy meg legyenek fosztva jelenléd áldásától, örömétől, vigasztalásától? Ellenkezőleg: nem vesztenek-e el mindent, ha tőled megválnak? — De te nem helyesbítet, amit egyszer kimondtál s nem adsz más értelmet szavaidnak: „Hasznos nektek, hogy én elmenjek! Emberi természetemhez való ragaszkodásokban sok a földi vonás; örömet, megnyugvást találtak a vigasztalásban, amelyet jelenlétem nyújt. Kell tehát, hogy most már önmagáért, vigasztalás nélkül is megtanuljátok szeretni a vigasztalások Istenét. Ha igazán Istené akar lenni a lélek, kell, hogy meg tudjon válni minden földi vigasztalástól, még a legnemesebbtől is. Ezért lesz tehát hasznotokra, ha megváltok tőlem.” — Köszönöm, Uram, hogy erre megtanítottál. Segíts, hogy a lelki sötétség idején is eszembe jusson ez a tanításod.

ELSŐ PONT

Mikor van hasznára a léleknek a belső sötétség? — Lelki szárazságon, belső sötétségen a léleknek azt az állapotát értjük, amikor Isten megvonja tőle jelenlétének érezhető vigasztalását, kegyelmének világosságát. A lélek mintha a földre volna mázolja ilyenkor, mintha meg volnának nyirbálva szárnyai: nem bír egyetlen gondolatával, egyetlen érzelmével Istenhez felszállni. Imádságát gépiesen végzi, áldozataiban nem talál vigasztalást. E szárazságnak kétféle a forrása: vagy megpróbáltatás, amellyel Isten hű gyermekei kitartását teszi próbára; vagy lanyhaság, amelynek büntetése vagy természetes folyománya a szárazság. Vegyük fontolóra e lelki szárazság megnyilatkozásának három jellegzetes vonását: 1. A buzgó lélek, amelyet szárazság gyötör, Istenhez fohászkodik nyomorult tehetetlenségében; megálázkodik és szeretné a szeretet tüzével lángra lobbantani az egész világmindenséget, hogy saját hidegségéért elégtételt nyújtson. A lanyha lélek ezzel ellentétben nem sokat törődik hidegségével, sőt talán tudomást sem szerez mindig róla. — 2. A buzgó lélek úgy érzi: válságon megy át, amelyből mindenkép szabadulni akar. Szenved lelki életének fogyatékoságától és fájjalja, hogy nem tud úgy szolgálni Istennek, ahogyan szeretne. A szentekhez kíván hasonlítani, de látva a nagy távolságot, amely tőlük elválasztja, rettegetve gondol jövőendő

életére. A lanyha ellenben közömbösen veszi állapotát. Azokra gondol, akik a lelkiekben nála is alacsonyabban állnak és az övékkel összehasonlítva kielégítőnek véli saját állapotát. Nem aggódik jövője miatt, nem fájlalja, hogy távolodik Istentől. 3. A buzgó lélek szárazsága idején is pontosan végzi gyakorlatait s igyekszik azokat lehetőleg kevésbé rosszul végezni. Kötelességeinek készséggel hozza áldozatul kényelmét és kedvteléseit. Nem így a lanyha; aki nem találván örömét áhitatgyakorlataiban, megrövidíti vagy egészen elhanyagolja azokat, kötelességeit kedvetlenül végzi, az apró önkéntes áldozatokat pedig, amelyek szinte meletget hoznak a lélek életébe, teljesen kiselejtezi, nem gondolva meg, hogy éppen ezek a tarka színfoltok — Kis Szent Teréz apró virágocskái — azok a könnyen hozzáférhető díszek, amelyekkel a legszürkébb lélek is „udvarképesség” teheti menyegzői ruháját. — Nézzünk mélyen a lelkünkbe: melyik forrásból táplálkozik a mi lelki szárazságunk?

MÁSODIK PONT

Hogyan viselkedjünk lelki szárazság idején?

1. Ha nyilvánvaló, hogy hanyagságunk az oka lelki szárazságunknak, sietve meg kell szabadítanunk magunkat ebből az állapotból, amelyet a Szentlélek a halálos bűnnél is rosszabbnak mond:³ „Mivel sem hideg, sem meleg nem voltál, kivetlek szájbamból.”⁴ Hogy ezt megtehessük, a lanyhaság előbb említett három fokozatát kell alapos vizsgálat tárgyává tennünk, hogy minél sikeresebben vehessük fel ellene a harcot. 2. Ha azonban csak megpróbáltatáskép bocsátotta ránk Isten ezt a szárazságot, akkor túrjuk el békés szívvel; ajánljuk fel szívünket Istennek, mint kiaszott, száraz ugart, amely vágyva-vágyik a kegyelem harmatára. Ez a szomiúság öröme lesz Istennek, nyomorúságunk beismerése megnyeri tetszését. Bízunk irgalmasságában s addig is, míg meghallgattatásra találunk, folytassuk hűséges kitartással áhitatgyakorlatainkat. 3. Legyünk azonban óvatosak, nehogy lanyhaságba menjen át lelki szárazságunk; nagyon rövid az út, amely oda átvezet s rátevédni is szerfelett könnyű. A léleknek azonban ki-

³ Utinam frigidus esses! (Apoc. III. 15.)

⁴ Incipiam te evomere ex ore meo. (Ibid. 16.)

számíthatatlan kárára van, mert könnyen állandósul az az állapot, amely veszedelmesen hasonlít ahhoz a keresztet, amellyel Isten legjobb barátait szokta kitüntetni és ebben az édes tudatban könnyen elszenderül a lélek, csakhogy ebből az álomból — halálba torkollik az ébredés.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÉTFŐ

Előzőesti átgondolás. — Holnap 1. a lelki szárazság legáltalánosabb okairól és 2. ama módokról fogunk elmélkedni, amelyekkel azt megelőzhetjük. — Ezt átgondolva elhatározzuk: 1. hogy röpimák gyakori használata és napi cselekedeteink felajánlása által összeszedettségre neveljük magunkat; 2. küzdünk a szétszóródó elszórakozás, mint a lelki szárazság legfőbb okozója ellen, külső és belső érzéseink megfékezése által. — Emlékgondolatunk az apostolnak Timóteushoz intézett intelmé legyen: „Vigyázz magadra!”⁵

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Istent, aki, hogy gyengeségünknek segítségére jöjjön, időnkint megízlelteti velünk szolgálatának édességét és vigasztalásait. Alázzuk meg magunkat előtte, amiért — Szent Bernát szavai szerint — nem akadályozzuk meg, hogy a vigasztalások teje szétfolyjon szétszóródottságunk nyílásain.⁶

ELSŐ PONT

A lelki szárazság legáltalánosabb okairól. — Általánosan elterjedt felfogás a keresztény világban, hogy minden lelkiszenvedés Istentől származik és mintegy ismertetőjele a kiválasztottságnak, mintha bizony azért hívna Isten az embert szolgálatára, hogy szerencsétlenül tegye: mintha az erény olyan föld volna, amely elnyeli azt, aki rámerészkedik, a keresztény tökéletesség olyan állapot, amelynek keserűség a jellemző vonása. Elvitathatatlan, hogy Isten gyakran küld megpróbáltatásokat választottaira, hogy lelküket a szenvedés tűzpróbájával minden salaktól megtisztítsa, hogy érdemeiket

⁵ Attende tibi. (I Tim. IV. 16.)

⁶ Pleni rimarum undequaque diffluimus.

gyarapítsa, nagy általánosságban azonban mégis elmondhatjuk, hogy a lelki szárazságnak, imaéletünk hiányainak magunk vagyunk az okai, amint erről előző elmélkedésünkben már szó volt. Most még részleteiben is fel akarjuk tárni e bajok forrásait. — Ezek: szenvedélyeink, amelyek nyugtalanítanak, önszeretetünk, amely saját személyünket helyezi lelkünk oltárára; vágyaink, amelyek lelki tehetségeinket lekötik; a kíváncsiság, amely külső dolgok képével, világi események izgalmaival tölti meg belső világunkat és lehetetlenné teszi, hogy érdeklődésünk Istenre összpontosuljon; nemtörődömségünk, amely nem veszi magának a fáradságot, hogy csapongó képzeletünket megrendszabályozza, akaratunknak parancsoljon, hogy meglazítsa azokat a kötelékeket, amelyek túlságosan szorosan odakötik szívünket a földi dolgokhoz. Mennyi ellentmondás önmagunkban: szeretnénk összeszedettek lenni az imában és engedjük, hogy érdeklődésünk szerte-széjjel kóboroljon a világban; vágyunk édes áhítatára, de megtöltjük lelkünket ezernyi világias gondolattal, amelyek szivacs módjára vonják el az életnedvet belső életünktől, az áhítat virágaitól. Csodálnivaló-e, ha azok csakhamar elszáradnak? Elmélkedéseinkben, áldozásainkban hány-szor öntött Isten vigaszt a szívünkbe, hány-szor gazdagította lelkünket szent érzelmekkel, gondolatokkal, de vajjon nekünk volt-e gondunk rá, hogy azokat megőrizzük? Vagy rendes foglalkozásunkhoz visszatérve talán inkább földi dolgokba mélyedtünk bele. szabadjára eresztve képzeletünket, kíváncsiságunkat? És még csodálkozunk rajta, hogy a kegyelem szava elhallgat, az áhítat virága elfonnyad a külső benyomások lármás for-gatagában? Ha üres, hideg, száraz lesz a lelkünk? Ne felejtjük el: a mi Istenünk féltékeny a szívünkre:⁷ egyeduralkodója akar lenni s ha mi „idegen isteneket”, világi érdekeket telepítünk be melléje, vagy éppen azoknak kedvezünk, engedjük, hogy azok vigyét a szót. Isten elhallgat s még jó, ha egészen ki nem költözik szívünk-ből. A kegyelem, az imádság szelleme nem fér össze a szabados világiasság szellemével, a lefékezhetetlen képzelettel, a föld örömeiben gyökerező érzelem-világgal. Látjuk-e mindebből, mennyire magunk vagyunk okai lelki szárazságunknak? Nincs hát okunk Isten előtt panaszkodni miatta, vagy éppen kérkedni ben-

⁷ Exod. XXXIV. 14. — Deut. Iv. 24: V. 9: VI. 15.

ne, mint Isten-küldötte kitüntetésben, de mellünket verve, a bűnbánat szellemében viseljük el, mint következményét lanyha nembánomságunknak, méltó büntetését hanyagságunknak, amellyel istenszolgálatunkat végezzük.

MÁSODIK PONT

Hogyan vehetjük elejét a lelki szárazságnak? — Itt természetesen nem arról a lelki szárazságról beszélünk, amelyet Isten küld ránk s amely az Ő örök terveiben lelkünk üdvét szolgálja, de arról, amelynek mi magunk vagyunk az okozói. Ezt megelőzhetjük: 1. összeszedettség által. Ha lehetőleg elzárjuk belső világunkat a külső benyomásoktól s tudatosan ápoljuk annak csendjét, békéjét; ha szentélynek tartjuk ezt a belső világot, ahova gyakran betérünk külső foglalkozásaink közepette is, hogy az imádás, a szeretet egy-egy fohászával köszöntsük ott lakozó Istenünket s vele alkalomadtán hosszabban is elbeszélgessünk.⁸ 2. Önmehtagadás által. Az összeszedettség Istenhez kapcsolja a lelket, az önmehtagadás pedig elszakítja a teremtménytől. Az önmehtagadásra fegyelmezett áldozatos lélek semmiben sem fogja a földi érdekeket keresni, nem fut világi gondolatok után, nem keresi önmagát, érzékei kielégülését, nincs hát különösebb akadálya annak, hogy Istennel egyesülve maradjon. Apró áldozatai révén gondolatai egyre jobban Istenre irányulnak, aki viszont kegyelmeivel halmozza el a lelket. Valóban: az áldozatosság szelleme erős kapocs Teremtő és teremtmény közt: a teremtmény boldog, hogy önkéntes áldozataival kimutathatja szeretetét Ura iránt, a Teremtő pedig kegyelmeinek bőségét árasztja a neki önzetlen áldozatkészéssel hódoló teremtményre. Ez a kegyelem azután elvégzi a többi: könnyűvé teszi az imát, az Istenbe kapcsolódást. Elevenné teszi a hitet, szilárdná a bizalmat, meleggé, mindent átfogóvá a szeretetet. Belsővé teszi az Istennel való érintkezést, örömteljessé az áhítatgyakorlatot, derűsen vidámmá a lelket. És vajjon nem-e ez a lényege már a földi boldogságnak is? Nem érdemli meg már ez magában is, hogy önmehtagadások, áldozatok árán megvásároljuk?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

⁸ Bonum est nos hic esse. (Matth. XVII, 4.)

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Holnapi elmélkedésünk folyamán meg fogjuk látni, mennyire kell óvakodnunk: 1. a csüggedéstől, amely a küzdelem feladására; 2. a megzavarodástól, amely lelki békénk elvesztésére visz. Elhatározzuk: 1. hogy jó szívvel fogadjuk a fásult unottságot, ellenszenvet, amely ilyenkor lelki kötelességeinkkel szemben elfog bennünket; 2. bármint szenvedjünk is lelkünkben, mindig türelmesek, nyugodtak maradjunk. — Emlékgondolatunk a zsolttáros szava lesz: „Az úttalan, víztelen pusztaság fádalmjai ellenére is egyenlőképpen megjelentem szentélyeidben.”⁹

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus Krisztust, aki a keresztfán így kiáltott fel: „Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engem?”¹⁰ Adjunk neki hálát, hogy megízlelte az elhagyatottság, a lelki szárazság gyötrelmeit, hogy példájával tanítson meg minket rá: hogyan kell azokat elviselnünk?

ELSŐ PONT

Lelki szárazság idején őrizkedjünk a csüggedéstől. Könnyű Istent szolgálni, ha örömünk telik ebben a szolgálásban; de imádkozni jéghideg szívvel, elmélkedésben kitarítani anélkül, hogy egyetlen vigasztaló gondolatot találjunk benne; szentáldozáshoz járulni tompa lélekkel; kötelességeket teljesíteni gép vagy igavonó állapotban;¹¹ röviden összefoglalva: siketnéma, dermedt-lelkű idegen módjára járni az atyai házban: olyan feladat ez, amely könnyen elcsüggeszt bennünket és a búskomorság lejtőjére viszi a lelket. Ebben a veszedelmes lelkiállapotban különösen három gondolatot ne tévesszünk soha szem elől: 1. *Isten jogait.* Neki joga van hozzá, hogy olyan szolgálatot is követeljen tőlünk, amelyhez nincs semmi kedvünk. Vagy megengedheti-e magának a szolgáló, hogy szembehelyezkedjék ura akaratával, ha az neki éppen nincs ívére? Isten pedig a mi Urunk és saját kedvtelésunktől függetlenül feltétlen

⁹ In terra deserta et in via et in aquosa. sic in sancto apparui tibi. (Ps. LXII, 5.)

¹⁰ Marc. XV, 34.

¹¹ Ut jumentum factus sum apud te. (Ps. LXXII, 23.)

joga van hozzá, hogy velünk rendelkezék.¹² 2. *A vezeklés törvényét.* Sokat vétkezünk életünk folyamán és szüntelenül vétkezünk most is. Találhatnánk-e jobb módját a vezeklésnek, mint ha akaratunk, hajlamaink feláldozásával hűségesen szolgálunk Urunknak? Tudták ezt a szentek — hiszen az ő földi szempontoktól elvonatkoztatott lelkük tisztán látta és megértette az igazságot — és tiltakoztak, ha a vigasztalás órái köszöntöttek be rájuk, de örvendtek, ha szenvedések békés elviselésével alkalmuk nyílt rá, hogy bűneikért, hibáikért elégtételt nyujtsanak és Isten iránt való áldozatos szeretetüket kimutassák. — 3. *Az örök boldogság reményét.* Nem kellene-e tiltakoznunk ellene, hogy esetleges érdemeink jutalmát már itt a földön elvegyük? Hogy alkalmunk se legyen földi életünkben érdemek szerzésére? Ő, de rossz ügyvédei volnánk saját érdekeinknek, ha ezt kívánnánk! Következetességre vall-e a részünkről, ha ezt tudva, panaszkodunk, elégedetlenkedünk, ha Isten nagy bankjegyet vagy aprópénzt ad a kezünkbe, hogy azzal mennyei boldogságunk vételárát — egyben vagy részletben — lefizessük? És ugyan fizethetünk-e nagyobb értékkel, mint a türelemmel, szeretettel viselt szenvedés aranyával?

MÁSODIK PONT

A lelki szárazság napjaiban vigyáznunk kell, hogy meg ne zavarodjék lelkünk és el ne veszítse békéjét. — Szárazság idején gyakran úgy érzi a lélek, hogy elhagyta, nem szereti az Isten, sőt azt véli: ő maga sem szereti az Istent, mert hiszen élettelen, jéghideg benne minden. Nyomát sem tudja felfedezni magában a szeretet napsugaras melegének, eleven rugalmasságának. A halál dermesztő lehellete kiölte belőle az életnek még a csíráját is. És még ha ez volna minden! De a halál hidegségének nyomában sötétség is jár: szegény lélek nem lát sem előre, sem hátra s lassankint teljesen elveszti tájékozódó képességét. Mélységes levertségében már a Szentlélek szavát sem hallja, holott az továbbra is beszél szívében. Nem lát, nem hall semmit s vigasztalan egyedülvalóságában úgy érzi: utálattal néz rá maga a jó Atya, az Isten is. Szegény lélek! hogyan is

¹² Dominus est. (I Reg. III. 8.)

tudtál ennyire megzavarodni!¹³ Látod hibáidat, tudatában vagy fogyatékoságodnak s azt hiszed, Isten utálkozva fordul el most már tőled. Mintha bizony nem látná Ő azokat a foltokat is arculatodon, amelyeket a te rövidlátásod nem vesz észre s mintha bizony ez — s ennél százszorta több szenny, sérülés is — elegendő volna hozzá, hogy atyai szívét elfordítsa tőled és megakadályozza abban, hogy az anya gyengédségével, az atya erőskezü segíteniakarásával figyelje lépteidet s irányítsa azokat még ezerszerre több botlásodon keresztül is arra az útra, amely, ha néha kerülővel is, de *amennyiben te is úgy akarod*, mindig az Ő erős két karjának ölelésébe visz. Nem kerülte el figyelmedet ez a szó: amennyiben te is úgy akarod? — Nos, drága lélektestvérem, ezen az egy szón fordul meg: tudok-e vigasztalást nyújtani nehéz levertségedben? Akarsz-e Istenhez jutni? Persze, hogy akarsz! Akkor pedig fel a fejjel! Isten szeret téged, te pedig szereted őt. Kelj fel, fuss hozzá, vedd magad karjaiba akkor is, ha útszéli tövis megtépte menyegzős ruhádat, ha az út pora belepte lábad, ha a nap heve eltorzította arcod vonásait. „Szereti ő sáros báránkját is, ha ez szerető bizalommal simul hozzá.” Ezt a gondolatot vidd magaddal útravalóul mai elmélkedésedből.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Tovább folytatjuk elmélkedésünket arról: melyik a megfelelő magatartás lelki szárazság idején? Látni fogjuk, hogy ilyenkor: 1. hűvöben ki kell tartanunk áhítatgyakorlatainkban, mint egyébkor; 2. Istennel egyesülve kell maradnunk. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy semmit el nem hagyunk szokott áhítatgyakorlatainkból, bármily ellenszenves legyen is előtünk pillanatnyilag annak elvégzése. 2. Teremtésünk ellenkezése mellett is összeszedettségre törekszünk és ébren tartjuk magunkban Isten jelenlétének tudatát. Emlékgondolatunk Szent Ágoston szava legyen: „Nagy dolgot cselekszik, aki hű a kicsinyekben.”¹⁴

¹³ Quare tristis es, anima mea, et quare conturbas me? (Ps. XLII, 5.)

¹⁴ In minimis fidelem esse maximum est. (S. Aug.)

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust az Olajfák hegyén, mikor meghagyja tanítványainak, hogy virrasztva és imádkozva készüljenek a kísértés órájára.¹⁵ De nekik nem volt kedvük imádkozni. Fáradtak voltak; elnyomta őket az álom. Ne felejsük el: az imádság nélkülözhetetlen, kedv azonban nem szükséges hozzá.

ELSŐ PONT

Lelki szárazság idején hiven ki kell tartanunk áhitatgyakorlataink mellett. — Az áhitatgyakorlat a lélek tápláléka. Ha elhagyunk belőle, gyengül a lélek, mint ahogyan a test is gyengül, ha kevesebbítik a táplálék mennyiségét. Ez a gyengülés kétszeresen rossz következményekkel járhat lelki szárazság idején, amikor a lelket különben is erőtlenné teszi a kegyelmi élet pangása. A szárazság szakadék szélére viszi a lelket. A megszokott áhitatgyakorlatok képezik azt a korlátot, amely a lezuhanástól megóvja. Nélkülük végleg földies-sé válik a lélek, elveszti kapcsolatát Istennel. Fontos tehát, hogy kérlelhetetlen pontossággal kitarson gyakorlatai mellett; ugyanannyi időt szenteljen imádságra s azt ugyanazon testtartásban végezze; napirendjét pontosan betartsa, érzékei fölött őrkdjék. Röviden: éljen úgy, mint mások, akár van hozzá kedve, akár nincs. Jegyezzük meg: minél kevesebb természetes kedvvel végezzük áhitatgyakorlatainkat, annál érdemszerzőbbek azok s annál erősebb bizonyítékai Isten iránti önzetlen szeretetünknek.

MÁSODIK PONT

Maradjunk Istennel egyesülve lelki szárazság idején. — Minthogy a lélek a rászakadt szárazság idején önmagában nem talál vigasztalást, közelfekvő feltevés, hogy kifelé, a világ-nyujtotta örömökben igyekszik kárpótlást találni. Nagy kárt tesz önmagában, akit ezt megteszi. Ellenkezőleg: arra kell ilyenkor törekednie, hogy fokozott mértékben foglalkozék istenes dolgokkal, védekezzék a világias gondolatok térfoglalása ellen, mérsékelje a világiakra irányuló érdeklődését, szeme fürkésző kíváncsiszkodását, nyelve túlkapásait, modora sza-

¹⁵ Vigilate et orate, ut non intretis in tentationem. (Matth. XXVI, 4.)

badosságát, mert mindez az Istentől való eltávolodásra visz. Isten, ha látja, hogy a lélek, természetes kedvtelése ellenére is kitartóan törekszik összeszedettségre és a kietlen pusztaságban is olyan hűséggel szolgál urának, mint a vigasztalás napjaiban, megszánja gyermekét és megrövidíti megpróbáltatása napjait, kegyelmének harmatát hullatva szárassá merevedett lelkére.¹⁶ Higyjünk a próféta-király szavainak: „Szomorú volt a lelkem, de Istenre gondoltam és vigasztalást találtam benne.”¹⁷

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzöbsti átgondolás. — Holnap azokról az előnyökről fogunk elmélkedni, amelyeket a lelki szárazságból húzhatunk s amelyek 1. érdemszerzésre és 2. erényeink megacélozódására vezethetnek. — Elhatározzuk: 1. hogy a lelki szárazság idején éppolyan pontossággal végezzük áhítatgyakorlatainkat, mint a vigasztalás napjaiban; 2. örömmel használjuk fel a megpróbáltatás idejét arra, hogy kitartó hűségünk, áldozatkészségünk révén az erényekben való gyarapodásra jussunk. — Emlékgondolatunkat az evangéliumból vesszük: „A mennyek országa erőszakot szenved és az erőszakosok ragadják el azt.”¹⁸

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus Krisztust, aki az Olajfák hegyén arra is példát mutatott nekünk: hogyan szenvedjük el a lelki szárazság és elhagyatottság megpróbáltatásait,¹⁹ úgy, hogy azok lelkünknek hasznára váljanak. — Köszönjük meg neki ezt a példaadást és kérjük: legyen segítségünkre, hogy azt az Ő szándéka szerint fel is használjuk.

ELSŐ PONT

A lelki szárazság ideje az érdemszerzés ideje. — Tévedés volna azt hinni, hogy nem érdemszerző és Isten szemében nem kedves az a cselekedtünk, amelyet kedv

¹⁶ Flabit spiritus ejus, et fluent aquae. (Ps. CXLVII. 18.)

¹⁷ Renuit consolari anima mea, memor fui Dei et delectatus sum. (Ps. LXXVI, 3, 4.)

¹⁸ Regnum coelorum vim patitur, et violenti rapiunt illud. (Matth. XI, 12.)

¹⁹ Coepit pavere et taedere. (Marc. XIV, 33.)

nélkül, csupán csak akaratunk parancsára végzünk. Isten nem azt kívánja, hogy kedvtelésből, de igenis azt, hogy kötelességtudásból szolgáljunk neki. Kedvét találja nagylelkű kötelességteljesítésben, amely az Olajfák hegyén vért izzadó Jézussal elmondja: „Keljetek fel, menjünk”;²⁰ és megy, noha levertsége, összetörtsége a földre húzza és tudja, hogy az út, amelyen indul, a szenvedésbe visz. Vagy nem fokozott mértékben érdemli-e gazdája elismerését az a szolga, aki bár nehézségekkel küzdve, talán törődött testtel, gondok terhét cipelve, de változatlan pontossággal teljesíti ura parancsait, figyeli kívánságait? Így vagyunk Isten szolgálataival is. Jó Urunk sohasem tartja olyan nagyra azt, amit érte, akarata, szándékai beteljesüléseért teszünk, mint akkor, amikor természetes hajlamaink ellenére, saját ízlésünk, akaratunk feláldozásával keressük az Ő akaratát. Híven teljesíteni a kötelességet, mikor ezt kedvteléssel tehetjük, gyenge érdem, sőt féltő, hogy amennyiben saját kedvünkben és nem Istenért tettük, amit tettünk, ezt az ítéletet halljuk majd Bíránk szájából: „Te már elvetted jutalmadat.”²¹ Ha ellenben természetes hajlamaink ellenére, egyedül Isten iránti engedelmességéből cselekszünk, akkor bizonyosak lehetünk róla, hogy gazdag jutalomban lesz majd részünk.

MÁSODIK PONT

Leiki szárazság idején megerősödünk az erényekben. Csecsemőkorát éli az az erény, amelynek a vigasztalások tejére van szüksége, hogy életben maradjon. „Nem kell nagy tudomány hozzá — mondja Krisztus Követésének írója — hogy jámborok legyünk, ha a Szentlélek dolgozik a szívünkben, hogy fussunk, ha Isten kegyelme hajt, hogy nehéz igát cipeljünk, ha az Ő ereje támogat.”²² — Teljesértékű erény az, amely a megpróbáltatások kenyerén nőtt nagygyá. A lélek életében a test fejlődésének törvényei az irányadók: a gyermekkorból kilépve, testünk nem részesül többé abban az aprólékosan gondos, gyengéd ápolásban, amelyben

²⁰ Surgite, eamus. (Matth. XXVI, 46.)

²¹ Receperunt mercedem suam. (Matth. VI, 2.)

²² Quid magni est, si hilaris sis et devotus, ad veniente gratia? ... Satis suaviter equitat, quem gratia Dei portat. Et quid mirum, si onus non sentit qui portatur ab Omnipotente? (II. Imit. IX, 1.)

tehetetlensége idején része volt s lassankint munkához, erőfeszítéshez, nélkülözéshez szokik, hogy gyakorlat által erői kifejlődjenek, ellenállóvá acélozódjanak. Isten is megvonja a lélektől az érzékelhető vigasztalást és a megpróbáltatás kenyerét adja neki táplálékkul, hogy érényeit teherbíróvá, viharedzetté erősítse. Lelki szárazságot bocsát rá, hogy türelemre, önzetlen áldozatkésziségre, a kereszt szeretetére nevelje és képessé tegye nagy áldozatok vállalására. Így nőnek nagyra a lelkek és ez az az út, amely az életszentség magaslataira vezet. Aki képes, hogy a lelki szárazság örömtelenségében híven kitarson a lelki élet kötelességei mellett, az nem fog elbukni az élet mégoly súlyos megpróbáltatásai közt sem. Látjuk ebből, hogy a lelki szárazság az erények tréningje, a lelki élet magasiskolája. Járjuk a lehető legtöbb haszonnal!

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — Holnap új szempontok szerint fogjuk a lelki szárazságot elmélkedés tárgyává tenni 1. mint az önszeretet ellenszerét; 2. mint az alázatosság iskoláját. — Elhatározzuk: 1. hogy megalázkodunk Isten előtt saját tehetetlenségünk tudatában; 2. megalázkodunk embertársaink előtt és különbnek tartván őket magunknál. készséges szívvel fogadjuk tőlük a lekicsinylést, a figyelmetlenséget. — Emlékgondolatnak válasszuk az Úrnak Izaiás által mondott szavait: „Kin nyugodjék meg tekintetem, ha nem az alázatos lelken, aik érzi nyomorúságát?”²³

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus Krisztus mindent meghaladó szeretetét irántunk. Amint hajdan friss vizet fakasztott a sziklából népe szomjúságának enyhítésére, úgy a lelki szárazságot is kegyelmek forrásává teszi, amelyből az alázatosság kincseit meríthetjük. Mondjunk neki hálát szeretetének e jótéteményeért.

ELSŐ PONT

A lelki szárazság az önszeretet ellenszere. — Az embert megromlott természete hajlamossá teszi a kevély-

²³ Ad quem respiciam, nisi ad parperculum et contritum spiritu. (Is. LXVI, 2.)

ségre. Minden, ami felemeli, egyúttal az elbukás veszélyének teszi ki. Még az életszentség útján való előrehaladása is az önelégültség veszélyét rejtí magában, mert a kapott kegyelmeket félreismerve, saját érdemének tulajdonítja azokat. Ha vigasztalás édessége önti el lelkét, az önszeretet késedelem nélkül felüti a fejét és bizonykodik, hogy mindez az ő érdeme, hogy Isten most már igazán meg lehet elégedve a teremtményével, aki, im, mennyivel különb, mint X. vagy Y., aki nem is titkolja, hogy még egy Miatyánkot sem tud teljes összeszedettségben elimádkozni. Ez magyarázza meg egyes, egyébként egészen jó lelkek érzékeny önszeretetét és sajnos, elég gyakori bukásukat is. Gondoljunk az egyiptomi puszták remetéire, akik közül nem egyet évtizedeken át tartó Istennel élés után vitt bukásba az önszeretet. — Ha azonban megszűnik a vigasz állapota s beáll a szárazság, akkor talajt veszít lelkünkben az önszeretet, megszűnik az önelégültség, erényünk túl magas értékelése. Alázatosság foglalja el a helyét s meglévő erényünk tényleg megerősödik. Jól mondja Krisztus Követésének írója: „Ha vigasztalásban van részetek Istentől, értsétek meg, hogy ez nem a ti érdemetek, de Isten adománya. Ne fuvalkodjatok fel, ne örvendeztek rajta túlságosan, ne adjátok át magatokat hiú képzelgésnek, de alázkodjatok meg és legyetek annál inkább résen.”²⁴ — Ebben a szellemben viseljük-e a lelki szárazság megpróbáltatását? Lelki képességeink elégtelensége — elszórakozásunk az imában, elmélkedésre való képtelenségünk — az önelégültség gyengülését eredményezi-e a számunkra? Kevésbé érzékenyé, szerényebbé tesz-e? tehetlenségünk megismerésére, mások magasabb értékelésére tanít-e bennünket? Mert Istent ez a szándék vezette, mikor lelki szárazságot küldött ránk.

MÁSODIK PONT

A lelki szárazság az alázatosság iskolája. — Néha már-már irigykedve gondolunk azokra, akik buzgón, benősesen tudnak imádkozni, míg mi fásultak, hide-

²⁴ Cum spiritualis a Deo consolatio datur... Dei munus intellige esse, non tuum meritum. Noli extolli, noli nimium gaudere, nec inaniter persumere; sed esto magis humilior ex dono, cautior quoque et timorator. (II Imit. IX, 4.)

gek vagyunk s üresnek érezzük a lelkünket. Isten megengedi, hogy párhuzamot vonjunk mások és magunk közt, hogy így annál jobban felismerjük semmisségünket s ráeszméljünk, hogy önbecsülésünk merő tévedés. Milyen jótétemény is a sötétség, ha az önszeretet halálát okozza, milyen áldás az érzéketlenség, ha elsorvad benne az önmagunk túlbecsülése. — A saját tehetetlenségének tudatára ébredt lélek alázattal borul le Isten előtt s ezentúl már csak tőle vár, tőle kér minden kegyelmet. Kevélykedő önbizalma elpárolog s ezentúl, ha szándékairól, terveiről beszél, sohasem felejtí el hozzátenni: ha Isten is úgy akarja”, „ha a jó Isten megsegít”. Rövid néhány szó, de egy egész élet programja sűrűsödik benne össze. Sokat tanultunk lelki szárazságunkból, hacsak ezt az egy bölcseséget is megtanultuk belőle, hogy soha semmiben saját erőinkre nem hagyatkozhatunk, nemcsak külső körülmények irányításában, de még legbensőbb világunk, ima- és érzelmi életünk kormányzásában sem. — Simuljunk oda jó Atyánk szívére és mondjuk neki tehetetlenségünk tudatában megerősödött bizalommal: „Atyám, Te nagy vagy, én semmi vagyok; Te erő vagy, én gyengeség vagyok; Te világosság vagy, bennem minden homály és szürkesség; Te hatalom vagy, én imbolygó bizonytalanság. Az összehasonlítás lenyűgöz, elibém tárja semmisségemet, de nem búsulok, mert hiszen egyúttal a te dicsőségedet is felragyogtatja s ez az én örömöm. Fogyatékoságom feltárása csak annál hiánytalanabb szépségben mutatja a te tökéletességedet s ez az én dicsőségem. Szeretem semmisségemet, mert érzem, hogy egészen a te Mindenhatóságod függvénye, Gondviselésed dédelgetett gyermeke vagyok! — Ó, mennyi hasznot meríthetnénk lelki szárazságunkból, ha soha nem tévesztenénk szem elől ezt a gondolatot!

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Holnap a lelki szárazságot, mint az Isten iránt való szeretetünk gyarapodásának zálogát fogjuk szemügyre venni. A lelki szárazság ugyanis: 1. Isten jóságának megismerésére vezet; 2. szeretetünket elevenebbé, 3. minden földi vonatkozástól mentessé teszi. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy áldani

fogjuk Istent lelki vigasztalanságunk közepette és magasztaljuk szeretetét, amiért nyomorúságunkhoz lehajolt; 2. gyakran fordulunk hozzá a szeretet fohászaival: Jézusom, jöjj segítségemre! Jézusom Szíve, hiszem, hogy szeretsz.²⁵ — E fohászok szolgáljanak egyúttal emlékgondolat gyanánt is.

Reggeli elmélkedés. — A tizenkétéves Jézus Jeruzsálemből hazamenet eltűnt szülei szeme elől. Ezek szívszakadva keresték és három nap múlva találtak rá a templomban. Így tesz Jézus a lélekkel is; elrejtőzik előle, hogy az, mikor ismét feltalálta, annál nagyobb szeretettel kapcsolódjék bele. Ez Isten minden ténykedésének a végső célja velünk szemben: hogy szívünkben az Öríránta való szeretetet növelje. Adjunk neki hálát jóságáért és kérjük: legyen segítségünkre, hogy bennünk az Ó szeretete a szárazság által is gyarapodjék.

ELSŐ PONT

Szárazság idején jobban értékeli a lélek Isten jóságát. — Mindenki megérti, hogy annál nagyobb értékű a szeretet, minél magasabbról indul ki és minél mélyebbre száll alá. Minél nagyobb nyomorban sinylőd-nék valaki, annál jobban megbámulnánk azt a királyt, aki szeretetével lehajolna hozzá. Már pedig a lélek sohasem látja magát annyira alacsonynak, annyira semmitörőnek, mint éppen a szárazság idején, következésképp sohasem értékelheti Isten szerető jóságát sem nagyobbra, mint ekkor. Csodálkozik, hogy ez a „Nagy Király” nemcsak hogy megtűri őt, a szürke, tehetetlen, érdemtelen semmiséget a környezetében, de szeretettel néz rá, lehajol hozzá, támogatja erőtlen lépteit, gondoskodik szükségéről s hogy nyomorúságára rámutat, amelyet magától meg sem látott volna, az is csak szerető gondoskodásának a bizonyítéka, sőt talán egyik legnagyobb jótéteménye. Mindezeket felismerve, maradhat-e Isten iránt közömbös a lélek s ha érzelmeivel nem is tud feléje szállni, megteheti-e, hogy akaratának teljes megfeszülésével feléje ne törjön? Már pedig jó úton jár a lélek, ha akaratával Istent keresi, mert az igazi szeretet nem az érzelmek lángolásában, de az

²⁵ Veni, Domine Jesu, veni... Deus in adiutorium meum intende... Diligam te Domine.

akarataknak Istenhez törekvő beállítottságában jut tökéletességre. Áldott lelki szárazság, amely a tetszhalál dermedtségében, a Szahara aszályában, tél hidegében, éjszakák sötétjében ilyen gyümölcsöt érlel!

MÁSODIK PONT

A lelki szárazság idején elevenebb szeretettel keresi Istent a lélek. — Ha távol vagyunk valakitől, akit szeretünk, iránta való szeretetünk csak mélyül, növekszik. A gyermek is nyugodtan játszik magában, ha jelen van az anyja, de rejtőzzék csak el ez egy percre, keservesen sírni kezd utána, hívja, keresi, ha pedig rátalál, fokozott szeretettel ugrik a nyakába. Míg állandóan mellette volt, talán nem sokat törődött vele a gyermek, de mikor eltűnt szeme elől, tudatára ébred értékének és aggódó szívvel keresésére indult. Így vagyunk Istennel is: csak akkor ismerjük fel bírásának az értékét, ha lelki szárazságot bocsátva ránk, elrejtőzik előlünk s azt az érzést kelti fel bennünk, mintha örökre le kellene mondanunk bírásáról. Milyen tisztán látjuk ilyenkor: mi volt Ő nekünk s milyen féltékeny szeretettel zárjuk szívünkbe, ha ismét rátalálunk! Az Énekek Énekének jegyese is elvesztette, akit szíve szeret. Sírva bánkódva keresi a házban, a városban s bárkivel találkozik, megkérdi: nem látta-e szívének szerelmesét?²⁶ Mikor végre rátalál, túlaradó örömmel kiált fel: „Megtaláltam, akit szívem szeret”;²⁷ s ezután féltő gondja van rá, hogy soha többé ne kelljen elveszítenie. — Ha ránkszakad a lelki szárazság, keressük mi is fáradhatatlan buzgalommal, vágyó szeretettel szívünk szerelmesét s ha rátalálunk, éber gonddal örködjünk, hogy soha semmi el ne szakíthassa Őt tőlünk.

HARMADIK PONT

Lelki szárazság idején szeretetünk minden salaktól megtisztul. — Gyakori eset, hogy mikor azt hisszük: Istent szeretjük, tulajdonképpen csak magunkat keressük. Akarjuk szeretni Istent, de csak addig és úgy, amíg és ahogyan nekünk magunknak jól esik. Nem annyira Istent magát, mint inkább csak vigasztalásait

²⁶ Quaesivi illum, et non inveni. (Cant. III, 2.)

²⁷ Inveni quem diligit anima mea: tenui eum, nec dimittam. (Cant. III, 4.)

keressük. Szívesen imádkozunk, mert jól esik az áhítat szárnyain elandalognunk s csak lelki szárazság idején eszmélünk rá: mennyi volt imaéletünkben Isten szolgálata és mennyi az önzés? Önzetlenül, önmagáért csak az szereti Istent, aki szárazság idején is kitart mellette és áhítat vigasza, érzelmek édessége nélkül, sötétben tapogatózva is csak Őt keresi. Ó, mennyi öröme telik Istennek az ilyen lélekben, aki az akaratbeli hit rögs útján, verejtékes fáradság árán botorkál feléje! Mindenestre több, mint abban, aki édes érzelmek szárnyán repülve teszi meg élete útját. Mert míg ez utóbbinak az istenszeretetébe sok önámítás, sok földi salak vegyül, addig az előbbi minden földi ellenszolgáltatás nélkül, önzetlenül, önmagáért szereti az Istent. És ez érdem; ez tökéletesség. Köszönjük meg Istennek, ha minket is ezen az úton vezet.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

HÚSVÉT UTÁN ÖTÖDIK VASÁRNAP

Szent János XVI, 23—30.

Abban az időben mondá Jézus tanítványainak: Bizony, bizony, mondom nektek: Ha valamit kértek az Atyától az én nevemben, megadja nektek. Eddig nem kértetek semmit az én nevemben. Kérjetek és kaptok, hogy örömtők teljes legyen. Ezt példabeszédekben mondtam nektek. Eljön az idő, amikor már nem példabeszédekben fogok hozzátok szólani, hanem nyíltan beszélek nektek az Atyáról. Aina napon majd az én nevemben kértek, és nem mondom nektek, hogy én kérem az Atyát tiérettetek. Mert ő maga az Atya szeretete, mivel hogy ti szerettek engem és elhittétek, hogy én Istentől jöttem. Kiindultam az Atyától és a világra jöttem: ismét elhagyom a világot és visszatérek az Atyához. Mondják neki tanítványai: Lám, most nyíltan beszélsz és nem mondasz semmi hasonlatot. Most tudjuk, hogy mindent tudsz és nincs szükséged arra, hogy valaki kérdezzen. Ennélfogva hisszük, hogy Istentől jöttél.

Előzőesti átgondolás. — Miután a holnapi evangélium az imádság szükségességét tárja szemünk elé s miután a következő három nap, a keresztyjaro napok is az imádság, a könyörgés napjai, holnap arról fogunk elmélkedni: mennyi tisztelettel, mennyi alázatossággal kell imáinkat végeznünk. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy imáinkat tiszteletteljes testtartásban végezzük; 2. és lelkünkben a vámos alázatos érzelmeit keltjük életre, aki mellét verve, bűnös voltának tudatában lépett az Úr színe elé. — Emlékgondolatnak Assisi Szent Ferenc felkiáltását vegyük: „Ki vagy te, Uram, és ki vagyok én?”¹

Reggeli elmélkedés. — Mély alázattal boruljunk le Isten mindenhatósága előtt és fohászjunk hozzá az assisi szent szavaival: „Ki vagy te, Uram, és ki vagyok én. hogy im, megjelenni merészelek színed előtt?” Kérjük tőle ez alázatosság és tisztelet érzelmeit, mint a jó imádság első két feltételét.

¹ Quis tu, Domine? quis ego?

ELSŐ PONT

Alázatos szívvél imádkozzunk. — Isten szereti az alázatosságot és kedvét találja benne; ahol megnyilatkozni látja, feléje hajlik és kegyelmét árasztja el. A kérdést gyűlöli, elfordul tőle és szívét bezárja előtte. Ebből az igazságból kétféle következtetést vonhatunk le: 1. az alázatosság a legjobb eszköze annak, hogy elnyerjük Istentől, amit tőle kérünk. Ha nyomorúságunk tudatában jelenünk meg előtte s gyermeki egyszerűséggel, bízó alázatossággal tárjuk fel előtte szívünket, ilyenformán szólván: „Uram, lásd nyomorúságomat. Éhezem, szomjazom kegyelmedre; lelkemnek nincs erényruhája. Emberektől, teremtményeidtől hiába kérem, ami szomjamat csillapítaná, mezítelenségemet felruházná: hozzád jövök hát és kérek, tekints szükségemre.” — Isten múlhatatlanul megszánja inségünket, mert írva van: „az alázatos imája áttör a fellegeken és megnyitja az isteni kegyelem csatornáit.”² „Jótetszéssel néz le az alázatosak imájára.”³ „Soha el nem hagyja a megalázkodott szíveket.”⁴ — „Kivételes gyengédséggel tekint a szegényekre, akik igazán szegénynek tartják magukat színe előtt és fohászknak nyomorúságuk súlya alatt.”⁵ — Dávid meghallgattatást talált, mert mint nyomorult koldus járult az Úr színe elé.⁶ A vámos megigazultan tért házába, mert alázatos szívvél imádkozott a templomban. — 2. Alázatosság nélkül nem található tetszést imánk Isten előtt. Ha nem élünk semmisségünk tudatában, mikor a mindenség Urának trónja elé járulunk, sőt ha esetleg apró érdemeinkre támaszkodva igyekszünk tetszését megnyerni, önhitt kis kérkedőt fog látni bennünk, akitől utálattal fordul el.⁷ Feltételezhetjük-e, hogy jó szívvél fogadja az ilyen lélek imáját? hiszen ezzel csak növelné önhitt kevélységét, amely sa-

² Oratio humilientis se nubes penetrabit:... et non discedet donec Altissimus aspiciat. (Eccli. XXXV, 21.)

³ Respexit in orationem humilium. (Ps. CI, 18.)

⁴ Cor... humiliatum, Deus, non despicias. (Ps. L, 19.)

⁵ Dominus de coelo in terram aspexit, ut audiret gemitus compeditorum. Astitit, a dextris pauperis, ut salvem faceret... animam... (Ps. CL, 20, 21 et CVIII, 31.)

⁶ Ego mendicus sum et pauper. (Ps. XXXIX, 18.) Libera me, quia egenus et pauper ego sum. (Ps. CVIII, 22.)

⁷ Odovit anima mea... pauperem superbum. (Eccli. XXV. 3 et 4.)

ját érdemének tulajdonítja Isten kegyelmeit. Mi emberek is szívesen adunk-e alamizsnát olyan kéregetőnek, aki pöffeszkedve, saját érdemeire hivatkozva áll elénk? S ellenkezőleg: nem lágyul-e el a szívünk, ha nyomorát feltárja előttünk és nem érdemei jutalma gyanánt, de egyedül a mi könyörületességünkre számítva kér tőlünk támogatást?

MÁSODIK PONT

Tiszteletteljes külső-belső magatartással végezzük imáinkat. — Hogy erre miért van szükség, azt megértjük, ha meggondoljuk: ki az, akihez imádkozunk? Hogy a világ Ura Ő, aki akaratának egyetlen megmozdulásával semmisít meg és új világokat teremt; aki parancsol csillagok járásának, vihar tombolásának, tenger hullámzásának. Aki előtt mély imádással borul le angyalok kara, üdvözültek táborá. S aki előtt a mennyország lakói így megsemmisülve hódolnak, közeledhetem-e ahhoz én, nyomorult semmiség máskép, mint mély tisztelet kifejezésével? Szent összeszedettséggel, érzékeim, gondolataim fékezésével, nagy szerénységgel külső és belső magamtartásában? Ha királlyal beszélünk, milyen gondunk van külső megjelenésünkre! Mennyi gonddal rendezzük el előre mondanivalónkat, milyen szerény, tiszteletteljes a fellépésünk, a testtartásunk! A Királyok Királya elé ellenben hányszor lépünk minden előkészület nélkül, szertekalandozó gondolatokkal, hanyag testtartással. Sokszor oda sem figyelünk: mit is mondunk neki? — Vegyük komolyan fontolóra ezt a gondolatot és soha ne tévesszük szem elől, ha Istennel beszélünk.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KERESZTJÁRÓ HÉTFŐ

Előzőesti átgondolás. — Holnap arról fogunk elmélkedni: mennyi bizalommal kell imáinkat végeznünk és átgondoljuk azt is: milyen okaink vannak erre a bizalomra: 1. Isten tökéletessége megkívánja tőlünk ezt a bizalmat; 2. Isten megparancsolta és 3. ígéreteket fűzött hozzá. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy gyermeki bizalommal végezzük imáinkat; 2. gyakran kérjük Istent, hogy gyarápítsa bennünk ezt a bizalmat. — Emlék-

gondolatunk ez a röpima legyen: „Jézusom szent Szíve, bízom benned.”⁸

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Urunk jóságát, aki isteni szavával ígérte meg, hogy meghallgatást találnak ama imáink, amelyeket az Ő nevében intézünk az Atyához: „Bizony, bizony, mondom nektek, bármit kértetek az Atyától az én nevemben, megadatik nektek.”⁹ Nincs-e meg minden okunk rá, hogy erős hittel bízzunk imáink meghallgatásában, amennyiben Istennek tetsző módon végezzük azokat?

ELSŐ PONT

Isten tökéletességének szemlélete kell, hogy határtalan bizalommal töltse el szívünket. — Istenem, te ismered szükségemet, mert a te mindentudóságodnak nincs határa. Segíteni is tudsz rajtam, mert mindenható vagy és akarsz segíteni, mert végtelen a jóságod s lényed alkatrésze, hogy szeretettel öleld magadhoz teremtményeidet. Akarod, hogy atyánknak, nem pedig bíránknak, urunknak szólítsunk, mert meg akarod értetni velünk, hogy szereted, ha gyermeki bizalommal fordulunk hozzád.¹⁰ És hogyan tehetném meg, hogy ne bízzam benned? Hiszen az emberek sem adnak gyermeküknek követ, ha ez kenyeret kér tőlük, kígyót, ha halat kér és te, éppen te, a legtökéletesebb, legjobb atya tené néd meg, hogy csúffá hagvd lenni gyermeked bizalmát, ha ez kegyelemadományt, igazi javakat kér tőled? — Mélységes nyomorúságomból is bizalommal kiáltok hozzád Dáviddal: „Beléd helyeztem bizalmamat, mert rajtad kívül nincs más támaszom.”¹¹ „Szívedhez fohászodom és hallani vélem, amint felel: Bízál bennem, én vagyok az árvák atyja.”¹² — Ez a gyermeki bizalom tölti-e el szívünket, mikor imádkozunk?

⁸ A dauge nobis fidem. (Luc. XVII, 5.)

⁹ Joan. XIV, 13.)

¹⁰ Sicut urge petere necessitas filium, sic urge caritas dare genitorem.

¹¹ Tibi derelictus est pauper: orphano tu eris adjutor. (Ps. X. sec. Hebr. 14.)

¹² Patris orphanorum. (Ps. LXVII, 6.)

MÁSODIK PONT

Isten rendelete, hogy bizzunk az ima erejében. — Isten olyan szigorúan megkívánja tőlünk a bizalmat az ima erejében, hogy enélkül meg sem hallgatja kéréseinket. Ha valaki kér valamit Istentől: „kérje hittel, semmit sem kételkedvén — mondja Szent Jakab apostol. — Mert aki kételkedik, hasonló a tenger hullámához, melyet a szél hány ide s tova. Ne gondolja azért az ilyen ember, hogy kap valamit az Úrtól.”¹³ — „A bizalom nélkül szükölködő ima halott és terméketlen — mondja Szent Ágoston.¹⁴ — Szent Kasszián szerint: „Aki kételkedik benne, hogy Isten meghallgatja az imáját, azé nem is talál meghallgatásra.”¹⁵ Mikor pedig két vak járt Jézus elé, gyógyulásukat kérvén tőle, Jézus megkérdezte tőlük: hiszitek-e, hogy ezt meg tudom cselekedni nektek? — Hisszük, Uram, felelték ezek. Jézus erre illeté szemeiket, mondván: Hitetek szerint legyen nektek. És megnyilvának szemeik.¹⁶ — Ime, ez az oka, hogy olyan gyakran meghallgattatlanul maradnak imáink: nem bízunk benne, hogy meghallgatja azokat mennyei Atyánk. Kételkedünk hatalmában vagy jóságában, sőt kételkedünk adott szavában is. Várhatjuk-e ezután, hogy megadja, amit tőle kérünk?

HARMADIK PONT

Isten ígéretet fűzött bizalmunkhoz. — „Higyjétek — mondta Jézus, — hogy mindaz, amit az én nevemben kértek az Atyától, megadatik nektek.”¹⁷ — „Ha bízol bennem — így szólt egy aggódó atyához, aki fia gyógyulását kérte tőle — minden lehetséges.”¹⁸ Tanítványait pedig erre oktatta: „Ha valaki azt mondja e hegynek: kelj fel és merülj a tengerbe, és nem kételkedik szívé-

¹³ Postulet in fide, nihil haesitans: qui enim haesitat, similis est fluctui maris qui a vento movetur et circum fertur. Non ergo aestimet homo ille quod accipiat aliquid a Domino. (Jac. I, 6 et 7.)

¹⁴ Si fides deficit, oratio perit. (S. Aug.)

¹⁵ Se non exaudiendum quisque non dubitet, cum se dubitaverit exaudiri. (Col. IX, 34.)

¹⁶ Secundem fidem vestram fiat vobis. (Matth. IX, 29.)

¹⁷ Omnia quaecumque orantes petitis, credite quia accipietis, et evenient vobis. (Marc. XL, 24.)

¹⁸ Omnia possible sunt credenti. (Mar. IX, 22.)

ben, hanem hiszi, hogy amit mond, megtörténik, megleszen neki.”¹⁹ Isten törvénye ez: olyan mértékben adja kegyelmeit, amilyen bizalommal kérjük azokat. A szentek tökéletes bizalommal hittek és csodákat műveltek. Ha mi is olyan bizalommal hinnénk, a mi imánk is kivétel nélkül meghallgattatásra találnának, amennyiben az, amit kérünk nem ellenkezik lelkünk érdekével vagy nem áll ellentétben Isten dicsőségével, amely esetben más, értékesebb kegyelmet kapnánk helyette Istentől. Ritkább esetek közé tartozik, hogy Isten azonnal, első kérésre megadja, amiért imádkozunk. Legtöbb esetben megkívánja, hogy hosszabb időn át imádkozzunk azért, amit elnyerni óhajtunk. Hogy miért teszi ezt? 1. Hogy bizalmunkat hősiesebbé, érdemszerzőbbé tegye. 2. Hogy buzgóságunkat növelje. Engedi, hogy zörgessenek, mert kívánja, hogy egyre erőteljesebbé legyen a zörgetésünk. Hagyja, hogy kiabáljunk s vár, míg kellő erőssé nem lesz a kiabálásunk. 3. Kitartásra szoktat az imában, hogy így annál szorosabban kapcsolódjunk őhozzá. Látjuk ebből, hogy ha késlekedik is Isten imánk meghallgatásával, késlekedésében is csak az irántunk való szeretet vezeti. Ne engedjük hát, hogy csökkenjen iránta való bizalmunk, sőt ellenkezőleg: fokozott bizalommal igyekezzünk kérésünk meghallgattatását kiérdemelni.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KERESZTJÁRÓ KEDD

Előzőesti átgondolás. — Holnap a jó ima másik két előfeltételét tesszük elmélkedés tárgyává, éspedig: 1. a buzgóságot és 2. a kitartást. — Elhatározzuk, hogy 1. igyekszünk kellőképp értékelni azokat a javakat, melyeket Istentől kérünk, hogy annál forróbb vágygal imádkozzunk értük; 2. híven kitartunk az imában akkor is, ha soká nem találunk meghallgattatásra. — Emlékgondolatunk a zsoltáros szava legyen: „Az Úr meghallgatja a szegény kérését.”²⁰

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a Szentlelket, aki olyan buzgó vágyódást öntött Dávid lelkébe, hogy ez

¹⁹ Marc. XI, 23.

²⁰ Desiderium pauperum exaudit Dominus. (Ps. X, sec. Hebr. 17.)

imáját „nagy kiáltásnak” nevezte, amely szívéből egyenest Istenhez szállt.²¹ „A szív kiáltása — ezt mondja Szent Ágoston — a szeretet izzó tűzéből fakad; a vágyódás feszülése ez, mely szárnyat ad az imának és az egekbe emeli. A hideg szív néma és nem tud mit mondani Istennek.²² Hogy az ima tömjénje felszállhasson Istenhez, előbb el kell égnie a szent vágyak parazsán.” Segíts Uram, hogy soha el ne felejtsem ezt az igazságot.

ELSŐ PONT

Buzgóság az imában. — Buzgóság az imában nem egyéb, mint bensőséges fohászokban kitörő forró vágyódás, amelyekkel bizó gyermek módjára ostromoljuk Istent kérésünk teljesítéseért.²³ Ez a forró vágy vitte Dániel imáját Isten trónja elé: — Mivel a vágyak embere vagy — így szólt hozzá az angyal — eljöttem hozzá.²⁴ — Hogy megértsük: mennyire méltányos, hogy erőink teljes megfeszülésével imádkozunk, gondoljuk át alaposan: milyen érték az, amelyért imádkozunk s milyen áldozatra, milyen erőfeszítésre volnánk képesek, ha saját erőnkől kellene azokat megszerezniünk? Kérjük pl. az örök boldogságot, a büntelen élet, a boldog halál kegyelmét. Kérjük lelkeket; hozzátartozóink, gyermekeink, élettársunk, jóbarátunk, a gondjainkra bízottak, ellenségeink lelkét; munkateret, ahol Ót jól szolgálhatjuk, erőt, bölcseséget, kitartást, hogy szolgálhatunk hiábavaló ne legyen; kérjük valamely nagy szerencsétlenség, pl. háborús veszély, elemi csapás, családi katasztrófa elhárítását; kérjük életreszóló kegyelmeiket. Gondoljuk meg: mit adnánk értük, ha magunknak kellene a váltságdíjat lefizetni értük? Sokallnánk-e, ha feszülő lélekből felszakadó imával, földi énünket legyűrő munkás lélekzetfeltöréssel lehetne megfizetniünk értük? Mint ahogyan tényleg azzal, csakis azzal fizetjük meg értük a vételárat. Ne sokalljuk hát az önmagunkkal való bírkózást, a lélekelevenítő küzdelmet. Gondoljuk

²¹ De profundis clamavi ad te, Domine. (Ps. CXXIX, 1.) Clamor meus ad te veniat. (Ps. CI, 2.)

²² Frigus caritatis silentium cordis est; flagrantia caritatis clamor cordis. (Aug. In. Ps. XXXVII.)

²³ Ipse Spiritus postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus, ... in quo clamamus: Abba, Pater. (Rom. VIII, 26, 15.)

²⁴ Quia vir desideriorum es. (Daniel. IX, 23.)

meg, hogy enélkül, feszülő buzgó vágyódás nélkül nincs imameghallgatás.

MÁSODIK PONT.

Kitartás az imában. — Vét az Istent megillető tisztelet ellen, aki csak futtában imádkozik és elvárja, hogy imája haladéktalanul meghallgatásra találjon. Elfelejtí, hogy Isten korlátlan ura adományainak és jogában áll, hogy azokat tetszése szerint adagolva, tetszése szerinti időben ossza ki. Nem ismeri Isten adományainak az értékét, aki nem érti meg, hogy érdemes azokért hosszú időn át, kitartással imádkozni. És végül: lelkünk érdekét is szolgáljuk, ha kitartással imádkozunk. Nemcsak azért, mert így jobban felismerjük a kért adomány értékét, mint ha azt rögtön, egy szóra megkapnánk,²⁵ de azért is, mert így hosszas kéréseink révén hozzászokunk az imádságos élethez. Az imádság a lélek tápláléka s mi, a mai rohanó élettempó mellett amúgy is hajlamosak vagyunk rá, hogy elfelejtjük: milyen nagy szüksége van lelkünknek is erre az állandó, rendszeres táplálékra.²⁶ A kérésünk meghallgatásáért folyó hosszas könyörgés rászoktat bennünket, hogy testünk mellett lelkünknek is megadjuk az őt megillető táplálékot. Ima a mi fegyverünk a kísértésben és küzdelemben. Olyan aranykard ez, mint amelyet az ég küldött Makkabeus Judásnak.²⁷ Ha félretesszük, rögtön elbukunk a küzdelemben. Jákob létrája az, amelyen az angyalok fel- és lejárva felviszik kéréseinket Isten elé és hozzák az Ő adományait. De hitünk ébrentartásának eszköze is az ima; a reményé, a szereteté, a természetfölötti gondolatoké. Eleven kapcsolat Isten és ember, ég és föld, múlandó élet és örökkévalóság közt. — Gondoljunk Szent Lukács szavaira: „Mindig imádkozzatok és soha meg ne szünjeteK.”²⁸ — Követjük-e mi is ezt az intelmet?

Elhatározás és emlék gondolat, mint fentebb.

²⁵ Non vult Deus bona sua nimia inveniendi facilitate vitescere. (Euseb. Emi. Hom. II.)

²⁶ Aruit cor meum, quia oblitus sum comedere panem meum. (Ps. CI, 5.)

²⁷ Accipe sanctum gladium, munus a Deo, in quo dejicies adversarios populi mei Israel. (II. Mach. XV, 16.)

²⁸ Oportet semper orare, et non deficere. (Luc. XVIII, 1.)

KERESZTJÁRÓ SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Miután elmékedtünk a jó ima tulajdonságairól, át fogjuk gondolni azt is: melyek azok a hibák és hiányok, amelyek hatástalanná teszik imáinkat. Szent Ágoston három pontba foglalja össze ezeket: 1. Nem jót kérünk Istentől; 2. nem jól kérjük; 3. nem jókor kérjük.²⁹ Elhatározzuk ezután: 1. hogy jobb előkészülettel végezzük imáinkat, meggondolva: milyen cselekedet az, amelyre készülünk; 2. többet imádkozunk lelki, mint anyagi érdekekért. Emlékgondolatunkat Szent Ágoston fentidézett szavaiból állítjuk össze: „Rosszat kérünk, rosszul kérjük, rosszkor kérjük.”

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk az imádkozó Jézust, aki imájában az eget és földet öleli együvé.³⁰ Imádjá Atyját és míg szeretetével hódol előtte, a földiek imáit terjeszti elébe.³¹ Köszönjük meg közbenjárását és egyben példaadását, mert ő imájában jót kér, jól kér és jókor, megfelelő beállítottságban kér.

ELSŐ PONT

Nem azt kérjük Istentől, amit kérnünk kellene. — Imáinkban legtöbbször földi javakat kérünk Istentől: kérjük, hogy úgy irányítsa a történéseket, amint azt a mi érdekeink: becsvágyunk, önszeretetünk, hiúságunk vagy érzékiségünk kívánja. Kérjük, hogy tartsa tőlünk távol a kereszteket, betegséget, halált, anyagi károkat, a sikertelenséget. Önmagukban nem rosszak ezek a kérések, feltéve ha nem felejtjük el hozzájuk mondani: „mindazonáltal ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied! Ha azt látod Atyám, hogy kérésem meghallgattatása kárára volna lelkennek vagy a te dicsőségednek, akkor meg ne hallgasd, ha mégoly forrón kérném is tőled!” — Mi már nem a mózesi törvények uralma alatt élünk, amelyek földi jó és földi rossz kihatásai szerint értékelték a dolgokat; mi az evangélium értékelése szerint igazodunk, ez pedig a földi javaktól való elszakadásra és az egyedüli igazi érték: a természetfölötti javak

²⁹ Petimus mala, petimus male, petimus mali.

³⁰ Per quem laudant angeli.

³¹ Per Dominum nostrum Jesum Christum.

keresésére tanít. Nem helyes tehát, ha imáink túlnyomó mértékben anyagi, földi értékekért ostromolják Istent. 2. Ha lelki javakat kérünk, akkor is hagyatkozzunk teljesen Istenre. Ő tudja legjobban, mi az, amire szükségünk van s az időpontot is ő ismeri, amely a kért kegyelem megadására a legalkalmasabb. Előző elmélkedéseinkből tudjuk, milyen sok előnye van annak, ha kitartással, soká imádkozunk valamely kegyelem elnyeréséért. Formulázzuk hát ilyenképpen az imáinkat: „Jó Uram, te tudod, hogy szegény, hideg, földhöz tapadt, beteg a lelkem; elhoztam hozzád, hogy megkérjelek: tedd gazdaggá, szeretettől égővé, teutánad szárnyalóvá, erőteltessé. Hogy hogyan teszed ezt meg, azt nem tudom; azt sem kérdem, mikor adod meg nekem ezt a kegyelmet, csak arra az egyre kérlek: zárd szívedbe kérésem és tedd, hogy ha még soká kell is cipelnem nyomorúságaimat, ezt olyan módon tegyem, hogy neked örömöd telhessék becsületes igyekezetemben, szent akaratomra való tökéletes ráhagyatkozásomban.”

MÁSODIK PONT

Nem jól kérjük, amit kérünk. — Ha emberekkel beszélünk, meggondoljuk, mit mondunk neki, odagondolunk szavainak értelmére. Hogyan van tehát, hogy ha Istennel beszélünk, mindenfelé elkalandoznak gondolataink és sokszor magunk sem tudjuk, mit is mondtunk. annyira gépiesen daráljuk le imádságainkat. Ha velünk így beszélne egy kérelmező, nagy volna-e az igyekezetünk, hogy kérését teljesítsük? „Kértek és nem kaptok, mert rosszul kértek”³² — olvassuk Szent Jakab levelében. Ha azt akarjuk, hogy imánk meghallgattassék, szem előtt kell tartanunk legalább a tiszteletadás legелеmibb szabályait. Szedjük tehát össze magunkat, gondoljuk meg egy percre, ki az, akivel beszélni akarunk, rendezzük gondolatainkat s főkép: figyeljünk oda, ha beszélni kezdünk. Lehet, hogy érzelmeink nem szólnak bele a beszélgetésbe. Kár. De nem tehetünk róla. Nélkülük egyébként nagyon jól elvégezhetjük a kihallgatást.³³ Értelmünkért, akaratunkért azonban már felelősök vagyunk: az ő tiszteletteljes jelenlétük már elma-

³² Petitis et non accipitis, eo quod male petatis. (Jac. IV, 3.)

³³ Cor meum dereliquit me. (Ps. XXXIX, 13.)

radhatatlan kelléke az imának. Ha pedig Isten az ő távolmaradásuk ellenére is meghallgatná kérésünket, ez megcsodálni való bizonyítéka az ő minden képzeletet meghaladó jóságának, de nem szabad elfelejtenünk, hogy ő az ilyen ima meghallgatására semmiféle ígérettel nem kötelezte el magát. Ne csodálkozzunk tehát rajta, ha nagyon sok esetben meghallgatás nélkül maradnak imáink.

HARMADIK PONT

Rosszkor, kellő beállítottság nélkül imádkozunk. — Hogyan várhatnánk kérésünk meghallgatását, ha olyan lélekkel imádkozunk, amely sem a multak fölötti bánkódásra, sem komoly javulási szándékra, sem összeszedettségre, sem önuralomra nincs beállítva! A mult elintézetlen bűnei, a jelen lanyhasága, a jövőre irányuló jószándék hiánya, a földhözköttöt anyagiasság, a gondolatok szokássá vált szétszórtsága: mindmegannyi olyan felhő, amely elválaszt bennünket Istentől és megakadályozza, hogy imáink hozzá jussanak.³⁴ Tekintsünk lelkünkbe és gondoljuk meg: nem magunk vagyunk-e az okai, ha meghallgatás nélkül maradnak imádságaink?

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

ÁLDOZÓCSÜTÖRTÖK

Előzőesti átgondolás. — A holnapi nagy ünnepen a Hiszekegy két pontját tesszük elmélkedés tárgyává: 1. „Felment a mennyekbe”; 2. „Ott ül az Atyaistennek jobbjára felül.” Meg fogjuk látni, hogy ezek a pontok is Üdvözítőnk irántunk való nagy szeretetéről tesznek bizonyosságot. — Elhatározzuk: 1. hogy égre emeljük szívünket és gondolatainkat, ahol a mi Fejünk, Főpapunk és Közbenjárónk trónol; 2. és Őbelé vetjük minden bizalmunkat. — Emlékgondolatunk az Egyház ujjongó éneke legyen: „Fel a szivekkel!”³⁵ és Szent Pál kiáltása: „Kívánok feloszlani és Krisztussal lenni!”³⁶

³⁴ Oposuisti nubem tibi, ne transeat oratio. (Thren. III. 44.)

³⁵ Sursum corda!

³⁶ Desiderium habens dissolvi. et esse cum Christo. (Philipp. I, 23.)

Reggeli elmélkedés. — Szálljunk el lélekben az Olajfák hegyére, hogy jelen lehessünk Urunk dicsőséges mennybemenetelén. Imádjuk, mikor — nem, mint Illés próféta, tüzes szekéren — de önerejéből felszáll a mennyekbe és boldog lélekkel vegyünk részt ama hódoló örömujjongásban, amely Őt az egekben fogadta.

ELSŐ PONT

Felment a mennyekbe. — Jézus irántunk való szeretetből szállt alá a mennyekből és irántunk való szeretetből tért oda vissza. Felszállt: 1. hogy megnyissa nekünk a mennyország ajtaját; 2. hogy ott helyet készítson számunkra; 3. hogy áldását hullassa ránk. Ádám bűne miatt mindezideig zárva volt a mennyország ajtaja az emberek előtt. Sem Ábel ártatlansága, sem Ábrahám hite, sem Mózes buzgósa, sem a pátriárkák, sem a próféták életszentsége nem volt elégséges hozzá, hogy újra kinyissa. Haláluk után mindnyájan a limbusba szálltak alá ezek a szent lelkek, várva, míg a Messiás, az Istenfiú vére megnyitja előttük az üdvösség kapuját. A rég várt boldog nap, im elérkezett: a kárpit meghasadt, amely a Szentek Szentjét a profán emberi tekintet elől elzárta. Kinyílt az ajtó, amelyen keresztül, mint atyja házába, akadály nélkül léphet immár Ádámnak minden fia; aki kinyújtja kezét, hogy a Bárány vérében megtisztuljon. Hála, hála neked, Üdvözítőnk! — De te nem éred be ennyivel. Jó atya módjára, aki szíven viseli fiai jólétét, kijelentette tanítványaidnak: „Elmegyek, hogy lakást készítek számotokra.”³⁷ „Azt akarom, hogy ti is ott legyetek, ahol én vagyok.”³⁸ Jézusom, jól hallom-e? Hogy én is ott lehetek, ahol te örök dicsőségemben trónolsz! Mennyire kell vigyáznom lelkem hófehérségére, ha részese akarok lenni mennyei udvartartásodnak! mennyire csiszolgatnom, erényvirágokkal gazdagon kidiszítenem, ha azt akarom, hogy kedvteléssel pihenjen meg rajtam tekinteted. Segíts meg, jó Jézusom, ebben az életre szóló nagy munkámban! — Az evangéliumból tudom, hogy áldásra emelt kézzel tértél meg örök dicsőségbe, Uram.³⁹ Ez a mozdulatod állandósul az idők vé-

³⁷ Vado parare vobis locum. (Joan. XIV, 2.)

³⁸ Volo, ut ubi sum ego, et illi sint mecum. (Joan. XVII. 24.) — Dabo ei sedere mecum in throno meo. (Apoc. III, 21.)

³⁹ Et elevatis manibus suis, benedixit eis. (Luc. XXIV, 50.)

gezetéig s áldásod szüntelen hull mindazokra, akik lelkeket feléd kítárják. Jézusom, segíts, hogy lelkem szüntelen téged keressen, feléd forduljon s kegyelmed áldásait felhasználva járja a Tefeléd vezető utat.⁴⁰

MÁSODIK PONT

Út az Atyaistennek jobbja felől. — Jézus, megváltói küldetését bevégezve, elfoglalja helyét örök dicsőségében, mint a királyok Királya, mint bírása élőknek és holtaknak, mint egyenrangú részese a Szentháromság teljességének. Hogyan lehetséges, Uram, hogy Te az isteni fenség e magasságában sem feledkezel meg rólunk, gyarló emberparányokról, akiket már eddig is kegyelmeid özönével árasztottál el? Akikért elhagytad menyeyi dicsőségedet, akiket szavaddal, példáddal tiszta életre, istenszeretetre tanítottál, hogy majdan bemehesenek abba az országba, amelyben csak tiszta, szerető lelkek kaphatnak örök polgárjogot! De a te szíved szeretete nem érte be ennyivel. Ismered gyarlóságunkat, esendő gyengeségünket, tudod, hogy könnyen felejtjük a jót; nem hagysz hát magunkra, de örök dicsőséged hazájából is gondunkat viseled.⁴¹ Szószólónk, közbenjárónk vagy Atyánknál,⁴² kegyelmeket eszközölsz ki számunkra s mikor bűneink, nembánomságunk miatt elvettetést érdemelnénk, te akkor is módját tudod, hogy a javulásnak, az elégtételadásnak alkalmait esedezd ki a számunkra. — Uram, szabadíts meg lelkem vakságától, hogy tiszta látással ismerjem fel közbenjárásod értékét, felhasználjam az érdemszerzés, az elégtételadás alkalmait, amelyeket a te szerető gondoskodásod eszközölt ki a számomra, hogy majdan én is eljuthassak országodba és örökké énekelhessem hálámat, a Te dicsőségedet.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás. — Holnap folytatva áldozócsü-törtök misztériumáról szóló elmélkedésünket, meg fog-

⁴⁰ Trahe me post te. (Cant. I, 3.) — Trahe torpentem, ut reddas currentem.

⁴¹ Semper vivens ad interpellandum pro nobis. (Hebr. VII, 25.)

⁴² Ut appareat nunc vultui Dei pro nobis. (Hebr. IX, 24.)

juk látni, hogy az 1. a földiektől való elszakadásra, 2. életszentségre hív bennünket. — Elhatározzuk: 1. hogy gyakran gondolunk a túlvilági boldogságra, hogy a földiektől való elszakadásra bátorítsuk magunkat; 2. röpimák gyakori használatával kapcsoljuk szívünket Jézushoz, aki a mennyekben van. — Emlékgondolat gyánánt szolgáljon a következő fohász: „Te vagy az egyedül szent, egyedül Úr, Jézus Krisztus a Szentlélekkel, az Atya dicsőségében.”⁴³

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézus Krisztust, aki elfoglalta dicsőségét az Atya jobbján. Már most is elragadtatással tölt el az a gondolat, hogy majdan én is szemlélhetem dicsőségedet és szemtanúja lehetek: hogyan dicsőült meg benned az emberi természet, amely istenségeddel egybeforrva im az Atya jobbára került.

ELSŐ PONT

A mennybemenetel titka a földiektől való elszakadásra tanít. — Hogyan ragaszkodhatnánk a földhöz, mikor Urunk és példaképünk felszállt a mennyekbe? Nem száll-e önkénytelenül is utána szívünk minden vágyódása? „Keressétek az odafent valókat — mondja Szent Pál — ahol az Isten jobbján ülő Krisztus vagyon.”⁴⁴ „Kívánok felozlani és Krisztussal lenni”⁴⁵ — mondja ugyanez az apostol. — Mikor belemélyedek Krisztus mennybemenetelének átelmélkedésébe, tisztán látom, hogy a föld nem igazi hazánk, hogy csak átutazóban vonulunk keresztül rajta igazi hazánk, a mennyország felé történő utunkon.⁴⁶ E gondolat hatása alatt Szent Péter is erre inti híveit: „Szeretteim, kérlek titeket, mint jövevényeket és zarándokokat, tartózkodjatok a testi kívánságoktól, melyek a lélek ellen harcolnak.”⁴⁷ Ha meggondoljuk, milyen nagy dicsőségre vagyunk elhivatva,

⁴³ Tu solus Sanctus, tu solus Dominus, tu solus Altissimus Jesu Christe, cum Sancto Spiritu, in gloria Dei Patris.

⁴⁴ Quae sursum sunt quaerite, ubi Christus est in dextera Dei sedens; quae sursum sunt sapite, non quae super terram. (Col. III, 1, 2.)

⁴⁵ Desiderium habens dissolvi, et esse cum Christo. (Philipp. I, 23.)

⁴⁶ Intra nos gemimus, adoptionem filiorum Dei expectantes. (Rom. VIII, 23.)

⁴⁷ Obsecro vos tanquam advenas et peregrinos abstinere vos carnalibus desideriis. (I Petr. II, 11.)

lehetetlen, hogy szívünk a jelen élet aprólékos, múlt örömeiben találjon kielégülést. Ideig-óráig lehet, hogy megnyugvást talál bennük, de ez a megnyugvás szükség szerint rövid lejáratú lesz, mert Isten örök szándékaival ellenkezik, hogy véglegesen belegyökerezünk abba a talajba, amely csak érdemszerzésre, a mennyország örömeit kiérdemlő erények kitermelésére adatott nekünk. A földre csak az tud mélyen belegyökerezni, aki sohasem emeli tekintetét az égiek felé s gondolkozás nélkül vagy tévutakon járva éli a földi élet próbaidejét. Akinek csak halvány fogalma is van arról a tiszta, magasrendű boldogságról, mely Isten közeléből forrzanak, azt nem fogják kielégíteni a földi élet örömei, amelyek alacsonyrendűségét már a források is bizonyítják, amelyből táplálékukat veszik; ezek: az érzékek kielégülése, önszeretet, dicsőségvágy, bírvágy, sőt nem egyszer irigység és gyűlölet, amelyből az öröm legalacsonyabb fajtája, a káröröm fakad. Gyakran gondoljunk a mennyország örömeire s akkor semmibe fogjuk venni a világ múltó dicsőségét, emberek véleményét, érzékek örömét, önszeretet simogatását. Akkor majd így kiáltunk fel mi is Szent Ignáccal: „Undoknak látom a földet, ha az eget nézem;”⁴⁸ és Szent Pállal: „Mindent szemétnek tekintek, csakhogy Krisztus legyen a nyereségem.”⁴⁹

MÁSODIK PONT

A mennybemenetel tilka életszentségre tanít. — Az Olajfák hegyének dicsőségét szemlélve, ahonnan égbe szállt Jézus, hogy ott nekem helyet készítsen, két dolog lesz előttem világossá: 1. hogy szentté kellennem, mert a mennyországban, ahol Üdvözítőm vár, csak szentek számára van hely. Vagy elképzelhető volna-e, hogy alacsony gondolat, szennyes érzés helyet találhasson abban az országban, ahol minden nemes, minden kristályosan tiszta, ahol Isten közelségének ragyogása, az Ő szeretetének teljessége tölt be mindent? Gondolok-e rá, hogy lelkemet e légkör igényeihez csiszoljam, szépítsem, nemesítsem? — Világossá lesz előttem továbbá: 2. hogy semmi áldozatot nem szabad sokallnom azért, hogy szentté lehessenek, mert hiszen a „mennyország erőszakot

⁴⁸ Quam sordet tellus cum coelum aspicio!

⁴⁹ Omnia... arbitror ut stercora, ut Christum lucrificiam. (Philipp. III, 8.)

szenved”⁵⁰ és nagylelkű áldozatosság nélkül senki meg nem szerezheti azt magának.⁵¹ De van-e egyáltalán olyan áldozat, amely elenyésző csekélység nem volna a jutalom mellett, amelyet érte kapunk?⁵² Állítsuk be lelkünket erre az elhatározásra: szentté kell lennünk, legyen bár mégoly magas is az ár, amelyet ezért fizetnünk kell.⁵³
Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Jámbor lelkek jól bevált gyakorlata, hogy áldozócsüörtök és pünkösöd közt lelki gyakorlattal, vagy legalábbis szentkilenceddel készülnek pünkösöd ünnepére.⁵⁴ Holnap meggondolás tárgyává tesszük: 1. miben álljon ez az előkészület? 2. milyen nagy szükség van rá, hogy méltóképp fogadassuk a Szentlelket. Elhatározzuk ezután: 1. hogy az előttünk álló kilenc napot fokozott összeszedettségben és imában fogjuk tölteni; 2. hogy különös gonddal végezzük áhitagyakorlatainkat; 3. kerülünk mindent, ami gondolatainkat a lelkiektől eltérítené, különösen bizonyos szórakozásoktól és társaságoktól óvakodunk. — Emlékgondolatunk ez a fohász legyen: „Jöjj el Szentlélek Úristen!”

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Üdvözítő Jézusunkat, aki megparancsolta tanítványainak, hogy magányban töltsék a mennybemeneteltől pünkösödíg terjedő időt, hogy szívüket ily módon a Szentlélek eljövetelére előkészítsék. Tegyük magunkévá Urunk rendelkezését és igyekezzünk az előttünk álló időszakot úgy tölteni, hogy lelkünk méltóvá váljék a Szentlélek ajándékainak befogadására.

ELSŐ PONT

Miben áll a Szentlélek eljövetelére való előkészület?
— Keressük a magányt, de ne úgy, hogy kiszakadjunk

⁵⁰ Regnum coelorum vim patitur. (Matth. XI, 12.)

⁵¹ Contendite ontrare per angustam portam. (Luc. XIII, 24.)

⁵² Momentaneum et leve tribulationis nostrae... aeternum gloriae pondus operatur in nobis. (II Cor. IV, 17.)

⁵³ Non sunt condignae passionis hujus temporis ad futuram gloriam, quae revelabitur in nobis. (Rom. VIII, 18.)

⁵⁴ Vos autem sedete in civitate, quoadusque induamini virtute ex alto. (Luc. XXIV, 49.)

abból a környezetből, amelybe az isteni Gondviselés helyezett bennünket; ezt nem mindig tehetjük meg, az azonban mindig módunkban áll, hogy fokozott összeszedettségre szorítjuk lelkünket, lehetőleg távol tartjuk magunktól az elszórakoztató gondolatokat és erőink megfeszítésével minél nagyobb helyet biztosítunk Istennek, az Őreá való gondolásnak napi foglalatosságaink közepette is. Mindennapi életünkben állandóan ezerféle gond, vágy, képzelet tartja megszállva lelkünket és teszi alkalmatlanná imára, összeszedettségre, megakadályozva benne a Szentlélek munkálkodását. Külön kis forrongó világa ez a lelkünkre rávetődő képeknek, amelyeket a valóság, vagy a képzelet laterna magicája szakadatlan egymásutánban, sokszor rendszertelen összevisszaságban pörget le lelkünk vetítövászna előtt. Innét ered gondolatvilágunk fegyelmezetlensége, szórakozottságunk az imában, Istenről való megfélekedésünk. A lelki magány, amelyről beszélünk, legalkalmasabb módja, hogy ezen a bajon segítsünk, hogy rendet teremtsünk belső világunkban és elhallgattassuk a sok izgága elemet, amelyek lelkünk szentélyébe betolakodva megakadályozzák, hogy annak legjogosabb törekvései érvényesüljenek. Azt ugyan soha megakadályozni nem tudjuk, hogy külső körülményeink zajosak, változatosak, gondokkal terhesek, résenállást követelők ne legyenek, de éppen ez teszi módfelett szükségessé, hogy belső kis szentélyünk erődítmény legyen, ahova a várórség — Isten kegyelme és saját akaratunk — beleegyezése nélkül idegen elem be ne tehesse a lábát. Okvetlenül tárgyalnunk kell velük? Lehet. De végezzük el a tárgyalást ottkint. Bent, a szentélyben csend, nyugalom legyen. Ott az Isten lakik. Tegyük szokássá, hogy napközben, minden szabad percünkben betérjünk hozzá, beszélgessünk vele gyermek módjára egyszerűen, bensőségesen; ajánljuk fel neki gondolatainkat, külső elfoglaltságunkat s kérjük: tegye szívünket méltó szentélyévé annak, akit várunk: a Szentléleknek. Hogy munkálkodását meg ne nehezítsük, őrizkedjünk minden hajszától, az elkerülhető izgalmaktól; némiútsuk el képzeletünk, kedvteléseink szavát, mert ezek csak időnköt fecsérlik el; ne adjunk teret vágyainknak, tervezgetéseknek, amelyek lelkünk energiáit kötik le; kíváncsiságnak, amely idegen képekkel tölti meg szívünket s megzavarják annak békéjét. Mennyire igazva van Krisztus Követése szerzőjének: „Üresítsd ki szívedet a teremtett

dolgoktól. Nyisd meg Jézus Krisztus előtt, minden egyéb előtt pedig zárd be.”⁵⁵

MÁSODIK PONT

Legjobb pünkösdi előkészület a lelki magány. —

1. A Szentlélek féltékeny Isten, aki nem lakik megosztott szívben.⁵⁶ Féltékenysége odáig terjed, hogy nem ritkán már akkor is eltávozik a lélekből, ha ez felesleges módon, akárha jelentéktelen dolgokban is helyt ad magában a világ kedvteléseinek. A Szentlélek csak azzal a lélekkel közli magát teljes mértékben, aki belső életre törekszik s nem világi érdekekben keres kielégülést. A képzelet, a gondolatok kisebb elkalandozásait, amelyekért nem is vagyunk teljesen felelősek, nem veti ugyan szemünkre, de akarja, hogy tudatosan ne ápoljuk ezeket, ne foglalkozunk velük akarattal s ne találjuk bennük kedvünket. Szereti, ha őr áll a szívünk ajtaja előtt és elutasítja az oda betolakodni akaró idegen elemeket. — 2. A Szentlélek a béke Istene és nem szereti a nyugtalan környezetet;⁵⁷ már pedig nem lehet béke és nyugalom ott, ahova szabad bejárása van a világ hiábavaló gondolat- és képzeletáradatának. Isten hiába árasztaná el az ilyen lelket kegyelmeinek bőségével: ha belső magányát nem tudja megőrizni, nem lesz képes arra sem, hogy a kegyelemadományokat megőrizze. Egyetlen beszélgetés, egy esemény híre, egy felmerülő ügy elegendő lesz hozzá, hogy a kegyelem eleven életét elveszítse és szórakozottság, homály, elmosódottság költözzék bele. A szokásos kifelé-élés meg éppen elfeledteti a legkitünőbb jófeltételeket, leszárítja a kegyelem harmatát, megbénítja az akarat fellendüléseit s a Szentlélek sugallatai nemsokára az útfélre hullott mag sorsára jutnak: eltapossák őket a szüntelenül jövőmenő idegen gondolatok, képzelgések, amelyek állandóan ki és bejárnak a lélek rosszul őrzött ajtaján.

Elhatározás és emlék gondolat, mint fentebb.

⁵⁵Omnibus evacuatis et licentiatis, solus cum solo uniaris. (II. Imít. VIII, 5.) — Da Christo locum, et caeteris omnibus nega introitum. (Ibid. I, 2.)

⁵⁶Ego sum Dominus Deus tuus... zelotes. (Exod. II, 5.)

⁵⁷Non in commotione Dominus. (III Reg. XIX, 11.)

PÜNKÖSD ELŐTTI VASÁRNAP

Szent János XV, 26—27 és XVI, 1—4.

Abban az időben mondá Jézus tanítványainak: Mikor pedig eljön a Vigasztaló, ki én küldök nektek az Atyától, mint az igazság Lelkét, ki az Atyától származik, az majd tanúságot tesz rólam. És ti is tanúságot tesztek, mert kezdettől fogva velem vagytok. Ezt mondtam nektek, hogy meg ne botránkoztatok. Kizárnak benneteket a zsinagógákból, sőt eljön az óra, hogy mindaz, aki titeket megől, azt hiszi, hogy szolgálót tesz az Istennek. És ezt azért teszik veletek, mert nem ismerik az Atyát, sem engem. De ezt azért mondtam nektek, hogy midőn eljön az óra, eszetekbe jusson, hogy én mondtam nektek.

Előzöbsti átgondolás. — Holnap tovább folytatjuk a lelki magányról szóló elmélkedésünket és annak három nagy előnyét fogjuk megállapítani: 1. dicsőíti Istent; 2. lelkünket megszenteli; 3. boldogítja. — Elhatározzuk: 1. hogy gyakran csatlakozunk lélekben a vacsorateremben várakozó tanítványokhoz; 2. gondosan ellenőrizzük szívünk, gondolataink és képzeletünk megmozdulásait; 3. gyakran tartunk szemlét szívünkben: egyedül Isten lakozik-e benne? — Emlékgondolatunkat Kempisből vesszük: „Üresítsétek ki szíveteket, hogy egyedül Isten lakjék benne.”¹

Reggeli elmélkedés. — Szálljunk el lélekben a vacsoraterembe és egyesítsük imáinkat Szűz Máriaéval és az apostolokéval, akik ott egybegyűlve gyász és reménykedés közt várták az elkövetkezendőket. Kérjük mennyben lakó Megváltónkat: világosítsa meg elménket, hogy megértsük a lelki magány előnyeit és adjon hajlandóságot, hogy azt meg is szeressük és buzgón gyakoroljuk.

ELSŐ PONT

A lelki magány Isten dicsőségét szolgálja. — A magányba vonuló lélek, ha kizár magából mindent, ami

¹ Omníbus evacuatis et licentiatis, solus sum solo uniaris. (II. Imit. VIII, 5.)

nem az Isten, hogy csupán csak Istené lehessen, már ezzel is elismeri, hogy Isten a Minden, s rajta kívül minden egyéb csak semmiség; hogy csupán Istené akar lenni, benne teljes kielégülést talál, mert Ő egyedül az Egészen Jó.² Hódolhatna-e ennél tökéletesebben teremtmény Teremtőjének? Szolgálhatná-e dicsőségét ennél kifejezőbben? — Van-e rá gondunk, hogy mi is bele vigyük ezt a gondolatot istenszolgálatunkba?

MÁSODIK PONT

A lelki magány megszenteli lelkünket. — A lelki tökéletesség két forrásból táplálkozik: elszakad a teremtményektől és egyesül Istennel. Mindkét ténykedésnek legkitűnőbb talaja a lelki magány. Itt megtanulunk elszakadni a világtól és önmagunktól, mert a magány csendjében megismerjük mindkettőnek: a világnak és saját magunknak az értéktelenségét. És nehéz-e elszakadni attól, amiről megtudtuk, hogy talmi, hogy semmi az értéke? — Ugyanakkor, lelkünk magányában meglátjuk azt is: milyen nagy, milyen jó, milyen tökéletes az Isten! Hallgass, lelkem, csendben figyelj, de ne azokra a hangokra, amelyek a külső régiók felől, a képzelet birodalmából szűrődnek feléd, de azokra, amelyek belső szentélyedből, legbensőbb kamrádból hangzanak s amelyek mindegyre meggyőzőbb, mindegyre határozottabban formában, az igazság megdönthetetlen erejével ismétlik a sokszor hallott, de most az átélt valóság elevenségével ható igazságot: Isten egyedül nagy, egyedül jó, egyedül szép, egyedül Úr, egyedül Minden! Ha megőrzöm lelkem magányát és egyedül maradok benne Istennel, én is csakhamar felismerem benne azt, „akit szívem szeret”,³ az Egyedülvalót, akin kívül nincs senki, aki szívem vágyát kielégíthetné. Felkínálom, neki adom szeretetemet s ő is késedelem nélkül nekem adja az övét, úgy, amint az apostol is mondta: „Közledjél Istenhez és Ő is közeledik hozzád.”⁴ Így érik a magányban a lélek, így talál rá az életszentség két forrására: Teremtő és teremtmény bölcs értékelésére, a szeretet helyes eligazodására.

² Omne bonum. (Exod. XXXIII, 19.)

³ Appropinquate Deo, et appropinquabit vobis. (Jac. IV, 8.)

⁴ Inveni quem diligit anima mea: tenui eum, nec dimittam. (Cant. III, 4.)

HARMADIK PONT

A lelki magányban találjuk fel boldogságunkat. — A lelki magány Teremtő és teremtmény boldog találkozására. A lélek szeretetben olvad fel, élvezi Ura jelenlétét és így kiált fel a táborhegyi tanítványokkal: Uram, jó nekünk itt lenni!⁵ Elrejtett élet ez, de mégsem magányos, mert hiszen Jézus a megosztója.⁶ Csendben beszél hozzá a lélek s ő felel neki. S Istennek egy szavához képest mi az emberek legékesebb beszélője?⁷ A világ örömei nem nyernek bebocsátást ebbe a csendes magányba, de ezzel csak gazdagabb lesz a lélek,⁸ mert a kegyelem vigasztalásai kárpótolják — és hogyan kárpótolják! — látszólagos veszteségeért. „Ó, magány! — így kiált fel Szent Jeromos — mennyország a földön. örök boldogság útja! Pusztá, ahol Isten bizalmas közelségét élvezi a lélek! De mit is kezdesz a világban, keresztény lélek, te, aki mindennél nagyobb vagy a világon!”⁹ — Szeretjük-e mi is a lelki magányt? Gondját viseljük-e, ápoljuk-e lelkünk szentélyében, szent összeszedettségben s gyakran visszavonulunk-e oda, hogy Jézussal bizalmasan beszélgessünk?

Elhatározás és emlék gondolat, mint fentebb.

HÉTFŐ

Előző esti álgondolás. — Hogy nünkösdre való előkészületünk minél üdvösségesebb legyen, a következő napokon a Szentlélek hét ajándékáról fogunk elmélkedni, e drága kincsekről, amelyekkel lelkünket díszíti és gazdagítja. Holnapi elmélkedésünk tárgya: 1. az értelem ajándéka lesz, amely megismerteti velünk Istent, mint szeretetünk egyetlen igazán méltó tárgyát; és 2. a tudomány ajándéka, amelynek segítségével a teremtett dolgok múlandó értékét ismerjük fel és megtanuljuk: hogyan kell azokat lelkünk üdvére felhasználni. — El-

⁵ Bonum est nos hic esse. (Matth. XVII, 4.)

⁶ Vita... abscondita cum Christo in Deo. (Col. III, 3.)

⁷ Narraverunt mihi iniqui fabulationes, sed non ut lex tua. (Ps. CXVIII, 85.)

⁸ Anima mea liquefacta est, ut locutus est. (Cant. V, 6.)

⁹ O solitudo, paradisi suspiciens in coelum! o eremus, familiaris Deo gaudens! Quid agis, frater, in saeculo, qui major es mundo. (Hier. ad Hel.)

határozzuk: 1. hogy gyakori röpimákban kérjük az értelem és a tudomány ajándékát; 2. összeszedettségre törekszünk, hogy a Szentlélek betérjen lelkünkbe és éberségre, hogy elkerüljük azokat a hibákat, amelyek Őt onnan kiűzhetnék. — Emlékgondolatunkat a hegyi beszédből vegyük: „Boldogok a tisztaszívűek, mert ők meglátják az Istent.”¹⁰

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a Szentlelket, mint Isten személyes örök szeretetének kiáradását és kérjük: ismertesse meg gyarló értelmünkkel ajándékainak értékét és készítse elő szívünket azok befogadására a közelgő nagy ünnep alkalmával.

ELSŐ PONT

Az értelem ajándéka. — Az értelem ajándéka természetfölötti világosság, amellyel a Szentlélek ajándékozta meg a lelket, hogy azt Isten megismerésére tanítsa 1. az Ő kimondhatatlan tökéletességében; 2. szeretetének gazdagságában; 3. az Írásokban összefoglalt szavaiban; 4. csodálatosan böles vallásrendszerében és 5. gondviselésben, amely az élet minden körülményében megnyilvánul. — Nagyon kívánatos a Szentléleknek ez az ajándéka és kitartóan, bensőséges imában kell érte könyörögnünk. Hiszen az emberi értelem olyan rövidlátó, sőt a hit felfogóképessége is szűk határok közt mozog. A Szentlélek közbelépésére, az Ő megvilágosító kegyelemajándékára van tehát szükségünk, hogy hitünk titkait nemcsak akaratunk meghódolásával, de értelmünkkel is felfoghassuk. A Szentlélek eme ajándéka nélkül hozzáférhetetlen homályban marad előttünk hitünknek sok nagyszerű misztériuma s ha akaratunkkal elfogadjuk is azokat, örök szépségüket élvezni sohasem tudjuk; ha ellenben elnyertük az értelem ajándékát, kimondhatatlan gyönyörűséggel tölt el bennünket azok megismerése, amelyek nyomán csodásan gazdag új világ tárul fel szemünk előtt. Kitágul látóhatárunk s lelkünket soha nem sejtett boldogság örönujjongása tölti be. Ez ajándék nélkül holt betű előttünk az Írások szava. Olvassuk; azt hisszük: meg is értettük, de amit olvastunk, nem válik eleven valósággá a

¹⁰ Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. (Matth. V, 8.)

lelkünkben. A Szentlélek ajándéka kell hozzá, hogy megelevenedjék a betű, hogy lelkünk életévé váljék a megismert boldogító igazság. Ezt az ajándékot énekelte meg Dávid, mikor kitört lelkéből az öröm: „Uram, ki nyilatkoztattad nekem bölcseséged titkait!”¹¹ Ez világosította meg Szent Ágoston értelmét, hogy nem tudott betelni a világmindenség és saját kis világa berendezésében megnyilatkozó bölcsesség szemlélésével;¹² ez tette, hogy Szent Antal rövidnek találta a napot és a hozzácsatolt éjszakát ahhoz, hogy beteljék az isteni bölcsesség szemlélésével; ezért panaszkodott Szent Bernát, hogy nem bír az érzelmek és a világosság özönével, amely lelkét elönti, valahányszor az Isten nagyságának szemlélésébe kezd.¹³ Kérjük a Szentlélek eme drága ajándékát lelkünk feszülő vágyódásával, megemlékezvén róla, amit Urunk a Hegyen mondott: „Boldogok a tisztaszívűek, mert meglátják az Istent.”¹⁴ Tehát szívünk tisztaságát gondoljuk mindenekelőtt, ha méltóvá akarunk lenni a Szentlélek ez ajándékára.

MÁSODIK PONT

A tudomány ajándéka. — Az értelem ajándéka Isten ismeretére tanít, a tudomány ajándéka pedig a teremtményeket ismerteti meg velünk belső lényegükben. És ez a megismerés semmivel sem kevésbé fontos, mint magának Istennek a megismerése. Ez ajándéka által háromféle szolgálatot tesz a Szentlélek az embernek: 1. helyes értékelésben mutatja be a teremtett dolgokat; megfosztja a gazdagságot, a dicsőséget, az élvezeteket, egyszóval: a földi javakat attól a megtévesztő látszattól, amely azokat olyan kívánatossá teszi és rámutat a múlandóságukra, ürességükre, sőt azt is megérteti velünk, hogy azok nemcsak boldoggá nem tesznek bennünket tartósan, de örök boldogságunkat is veszélyeztetik. Ez a megismerés elszakítja a lelket a földiektől és az örök értékek keresésére sarkalja. Ez népesíti be a kolostorokat és ez teszi, hogy kint a világban is

¹¹ Occulta sapientiae tuae manifestasti mihi. (Ps. L, 8.)

¹² Non satiabor considerare altitudinem consilii tui. (S. Augustin.)

¹³ Nunquam cogitare sufficimus, quia mirabilia fecit. (S. Bern.)

¹⁴ Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt. (Matth. V, 8.)

istenkereső nagy lelkek légiójában találhatja kedvét a mennyei Atya. — 2. A tudomány ajándékával arra is megtanít a Szentlélek, hogy a teremtett dolgokat üdvünk munkálására használjuk fel.¹⁵ Hogy a természetben nyitott könyvet lássunk, amelynek minden sora Isten nagyságának, jóságának hirdetője, tükörképe az Ő irántunk való szeretetének, korlátokat nem ismerő hatalmának. Ez a megismerés lehetetlen, hogy viszontszeretetet ne ébresszen bennünk és közelebb ne vigye lelkünket végső céljához.¹⁶ 3. A tudomány ajándéka által megihletti a Szentlélek a hitszónokokat, hogy méltó módon hirdessék az evangéliumot, a gyóntatókat, hogy a lelkeket Isten felé irányítsák; a híveket, hogy a vett tanításokat feldolgozzák és lelkük hasznára fordítsák. — Valóban drága ajándék ez! Imádkozzunk érte, hogy elnyerhessük és készítsük elő lelkünket méltó befogadására. Eddig sem nem vágyódtunk utána, sem nem kérjük. Hozzuk most helyre ezt a mulasztásunkat.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

KEDD

Előzőesti átgondolás. — Holnap folytatjuk a Szentlélek ajándékairól szóló elmélkedéseinket és a tanács ajándékát véve elmélkedés tárgyául, látni fogjuk, hogy az 1. nagyértékű ajándék; 2. milyen feltételek szükségesek az elnyeréséhez; 3. mik az akadályai, hogy a lélekbe beköltözzék? — Elhatározzuk ezután: 1. hogy bizalmatlanok leszünk saját ítéletünkkel szemben és egyedül Isten Lelkének vezetésére hagyatkozunk mindenben, mind a természetes, mind a természetfölötti élet rendjében; 2. gyakori röpimákban fordulunk segítségért a Szentlélekhez; 3. hogy sem siettetni, sem késleltetni nem fogjuk a Szentlélek működését lelkünkben. Emlékgondolat gyanánt szolgáljon a zsolttáros szava: „A te Lelked egyes en uton vezet engem.”¹⁷

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a Szentlelket, aki közli magát lelkünkkel, hogy azt hű barát módjára ve-

¹⁵ Omnis creatura scala est ad Deum.

¹⁶ Natura est veluti liber divinitate plenus, et speculum divinatorum. Omnia clamant ut diligas.

¹⁷ Spiritus tuus bonus deducet me in terram rectam. (Ps. CXLII, 10.)

zesse az élet útjain, megmutassa neki végső célját és megadja neki az eszközöket, amelyek segítségével azt elérheti. Adjunk neki hálát jóságáért és akaratumk teljes megfeszítésével kövessük sugalmait.

ELSŐ PONT

A Szentlélek tanácsa naggyértékű ajándék. — A tanács ajándéka azért adatott a léleknek, hogy azt cselekedeteiben irányítsa. Megmutatja: mit kell és mit nem kell tennie, mondanía vagy elhallgatnia, a körülmények változásai szerint. Megtanít, hogy hasznot húzzunk mindenből, lelkünk üdvére, embertársaink javára, Isten nagyobb dicsőségére; hasznot húzzunk pedig nemcsak az üdvös jócselekedetekből, de magából a bűnből is, amiut erre Szent Pál és Szent Ágoston is intenek bennünket.¹⁸ A tanács ajándékának ez értelmezéséből is láthatjuk, milyen nagyszerű érték az. Mert van-e nehezebb dolog a világon, mint mindig eltalálni: mit, hogyan cselekedjünk, hogyan beszéljünk, hogy azzal a fenti három célt: Isten dicsőségét, lelkünk javát és felebarátunk javát szolgáljuk. Mert saját megismerésünk hiába mondja, hogy egyik vagy másik szó, cselekedet önmagában jó; különböző körülmények, amelyeket magunktól nem ismerhetünk, olyan hatásokat válthatnak ki belőlük, amelyekre sohasem gondoltunk volna. Fontos tehát, hogy a körülményekhez tudjunk alkalmazkodni és éppen ez az, amire a tanács ajándéka megtanít bennünket. Általa megtanulunk bánni az emberekkel, nem mondunk, nem teszünk semmi olyant, ami, ha önmagában nem is rossz, de bizonyos körülmények közt tövis lehet valakinek a szívében; kíméletesek leszünk az érzékenységekkel szemben, tapintattal kezeljük az esetleges fájó pontokat. — Mielőtt a Szentlélek eme ajándékában részesültek, az apostolok égből aláhulló tüzzel akarták volna elpusztítani Szamariát, amiért nem fogadta be az Üdvözítőt, de miután leszállt rájuk a Szentlélek, szelíd türelemmel viseltek el minden visszautasítást. — Imádkozunk mi is a Szentlélek e drága ajándékáért és ha megkaptuk, őrizzük féltő gonddal. Nagy kincse lesz ez lelkünknek és megtanít rá, hogy meggondolatlan, szeretetlen szavak sohase jöjjenek ajkunkra; hogy elkerüljünk min-

¹⁸ Diligentibus Dominum omnia cooperantur in bonum, etiam peccata.

den tapintatlan cselekedetet; hogy meglássuk: mit kell tennünk, ha nehéz körülmények közé kerültünk. Emberi értelmünk könnyen zavarba jön; bizonytalanság érzése vesz erőt lelkünkön, nem tudjuk, merre igazodjunk? A Szentlélek tanácsa megmutatja az utat, amelyet követnünk kell. Ne sokalljunk imát, áldozatot, lélekfeszülést, hogy a Szentlélek e drága ajándékát elnyerjük.

MÁSODIK PONT

Hogyan nyerhetjük el a tanács ajándékát? — Hogy ezt elnyerjük 1. le kell mondanunk a világ szelleméről; mert nyilvánvaló, hogy aki vezeteti magát, annak abban az irányban kell haladnia, amelyben vezetője halad. Már pedig a világ szelleme ellenkezik az Isten szellemével, mind céljában, mind útjaiban. A világ szelleme a földi javak után fut, Isten szelleme az örökkévalókat keresi. A világ szelleme látszatra dolgozik, a szemfényvesztő ragyogást keresi, Isten szelleme az igazság útjait járja s belső értékeket gyűjt. Nyilvánvaló hát, hogy nem haladhatnak ugyanazon az úton. — 2. Alázatos, bízó imában kell Isten Lelkét kérnünk, így könyörögvén: Jó Istenem, te ismered nyomorúságomat; tudod, hogy vak vagyok: tedd, hogy lássak;¹⁹ tudatlan vagyok: világosítsd meg sötétségemet;²⁰ bizonytalanok a lépteim: te vezess.²¹ — Mondjuk el ezt az imát minden reggel; ismételjük el, valahányszor emberekkel érintkeznünk, fontosabb dologban határozunk kell. — 3. Állandó legyen bennünk a készség a Szentlélek sugallatainak meghallgatására és a nagylelkűség, hogy amit mond, azt követjük, még súlyos áldozatok árán is.

HARMADIK PONT

Mi teszi hatástalanná bennünk a Szentlélek tanácsait? — Elsősorban az önhittség. Irva van: „Isten ellenáll a kevélyeknek.”²² Következésképp ne számítson a Szentlélek tanácsára az, aki csak a saját erejére épít és azt hiszi, hogy nincs szüksége idegen segítségére. Az ilyen lélekben hiába is szólalna meg a Szentlélek, mert

¹⁹ Domine ut videam. (Luc. XVIII, 41.)

²⁰ Deus meus, illumina tenebras meas. (Ps. XVII, 29.)

²¹ Deduc me, Domine, in via tua. (Ps. LXXXV, 11.)

²² Deus superbis resistit. (Jac. IV, 6.)

nincs, aki tanácsát kérje és arra hallgasson. — A hatástalanság második tényezője a kapkodó sietség. Isten sohasem kapkod s a maga útjára engedi azt, aki türelmetlen hajszával akarja siettetni a dolgok természetes folyását. Isten örök nyugalma nem fér össze a telhetetlen ember hajszolt élettempójával, amely meggondolatlaná teszi a beszédét, vakmerővé a cselekedetét. A Példabeszédek könyvében is ezt olvassuk: „Aki nagyon siet, megsérti a lábát.”²³ — Ezzel ellentétben a késedelmeskedés szelleme is akadályozza lelkünkben a Szentlélek működésének hatását. Ha érett megfontolás után késünk elhatározásunk keresztülvitelével, a körülmények megváltoznak, a kedvező alkalom elmúlik s tárgyatalanná válik a jó tanács, amely kellő időben talán döntő befolyással lehetett volna egész életünkre. — Legyünk résen, hogy semmi akadály ne legyen lelkünkben a Szentlélek működésének.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

SZERDA

Előzőesti átgondolás. — Holnap tovább is a Szentlélek ajándékairól fogunk elmélkedni, mégpedig a bölcsesség ajándékáról és meglátjuk: 1. mi ez ajándék lényege, 2. milyen nagy az értéke. — Elhatározzuk ezután: 1. hogy gyakran fogjuk kérni a nap folyamán a Szentlélek eme ajándékát, hogy irányítsa gondolatainkat, szavainkat és cselekedeteinket; 2. ellenőrizzük szívünket nem üt-e benne tanyát a világ talmi-bölcsesége, a maga hamis értékeinek: a gazdagság, az élvezetvágy, az érvényesülni akarás, a dicsőség örömeinek megcsillogtatásával? — Emlékgondolatunk a Példabeszédek könyvének következő szakasza legyen: „A bölcsesség mindennél többet ér, és semmi, amire vágyódhatunk, nem hasonlítható hozzá.”²⁴

Reggeli elmélkedés. — Térjünk be a vacsoraterembe; gondoljuk magunkat oda az imában elmerült Szűzanya és az apostolok társaságába. Képzeld: el milyen az ő imájuk s milyen szokott lenni a mienk? Összesze-

²³ Qui festinus est pedibus, offendet. (Prov. XIX, 2.)

²⁴ Melior est sapientia cunctis pretiosissimis, et omne desiderabile ei non potest comparari. (Prov. VIII, 11.)

dett lélekkel térdeljünk le soraikba, azzal a vágyódással, hogy velük egyesülve, életünk legjobb elmélkedését végezzük. — Kérjük a bölcsesség ajándékát, amelyről elmélkedni fogunk.

ELSŐ PONT

Miben áll a bölcsesség lényege? — A bölcsesség — Szent Bernát meghatározása szerint — a világtól való elfordulásban és az istenes dolgok után való vágyódásban áll.²⁵ A lélek, ha ez ajándék birtokába jutott, kimondhatatlan örömmel gondol Istenre, élvezi szépségét, nagyságát, tökéletességét; végtelen módon imádásra, szeretetreméltónak látja azokat. A föld minden értéke, dicsősége, öröme szájalmasan semmisnek tűnik fel mellettük. A bölcsesség adományával felruházva, nem találja örömét másban, mint imában, elmélkedésben, lelki olvasmányban, az irgalmasság cselekedeteiben; nincs más vágya, mint Isten dicsősége és az Ő szolgálata, olyannyira, hogy szívesebben végzi a legalacsonyabb munkákat Isten iránti szeretetből, mintha országok sorsát intézhethné, de Isten nélkül, csak földi érdekekért. Nem köti szívét földi javakhoz; a lemondás ránézve öröm, a megvetés dicsőség, a szenvedés boldogság.²⁶ Milyen nagy szükségünk is van erre az ajándékra, mert hiszen nélküle nem méltányolnók az életnek e legnagyobb értékeit és balga módon kihasználatlanul hagynók azokat. — Vizsgáljuk szívünket és állapítsuk meg: elnyerte s megőrizte-e a bölcsesség ajándékát? A világ szelleme vagy Isten utáni vágyódás él-e benne?

MÁSODIK PONT

A bölcsesség értéke. — 1. A bölcsesség elsőfokú ellenszere a romlásnak, amelyet az első bűn idézett fel lelkünkben és amelynek következménye, hogy emberi természetünk a földi örömeinkben, az érzékek, az önszeretet, a dicsőségvágy, a hiúság kielégülésében találja gyönyörűségét, az igazi javak, a lélek igényeivel szemben ellenben nagyon kevés, szinte semmi az érteke, olyannyira, hogy nem ritkán ellenszenves előtte minden, ami törvény és kötelesség s önmagáért kívánatos

²⁵ Sapientia est sapor boni.

²⁶ Ibant gaudentes... quoniam dieni habiti sunt pro nomine Jesu contumeliam pati. (Act. V. 41.)

mindaz, ami bűn és tilos. A bölcsesség ajándéka éppen ezt a fogalomzavart van hivatva tisztázni. Helyes értékelésre tanít és megmutatja a földiek silányságát, az erkölcsi javak örök értékét. 2. A bölcsesség ajándéka könnyűvé teszi az összes erények gyakorlását és rásegít, hogy örömtől repeső szívvel járjuk a tökéletesség útjait. Megismerteti és megszeretteti velünk az erényt, az Isten- és emberszeretetet, az alázatosságot és önfeláldozást, az Istenben élést és világtól elszakadás mélységes gyönyörűségeit s mert ez a megismerés örömmel tölti el szívünket, könnyűvé teszi legterheesebb kötelességeink teljesítését is. Ebben a megvilágításban semmi sem esik többé nehezünkre: sem fizikai fáradtság, sem anyagi nélkülözés, sem testi vagy lelki szenvedés, sem csalódás vagy megaláztatás, szeretetlenség, vagy hálátlanság, mert hiszen tudjuk már, hogy mindezek nem véletlen járulékaik az életnek, de Isten örök terveiben kirajzolt eszközök a mi üdvösségünk munkálásának, zálogai az Ő örök szeretetének. — Kérjük buzgó szívvel a bölcsesség adományát, hogy a földi és a természetfölötti javak helyes értékelésére tanítson bennünket.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

CSÜTÖRTÖK

Előzőesti átgondolás. — A Szentlélek hét ajándékáról szóló elmélkedésünket folytatva, holnap a jámborság ajándékát fogjuk átgondolás tárgyává tenni, meggondolva: 1. mit jelent ez az ajándék Isten, és 2. felebarátainkhoz való viszonyunk szerint mérlegelve. — Elhatározzuk: 1. hogy lehetőleg nagy összeszedettségben töltsük a pünkösdig hátravaló három napot, hogy lelkünkkel minél jobban előkészítsük a Szentlélek eljövételére; 2. Istenben nem annyira a hatalmas Urat, de a jószág atyát igyekszünk látni, akihez inkább szeretettel, mint félelemmel közeledünk; 3. felebarátainkban pedig a jó Atya gyermekeit nézzük, akik ezen a címen nekünk is testvéreink. — Emlékgondolatnak használjuk fel Szent Pálnak a galataiakhoz intézett szavait: „Az Isten elküldé Fiának lelkét szívetekhez, aki ezt kiáltja: Abba! Atya!”²⁷

²⁷ Misit Deus Spiritum Filii sui in corda vestra, clamantem: Abba, Pater. (Gal. IV. 6.)

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk a Szentlelket, aki a jámborság becses ajándékával meglágyítja a szív keménységét s a gyengédség érzelmeivel tölti el Isten és emberek iránt. Adjunk neki hálát e felbecsülhetetlen ajándékáért és kérjük: részesítsen benne minket is minél teljesebb mértékben.

ELSŐ PONT

A jámborság Istenhez való viszonyunk szempontjából mérlegelve. — A tulajdonképpeni vallásossággal elentétben, amely mint legfőbb Urat és Teremtőt szolgálja Istent, a jámborság az Atyát szereti benne s gyermekien bensőséges, gyengéd érzelmekkel viseltetik iránta. A jámbor lélek boldog, ha Isten közelében lehet és ezernyi apró kedveskedéssel igyekszik örömet szerezni neki. Nem szigorú bírót, hatalmas nagyurat lát benne, de melegszívű Atyát, akinek ölelő karjaiba olyan jólesik belesimulni. Eszébe sem jut, hogy félni is lehetne tőle, annyira csak gyengéd, meleg szívének szeretetét érzi. Ez a gyengédség a viszontszeretet tüzét izzítja fel a lélekben, amelynek egy a vágya: hogy háláját, szeretetét kicsi és nagy áldozatokkal, szüntelen gondoskodással, apró figyelmességekkel kimutassa. Ha netalán hibába esik, nem rémül meg rajta. Hiszen Atyja az, aki ellen vétett, nem kell hát félnie haragjától. Bizalommal siet hozzá, gyermeki egyszerűséggel simul szívére és kéri bocsánatát. Megígéri neki, hogy „ezentúl mindig jó lesz, mint ahogy a kisgyermek igéri anyjának, ha engedetlenséggel megszomorítja. — Nem aggályoskodik, nem mérlegeli: milyen értékűek a szolgálatai, melyeket neki tett, vagy bűnei, amelyekkel megbántotta. Az ő szíve csak szeret és nem ér rá félni, aggódni. Ha forrongó események nehezítik élete folyását vagy adnak új irányt neki: ő nem aggódik s nyugodtan bizza magát az atyai kéz vezetésére. Biztos felőle, hogy az tud is segíteni, mert szereti gyermekét. A jámbor lélek beállítottsága, hogy buzgóság emésztí Isten dicsőségeért s mondhatatlanul fájlalja, ha sérelem éri. Szereti az evangéliumot, mert Atyja szavait hallja belőle, szereti a küzdő és a szenvedő Egvházat, Atyjának hadseregét, amelyet imáival, áldozataival segít mielőbbi győzelemre; de szereti a győzedelmes Egvházat is. Szűz Máriát és a szenteket, mint Isten örömeit, dicsőségének hathatós munkálóit. — Kérjük a közelgő

ünnepre a Szentléleknek ezt az ajándékát, hogy meleg, gyermeki szívvvel ünnepelhesük Anyaszentegyházunk születésének ünnepi évfordulóját.

MÁSODIK PONT

Mi a jámborság a felebaráti szeretet szempontjából nézve? — Minthogy minden ember Isten fogadott gyermeke és képmása, a jámbor léleknek elsőrangú kötelessége, hogy testvérét lássa minden felebarátjában, jóindulattal viseltessék iránta, a lehetőségig segítőtársa legyen és gondoskodjék testi és lelki szükségéről. Legyen iránta szíves és szolgálatkész; ha megteheti: szeressen neki örömet; nézze el, bocsássa meg hibáit s ha egyébbel nem, legalább egy-egy mosolygós, barátságos szóval igyekezzék derűt vinni az életébe. Tudjon örülni az örvendezőkkel, de tudjon megosztani és enyhíteni gondot, bánatot is. Viselje jó szívvvel mások gyengéit, tökéletlenségeit s ne forduljon el lekicsinyléssel modorbeli, sőt erkölcsi fogyatékoságtól sem. Különösen, ha ez utóbbi megjavítására valamelyes kilátás nyílik, mint ahogy majdnem mindig nyílik. — Tekintsünk szívünkbe: vajjon feltételezett jámborságunk mellett nem kemény kritizáló szellem lakik-e ott, ahol megértő, részvő, segítő szeretetnek volna helye? Együttérzünk-e felebarátunkkal örömeiben, bánatában? Szívesen hozunk-e kisebb-nagyobb áldozatokat érte, kényelmünk, előnyeink, terveink feláldozása árán is? Jó szívvvel viseljük-e hibáikat, modortalanságukat? Fékezzük-e irántuk érzett természetes ellenszenvünket? Amennyiben ezt nem tesszük, nézzünk mélyen a lelkünkbe, mert bizonyos, hogy komoly hiba van jámborságunk körül.

Elhatározás és emlék gondolat, mint fentebb.

PÉNTEK

Előzőesti átgondolás.— Holnap az istenfélelem gyakran félreismert és kevésbé méltányolt ajándékáról fogunk elmélkedni és látni fogjuk: 1. ez ajándék értékét; 2. azok szánandóságát, akiből hiányzik az Úr félelme. — Elhatározzuk: 1. többször kérjük a mai nap folyamán a Szentlélektől az Isten félelmének ajándékát, amely a többi erény gyakorlását is meg fogja könnyíteni; 2. őrizni fogjuk magunkban az Isten iránti tisztelt érzelmeit imánkban, napi foglalkozásaink folyamán.

Emlékgondolat gyanánt szolgáljanak Dávid szavai: „Boldog férfiú, aki féli az Istent.”²⁸

Reggeli elmélkedés. — Hajoljunk meg mély összedettségben Isten előtt és kérjük: adja meg nekünk az ő üdvös félelmét.

ELSŐ PONT

Az Isten félelmének értéke. — Az Isten félelmének, mint a Szentlélek ajándékának semmi köze sincs ahhoz a félelemhez, amelyet valamely veszély közelében vagy közeledtére érzünk, sem ahhoz az aggályoskodó rettegéshez, amellyel a bűntudat kínozza a lelket, sem az örök kárhozattól való félelemhez. Isten félelmében nincs helye semmiféle nyugtalanító rettegésnek; szelíd érzés ez, amelyet az Isten iránti nagy tisztelet, az Ő tökéletességének felismerése és saját tökéletlenségének tudata sugall a léleknek. Már pusztán csak azért is, mert szeretjük Istent, félünk még a lehetőségétől is annak, hogy Őt megbántsuk, ebben a félelemben azonban nyoma sincs a nyugtalanságnak s lényege inkább a körültekintő elővigyázatosság, amellyel gondolataink, szavaink és cselekedeteink fölött őrkdünk, hogy azokból minden hibát, mulasztást kizárjunk. A Példabeszédek könyve szerint: „A bölcs fél és kerüli a rosszat.”²⁹ Ez az üdvös beállítottság rászoktat, hogy Isten jelenlétének tudatában járjunk s önfegyelmezésre nevel; lelki ténykedéseink gondos ellenőrzése folytán önismeretre tanít, következképp alázatossá tesz; összeszedettségre szoktat s számúzi imaéletünkből az unalmat, a gépiességet. A templomban tiszteletteljes magatartásra serkent, hivatásbeli, társadalmi érintkezésben szerénnyé, tartózkodóvá tesz, mert emlékeztet rá, hogy állandóan Isten jelenlétében járunk. Itéljük meg mindebből: milyen értékes ajándéka a Szentléleknek az Isten félelme s könyörögjünk buzgó áhítattal annak elnyeréseért.

MÁSODIK PONT

Jaj annak, aki nem féli az Istent. — Szánandó az ilyen lélek és félő, hogy vesztébe rohan. Miután Isten félelme nem korlátozza, kedvtelése szerint él, világias

²⁸ Beatus vir qui timet Dominum. (Ps. CXI, 1.)

²⁹ Sapiens timet et declinat a malo, stultus transilit et confidit. (Prov. XIV, 16.)

lesz és vallásának gyakran még külső gyakorlataitól is elszokik. Életfelfogása könnyelmű, magatartása fegyelmezetlenné lesz. Gondolkozását, szavait, cselekedeteit természetes szempontok irányítják s így még esetleges jócselekedetei is értéküket veszítik a természetfölöttség szempontjából. Ha beszél, szavait a hangulatok irányítják; mennyi hát bennük az olyan, amely bár inkább elmondatlan maradt volna! Imádkozik, de imáiban nincs szeretet, tisztelet; nem figyel arra, amit mond és így még maga az ima is vesztére válik, mert hiszen bűnné lesz. Akinek lelkében nem lakik az Isten félelme, könnyen követ el hibákat, hanyagságokat s mindig talál számukra mentséget. Szomorú tünete ez a lanyhaságnak, amely pedig annyira utálatos Isten szemében és szinte bizonyos, hogy halálba viszi a lelket. Ez a megfontolás serkentsen bennünket, hogy gondos előkészülettel várjuk pünkösd ünnepét és készítsük szívünket a Szentlélek e nagyértékű ajándékának befogadására.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

PÜNKÖSD ELŐTTI SZOMBAT

Előzőesti átgondolás. — Holnap a Szentlélek ajándéksorozatának betetőzéséről, az erősség ajándékáról fogunk elmélkedni, meggondolva: 1. mi az ember ez ajándék nélkül; 2. és mi, ha azt elnyeri? — Elhatározzuk ezután: 1. szent összeszedettségben töltjük pünkösd előkészületének ezt az utolsó napját, hogy méltóképpen fogadhassuk a Szentlélek ajándékait; 2. gyakran kérjük az erősség ajándékát és az egész nap folyamán semmi engedményt nem teszünk megromlott természetünk követeléseinek. — Emlékgondolat gyanánt így fohászokunk fel: „Szentlélek Ūristen, árasz d hét ajándékodat híveidre, akik bizalommal esedeznek hozzád.”³⁰

Reggeli elmélkedés. — A nagy ünnep előestéjén, amelyen a Szentlélek alászáll a jól felkészült hívek lelkébe, mint egykor az apostolokéba, szedjük össze magunkat és készülődünk a nagy vendég befogadására. Imádjuk az Erősség Lelkét és kérjük: térjen be a mi lelkünkbe is.

³⁰ Da tuis fidelibus in te confidentibus sacrum septenarium. (Pros. Pent.)

ELSŐ PONT

Mi az ember az erősség ajándéka nélkül? — Az erősség ajándéka természetfölötti energiaforrás, amely megerősít a kislelkűség és gyávaság ellen Isten szolgálatában, legyőzi gyengeségünket, megacélozza erőinket a szenvedésben, a nehézségekkel való küzdelemben. Valóban: isteni ajándék ez, amely természetfölötti erőt, bátorságot ad a léleknek, önmaga fölé emeli az embert, könnyűvé tesz neki olyan dolgokat, amelyek természetes számítás szerint túlhaladják képességeit és szinte lehetetlennek látszanak. A Szentlélek ez ajándéka nélkül nagyon sokszor képtelenek volnánk rá, hogy kötelességeinket teljesítsük; természetes erőink meghátrálnának az áldozatok előtt, amelyeket élethivatásunk, a keresztény kötelesség ránk ró; letennék a fegyvert, saját elégtelenségüket elismerve, a kísértések támadásai, a szenvedélyek lázongása, a balsors csapásai, az élet hamis örömeinek szirénhangjai előtt. Az erősség adományának természetfölötti támasza nélkül megbénul a legjobb akarat és kialszik az imádság szelleme. Ezzel magyarázható egyes jámbor lelkek bukása, akik pedig erősnek látszottak, mint a tölgy s olyanoknak bizonyultak, mint a lengő nádszál. Igaza volt az apostolnak, midőn ezt mondta: „Aki pedig áll, az vigyázzon, hogy el ne essék.”³¹ Különösen nagy szüksége van az erősség ajándékára annak, akinek vezető szerep az osztályrésze. Tehetetlen félénkségében gyáva módon szemet huny, ahol látnia, hallgat, ahol beszélnie, megtorolnia kellene. Jellemek elferdülése, alacsonyság uralomrajutása jár a gyengeség urama nyomán s ha ez mindig baj volt, kétszeresen baj ma, amikor a gonoszság olyan elkeseredett harcot vív minden ellen, ami tiszta, jó és becsületes. — Megértjük-e, milyen nagy szükségünk van az erősség ajándékára, bármilyen munkakörben, bármilyen társadalmi elhelyezkedésben élünk is. Kérjük tehát forrón a Szentléleknek e fontos ajándékát.

MÁSODIK PONT

Mivé teszi az embert ez az ajándék? — Nagy gazdagsága az Egvháznak az erősség ajándéka, amely kiválasztott híveinek lelkét betölti. Az apostolok eredeti-

³¹ Qui se existimat stare, videat ne cadat. (I Cor. X, 12.)

leg gyávák, félénkek voltak. Mikor elnyerték az erősség adományát, erősekké, bátrakká, nagylelkűekké lettek. Aki nemrég még megreszketett egy szolgáló szavára, kiáll a sokaság elé és szemébe vágja a népnek a vádat: „Megtagadtátok a szentet és igazat s azt kívántátok, hogy a gyilkos adassék nektek ajándékkul; az élet szerzőjét azonban megöltétek.”³² S mikor a zsidóság főemberei méltatlankodva akarják elhallgattatni, rettenhetetlenül folytatja tovább: „Lehetetlen nekünk, hogy ci ne beszéljük, amit láttunk és hallottunk.”³³ Nem azt mondja: nem akarunk hallgatni, mert az ember akarata ingatag és esetleg legyőzhető volna; de ezt: „lehetetlen nekünk”. Azt megtehetjük, hogy szenvedjünk, hogy halálba menjünk, de azt lehetetlen megtennünk, hogy megtagadjuk küldetésünket. — Az erősség adománya hőökké tette az Ambrusokat, a Bazilókat, az Athanázokat; bátorságuk felül emelte őket minden bántalmon, amellyel fenyegették, minden földi dicsőségen és jutalmon, amellyel kecsgették őket. Szilárdságukat a halál sem ingathatta meg.³⁴ Rájuk illik Aranyszájú Szent János mondása: „Ez az ember csak a büntől fél.” — Az erősség lelke beszélt Xavéri Szent Ferencből, mikor halálos veszélyek közepette ezeket mondta: „A bajok legbiztosabb ellenszere, ha Istenben bízva, semmitől sem félünk; legnagyobb baj az volna, ha félénk Isten ellenségeitől, mikor az Ő ügyéért harcolunk.” — Az erősség adományával felfegyverezve a szentek mindent elszenvedtek, minden nehézséget leküzdöttek, minden feladatot megoldottak, minden veszéllyel szembeálltak. Boldog, aki saját gyengeségének tudatában az Erősség Lelkét hívja segítségül és beléje veti minden bizalmát.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

³² Act. III, 14. et seq.

³³ Non possumus. (Act. IV, 20.)

³⁴ Fortis est ut mors dilectio. (Cant. VIII, 6.)

MÁRCIUS ELSŐPÉNTEKE

Előzőesti átgondolás. — Szemléljük holnap Jézus fölséges példáját, melyet az Oltáriszentségben ad nekünk az engesztelő életről és meglátjuk: 1. hogyan ajánl fel Jézus az Atyának végtelen és Hozzá méltó engesztelést; 2. hogy Jézus megbántott Szíve a mi engesztelésünk tárgya. Elhatározzuk ezután, hogy: 1. gyakran adunk hálat Jézusnak, amiért irgalmasságból engesztelte értünk az Atyát; 2. hogy minden lehetséges alkalmat felhasználunk az Ő szentséges Szívének engesztelésére a világ megbántásaiért. Emlékgondolatunk ez lesz: Kegyelmezz Uram, kegyelmezz a Te népednek; irgalmazz Uram, irgalmazz a Te népednek.

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust, Aki a legméltóságosabb Oltáriszentségben állandóan engesztelő áldozatul ajánlja fel magát a mi bűneinkért. Adjunk hálat nagy jószágáért és kérjük az Ő isteni Szívétől az áldozatosság, az engesztelés szellemét.

ELSŐ PONT

Jézus Szíve végtelen és méltó engesztelést ajánl fel az Atyának. — Ádám vétkezett és Isten átka szállott rá és ivadékaira. Nemcsak ő maga vétkezett, hanem minden teremtmény élete megromlott s a bűn győzedelmeskedett. Az emberiség nem engesztelhetette ki Istent s ki-hívta maga ellen az isteni igazságosságot, a legszörnyűbb büntetést. Csak Istenhez méltó engesztelés hozhatta vissza az ember üdvösségét. De ki csillapíthatta volna Uram, bosszúálló igazságodat? Csak végtelen Lény fizethetett válságot a végtelen sértésért — s végtelen az ember bűne, hiszen a végtelen Isten ellen lázadt. Csak Jézus, az Istenember adhatott méltó engesztelést emberi szenvedésével, isteni érdemeivel.

Csak Jézus tehette ezt és meg is tette. Látta, hogy az állatáldozatok nem méltók az Ő Atyjához s önmagukban nincs engesztelő értékük. Amint leszállt a földre, önön szívéből akart áldozatot készíteni Atyja dicsőségének. A circumcisio titka által mintegy kezesként akart szerepelni az isteni igazságosság előtt az emberekért, hogy mindnyájunkat beföldjön szentségével és irgalmasságával s magára vegye bűneinket és gonoszságainkat. Ez volt a reggeli áldozat, mondotta Szent Bernát, ezt követ-

te 33 év múlva az estiáldozat, a kereszt áldozata, melyet megújított, megörökített az Eucharisziában. S a vértelen áldozatban engesztel Jézus azóta is, végtelen aláztossággal, önmaga végtelen kiüresítésével a világ bűneiért.

Ó Jézus Szívének csodálatos szeretete, milyen boldogság, hogy mindig velünk van, minden oltáron megújul az Istenember nagy áldozata. Megnyitja a templom, a kereszt kitérte két karját s a szent áldozat mindenütt jelen van... tiszta, szent, szeplőtelen áldozat, mely méltó az Atyához, s tökéletes elégtételt ad minden gonosz-ságért és minden bűnért. Ó Jézus, bárcsak egyesülhetnénk legalább olykor-olykor a Te isteni engeszteléssel! Gondoljuk meg, hogy a tridenti zsinat értelmében minden igazi keresztény élete állandó bünbánat s igyekezzünk szenvedni egy keveset számtalan bűneink engeszteléséért!...

MÁSODIK PONT

Jézus Szíve legyen engesztelésünk tárgya. — Szegény Jézus! Értünk újítja meg minden pillanatban keresztáldozatát a legméltóságosabb Oltáriszentségben, értünk szenved, értünk áldozza fel magát szüntelenül... És milyen hálát kap mindezekért a világtól?

Már földi, halandó életében félreismerték isteni szeretetét, jóságát, isteni küldetését. Ő egész életén át mindig csak jót cselekedett, az emberek viszont mindig csak rosszal fizettek jóságáért, végül pedig gyalázatos halálra ítélték. Ugyanígy a legméltóságosabb Oltáriszentségben is, míg Ő folytatja értünk szeretetének művét, az emberek továbbra is hálátlansággal és gonosszággal viszonzák irgalmasságát.

Mindaz a sok gyötrelme, megbántás, kín, melyet földi életében szenvedett, megújul, megsokszorozódik a szentségi Jézus életében: Judás árulása és Péter tagadása, az istengyilkos nép káromlása, az ostromlás, a kereszthalál.

Ha pedig a világ így bántalmazza Jézust a legméltóságosabb Oltáriszentségben a mi kötelességünk, hogy engeszteljünk mások bűneiért, amikor csak lehetséges. Hiszen azért kell ennyit szenvednie, hogy velünk maradjon!

Súlyos kötelességünk, a hála és az igazságosság is megkívánja, hogy Jézusnak, a szeretet Áldozatának en-

gesztelő áldozatai legyünk. Az istentelenek káromlásai-
val helyezük szembe szent vágyódásunkat, a küzdelem-
ben, melyet a világ folytat Istenünk és Királyunk ellen,
védelmezzük Őt minden erőnkkel. A lanyha kereszté-
nyek közömbösségét tegyük jóvá gyakori szentáldozá-
sainkkal.

Vértezzük fel magunkat a szentségi Jézus engesztelél-
sének szent eszményével s akkor megjavítjuk életünket,
édes lesz a szenvedés, könnyebb az erény gyakorlása,
termékenyebb a jócselekedet! S miért ne engesztelnénk?

Elhatározás és emlék gondolat, mint fentebb.

ÁPRILIS ELSŐPÉNTEKE

Előzhesti átgondolás. — Holnap az imádságról elmél-
kedünk, az ember egyik legsúlyosabb kötelességéről itt
a földön. Meglátjuk: 1. hogy Jézus nem csupán földi
életében nem szünt meg soha imádkozni az emberisé-
gért, hanem a legméltóságosabb Oltáriszentségben is
folytatja könyörgését; 2. a mi kötelességünk az, hogy
utánozzuk Őt. Hogyan imádkozzunk? Emlékgondolatunk
az apostolok kérése legyen, melyet isteni Mesterükhöz
intéztek: „Urunk, taníts meg bennünket imádkozni”.

Reggeli elmélkedés. — Helyezkedjünk gondolatban
az Olajfák kertjébe. Ott imádkozik Jézus, ott köti apos-
tolai lelkére: „Virrasszatok és imádkozzatok”. Adjunk
hálát Urunknak fölséges példájáért s határozzuk el szí-
lárdan, hogy az Ő segítségével utánozni akarjuk azt.

ELSŐ PONT

*Jézus az imádság isteni és legtökéletesebb példaképe
földi életében és a legméltóságosabb Oltáriszentségben.*
Nincs fontosabb dolog, mint az imádság, mondja Páli
Szent Vince, ezért mindennekfölött kell becsülnünk és
szeretnünk az imát. Hitünk tanítja, hogy a kegyelem se-
gítsége nélkül semmit sem tehetünk örök üdvösségün-
kért s Szent Pál szerint még arra is képtelenek vagyunk,
hogy kiejtsük Jézus nevét.

Imádság nélkül nem nyerhetünk Istentől kegyelme-
ket s általánosságban csak annak adja meg azokat, aki
kéri. Maga Jézus is erre figyelmeztet, midőn azt mon-
ja: Kérjétek és adatik nektek, keressetek és találni fog-

tok. Ebből az következik, hogy imádság nélkül nem üdvözülhetünk. Szent Alfonz mondja: Aki imádkozik, üdvözül, aki nem imádkozik, elkárhozik.

Jézus tehát látva, hogy az emberek elhanyagolják e súlyos kötelességüket, látva, mennyire szükségük van kegyelemre s mennyire rászorulnak a segítségre, látva, milyen nyomorúságosak és gyarlók, végtelen szeretetétől hajtva szószólójuk lett az Atyánál. Életének első percétől az utolsóig sohasem szünt meg őket szeretni, sohasem szünt meg imádkozni értük. Nem elégedett meg azzal, hogy a mennyországban közbenjárónk legyen az Atyánál, velünk akart maradni a legméltóságosabb Ol-táriszentségben, hogy itt is állandóan imádkozzék és közbenjárjon értünk.

Jaj lenne a világnak, ha a tabernákulumból nem szállna az égre Jézus hangja, a szeretet, a jámborság, az imádság hangja! Jaj lenne nekünk, ha Jézus, nem törődve a mi hálátlanságunkkal és bűneinkkel, hanem csupán szeretetére hallgatva közben nem járna érettünk mennyei Atyjánál! Hányszor sujtott volna Isten igazságos haragja, ha meg nem indítaná Jézus örök imája, gonoszságainkért és bűneinkért!

Jézus azonban imádkozik, Jézus szeretetének titokzatos börtönében minden pillanatban felemeli szavát s az isteni bosszú irgalmassággá, az igazságos isteni harag kegyelemmé változik. Kik vagyunk mi, Jézusom, hogy ekkora szeretete érdemlünk Tőled? Ha legalább megértenők a Te végtelen szeretetedet és hálásak lennénk érte!

MÁSODIK PONT

Legfontosabb kötelességünk, hogy utánozzuk Jézust az imában. Hogyan utánozzuk? — Jézus gyermekei között, állandóan imádkozik a tabernákulum mélyén: Mi-atyánk, ki vagy a mennyekben... De milyen kevesen imádkoznak vele! És mi gyarló emberek, hányszor töltjük napjainkat imádság nélkül, hányszor imádkozunk, miközben gondolataink messze bolyonganak Jézustól. Miért is hallgatná meg Isten a mi imádságunkat? — De hát hogyan imádkozik Jézus?

1. *A legmélyesebb belső és külső tisztelettel.* Ezért mondja Szent Pál, hogy: Exauditus pro sua reverentia. Van-e mélyesebb alázatosság, imádás, mint a szent-ségi Jézusé?

2. *Kitartóan.* Már földi életében, mondja az Evangélium, nem csupán nappalait, de éjszakáit is imádságban töltötte: erat pernoctans is adoratione. S a legméltóságosabb Oltáriszentségben nem folytatja-e imáját állandóan, szüntelenül?

3. *Bizalommal.* „Tudtam, hogy mindig meghallgatsz, Atyám...” S hogy bizalmat ébresszen az emberekben, milyen megindító példabeszédeket, milyen jóságos szavakat mondott nekik. Sőt mi több, kitárt karral, átszúrt szívvel halt meg értük a kereszten!

4. *Megnyugvással.* „Atyám, ha lehetséges, múltjék el tőlem e pohár, de ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied...” Atyja nem vette el tőle a keserű kelyhet, Jézus pedig kiürítette azt az utolsó cseppig.

Ez tehát Jézus imádsága. Így kellene nekünk is imádkoznunk.

Vizsgáljuk meg magunkat komolyan, jól imádkozunk-e s hamarosan megértjük, miért oly rossz az életünk, miért oly kevés benne a jó, miért oly sok a rossz. Nem lesz nehéz felfogni, miért nem hallgat meg bennünket az Isten. Kizárólag azért, mert vagy nem imádkozunk, vagy rosszul imádkozunk. Tanuljunk meg Jézustól imádkozni, kérjük az Ő hitének, alázatosságának, bizalmának, megnyugvásának, kitartásának szellemét s akkor, egyesülve Jézus imájával itt a földön, biztosak lehetünk, hogy egykor részünk lesz örök kegyelmeiben is a mennyben.

MÁJUS ELSŐPÉNTEKE

Előzőesti átgondolás. — Jézus Krisztus a legméltóságosabb Oltáriszentségben nem csupán az imádság áldozata, hanem a hála áldozata is. Tanulmányozzuk Őt ebből a szempontból holnapi elmélkedésünkben és meglátjuk, 1. hogy Isten végtelen jóságáért, melyben Jézus Krisztus által részesülünk, csupán Jézus Krisztus közvetítésével adhatunk méltó módon hálát; 2. Jézus szentséges Szíve legyen mélységes hálánk tárgya. — Elhatározzuk 1. hogy gyakran egyesítjük napközben hálaadásunkat Jézuséval; 2. hogy Jézus iránt minden lehetséges módon kimutatjuk hálánkat. Emlékgondolatunk a következő röpima legyen: „Dicsértessék és áldassék mindenkor a legméltóságosabb Oltáriszentség.”

Reggeli elmélkedés. — Imádjuk Jézust teljes szívünkből, aki a legméltóságosabb Oltáriszentségben tökéletes alázatosságban ismétli az Atyának e szavakat: Atyám, hálát adok Neked... Valamennyien halljuk Jézus panaszszavát, melyet Szent Margithoz intézett: „Ha az emberek hálásak lennének irántam, kicsiny dolognak tűnnék, amit értük szeretetből tettem, de csak hidegséget tanúsítanak...” Adjunk tehát hálát Jézussal együtt az Atyának és ígérjünk Jézusnak több hálát a jövőben.

ELSŐ PONT

Csakis Jézus Krisztus által mutathatjuk ki hálánkat az Istentől nyert jótéteményekért. — Már az is lehetetlen, hogy megértsük Isten csodálatos jótéteményeit, melyekkel elhalmoz bennünket, nyomorult teremtményeit, annyira nagyok, óriásiak, végtelenek azok. Hiszen mi az, amit nem Istennek köszönhetünk? Húsz, harminc, hatvan évvel ezelőtt még nem voltunk. Ki emelt ki bennünket a semmiből? Isten. Neki köszönhetjük létünket. Most már húsz, harminc, hatvan éve élünk itt a földön. Neki köszönhetjük fennmaradásunkat. És ha a természetes rendből áttérünk a természetfölötti rendbe, mennyi kegyelem, mennyi kiváltság jutott osztályrészünkül! Millió és millió ember született, születik és fog születni barbár, pogány, tudatlan népek között. Mivel érdemeltük meg, hogy keresztény szülők gyermekei lehettünk? Semmivel. Kinek köszönhetjük ezt a kegyelmet? Istennek. Annak az Istennek, aki megváltásunkért nem kímélte egyszülött Fiát, a mi áldott Jézusunkat; aki csupa jószágból örök boldogságot, végtelen örömet készített nekünk a mennyországban, miután a legrendkívülibb és leghatalmasabb eszközökkel megkönnyítette nekünk az üdvözülést. Hogyan tehetnénk eleget a hálaadás kötelezettségének, ha nem Jézus által? A végtelen bőkezűséget csak végtelen hálával viszonzozhatjuk. Még ha az összes teremtmények egyesült erővel adnának is hálát Annak, aki elhalmozta őket kegyelmével, ha az egész világmindenség a hála énekét zengené is szüntelenül, mi volna mindez a végtelen fölségű Isten előtt? Csakis Jézus nyújthat méltó hálaadást az Atyának, mert csak Jézus ismerheti az Ajándékozó nagyságát és a megajándékozott nyomorúságot, a jótétemények értékét, csakis Ő ajánlhat fel Istennek egészen tiszta, szent, isteni és Istenhez méltó hálaadást. Jézus harminc éven

át végzett hálaadást itt a földön s azóta folytatja azt a legméltóságosabb Oltáriszentségben, melyben nem csupán kér, engesztel és közbenjár érettünk, de szakadatlanul hálát ad az Örök Atyának a végtelen sok jóért, mellyel az emberiséget elhalmozta. Bárcsak legalább néha-néha egyesülnénk drága Megváltónk hálaimájával!... Hiszen ez az egyetlen lehetőség, hogy teljesíthessük legsúlyosabb köteleességünket a mennyei Atyával szemben!

MÁSODIK PONT

Jézus Szíve legyen a mi hálánk tárgya. — Gondoljuk meg: ugye Jézus Szívének köszönhetjük megváltásunkat? Nemde ez a Szív készítette Jézust arra, hogy harminc éven át éljen közöttünk nyomorúságban és félreismertségben, hogy három éven át járja Palesztina útjait, hirdesse az evangéliumot, csodákat tegyen és végül a gyalázat fáján végezze be földi életét? S mindezt értünk tette. S ugye Jézus Szívének köszönhetjük, hogy miután mindvégig szeretett bennünket, végül még magasabbra lobogott szeretetének lángja s szenvedésének előestéjén megalapította az Eucharisztia szentségét, melyben húsz évszázad óta árasztja az emberekre jótéteményeit? Az emberek pedig többnyire hálátlansággal fizetnek. Ez a Szív szabadított meg bennünket a sátán hatalmából Jézus kereszthalálával, ez a Szív emel fel a szentségek útján bukásunkból, ez adja vissza az elvesztett kegyelmet, ez táplál isteni erejével, ha gyengék vagyunk. S előfordult-e már, hogy Jézus áldott Szíve megtagadta tőlünk kegyelmét, segítségét, vigasztalását, nem hallgatta meg kérésünket? Egyszóval Jézus Szíve a mi reménységünk, örömünk, utunk, igazságunk, életünk.

Ha pedig mindent Neki köszönhetünk, lehetünk-e hálátlanok Iránta? Mondjuk az Egyházzal: „Valóban méltó és igazságos, illő és üdvösséges, hogy mi Neked mindenkor és mindenhol hálát adjunk...” Fontoljuk meg, hogy a hálátlanság elzárja a kegyelmek forrását, a hála viszont megnyitja azt. Milyen szívettépően hangzik Jézus panasza a leprások meggyógyítása után: „Tizen tisztultak meg... miért csak egy tért vissza, hogy nekem hálát adjon?” Ne legyen oka, hogy bennünket is e szemrehányással illessen, legyen a mi életünk igazi nagy hálaadás. Csak így lehetünk kevésbé méltatlanok Jézus újabb kegyelmeire, csak így juthatunk egy-

kor a mennyországba, hogy ott az angyalokkal és a szentekkel örök hálaéneket zenghessünk, az öröm, a végtelen boldogság himnuszát dalolhassuk.

Elhatározás és emlékgondolat, mint fentebb.

T A R T A L O M

Reggeli ima	7
Ima elmélkedés előtt és után	13
Esti ima	14
HETVENEDVASÁRNAP ELŐTTI SZOMBAT	21
HETVENEDVASÁRNAP	24
Hétfő (27) — Kedd (30) — Szerda (32) — Csütörtök (35) — Péntek (38) — Szombat (40)	
HATVANADVÁSÁRNAP	43
Hétfő (45) — Kedd (48) — Szerda (51) — Csütörtök (53) — Péntek (55) — Szombat (58)	
ÖTVENEDVASÁRNAP	61
Hétfő (64) — Kedd (66) — Hamvazószerda (68) — Csütörtök (71) — Péntek (73) — Szombat (75)	
NAGYBŐJT ELSŐ VASÁRNAPJA	78
Hétfő (81) — Kedd (83) — Szerda (85) — Csütörtök (87) — Péntek (89) — Szombat (92)	
NAGYBŐJT MÁSODIK VASÁRNAPJA	94
Hétfő (97) — Kedd (99) — Szerda (102) — Csü- törtök (104) — Péntek (107) — Szombat (109) —	
NAGYBŐJT HARMADIK VASÁRNAPJA	112
Hétfő (115) — Kedd (118) — Szerda (120) — Csütörtök (122) — Péntek (125) — Szombat (128)	
NAGYBŐJT NEGYEDIK VASÁRNAPJA	131
Hétfő (133) — Kedd (135) — Szerda (138) — Csütörtök (141) — Péntek (143) — Szombat (146)	
A SZENVEDÉS VASÁRNAPJA	149
Hétfő (153) — Kedd (155) — Szerda (158) — Csütör- tök (161) — Fájdalmas péntek (164) — Szombat (166)	
VIRÁGVASÁRNAP	170
Nagyhétfő (173) — Nagykedd (176) — Nagyszerda (179) — Nagvesütörtök (181) — Nagypéntek (184) — Nagyzsombat (185)	
HUSVÉTVASÁRNAP	189
Húsvéthétfő (192) — Kedd (195) — Szerda (198) — Csütörtök (200) — Péntek (203) — Szombat (205)	
FEHÉRVASÁRNAP	208
Hétfő (211) — Kedd (213) — Szerda (216) — Csütörtök (218) — Péntek (221) — Szombat (222)	
HUSVÉT UTÁN MÁSODIK VASÁRNAP	226
Hétfő (228) — Kedd (231) — Szerda (233) — Csütörtök (236) — Péntek (238) — Szombat (240)	

HUSVÉT UTÁN HARMADIK VASÁRNAP	— — —	243
Hétfő (246) — Kedd (248) — Szerda (250) —		
Csütörtök (252) — Péntek (255) — Szombat (257)		
HUSVÉT UTÁN NEGYEDIK VASÁRNAP	— — —	260
Hétfő (263) — Kedd (266) — Szerda (268) —		
Csütörtök (270) — Péntek (272) — Szombat (274)		
HUSVÉT UTÁN ÖTÖDIK VASÁRNAP	— — — —	278
Keresztjáró hétfő (280) — Keresztjáró kedd (283) —		
Keresztjáró szerda (286) — Áldozócsütörtök (288) —		
Péntek (290) — Szombat (293)		
PÜNKÖSD ELŐTTI VASÁRNAP	— — — — —	296
Hétfő (298) — Kedd (301) — Szerda (304) — Csü-		
törtök (306) — Péntek (308) — Pünkösöd előtti		
szombat (310)		
MÁRCIUS ELSŐPÉNTEKE	— — — — —	313
ÁPRILIS ELSŐPÉNTEKE	— — — — —	315
MÁJUS ELSŐPÉNTEKE	— — — — —	317

